povestea regelui omar al-neman

o mie și una de nopți

(3)

Ilustrația copertei: *Anca Vasilescu*

cartea celor
o mie şi una de nopţi

(3)

NOPŢILE 45–145

TRADUCERE DE
H. GRĂMESCU ŞI D. MURĂRAŞU
TRADUCEREA VERSURILOR DE
H. GRĂMESCU

1970

EDITURA MINERVA
BUCUREŞTI

Le livre des Mille nuits et une nuit,
Traduction littérale et complète du texte arabe par le
Dr. J. C. Mardrus, tome III et tome IV, Paris,
Éditions de la Revue Blanche, 1900.

POVESTEA REGELUI OMAR AL-NEMAN ȘI A MINUNAȚILOR SĂI FECIORI, ȘARCAN ȘI DAUL-MACAN

Atunci Șeherezada povesti regelui Șahriar :

O, preafericitule rege, cică a domnit în cetatea Bagdadului, după un șir lung de califi, un rege numit Omar Al-Neman. Era de o putere nemaipomenită și biruise pe toți urmașii neamului lui Chosroes și supusese pe toți împărații de-atunci. Era așa de aprig, că para focului părea de prisos pe lîngă el, și-atîta de viteaz era, că nimeni nu-i putea fi pe potrivă în cîmpurile de întreceri, și-atîta de vajnic era la mînie, că nările lui vărsau jar și flăcări. Cucerise olaturile toate și-și întinsese stăpînirea peste orașe și peste cetăți. Cu ajutorul lui Allah, îngenunchease sub sceptrul lui pe toți oamenii și trimisese oștile lui biruitoare pînă pe cele mai depărtate tărîmuri. Stăpînea Răsăritul și Apusul, ale lui erau India, Sindul, China, Yemenul, Hedjazul, Abisinia, Sudanul, Sicilia, Grecia, pămînturile din Diarbekr, și toate insulele mărilor și fluviile vestite ale lumii, Seihunul și Djihanul, Nilul și Eufratul. Prin olăcari trimisese veste pînă la marginile pămîntului despre vitejiile și despre împărăția lui ; și olăcarii s-au întors să-i spună

că lumea întreagă i se supune şi că stăpînitorii toţi î se închină. Iar el şi-a întins peste toţi binefacerile dărniciei sale şi i-a copleşit cu mărinimia lui ; şi-a făcut să domnească între ei bună-înţelegerea şi tihna ; că era darnic, cu adevărat, și suflet mare.

Și din toate părţile veneau spre tronul lui peşcheşuri, și haraciuri, şi biruri de pe-ntreg pămîntul, cît e-n lung şi-n lat. Că era, cu adevărat, tare drept și tare iubit.

Și avea regele Omar Al-Neman un fiu cu numele Șarcan. Acesta se numea aşa, fiindcă arăta ca o minune între minunile vremii de-atunci, şi-i întrecuse în vitejie pe cei mai neînfricaţi viteji, biruindu-i pe toţi la luptele în care se-ntreceau, şi mînuia de-a minunelea lancea, şi paloşul, şi arcul. Iar tătîne-său îl iubea cu o dragoste peste măsură şi-l menise să-i fie urmaş în scaunul împărăţiei.

Și-n adevăr, abia ajuns la vîrsta de bărbat, acest uimitor Șarcan, de numai douăzeci de ani, văzu, cu ajutorul lui Allah, toate capetele înclinîndu-se înaintea slavei lui, atîta era de viteaz şi de cutezător, și-atîta strălucea de măreţia isprăvilor înfăptuite. Luase cu asalt multe redute și supusese multe ţinuturi, că a umplut, cu faima lui, pămîntul ; şi sporea neîncetat în măreţie şi în putere.

Ci regele Omar Al-Neman nu mai avea alt fecior, decît pe Șarcan. E drept că, după legea *Coranului* şi după *Sunate*, avea patru soţii legiuite, dar numai una i-a fost rodnică. Pe lîngă cele patru soţii legiuite, care locuiau în palat, regele Omar mai avea și trei sute şaizeci de cadîne, după numărul zilelor anului coft, şi fiecare dintre aceste femei era de alt neam. Regele dăruise fiecăreia cîte un iatac despărţit de al celorlalte ; iar aceste iatacuri erau aşezate în douăsprezece clădiri, după

numărul de luni ale anului, toate zidite chiar în grădina palatului ; şi în fiecare dintre aceste douăsprezece clădiri erau treizeci de cadîne, fiecare cadînă cu iatacul ei ; aşa că erau trei sute şaizeci de feluri de iatacuri hărăzite cadînelor.

Iar regele Omar închina, după dreptate, cîte o noapte fiecărei cadîne, pe rînd ; şi se culca astfel o singură noapte pe an cu fiecare cadînă, pe care nu o mai vedea decît în anul următor. Şi aşa a trăit regele Omar multă vreme. Şi drept aceea a şi ajuns cel mai de faimă şi cel mai de frunte între regi, pentru minunata-i înţelepciune şi pentru bărbăţia lui.

Cînd, într-o zi, cu voia celui ce pe toate le chiverniseşte, una dintre cadînele regelui Omar rămase însărcinată, iar ştirea se ştiu degrabă în tot palatul, şi-ajunse vestea şi la rege, care se bucură peste poate şi strigă :

— Deie Allah ca toţi urmaşii mei să fie numai şi numai băieţi !

Pe urmă înscrise într-o carte data sarcinii, şi începu s-o copleşească pe cadînă cu tot felul de bunătăţi şi de daruri.

În vremea asta, Şarcan, fiul regelui...

Cînd povestea ajunse aci, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, lăsă s-aştepte noaptea următoare.

Ci cînd fu a patruzeci şi cincea noapte

Ea urmă :

În vremea asta, Şarcan, fiul regelui, aflînd şi el vestea despre cadînă, fu cuprins de-o amărăciune grea.

Cadîna era o tînără roabă, grecoaică, numită Safia. Fusese trimisă în dar regelui Omar de către regele grecilor de la Chezareea, împreună cu multe lucruri scumpe. Dintre toate roabele tinere din palat, de bună seamă ea era cea mai frumoasă, cu chipul cel mai arătos, cu mijlocul cel mai subţire. Şi mai era înzestrată şi cu minte cum rar se mai vede şi cu însuşiri prea alese ; şi se pricepea, în nopţile cînd regele venea la ea, să-i spună vorbe dulci care-l vrăjeau şi-l bucurau.

Şi tot într-astfel se purtă cadîna pînă cînd veni ziua să se suie în patul de naştere şi să nască.

Regele Omar pusese un eunuc să-l vestească numaidecît ce se va naşte copilul, fie băiat, fie fată ; ci şi Şarcan pusese un eunuc să-l vestească. De cum născu Safia, moaşele luară copilul, îl cercetară şi, văzînd că era fată, grabnic vestiră pe toate femeile şi pe toţi eunucii de-acolo, grăindu-le :

— E fată, şi are chipul mai strălucitor decît luna !

Atunci eunucul regelui grăbi să dea de ştire stăpînului său ; la rîndu-i eunucul lui Şarcan fugi şi el să ducă vestea ; iar Şarcan se bucură foarte

Dar abia plecară eunucii, că Safia le spuse moaşelor :

— Oh, mai aşteptaţi oleacă ! În pîntecele mele mi se pare că mai este ceva !

Şi iar fu cuprinsă de durerile facerii ; şi, cu ajutorul lui Allah, mai născu un copil. Iar moaşele se aplecară repede asupra lui şi-l cercetară ; şi văzură că era un băiat, cu fruntea strălucind de albă şi cu obraji ca trandafirii înfloriţi. Şi tare mult se bucurară şi roabele, şi slujitoarele, şi toate femeile aflate de faţă ; şi-ndată ce Safia isprăvi, toate femeile, într-un glas, umplură palatul cu

strigăte de veselie mare, şi-aşa toate cadînele auziră şi pricepură tot, şi se înăcriră de pizmă.

Ci regele Omar Al-Neman, de cum află vestea, mulţumi lui Allah pentru bucuria aceasta, se ridică şi alergă la Safia, se-apropie de ea, îi luă capu-n mîini şi-o sărută pe frunte. Pe urmă se-apleacă spre noul-născut şi-l sărută şi pe el; şi-atunci roabele se porniră să bată dairalele, cîntăreţele să sune din strune şi să cînte cîntece potrivite cu împrejurarea.

Regele porunci ca băiatul să fie numit Daul-Macan, iar fata Nozhatu-Zaman. Şi toţi se înclinară, şi-aşa făcură, şi i se supuseră.

Pe urmă regele alese doicile şi îngrijitoarele pentru cei doi sugari, şi roabe, şi femei care să-i slujească; şi pe urmă dete la toată lumea sorbeturi şi mirodenii minunate, şi multe alte bunătăţi pe care limba nici n-ar fi în stare să le înşire.

Cînd locuitorii Bagdadului aflară de naşterea gemenilor, împodobiră întregul oraş şi aprinseră pretutindeni lumini, arătîndu-şi mulţumirea prin strigăte de voioşie. Şi veniră apoi emirii şi vizirii şi mai-marii regatului şi se închinară înaintea regelui Omar Al-Neman şi-i aduseră urările lor pentru naşterea fiului său Daul-Macan şi a gingaşei Nozhatu. Iar regele le mulţumi şi-i căftăni, şi-i acoperi cu hatîruri şi bunuri, şi făcu daruri mari tuturora, şi celor de vază, şi celor din gloată. Şi tot aşa a făcut vreme de patru ani. Şi-n toată vremea asta, o zi n-a lipsit să nu ceară veşti despre Safia şi despre copii; şi-i trimitea mereu Safiei giuvaeruri, podoabe, şi rochii, şi mătăsuri. Şi se-ngriji să-ncredinţeze creşterea şi paza copiilor săi celor mai credincioşi şi mai pricepuţi slujitori ai lui.

Iar Șarcan, care se războia aiurea ca să cucerească orașe și să dobîndească faimă în bătălii, înfruntîndu-i și biruindu-i pe vitejii cei mai vestiți, nu aflase de la eunucul lui decît de nașterea micuței Nozhatu. Ci despre nașterea fratelui său Daul-Macan, întîmplată după plecarea eunucului, nimeni nu se gîndise să-i dea știre.

Și iată că-ntr-o zi, pe cînd regele Omar Al-Neman ședea pe tronul său, intrară musaipii măriei-sale, sărutară pămîntul în fața lui și-i grăiră :

— O, măria-ta, iată că ne sosesc soli de la regele Afridonios, stăpînul rumilor și al Constantiniei celei mari. Și se roagă să-i primești ca să ți se închine. Dacă vrei să dai îngăduință, îi aducem aici ; iar de nu, facă-se cum poruncește măria-ta.

Și regele dete îngăduință.

Cînd solii intrară, regele îi primi cu bunăvoie, le porunci să se apropie, îi întrebă de sănătate și-i cercetă despre pricina venirii lor. Iar ei sărutară pămîntul în fața lui și grăiră :

— O, preaslăvite și preacinstite rege cu suflet mare și mult darnic, află că cel ce ne-a trimis la tine este regele Afridonios, domnul țării Greciei, și al Ioniei, și al tuturor oștilor țărilor creștine, și care își are scaunul domniei în Constantinia. El ne-a învrednicit să-ți aducem știre că are să pornească război cumplit împotriva unui despot sîngeros, regele Hardobios, stăpînul Chezareei. Pricina războiului e că un arab, căpetenie de trib, a găsit o comoară din vremurile vechi, de pe cînd domnea El-Iscandar-cel-cu-două-coarne. Comoara e așa de mare, că nici nu poate fi socotită ; printre multele ei minunății sînt și trei geme rotunjite, mari cît ouăle de struț, albe și lucioase, fără de nici un cusur, întrecînd în frumusețe toate pietrele scumpe de pe fața pămîntului. Gemele erau

găurite la mijloc, ca să poată fi înşirate pe un fir şi să slujească de salbă. Pe ele erau încrustate cu slove necunoscute semne tainice. Ci se ştia că în ele cuprindeau mari puteri, printre care şi aceea că apărau pe purtătorul lor de orice boală, şi mai cu seamă de friguri şi de fierbinţeli. Şi cînd căpetenia arabă află ce puteri minunate au, şi cînd înţelese ce însuşiri vrăjite ar mai putea tăinui ele, se gîndi că acum are cel mai bun prilej să cîştige bunăvoinţa regelui nostru şi hotărî să-i trimită numaidecît, în dar, cele trei geme scumpe şi o mare parte din comoara fermecată. Porunci să se pregătească două corăbii, una încărcată cu bogăţiile şi cu gemele hărăzite regelui Afridonios, cealaltă cu oameni însărcinaţi să însoţească darul şi să-l apere de hoţi şi de vrăjmaşi, măcar că acelei căpetenii arabe nici nu-i trecea prin gînd că ar cuteza cineva să-l atace pe el ori lucrurile trimise de el puternicului rege Afridonios, mai ales că drumul corăbiilor n-avea de străbătut decît marea la ţărmul căreia se înalţă Constantinia. Şi-aşa, numai ce fură gata năvile, că şi ridicară pînzele şi porniră de la ţărmul nostru. Ci într-o zi, cînd poposiră la un ţărm, nu departe de ţara noastră, deodată ostaşii greci ai supusului nostru, regele Hardobios din Chezareea, năvăliră asupra lor şi răpiră toate bogăţiile, comori grămadă şi lucruri minunate, printre care şi cele trei geme nestemate. Apoi îi omorîră pe năieri şi puseră mîna pe nâvi. Cînd regele nostru află de fapta aceea, trimise degrabă o oaste împotriva regelui Hardobios. Ci oastea fu nimicită. Pe urmă trimise altă oaste. Ci şi aceea păţi la fel. Atunci regele nostru Afridonios, cuprins de mare mînie, jură să pornească el însuşi în fruntea oştilor şi să nu se întoarcă decît după ce va fi făcut una cu pămîntul

orașul Chezareea și va fi pustiit tot regatul lui Hardobios, dărîmînd pînă-n temelii toate orașele de sub stăpînirea vrăjmașului. Și-acum, preaslăvitule sultan, venim să cerem sprijinul și puternica ta prietenie. Și de ne ajuți cu armiile și cu oștenii tăi, faima ta are să sporească și are să strălucească și mai tare prin faptele-ți de vitejie. Iar regele nostru ne-a însărcinat să-ți aducem daruri multe și alese, ca să-ți mulțumească pentru bunăvoință. Și te roagă stăruitor să le privești cu ochi buni și să le primești cu inimă voioasă !

După aceste cuvinte, solii tăcură, îngenuncheară și sărutară pămîntul în fața lui Omar Al-Neman.

Și iată ce daruri trimitea regele Afridonios, stăpînul Constantiniei...

Cînd povestirea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Cînd se lăsă a patruzeci și șasea noapte

Ea urmă :

Și iată ce daruri trimisese regele Afridonios, stăpînul Constantiniei : cincizeci de tinere, alese dintre cele mai frumoase fete din Grecia ; și cincizeci de băieți, aleși dintre cei mai bine făcuți din țara rumilor ; și fiecare purta haine de zaramfir cu mîneci largi, și cu flori de toate culorile, cu cingătoare de aur înflorită cu argint, și cu fustanele din atlaze și catifea ; și fiecare avea la ureche cîte un inel de aur de care atîrna cîte o perlă. Iar fetele purtau și ele frumuseți la fel de scumpe.

Acestea erau darurile cele mai de seamă. Ci mai erau şi alte daruri de mare preţ, cu nimic mai prejos de cele înşirate.

Regele Omar Al-Neman le primi şi porunci să se arate faţă de soli toată grija cuvenită. Pe urmă îşi chemă vizirii, ca să cunoască şi părerea lor în privinţa cererii de ajutor făcută de regele din Constantinia. Atunci se ridică dintre viziri un bătrîn de seamă, cinstit şi iubit de toţi ; era marele vizir, care se numea Dandan.

Şi marele vizir Dandan grăi :

— Drept e, slăvite sultane, că regele Afridonios, stăpînul Constantinei, e creştin, un necredincios care nu se închină legii lui Allah şi a Profetului — cu el fie slava şi pacea ! — iar neamul lui este tot un neam de necredincioşi. Cel împotriva căruia ne cere ajutor este şi el un necredincios. Aşa că treburile lor nu-i privesc decît pe ei, şi n-ar avea de ce să ne privească şi pe noi, dreptcredincioşii. Dar eu tot te sfătuiesc să-i dai ajutor regelui Afridonios şi să-i trimiţi o oaste mare, în fruntea căreia să-l pui pe fiul tău Şarcan, care tocmai s-a întors din bătălie cu multă faimă. Iar sfatul meu are două temeiuri : întîi, că regele rumilor ţi-a trimis soli încărcaţi cu daruri pe care le-ai primit, şi-ţi cere ajutor şi ocrotire ; apoi că, de vreme ce n-avem a ne teme de nimic din partea măruntului rege al Chezareei, ajutîndu-l pe regele Afridonios să-şi înfrîngă duşmanul, tu ai să tragi cele mai mari foloase de pe urma acestei vîltori şi vei fi socotit şi drept adevăratul biruitor. Fapta ta va fi cunoscută de toate neamurile şi-i va merge vestea pînă în ţările Apusului. Şi-atunci regii din Apus vor căuta prietenia ta şi-ţi vor trimite soli cu multe peşcheşuri, daruri fără pereche, şi ţi se vor supune.

După ce sultanul Omar Al-Neman ascultă sfatul marelui vizir Dandan, se arătă tare mulţumit, găsind vrednic de urmat acel sfat, şi-l dărui pe vizir cu un veşmînt de mare preţ, grăindu-i :

— Ţie ţi se cuvine în adevăr să fii sfetnicul şi îndrumătorul regilor ! Tot tu trebuie să te afli şi în fruntea oştirii. Iar fiul meu Şarcan să poruncească peste oastea de acoperire.

Într-aceea, regele Omar Al-Neman îl chemă pe fiul său Şarcan, îi arătă despre ce e vorba, îi povesti ce spuseseră solii şi ce sfat îi dase marele vizir Dandan, şi-l îndemnă să înceapă pregătirile de plecare, fără să uite a le împărţi ostaşilor tainurile obişnuite şi darurile, după ce şi-i va fi ales, unul cîte unul, dintre cei mai buni, aşa ca să-şi alcătuiască o oaste de zece mii de călăreţi de soi. Iar Şarcan se supuse numaidecît vorbelor tatălui său Omar Al-Neman, se ridică îndată şi-şi alese dintre ostaşi zece mii de călăreţi mîndri, cărora le împărţi cu dărnicie aur şi bogăţii, apoi le spuse :

— Acum vă las trei zile de tihnă şi de bucurie.

Cei zece mii de călăreţi sărutară pămîntul dinaintea lui, în semn de supunere, şi ieşiră încărcaţi de daruri, ca să se odihnească, să prindă puteri şi să se pregătească de plecare.

Şarcan intră atunci în încăperea unde se aflau lăzile vistieriei şi lăzile cu arme şi cu tacîmuri, şi-şi alese cele mai frumoase arme şi tot ce-i poftea inima. Pe urmă se duse la grajdurile palatului, pline cu cei mai frumoşi cai din Nedjed, fiecare cu spiţa neamului scrisă şi atîrnată la gît într-o punguliţă de piele împodobită cu mătase, cu aur şi cu peruzele. De-acolo îşi alese cai din soiurile cele mai vestite, iar pentru el îşi luă un cal murg, cu păr lucios, cu ochi bulbucaţi, cu copite tari, cu coadă deasă şi bine legată, şi cu urechi mici ca ale

gazelelor. Acest cal era un dar făcut regelui Omar Al-Neman de către șeicul unui mare trib arab; era cal din rasa seglaui-jedran, cu toți străbunii lui cunoscuți de pe vremea lui Solomon, fiul lui David — cu ei fie mîntuirea și odihna!

Cînd trecură cele trei zile, oștenii se strînseră, după rînduială, la marginea orașului. Acolo veni și regele Omar Al-Neman ca să-și ia rămas bun de la fiul său Șarcan și de la marele vizir Dandan. Se apropie de Șarcan, care sărută pămîntul dinaintea regelui. Și regele îi dărui șapte lăzi cu bani și-l sfătui să ceară pururea povață de la învățatul vizir Dandan. Șarcan ascultă cu supunere și făgădui tatălui său că așa va face. Atunci regele se îndreptă spre vizirul Dandan și-i spuse să aibă grijă de Șarcan și de ostașii acestuia. Vizirul sărută pămîntul dinaintea regelui și-i răspunse:

— Ascult și mă supun.

Apoi, în fața regelui și a vizirului, Șarcan încălecă pe cal și porunci să treacă pe dinainte-i mai-marii oștilor și cei zece mii de călăreți ai săi. Pe urmă se întoarse și sărută mîna regelui Omar Al-Neman, după care, însoțit de vizirul Dandan, porni în galopul calului. Și așa purceseră la drum, și merseră în sunet de tambure, de tilinci și de trîmbițe, pe cînd deasupra lor se desfășurau prapuri și flamuri, și fluturau în vînt steagurile.

Iar solii le erau călăuze.

Și merseră așa toată ziua, și încă o zi, și alte zile, și tot așa douăzeci de zile. Nu se opreau decît noaptea, ca să se odihnească. Și au ajuns într-o vale largă, acoperită de păduri, plină de murmur de izvoare. Și, întrucît se lăsa noaptea, Șarcan porunci să se facă tabără și-i vesti pe toți că atacul va ține trei zile. Călăreții descălecară și-și ridicară

corturi, risipindu-se pe dealuri, la stînga şi la dreapta. Iar vizirul Dandan îşi aşeză cortul chiar în mijlocul văii. Lîngă el erau corturile solilor regelui Afridonios al Constantiniei.

Iar Şarcan aşteptă să se aşeze toţi oştenii, apoi porunci străjerilor lui să-l lase singur şi să se ducă la vizirul Dandan. Pe urmă dete pinteni calului şi porni să cerceteze el însuşi toată valea, urmînd sfatul tătîne-său, care-l îndemnase să fie cu grijă mare cînd va ajunge în preajma ţării rumilor, fie ei prieteni, fie vrăjmaşi. Aşa străbătu Şarcan toată preajma, pînă ce trecu o bună parte din noapte. Atunci somnul îi coborî greu peste pleoape şi nu mai putu merge la galop. Şi cum se deprinsese să doarmă în şea, lăsă calul la pas şi aţipi.

Calul merse aşa, pînă ce, la miez de noapte, în mijlocul unei singurătăţi împădurite se opri deodată şi bătu cu copita în pămînt. Şarcan se deşteptă şi se văzu între copacii pădurii luminaţi de lună. Se simţi străbătut de fiori, trezindu-se în acel loc singuratic ; dar rosti tare cuvinte de îmbărbătare :

— Nu este putere şi tărie decît întru Allah preaînaltul !

Şi numaidecît îşi simţi sufletul întărit, pe cînd fermecătoarea lună scălda poiana în argint. Poiana se făcu aşa de frumoasă, că părea o poiană din rai. Iar Şarcan auzi în preajma lui cuvinte cum nu se poate mai plăcute, şi un glas nespus de frumos, şi rîsete. Orice muritor, auzindu-le, ar fi înnebunit de dorinţa de a le sorbi chiar de pe buzele ce le rosteau şi pe urmă putea să moară.

Atunci Şarcan sări jos de pe cal şi se afundă printre copaci în căutarea glasurilor ; şi merse aşa pînă ajunse la malul unui izvor limpede, cu apc şoptitoare. Iar susurul apei era îngînat de ciripitul

blînd al păsărilor, de jeluirea surdă a gazelelor și de șoaptele tuturor viețuitoarelor pădurii. Și tot locul era smălțuit cu flori și cu ierburi, întocmai cum spune poetul :

Nu e frumos pămîntul, o, bucuria mea,
Decît acoperit de-al florilor covor,
Și nici izvorul nu-i frumos decît
Cînd e împrejmuit de flori.

Mărire celui ce-a creat pămîntul,
Și florile, și mîndrele izvoare,
Și care, dragostea mea, te-a sădit
Între izvoare și-n potop de floare.

Șarcan privi și văzu pe malul dimpotrivă zidurile luminate de lună ale unei mînăstiri albe, străjuite de un turn înalt. Piciorul mînăstirii se scălda în apele limpezi ale izvorului. Dinaintea ei se întindea o pajiște pe care stăteau zece fecioare care-o înconjurau pe a unsprezecea. Cele zece erau ca niște lune și purtau veșminte străvezii, întocmai cum a spus cîndva poetul :

Neprihănite trupuri de fecioare
Revarsă-n toată pajiștea lumini,
Iar pajiștea de-un freamăt lung tresare.

Cu mijloc zvelt, cu pași mărunți și lini,
O, fete sfinte, treceți visătoare.
Iar pajiștea de-un freamăt lung tresare.

Cad peste umeri despletite plete,
Cum cad ciorchinii de pe vița bună.
Bălaie fie, ori de tot brunete,
Ca mari ciorchini pe umeri se adună.

Voi, fermecate, vrăjitoare fete,
Cu ochi adînci, ca de-o ispită rea,
Ah, ochii voștri azvîrlind cu sete
Săgețile de foc — pieirea mea !

Iar cea pe care o înconjurau cele zece tinere albe, era însăși luna plină. Cu sprîncenele ei vrăjit arcuite, cu fruntea-i ca întîia lumină a zorilor, cu pleoapele împodobite de gene ucigașe și cu părul inelat gingaș la tîmple era întocmai cum spune poetul :

Și iat-o, vine ; o, voi lăncii crunte,
Țărîna-n cale-i sărutați sfios,
Căci bucla de pe nentinata-i frunte
E-aripa nopții ce se lasă jos
Pe proaspătul obraz al dimineții !

Ea era aceea al cărei glas îl auzise Șarcan. Acum le spunea, rîzînd, tinerelor roabe din jurul ei :

— Pe Mesia ! care dintre voi, fetelor, mă poate birui în luptă ? Cele care vor să încerce, grăbească-se pînă n-apune luna și înainte de-a miji zorile !

Atunci una dintre fete se ridică și încercă să lupte cu stăpîna ei, dar fu repede pusă la pămînt ; și tot așa se întîmplă cu a doua, și cu a treia, și cu toate celelalte, cînd deodată ieși din pădure o bătrînă. Se apropie de tinerele luptătoare, se duse la cea care biruise și-i zise :

— Ce vrei tu să mai faci, Abriza, după ce-ai biruit ? Dacă știi cu adevărat să te lupți, iată-mă-n fața ta !

Tînăra se înclină, surîse și-i zise bătrînei :

— O, stăpîna mea, Mumă-a-Prăpădurilor, vrei în adevăr să te lupți cu mine, ori numai glumești ?

Bătrîna răspunse :

— Pe Mesia, vreau să mă lupt !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Cînd se lăsă a patruzeci și șaptea noapte

Ea urmă :

O, binecuvîntatule rege, bătrîna, Muma-Prăpădurilor, îi răspunse :

— Vreau să mă lupt !

Atunci frumoasa fată grăi :

— O, Mumă-a-Prăpădurilor, dacă ai în adevăr tărie să lupți, brațul meu ți-o va dovedi !

Spuse și se repezi la bătrîna al cărei păr de pe trup se zburli ca țepii unui arici.

Bătrîna zise :

— Pe Mesia ! Nu vom lupta decît cu totul goale !

Și bătrîna se dezbrăcă degrabă, își scoase și nădragii pe care-i aruncă de-o parte, își legă mijlocul, peste buric, cu o batistă, și-așa, în toată hîzenia cărnii ei fleșcăite, era asemenea unui șarpe tărcat cu negru și cu alb.

Se întoarse spre tînără și-i strigă :

— Ce mai aștepți de nu faci ca mine ?

Abriza începu să-și scoată pe îndelete veșmintele și, la urmă de tot, și șalvarii de mătase, albi ca zăpada. Atunci, tăiate ca în marmură, i se iviră coapsele în toată strălucirea lor, iar mai sus, delușorul gingaș, pîntecul cu gropițe roze,

înmiresmat ca un strat de dediței, și pieptul feciorelnic, împodobit cu două rodii gemene, încununate cu gurguiele lor.

Deodată, încordîndu-se, cele două luptătoare se înșfăcară.

Iacă-așa ! Iar Șarcan privi, pe de o parte, hîzenia bătrînei, pe de altă parte, formele desăvîrșite ale tinerei cu mădulare fără cusur, după care ridică ochii spre cer, zămislitorul tuturor frumuseților.

Și iată că, de la întîia înlănțuire, tînăra luptătoare se trase ușor îndărăt, o apucă cu stînga pe bătrînă de gît și, vîrîndu-și dreapta în despicătura dintre coapsele ei, o ridică în aer și-o trînti apoi la pămînt. Bătrîna se prăbuși greoaie pe spate și începu să se zvîrcolească la picioarele tinerei. Și cum da așa din picioare, se vedeau, în toată urîciunea, tainele împăroșate ale pielii zbîrcite. Într-un rînd, scoase două răsuflături cumplite, una stîrnind un nor de praf, cealaltă înălțîndu-se spre cer ca o coloană de fum în strălucirea lunii.

Șarcan începu să rîdă pe înfundate, pînă se prăbuși pe spate. Și-și spuse : „Cu-adevărat, bătrîna e vrednică de numele de Muma-Prăpădurilor ! Cum văd, este creștină și ea, ca și tînăra biruitoare, și ca și celelalte zece fete !“

După asta, se apropie de locul luptei și o văzu pe tînără cum aruncă un mare văl de mătase subțire peste goliciunea bătrînei, pe care o ajută să se îmbrace, grăindu-i :

— Maică, dacă am luptat cu tine, iartă-mă ; am făcut-o numai ca să-ți cinstesc dorința ; dar de ceea ce-a urmat nu sînt eu de vină ; dacă ai căzut, e numai fiindcă mi-ai alunecat din mîini. Slavă cerului că n-ai pățit nici un rău !

Bătrîna nu răspunse nimic și, buimăcită, plecă zorită și intră în mînăstire. Iar pe pajiște nu mai

rămaseră decît cele zece tinere, în jurul stăpînei lor.

Şarcan îşi zise în sine : „Orice întîmplare, pînă la urmă, tot foloseşte la ceva ! Mi-a fost scris să adorm pe cal şi să mă trezesc tocmai aici, spre norocul meu. Căci trag nădejde că luptătoarea asta ispititoare, cu trup fără cusur, precum şi cele zece tovarăşe ale ei, întru nimic mai puţin îmbietoare, vor fi o bună hrană a poftelor mele." Încălecă iară pe bidiviul lui şi se-ndreptă spre pajişte. Trase sabia din teacă şi-o ridică deasupra capului. Iar calul ţîşni ca o săgeată dintr-un arc întins de o mînă vînjoasă. Şi cînd Şarcan ajunse pe pajişte, strigă :

— Singur Allah este mare !

Văzîndu-l, tînăra se ridică în grabă, fugi spre rîul care era lat de şase braţe şi, dintr-o săritură, se şi afla în picioare pe malul celălalt.

Cu glas tare, strigă :

— Cine eşti tu, care îndrăzneşti să vii şi să tulburi tihna noastră singuratică şi dai năvală fără teamă peste noi, ca un oştean, cu sabia trasă ? Spune-mi numaidecît de unde vii şi unde te duci ; şi să nu minţi, căci dacă minţi ai să pătimeşti amarnic. Să ştii că te afli într-un loc de unde este îndoielnic că ai mai scăpa teafăr ; mi-e de-ajuns să strig o singură dată, ca să alerge în ajutorul nostru patru mii de războinici creştini, cu căpeteniile lor în frunte ! Spune, deci, ce vrei ? Iar dacă te-ai rătăcit cumva prin pădure, noi te-om ajuta să-ţi găseşti iarăşi calea. Vorbeşte !

După ce Şarcan ascultă vorbele frumoasei fete, grăi :

— Sînt un străin musulman. Nu m-am rătăcit, ci dimpotrivă ! Sînt în căutarea unei prăzi de carne tînără, ca să-mi potolesc jarul plăcerilor în această

noapte, sub luna aceasta ! Și iată zece roabe tinere care, pe Allah ! mi se par potrivite. Dacă ele vor fi mulțumite, le voi lua cu mine.

Tînăra îi răspunse atunci :

— Ostaș obraznic ! Să știi că hrana de care vorbești nu e hărăzită ție ! Ci tu nici nu umbli după asta și, cu tot sfatul meu, m-ai mințit !

El răspunse :

— Domniță, fericit e cel ce se poate mulțumi numai cu Allah și nu are altă dorință !

Ea zise :

— Pe Mesia ! Ar trebui să-mi chem războinicii și să te dau pe mîna lor. Dar îmi place să fiu miloasă cu străinii, mai ales cînd sînt frumoși și tineri ca tine. Vorbești de hrana dorințelor tale... Ei bine, fie ! dar numai dacă descaleci și primești să te lupți în luptă dreaptă cu mine. Dacă mă pui la pămînt, și eu și tinerele mele tovarășe vom fi ale tale, ba vei putea să mă și duci cu tine călare. Dar dacă vei fi înfrînt, vei rămîne rob, la poruncile mele.

Șarcan gîndi în sine : „Oare fata asta nu vede cît sînt de puternic și că nu e potrivit să lupte cu unul ca mine ?" Pe urmă îi spuse :

— Îți făgăduiesc, preafrumoaso, că n-am să mă ating de arme și că am să lupt cu tine numai așa cum dorești. Dacă voi fi înfrînt, am destui bani ca să-mi plătesc răscumpărarea ; dar dacă biruiesc, vei fi o pradă vrednică de un rege ! Jur pe Profet — binecuvîntarea și pacea lui Allah fie cu el !

Dar tînăra îi grăi :

— Jură și pe cel care a dat suflet trupului !

Șarcan jură.

Apoi fata își luă din nou avînt și, cu o săritură sprintenă, trecu peste rîu, întorcîndu-se pe pajiș-

tea de pe malul cestălalt. Și, surîzînd într-una, îi spuse lui Șarcan :

— Zău că mi-ar părea rău să pleci, viteazule ! Ci este spre binele tău ; pleacă dar, căci dimineața-i aproape și-n curînd se vor ivi războinicii noștri și vei cădea în mîinile lor. Oare cum ai putea tu să-i înfrunți pe războinicii mei, cînd pînă și o femeie de-a mea te-ar pune la pămînt ?

Și tînăra voi să plece spre mînăstire, fără să mai lupte, cum fusese vorba.

Iar Șarcan, cît se poate de uimit, încercă s-o oprească și-i grăi :

— O, stăpînă, nu te lupta cu mine, dacă asta ți-e voia ! Ci, fie-ți milă, nu pleca și nu mă lăsa singur aici, străin și cu inima grea.

Ea zîmbi și-l întrebă :

— Și ce vrei, oare, tinere străin ? Spune și ți se va împlini dorința.

El îi răspunse :

— Cum oare aș mai putea, stăpînă, după ce am călcat pe pămîntul tău și m-am îndulcit de dulceața drăgălășiei tale, să plec fără a fi aflat gustul harurilor tale ! Și iată, am ajuns ca un rob printre robii tăi !

Ea, cu surîsul pe buze, îi spuse :

— Drept grăiești tu, tinere străin ! Numai o inimă stearpă nu dă găzduirea cuvenită. Fă-mi bucuria de a ne fi oaspe și te vom îngriji ca pe capul și ca pe lumina ochilor noștri ! Mergi lîngă mine, urmînd malul apei ! Din această clipă, ești oaspetele meu !

Șarcan, plin de bucurie, porni împreună cu tînăra, și-n urma lor veneau celelalte fete, pînă ce ajunseră la un pod din lemn de plop, care se ri-

dica și cobora cu ajutorul unor lanțuri și unor scripeți, peste apă, în fața porții celei mari de la intrarea în mînăstire. Atunci Abriza chemă pe una din femeile ei și-i porunci în grecește :

— Ia calul și du-l la grajd și poruncește să nu-i lipsească nimic.

Iar Șarcan zise :

— O, domniță a frumuseții, mă uit la tine ca la o sfîntă, de două ori sfîntă : o dată pentru frumusețea ta și o dată pentru bunătatea ta. Nu vrei să te oprești din cale și să te întorci cu mine în țara musulmanilor, în orașul meu Bagdad, unde vei vedea lucruri minunate și războinici neîntrecuți ? Și-atunci vei afla și cine sînt eu. Vino, frumoasă creștină, haide cu mine la Bagdad !

La vorbele lui Șarcan, tînăra răspunse :

— Pe Mesia ! Te credeam mai înțelept, tinere ! Vrei, așadar, să mă răpești ? Vrei să mă duci la Bagdad, în orașul unde-aș cădea în mîinile cumplitului rege Omar Al-Neman, cel cu trei sute șaizeci de cadîne, care locuiesc în douăsprezece palate, după numărul zilelor și lunilor dintr-un an — ca să-i mulțumesc o noapte poftele și pe urmă să fiu părăsită ? Că voi asemenea năravuri aveți, musulmanilor ! Așa că nu-mi mai vorbi în felul ăsta și nu nădăjdui să mă amăgești, de-ai fi tu însuți fiul regelui Omar Al-Neman, ale cărui oști, după cîte știu, au intrat pe pămînturile noastre. Am aflat că, în adevăr, zece mii de călăreți din Bagdad, avînd în fruntea lor pe Șarcan și pe vizirul Dandan, ne-au încălcat hotarele, ca să se unească cu oastea regelui Afridonios din Constantinia. De-aș vrea, m-aș duce singură-singurică în tabăra lor și-aș omorî cu mîna mea și pe Șercan, și

pe vizirul Dandan ; căci pentru noi nu sînt decît nişte duşmani. Şi-acum, hai cu mine, străinule !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci cînd se lăsă a patruzeci şi opta noapte

Ea urmă :

Aşadar, fericitule rege, Abriza grăi către Şarcan, fără să ştie că-l avea chiar pe el în faţă :

— Şi-acum, hai cu mine, străinule !

Iar Şarcan, auzind aceste cuvinte, se mîhni peste măsură de vrăjmăşia pe care-o nutrea tînăra faţă de el, faţă de vizirul Dandan şi faţă de toţi ai lui. Şi, de bună seamă, dacă s-ar fi luat după întîiul îndemn al inimii, ar fi arătat numaidecît cine este el ; dar nici legea ospeţiei nu-i îngăduia asta şi, mai ales, nici vraja frumoasei fete, căreia îi recită această strofă :

Vei săvîrşi toate păcatele
Pe care frumuseţea ta,
O, preafrumoaso, le va preschimba
În bucurii cum nu sînt altele.

Amîndoi mergeau încetişor spre mînăstire. Şarcan venea în urma ei şi o privea din spate şi-i vedea şoldurile pline, urcînd şi coborînd ca valul mării. Şi se gîndi la versurile poetului :

Priveşte-i mersu-n legănare lină,
Şi-n ochi, aievea, o să ţi se-arate,
Suind din zare, albă, luna plină.

Priveşte-i şoldurile legănate,
Şi-ţi va părea că-n slavă se îmbină,
Sus, două semilune-alăturate.

Ajunseră la un mare portal cu arcade din marmură sclipitoare. Trecură pe sub el şi intrară într-o galerie lungă, peste care se bolteau zece arcade sprijinite pe stîlpi de alabastru. Şi-n mijlocul fiecărei arcade atîrna o lampă de cristal, strălucitoare ca soarele. În calea stăpînei veniră mai multe tinere slujitoare, ţinînd în mîini făclii aprinse, ce răspîndeau arome plăcute. Aveau frunţile încinse cu panglici de mătase împodobite cu pietre scumpe. Ele deschiseră calea celor doi tineri şi-i însoţiră pînă în sala cea mare a mînăstirii. Acolo, Şarcan văzu o sumedenie de perne nespus de frumoase, orînduite jur-împrejur, pe lîngă pereţi ; iar la uşi şi pe pereţi atîrnau perdele mari, împodobite cu coroane de aur ; pe jos erau plăci colorate, de marmură scumpă, gingaş îmbinate ; iar în mijloc se găsea un havuz din care apa ţîşnea prin douăzeci şi patru de guri de aur, susurînd molcom. În fundul sălii se afla un pat acoperit cu mătase, cum nu se poate vedea decît în palatul regilor.

Fata se întoarse spre Şarcan şi-i spuse :

— Stăpîne, urcă-te colo în pat şi nu te împotrivi la nimic.

Iar Şarcan, hotărît s-o asculte, se urcă în pat. Atunci ea ieşi din sală şi-l lăsă pe Şarcan singur, înconjurat de tinerele roabe, surîzînd.

Şi cum preafrumoasa nu se mai ivea, Şarcan le întrebă pe fete unde s-a dus.

Ele îi răspunseră :

— S-a dus să se culce ! Noi stăm aici ca să-ţi slujim, aşa cum ne-a poruncit.

Șarcan nu mai știa ce să creadă. Fetele îi aduseră pe tăvi de argint mari și frumoase tot felul de bucate gustoase. După aceea, îi aduseră dinainte un ibric de aur și un lighenaș de aur cu încrustări de argint, și-i turnară pe mîini apă înmiresmată cu flori de trandafiri și de portocali.

Ci începu să-l prindă grija de ostașii pe care-i lăsase singuri în vale și se dojenea în sine că uitase sfaturile tatălui său ; iar neliniștea îi mai sporea și fiindcă nu știa nimic nici despre tînăra care îl găzduise în palat și nici despre locul unde îl adusese. Dar, întrucît slujitoarele plecaseră, se întinse pe perne și nu se mai trezi decît dimineața. Nici nu se ridicase în picioare cînd văzu intrînd în sală un alai de frumuseți, alcătuit din douăzeci de tinere, strălucitoare ca niște lune, ce-o înconjurau pe stăpîna lor. În mijlocul lor, ea era îmbrăcată în veșminte de mătase, împodobite cu chipuri și cu înflorituri. Mijlocul ei părea și mai subțire, iar șoldurile și mai pline sub cingătoarea care le înlănțuia. Părul îi era strîns într-o plasă de mărgăritare străvezii și de pietre scumpe. Și-așa, înconjurată de cele douăzeci de tinere, de-a dreapta și de-a stînga, ce-i purtau poala rochiei, înainta legănîndu-se fermecător.

Cînd o văzu, Șarcan simți că-și pierde mințile ; uită și de ostași, și de vizir, și de sfaturile tatălui său ; se ridică în picioare, înfiorat de atîta farmec, și rosti aceste versuri :

Cu șoldurile-ți pline, legănate,
Și cu picioarele divin sculptate,
Cu umerii tăi albi strălucitori,
O, preafrumoaso, tu ascunzi privirii
Minunea unei tainice comori.

Tînăra veni aproape de el şi-l privi lung, lung. Şi deodată îi grăi :

— *Tu eşti Şarcan ! Acuma nu mă mai îndoiesc.*

Şi adăugă :

— O, Şarcan, fiu al lui Omar Al-Neman, tu luminezi acest lăcaş şi-l umpli de slavă ! Spune, Şarcan, ţi-a fost noaptea liniştită şi bună ? Vorbeşte-mi ! Şi, mai ales, nu te mai preface, lasă minciuna pe seama celor ce se pricep la minciuni ; căci nici înşelăciunea, nici minciuna nu sînt pe potriva regilor.

Auzind aşa, Şarcan înţelese că nu i-ar sluji la nimic să tăgăduiască, şi răspunse :

— Sînt, în adevăr, Şarcan Ibn-Omar Al-Neman — cel ce îndură soarta de a fi fost aruncat fără de apărare şi ros de chinuri în mîinile tale ! Fă cu mine ce vrei, o, necunoscuto cu ochi negri !

Iar ea îşi lăsă ochii în jos şi se gîndi o vreme ; apoi, privindu-l pe Şarcan, îi spuse :

— Linişteşte-ţi sufletul şi îndulceşte-ţi privirile ! Uiţi că-mi eşti oaspe şi că ne-am legat între noi cu vorbe de prietenie ? Te afli sub ocrotirea mea şi te bucuri de credinţa mea. Fii fără de teamă, căci, pe Mesia ! dacă tot pămîntul s-ar năpusti asupra ta, nimic nu te-ar atinge, atîta timp cît sufletul nu mi-a părăsit încă trupul ce este ca un scut al tău.

După ce grăi astfel, se aşeză prietenoasă lîngă el, chemă pe una dintre roabe şi-i porunci ceva în limba grecească. Roaba ieşi şi se întoarse numaidecît însoţită de slujitoare ce purtau pe cap tăvi mari încărcate cu mîncăruri de tot felul. Alte roabe aduceau năstrape şi pocale mari de aur, de argint şi de cristal, pline cu băuturi. Ci Şarcan stătea în cumpănă, neştiind dacă se cuvine să se

atingă de bucate, ceea ce tînăra băgă de seamă și-i spuse :

— Șovăiești, Șarcane, și te temi să nu fie vreo viclenie. Au tu nu știi că încă de ieri aș fi putut să-ți iau viața ?

Apoi întinse ea întîi mîna, luă dintr-o tavă și gustă. Șarcan se rușină de prepusurile lui și începu să mănînce împreună cu ea pînă ce se săturară. După ce se spălară pe mîini, li se aduseră flori și băuturi. Erau băuturi de toate culorile și de cel mai bun soi. Tînăra luă o cupă de aur, o umplu și bău ea mai întîi. O umplu apoi iară, i-o întinse lui Șarcan și bău și el.

Atunci ea grăi :

— O, musulmane, iată ce frumoasă și ce plină de plăceri e viața !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci cînd se lăsă a patruzeci și noua noapte

Ea urmă :

Preafericitule rege, tînăra îi grăi lui Șarcan :

— O, musulmane, iată ce frumoasă și ce plină de plăceri e viața !

Apoi băură amîndoi mai departe, pînă ce vinul începu să le tulbure mințile. Atunci tînăra porunci uneia dintre slujitoarele la care ținea cel mai mult, numită Boabă-de-Mărgean :

— O, Boabă-de-Mărgean, adu degrabă lăutele !

Boabă-de-Mărgean răspunse :

— Ascult și mă supun.

Pieri pentru o clipă și se întoarse însoțită de mai multe fete care aduseră o lăută de Damasc, o harfă persană, o țiteră tătărască și o ghitară egipțiană. Iar tînăra domniță luă lăuta, o înstrună cu iscusință și, îngînată de cele trei fete ce se așezaseră pe covor, ciupi ușurel strunele, apoi, cu glas plin de vrajă și mai suav decît apa de izvor, începu să cînte :

Știi tu cîți sînt cei care poartă
În inimile-nsîngerate
Săgețile privirii tale înfipte-adînc
— Știi tu cîți sînt ?
O, fericite sînt acele
Rănite inimi fermecate,
Robite ție, prin iubirea prea multă !
—Știi tu cîte sînt ?

Sfîrșindu-și cîntecul, ea tăcu. Atunci, cu glas și mai pierdut, una dintre tinere cîntă în grecește un cîntec pătimaș. Iar tînăra ei stăpînă răspundea, din timp în timp, cu un glas la fel de stins. Dar ce dulce era acest cîntec pe două glasuri, plîngător, de parcă suspina însuși pieptul lăutei !

Tînăra domniță îi șopti lui Șarcan :

— O, musulmane, ai înțeles cîntecul nostru ?

El răspunse :

— Să spun drept, nu l-am înțeles, dar numai sunetele și melodia m-au fermecat, iar dinții voștri surîzători și lunecarea ușoară a degetelor voastre pe strune m-au vrăjit cu totul !

Ea surîse și adăugă :

— Dar dacă ți-aș cînta un cîntec arăbesc, ce-ai face tu, atunci, Șarcane ?

El răspunse :

— Negreșit că mi-aș pierde și puținul care mi-a mai rămas din minte !

Ea schimbă atunci tonul şi cheia lăutei sale, atinse strunele şi cîntă aceste versuri :

E gustul despărţirii-amar !
Trei drumuri mi se dau s-aleg :
Să-l izgonesc, să-l uit, să plec —
Şi-s toate trei doar chin şi jar.

Cum să aleg, cînd ard, topită
De dorul celui ce m-a-nfrînt,
Cînd zac în lanţul lui robită,
Şi cînd în flăcări mă frămînt ?

Auzind acest cîntec, Şarcan se îmbătă de-a binelea şi se pierdu cu totul. Cînd se desmetici, tînăra nu mai era acolo ; le întrebă pe roabe şi ele îi răspunseră :

— S-a dus în odăile ei să se culce, căci s-a făcut miezul nopţii !

Iar Şarcan, cu toate că-i veni cam nelaîndemînă, spuse :

— Allah s-o aibă în pază !

Ci a doua zi, de îndată ce se trezi, tînăra roabă Boabă-de-Mărgean veni să-l ia şi să-l ducă la stăpîna ei ! În prag, Şarcan fu întîmpinat cu sunete de lăută şi cîntece de bun-venit. Trecu pe o uşă lucrată numai din fildeş încrustat cu mărgăritare şi cu pietre scumpe, şi văzu o sală mare, cu pereţii acoperiţi de sus pînă jos cu mătase şi covoare de Korasan, luminată prin nişte ferestre înalte ce se deschideau spre grădini umbroase şi spre havuzuri şoptitoare. De-a lungul pereţilor se afla un şir de statui îmbrăcate ca oamenii vii, care-şi mişcau mîinile şi picioarele de te minunai ; atît de măiestrit erau făurite pe dinăuntru, încît toate cîntau şi vorbeau ca nişte fii ai lui Adam.

Iar domnița, cînd îl văzu pe Șarcan, se ridică, veni la el, îl luă de mînă, îl pofti să se așeze lîngă ea, îl întrebă duioasă cum și-a petrecut noaptea și-i mai puse și alte întrebări, la care el răspunse după cuviință. Și stătură multă vreme de vorbă, pînă ce ea îl întrebă :

— Știi versuri de-ale poeților, despre dragoste și despre cei robiți dragostei ?

El răspunse :

— Da, stăpînă, știu cîteva.

Ea urmă :

— Aș vrea să le aud.

El atunci grăi :

— Iată cum glăsuiește iscusitul și cumintele la vorbă Kusair, despre frumoasa Izat, pe care o iubea :

O, niciodată nu voi spune ce farmece are Izat,
Nici dragostea cu care-o-nconjur eu niciodată n-am s-o spun.
De-atîtea ori ea mi-a cerut-o, de-atîtea ori eu i-am jurat
Că niciodată nu voi spune ce-n sufletu-mi adun.
Ah, de-ați ști ce comori ascunde fermecătoarea mea Izat.

Sihastrul care plînge-n țărnă, fugind de-al dragostei simun,
De-ar auzi cum gungurește frumoasa ce m-a fermecat,
Ar părăsi pustietatea și-ar alerga ca un nebun.
Ah, dacă-ar ști el ce comoară ascunde dulcea mea Izat,
Și-ar frînge-n fața ei genunchii, uitînd de post și rugăciuni.

Dacă Izat ar sta vreodată cu soarele la judecată,
În fața unui drept și vrednic judecător, de bună seamă
Că ea ar fi, ca frumusețe și strălucire, preferată !

Ci niște răutăți cu fustă iată că, fără pic de teamă,
Au cutezat să-i ponegrească neîntinata frumusețe.
Allah, usucă-le tu limba, de răutăți să se dezvețe,
Și fă un biet covor din ele
Sub tălpile iubitei mele !

Tînăra domniță spuse :

— Ce iubită a fost această Izat ! Prințe Șarcan, dacă știi versurile pe care frumosul Djamil le cînta în cinstea ei, te-aș ruga să mi le amintești !

Șarcan răspunse :

— Drept să-ți spun, din versurile lui Djamil nu-mi amintesc decît strofa aceasta :

Înșelătoareo, tu doar moartea-mi vrei,
Ci, dintre toate fetele din trib,
Eu nu visez decît frumosu-ți chip
Și numai dorul tău mi-l fac temei.

Șarcan adăugă :

— Și eu, domnița mea, sînt tocmai ca Djamil, iar tu ești ca Izat față de Djamil : vrei să mă vezi mort sub privirile tale !

La aceste vorbe, ea surîse, dar nu răspunse nimic, ci se ridică și plecă.

Iar Șarcan trebui să-și petreacă încă o noapte singur în pat.

Dimineața, ca de obicei, slujitoarele veniră să-l ia, în zvon de lăute și-n ritm de duful, și-i grăiră, după ce sărutară pămîntul în fața lui :

— Fă-ne plăcerea să vii cu noi la stăpîna care te aşteaptă !

Şarcan se ridică şi păşi în urma roabelor care cîntau din lăute şi băteau în dufuf. Ajunse într-o sală şi mai minunată decît cea din ajun, cu statui şi zugrăveli înfăţişînd animale şi păsări.

Iar Şarcan, fermecat de ce vedea, auzi răsunîndu-i în gînduri aceste stihuri :

Ah, voi culege steaua ce străluceşte între
Strălucitoare fructe de aur, mari şi coapte —
Acolo-n slava unde-şi arată braţe mîndre
Săgetătorul peste vrăjite Stele Şapte.

Ea e mărgăritarul care vesteşte-n spaţii
Cărarea argintie a zorilor pe cer ;
Şi-i roua aurie ce ţese-n constelaţii
O plasă de lumină suavă şi mister.

E ochiul pur de apă în care se topeşte
Văzduhul — şi e floarea aprinsă în obraz,
Ca trandafiru-n care minunea poposeşte —
E al desăvîrşirii nemaivăzut topaz.

Iar ochii ei — ah, ochii ei vineţi, sînt asemeni
Sfioasei violeţe de pe-un tărîm sihastru,
Şi însăşi fericirii par a-i fi fraţii gemeni,
Cu pleoape zugrăvite frumos în khol albastru.

Domniţa îi ieşi în cale, îl luă pe Şarcan de mînă, îl pofti să se aşeze lîngă ea şi-i spuse :

— Prinţe Şarcan, de bună seamă că ştii să joci şah !

El răspunse :

— Aşa-i, stăpînă, ci îndură-te, şi nu-mi fi ca aceea de care se plîngea poetul :

Vorbesc în van ! Iubirea mă răpuse.
De ce nu pot, de pe vrăjita-i gură,
Să-mi stîmpăr setea, şi-ntr-o-înghiţitură
Să sorb iar viaţă de pe-aceste buze ?

O, da, pricep : ca să-mi facă plăcere,
Mă-mpresură mereu cu gingăşie.
Ci de-astfel de plăceri îmi arde mie ?
Un joc de şah biet sufletul meu cere ?

Şi cum să-i stau potrivă eu, cel care,
Robit de jocul ochilor ei mari,
Îi simt privirea pînă-n mădulare ?

Dar tînăra, zîmbind, aduse şahul şi începu jocul. Iar Şarcan, de cîte ori era rîndul lui, în loc să ia seama la joc, se uita numai la fată şi juca anapoda, punînd calul în locul elefantului şi elefantul în locul calului. Atunci fata pufni în rîs şi-i spuse :

— Da priceput mai eşti la joc !

El îi răspunse :

— O, aceasta-i numai prima partidă, care, de obicei, nu se ia în seamă !

Ea orîndui piesele din nou. Şi cîştigă şi a doua oară, şi a treia, şi a patra, şi a cincea oară. La urmă, îi spuse :

— Ei, iată că te-am bătut mereu.

El răspunse :

— O, stăpînă, se cuvine să fii biruit de o tovarăşă de joc ca tine !

Atunci ea porunci să se întindă masa. După ce mîncară, se spălară pe mîini. Şi iar băură din toate soiurile de vin.

La sfîrşit, ea luă o harfă şi struni mai întîi cîteva sunete line şi duioase, apoi cîntă :

Nu-i muritor — de soarta lui să scape.
Cît de ascunsă, ori făţişă-i fie,
Surîzătoare, ori cu hîde pleoape,

Prietene, nu pune temelie
Pe ea ! Mai bine-n cinstea frumuseţii
Şi-a vieţii — bea ! Eu sînt comoara vie

Pe care, dacă-n drum o văd, drumeţii
Îşi uită drumul, fără să mai ştie
Spre care zări porniseră-n zori, bieţii.

Cînd tăcu, singură harfa mai răsuna sub degetele ei ca de cristal. Iar Şarcan, răpit, se simţea rătăcind în doruri fără de margini.

Atunci, după alte cîteva acorduri, ea cîntă iar :

Numai o prietenie mică poate
Să-ndure-al despărţirii chin amar.
Cînd se desparte de pămînt, păleşte
Pînă şi soarele de jar !

Dar nici nu se sfîrşiră bine cuvintele ei, că amîndoi auziră de-afară larmă şi strigăte. Uitîndu-se pe fereastră, văzură o ceată de oşteni creştini cu paloşele trase, năvălind spre palat şi răcnind :

— Ai căzut în mîinile noastre, Şarcan ! E ceasul morţii tale !

Şarcan, auzindu-i, socoti că a fost vîndut de tînăra domniţă ; dar cînd se întoarse spre ea, o văzu albă la chip, repezindu-se în calea oştenilor şi strigînd :

— Ce vreţi voi ?

Căpetenia oştenilor înaintă şi, după ce sărută pămîntul, grăi :

— O, regină slăvită, o, domniţă Abriza, mărgăritarul cel mai ales dintre toate mărgăritarele apelor, au tu nu ştii cine se află aici în mînăstire ?

Regina Abriza îl întrebă :

— De cine vorbeşti ?

El răspunse :

— De cel care e numit viteazul vitejilor, dărîmătorul cetăţilor, cumplitul Şarcan Ibn-Omar Al-Neman, cel ce n-a uitat nedărîmat nici un turn, şi n-a lăsat nici un zid de apărare nesfărîmat pînă-n temelie. Şi, regină Abriza, regele Hardobios, tatăl tău şi stăpînul nostru, a aflat la Chezareea, oraşul lui, chiar din gura bătrînei Muma-Prăpădurilor, că prinţul Şarcan e aici. Muma-Prăpădurilor i-a spus regelui că l-a văzut pe Şarcan în pădure, îndreptîndu-se spre mînăstire. O, regină, mare ţi-este vrednicia că l-ai prins pe leu în laţ şi că ne prilejuieşti astfel viitoarea biruinţă asupra oştirii musulmanilor !

Tînăra regină Abriza, fiica regelui Hardobios, stăpînul Chezareei, se uită cu mînie la căpetenia ostaşilor şi-i spuse :

— Da tu cine eşti ?

El răspunse :

— Sînt robul tău, patriciul Masura Ibn-Mosora Ibn-Kaşerda !

Ea îl întrebă :

— Şi cum de ai cutezat, neruşinatule Masura, să intri în această mînăstire fără să mă înştiinţezi şi fără a cere învoire ?

El îi răspunse :

— O, stăpîna mea, nici un paznic nu mi-a stat împotrivă ; ba toţi au alergat şi ne-au călăuzit pînă la uşa palatului tău. Acum, după porunca

regelui, tatăl tău, aşteptăm să ni-l dai pe Şarcan, cel mai înfricoşător războinic musulman !

Atunci regina Abriza îi spuse :

— Ce tot îngaimi tu ? Nu ştii că bătrîna Muma-Prăpădurilor e o mincinoasă fără de pereche ? Pe Mesia ! Se află într-adevăr la mine un bărbat, dar nu-i nicidecum Şarcan despre care spui tu. E un străin care ne-a cerut găzduire şi pe care l-am primit cu dragă inimă. Şi chiar dacă acest străin ar fi Şarcan, nu se cuvine, oare, ca oaspe ce-mi e, să-l ocrotesc pînă şi împotriva întregii lumi ? Nimeni nu va putea să spună vreodată că Abriza şi-a vîndut un oaspe, după ce l-a cinstit cu pîine şi cu sare ! Nu-ţi rămîne, dar, mărite Masura, decît să te întorci la regele, tatăl meu. Sărută pămîntul dinaintea lui şi spune-i că bătrîna Muma-Prăpădurilor l-a minţit şi l-a înşelat !

Patriciul Masura spuse :

— Regină Abriza, nu pot să mă întorc la regele Hardobios, tatăl tău, decît cu acela pe care mi-a poruncit să-l prind.

Ea strigă, plină de mînie :

— Ce te amesteci tu în treburile astea, soldatule ? Datoria ta e să lupţi ori de cîte ori poţi, fiindcă ţi se plăteşte ca să lupţi ! Ia seama şi nu te amesteca în treburi care nu te privesc ! Iar de-ai cuteza să te atingi de Şarcan, socotind că acest străin este Şarcan, ai plăti cu viaţa ta şi cu viaţa războinicilor tăi ! Acum chiar am să-l chem aici cu paloşul şi cu scutul lui !

Masura îi răspunse :

— Vai mie ! Dacă scap de mînia ta, n-am să scap de pedeapsa regelui. Aşa că, dacă Şarcan se înfăţişează aici, pun războinicii mei să-l înhaţe şi să-l ducă la Chezareea, în mîinile regelui, tatăl tău, ca pe un prins de rînd.

Atunci Abriza spuse :

— Tu vorbeşti mai mult decît i se cuvine unui războinic, Masura ! Iar vorbele tale sînt pline şi de înfumurare şi de obrăznicie ! Uiţi că sînteţi o sută de luptători împotriva unuia singur ? Dacă patriciatul nu ţi-a sleit de tot curajul, n-ai decît să lupţi cu el, tu singur. Şi de te-o înfrînge, un altul să-ţi ia locul şi să lupte cu el, şi aşa mereu, pînă ce Şarcan va cădea în mîinile voastre. Numai astfel se va vedea care dintre voi este viteaz !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, tăcu sfioasă.

Ci cînd se lăsă a cincizecea noapte

Ea urmă :

O, fericitule rege, tînăra regină Abriza spuse :

— Numai aşa se va vedea care dintre voi este viteaz !

Patriciul Masura îi răspunse :

— Pe Mesia ! grăieşti adevărul. Mă voi înfiinţa cel dintîi pe locul de luptă !

Ea îi grăi :

— Aşteaptă să-l înştiinţez şi să aflu răspunsul lui. Dacă primeşte, bine ; dacă nu primeşte, va fi şi pe mai departe oaspetele meu cinstit şi ocrotit.

Abriza se duse degrabă la Şarcan şi-l înştiinţă cum stăteau lucrurile, fără să-i destăinuiască cine era ea. Iar Şarcan înţelese că judecase greşit purtarea fetei şi se mustră din tot sufletul, pentru două greşeli : că o judecase rău pe fată şi că se

afundase cu atîta nechibzuință în țara rumilor. Apoi grăi :

— O, stăpîna mea, n-am obiceiul să mă bat cu un singur războinic, ci cu zece deodată ; tot așa vreau să lupt și acum !

Spunînd acestea, sări în picioare și se aruncă înaintea oștenilor creștini, cu paloșul și cu scutul în mîini.

Cînd îl văzu pe Șarcan apropiindu-se, Masura dintr-un pas ajunse lîngă el și-l atacă înverșunat. Dar Șarcan îi abătu lovitura, năvăli ca un leu asupra-i și-l izbi atît de năprasnic în umăr, încît paloșul, trecîndu-i prin măruntaie și prin pîntece, răzbi scînteind lîngă șold.

La o asemenea priveliște, vrednicia lui Șarcan crescu și mai mult în ochii tinerei regine, care își șopti : „Iată în adevăr viteazul cu care aș fi putut să mă lupt în pădure !" Se întoarse apoi către luptători și le spuse :

— Ce mai așteptați de nu luptați ? N-aveți de gînd să răzbunați moartea patriciului ?

Atunci înaintă cu pași mari un uriaș cu înfățișare înfricoșătoare și cu ochi de fiară ; era chiar fratele patriciului Masura. Dar Șarcan nu-i lăsă răgaz nici măcar să deschidă gura, ci-i dete și lui o lovitură în umăr, că paloșul, despicîndu-i măruntaiele și pîntecele, îl reteză, scînteind, pînă la șold. Unul cîte unul înaintară și alți luptători, dar Șarcan îi supuse aceleiași sorți, paloșul lui, ca într-o joacă, le reteză capetele. Așa omorî cincizeci de luptători. Cînd ceilalți cincizeci, cîți mai rămăseseră, văzură pățania tovarășilor lor, se strînseră buluc și năvăliră cu toții asupra lui Șarcan. Dar fu vai și amar de ei ! Căci Șarcan îi întîmpină cu inimă mai tare decît piatra și-i bătu

cum se bat snopii pe arie, şi-i spulberă, cu suflet cu tot, pe vecie !

Atunci regina Abriza le strigă slujitoarelor :

— Mai sînt şi alţi bărbaţi în mînăstire ?

Ele îi răspunseră :

— Nu mai sînt decît paznicii porţilor.

Regina Abriza veni, dară, înaintea lui Şarcan, îl cuprinse în braţe şi-l sărută cu dragoste. Pe urmă, numără morţii şi găsi că sînt optzeci. Ceilalţi douăzeci de luptători izbutiseră, cu toată starea lor jalnică, să scape cu fuga. Numai atunci îşi şterse Şarcan lama însîngerată a paloşului şi se întoarse în mînăstire, însoţit de Abriza. În drum rosti aceste versuri războinice :

Într-o zi, turbaţi, tîlharii m-au împresurat cu zvoană.
Murgii lor cu coamă lungă i-am zvîrlit atunci drept hrană
Leilor pustiei, fraţii mei, neînfricaţii lei.

„Uşuraţi-mă de greul hainelor, voi, fraţii mei !"
Ci în ziua-aceea numai m-am plimbat aşa, oleacă,
Iar vitejii-aceia straşnici au rămas pe jos să zacă
Toţi, de-a lungul şi de-a latul, doborîţi prin praf, polog,
În pustiul fără margini şi sub soarele de foc.

Cînd ajunseră în marea sală a mînăstirii, tînăra Abriza, surîzînd, luă mîna lui Şarcan şi o duse la buze. Apoi îşi ridică poala rochiei, lăsînd să se vadă o cămaşă de zale cu ochiuri foarte strînse şi o spadă din oţel subţire de India. Uimit, Şarcan o întrebă :

— Dar ce-i cu veşmintele astea, stăpînă ?

Ea îi răspunse :

— O, Șarcan, mi le-am pus în grabă, în toiul luptei, ca să-ți pot veni în ajutor ! Dar n-ai avut nevoie și de brațul meu.

Regina Abriza îi chemă apoi la ea pe străjerii mînăstirii și-i întrebă :

— Cum se face că ați lăsat să intre aici oamenii regelui, fără învoirea mea ?

Ei răspunseră :

— Pînă acum niciodată nu s-a cerut îngăduință de intrare pentru oamenii regelui și mai cu seamă pentru marele patriciu.

Ea zise :

— Eu socotesc că ați viclenit să mă pierdeți și să ajutați la uciderea oaspetelui meu.

Și-l rugă pe Șarcan să le reteze capetele ; apoi grăi către ceilalți robi :

— Li s-ar fi cuvenit o pedeapsă mai cruntă !

Pe urmă se întoarse către Șarcan și-i spuse :

— A venit vremea, Șarcan, să-ți dezvălui ceea ce pînă acum n-ai avut de unde ști ! Află că sînt singura fiică a regelui grec Hardobios, stăpînul Chezareei, și că mă numesc Abriza. Iar dușmanca mea cea mai neîmpăcată este bătrîna Muma-Prăpădurilor care, pentru că a fost doica tatălui meu, este ascultată și temută la palat. Pricina dușmăniei dintre mine și ea îngăduie-mi să nu ți-o povestesc, în această treabă fiind amestecate mai multe fete ; ci fii încredințat că ai să afli totul la vreme. Muma-Prăpădurilor are să încerce orice ca să mă piardă, mai ales acum, după ce am pricinuit moartea căpeteniei patriciilor și a războinicilor lui. Ea îi va spune tatălui meu că am trecut de partea musulmanilor. De aceea, atîta timp cît mă prigonește Muma-Prăpădurilor, nu-mi rămîne decît să plec cît mai departe de țara mea și

de părinţii mei. Te rog, dar, să mă ajuţi să plec şi să te porţi cu mine aşa cum m-am purtat eu cu tine; căci şi tu eşti întrucîtva pricina celor întîmplate.

Auzind aceste cuvinte, Şarcan simţi că-şi pierde minţile de bucurie, pieptul sta să i se spargă, şi toată făptura lui înflori. Şi-i grăi Abrizei :

— Pe Allah ! Cine va cuteza să se apropie de tine, cîtă vreme mai am un suflet în mine ? Ci vei fi tu în stare să înduri viaţa departe de tatăl tău şi de toţi ai tăi ?

Ea răspunse :

— Fără îndoială !

Şarcan o puse să jure; ea jură şi pe urmă adăugă :

— Acum mi-e sufletul liniştit. Dar aş vrea să-ţi mai cer încă ceva !

El întrebă :

— Ce anume ?

Ea răspunse :

— Să te întorci la Bagdad, în ţara ta, cu toţi ostaşii tăi !

Atunci el răspunse :

— O, domniţă, tatăl meu, Omar Al-Neman, m-a trimis în ţara rumilor ca să lupt şi să-l înfrîng pe tatăl tău, împotriva căruia regele Afridonios al Constantiniei ne-a cerut ajutor. Căci tatăl tău i-a răpit o navă încărcată cu bogăţii, cu tinere roabe şi cu trei geme preţioase despre care se spune că ar avea puteri minunate !

Abriza îi răspunse :

— Linişteşte-ţi cugetul şi îndulceşte-ţi privirile ! Am să-ţi povestesc adevărata pricină a duşmăniei dintre noi şi regele Afridonios. Află că noi, grecii, în fiecare an ţinem sărbătoarea hramului acestei mănăstiri. Şi-n fiecare an se adună aici la hram

toți regii creștini, din toate țările, dimpreună cu toți cei de neam mare și cu toți negustorii de frunte. Și vin aici soții și fete de regi și de neamuri alese. Și sărbătoarea ține șapte zile întregi. Într-un an, am venit și eu printre oaspeți, și se afla aici și fiica regelui Afridonios al Constantiniei, numită Safia, cea care acum este cadîna tatălui tău, Omar Al-Neman. Pe-atunci era încă fetișcană. Cînd s-a sfîrșit sărbătoarea, în a șaptea zi, sorocită plecării, Safia spuse : „Nu vreau să mă întorc la Constantinia pe drum uscat, ci pe mare !“ I s-a pregătit o corabie și ea a plecat împreună cu tovarășele ei și cu toate bunurile lor. S-au ridicat pînzele și s-au dus. Ci abia s-a îndepărtat corabia, că s-a ridicat un vînt năprasnic care a îndepărtat-o de calea adevărată. Soarta a voit ca tocmai atunci și tocmai pe acolo să se afle și o mare corabie plină cu cinci sute de războinici creștini din insulă Kafur. Erau înarmați pînă-n dinți și leiți în fier, și nu așteptau decît un asemenea prilej să prade. De îndată ce au zărit corabia Safiei, s-au apropiat, au azvîrlit căngile, au agățat-o și au tîrît-o în urma lor. S-a iscat însă o furtună cumplită care i-a aruncat pe toți, ca vai de ei, pe țărmurile noastre. Atunci ai noștri au năvălit asupra lor, i-au omorît pe tîlhari, au pus mîna pe cele șaizeci de tinere, între care se afla și Safia, și pe toate bogățiile de pe corabie. Pe urmă au adus în dar regelui din Chezareea, tatăl meu, pe cele șaizeci de tinere, iar bogățiile le-au păstrat pentru ei. Tatăl meu și-a ales pentru el zece din cele mai frumoase fete, iar pe celelalte le-a împărțit mai-marilor din preajma lui. Apoi dintre cele zece a ales cinci, care erau mai frumoase, și le-a trimis în dar regelui Omar Al-Neman, tatăl tău. Printre acele cinci fete se afla și Safia, fiica regelui Afridonios. Ci noi n-am

ştiut nimic, căci nimeni, şi nici ea, nu ne-au dat pe faţă rangul şi numele ei. Şi-aşa, o, Şarcan, Safia a ajuns cadîna tatălui tău, căruia, o dată cu fata, i s-au trimis şi multe alte lucruri, tot felul de mătăsuri, stofe de lînă şi împletituri greceşti. Ci iată că, pe la începutul acestui an, regele Hardobios, tatăl meu, a primit o scrisoare de la tatăl Safiei, regele Afridonios. În scrisoare se spuneau lucruri pe care nu ţi le pot povesti, dar, printre altele, erau şi aceste vorbe : *„Acum doi ani ai luat de la nişte piraţi şaizeci de tinere, între care şi pe fiica mea Safia. Şi numai acum aflu, căci nu mi-ai mărturisit nimic, rege Hardobios. Asta este cea mai mare şi cea mai grea ocară pentru mine şi pentru cei din jurul meu. Dacă nu vrei să ajungem vrăjmaşi de moarte, eşti dator ca, de îndată ce primeşti scrisoarea mea, să mi-o trimiţi înapoi pe fiica mea Safia, teafără şi neprihănită. Iar de nu vrei, ori dacă zăboveşti, ne vom purta cu tine aşa cum ţi se cuvine şi te vom pedepsi cumplit după mînia şi după ura mea.“* Cînd a citit scrisoarea, tatăl meu s-a tulburat şi s-a înspăimîntat, întrucît Safia, dăruită tatălui tău, nu era cu putinţă să fi rămas teafără şi neprihănită ; ba mai mult, se ştia că făcuse un copil cu tatăl tău, regele Omar Al-Neman, încă de la început şi fără vreo împotrivire din partea ei. Am înţeles atunci ce nenorocire se abătuse asupra noastră. Tatăl meu i-a scris regelui Afridonios, lămurindu-i împrejurarea şi arătîndu-i că n-a ştiut nimic de neamul şi de rangul Safiei. Şi a întărit adevărul cu mii de jurăminte. Cînd a primit scrisoarea tatălui meu, regele Afridonios a fost cuprins de o mînie fără de margini. Se ridica, se aşeza, se frămînta, spumega şi striga : „E cu putinţă oare ca fiica mea, cea rîvnită de atîţia regi

creştini, să fi ajuns roabă între roabele unui musulman, să se supună poftelor lui şi să aibă cu el copii ? Pe Mesia ! am să mă răzbun pe musulmanul ăsta, de să se ducă vestea în tot Răsăritul și Apusul.“ Și-atunci regele Afridonios, o, Șarcan, se gîndi să trimită soli la tatăl tău, cu daruri bogate, ca să-l facă să creadă că se află în război cu noi şi să-i ceară ajutorul. Dar în fapt nu voia, o, Șarcan, decît să vă facă să cădeţi în capcană, tu şi cei zece mii de călăreţi ai tăi, ca să-și împlinească astfel răzbunarea pe care o pregătea de multă vreme. Cît despre cele trei geme dăruite, cu puteri atît de mari, ele nu sînt cîtuşi de puţin pierdute. Erau în stăpînirea Safiei, şi au ajuns în mîinile piraţilor, apoi în mîinile tatălui meu, care mi le-a dăruit mie. Sînt la mine şi am să ţi le arăt. Ci acum tu trebuie să te întorci numaidecît la ostaşii tăi și să apuci cu ei calea Bagdadului, ca să nu cazi în laţurile regelui Constantiniei, pînă nu vă sînt închise drumurile.

Auzind-o, Șarcan luă mîna Abrizei, o duse la buze şi grăi :

— Laudă lui Allah în făpturile lui ! El te-a scos în calea mea, ca să mă scapi pe mine şi pe tovarăşii mei. Dar, prea scumpă şi îndatoritoare regină, eu nu mă mai pot despărţi de tine, mai ales acum, după cele cîte s-au întîmplat, şi nu pot îngădui să rămîi aici singură, căci nu știu ce poate să se mai întîmple. Haide, Abriza, să mergem la Bagdad !

Dar Abriza, care avusese vreme să cugete, îi spuse :

— O, Șarcan, zoreşte să pleci tu mai întîi, să pui mîna pe trimişii regelui Afridonios, care se află în mijlocul corturilor tale, şi să-i sileşti a mărturisi adevărul. Astfel te vei încredinţa de spusele

mele. Iar eu, înainte de-a se împlini trei zile, voi veni să te întîlnesc şi vom intra împreună în Bagdad.

Se ridică, se apropie de el, îi luă capul în mîini şi-l sărută. Iar Şarcan făcu la fel cu ea. Şi ea începu să plîngă, iar Şarcan, văzîndu-i ochii lăcrămînd, se înduioşă şi el, şi plînse, întocmai cum povesteşte poetul :

Îmi tot ştergeam cu dreapta, mohorît,
La despărţire, ochii ; iar cu stînga
O cuprinsesem strîns pe după gît.
Şi ea-mi şopti sfios, curmîndu-şi tînga :
„Au nu te temi că mă sorteşti bîrfirii
Femeilor din trib ?“ — „O, nu ! Ce-i, oare,
Îi spun, de nu e cea mai grea trădare,
Pentru iubire, clipa despărţirii ?“

Şarcan se despărţi de Abriza, ieşi din mînăstire şi încălecă pe calul lui, pe care îl ţineau de frîu două tinere fete. Plecă, trecu peste podul cu lanţuri de fier, se afundă în umbra pomilor şi ajunse la poiana din inima pădurii. Şi cum sosi acolo, văzu trei călăreţi strunindu-şi deodată caii în faţa lui. Îşi trase spada, gata să lovească, dar îi recunscu îndată, şi-l recunoscură şi ei. Nu erau alţii decît vizirul Dandan şi cei doi emiri ai lui. Tustrei călăreţii săriră din şea şi se grăbiră să-i ureze pace prinţului Şarcan şi să-i povestească îngrijorarea ce cuprinsese oastea din pricina îndelungatei lui lipse. Iar Şarcan le povesti cu deamănuntul întîmplările prin care trecuse de la început şi pînă la sfîrşit, precum şi apropiata venire a reginei Abriza şi trădarea pusă la cale de solii lui Afridonios. Şi le mai spuse :

— Pesemne că s-au şi folosit de lipsa voastră şi-au fugit din tabără, ca să-l vestească pe regele

lor că ne aflăm pe pămînturile lui. Cine ştie dacă nu cumva oastea lor a şi nimicit-o pe-a noastră ! Să ne întoarcem cît mai iute la ostaşii noştri !

Şi în galopul cailor, ajunseră numaidecît în valea unde îşi aşezaseră corturile. Pretutindeni domnea deplină rînduială, dar cei trei soli pieriseră. Ridicară grabnic tabăra şi făcură cale-ntoarsă spre Bagdad. După mai multe zile, poposiră la hotare cunoscute şi nu mai avură a se teme de primejdii. Toţi locuitorii ţinutului zoriră să aducă merinde pentru ei şi nutreţ pentru cai. Rămaseră acolo o vreme şi pe urmă porniră mai departe. Şarcan încredinţă vizirului Dandan comanda întregii oşti şi nu opri cu el, la urmă, decît o sută de călăreţi aleşi pe sprînceană. Lăsă grosul oastei să plece înainte cale de-o zi, apoi purcese şi el la drum, cu suta lui de războinici.

Străbătuseră o bună bucată din cale şi ajunseseră la o posadă tare îngustă, între doi munţi foarte înalţi, cînd văzură ridicîndu-se, la celălalt capăt al trecătorii, un nor gros de praf ce se apropia val-vîrtej şi se risipi în curînd, lăsînd la ivealǎ o sută de călăreţi, acoperiţi cu zale şi cu viziere de oţel. Cînd ajunseră atît de aproape cît să li se poată auzi glasul, călăreţii strigară :

— Coborîţi de pe cai, musulmanilor, şi predaţi-vă cu arme şi cai, altmınterea, pe Maria şi Ioan ! trupurile voastre au să rămînă pe dată fără de suflet !

Auzind asemenea vorbe, lui Şarcan i se făcu negru înaintea ochilor şi, aruncînd fulgere de mînie şi cu obrajii arzînd ca para focului, strigă :

— O, cîinilor, cutezaţi să ne ameninţaţi, după ce aţi îndrăznit să ne treceţi hotarele şi să încălcaţi pămîntul nostru ? Şi ne mai şi aruncaţi asemenea vorbe ? Şi socotiţi că veţi scăpa teferi

din mîinile noastre şi-o să vă mai vedeţi vreodată ţara ?

Răcni apoi către războinicii lui :

— Pe ei, dreptcredincioşilor !

Şarcan se năpusti cel dintîi asupra vrăjmaşului. Iar cei o sută de călăreţi ai lui se năpustiră şi ei, în galopul cailor, asupra celor o sută de călăreţi ghiauri, şi cele două oşti se încleştară în luptă, toţi cu inimile mai tari decît stînca. Oţelele se izbeau cu oţele, spadele cu spade, loviturile bubuiau ca grindina, trupurile se înlănţuiau cu trupuri, iar caii se ridicau în două picioare şi cădeau greoi peste alţi cai, şi nu se mai auzea decît zăngănitul armelor şi izbiturile năprasnice ale fierului cu fierul. Lupta ţinu aşa pînă la apropierea nopţii şi numai atunci cele două buluciri de oşti se despărţiră şi se putu face numărătoarea. Şarcan nu află printre oamenii lui nici măcar pe unul atins de vreo lovitură mai grea. Şi spuse :

— Oşteni, voi ştiţi că toată viaţa mea am plutit pe marea bătăliilor în care se ciocnesc valurile de paloşe şi de lăncii, am înfruntat mulţi viteji, dar încă n-am întîlnit oameni atît de cutezători, războinici atît de aprigi şi viteji atît de bărbaţi ca aceştia de-acum.

Iar tovarăşii lui spuseră :

— Prinţe Şarcan, adevăr grăieşti ! Dar mai presus de toţi războinicii aceştia să ştii că cel mai minunat şi mai viteaz este însuşi şeful lor care, pe deasupra, ori de cîte ori îi vine vreunul dintre noi la îndemînă, se dă la o parte, ca să nu-l ucidă şi ca să-l facă scăpat de la moarte. Lucru pe care nu-l pricepem nicicum.

Auzindu-i ce spun, Şarcan, uimit, grăi :

— Mîine, ne vom orîndui şi vom năvăli toţi deodată, căci sîntem o sută împotriva o sută. Şi vom cere biruinţă de la stăpînul cerurilor.

Cu această hotărîre se culcară şi dormiră.

Creştinii, la rîndul lor, se strînseră în jurul căpeteniei şi-i spuseră :

— Astăzi n-am izbutit să le venim de hac !

Iar căpetenia răspunse :

— Las' că mîine o să ne orînduim şi-o să-i doborîm unul cîte unul !

Cu această hotărîre, adormiră şi ei.

De îndată ce zorii zilei se luminară şi soarele răsări deopotrivă şi peste cei paşnici şi peste cei aflaţi în războaie, prinţul Şarcan, după ce se închină lui Mahomed — cununa desăvîrşirii — încălecă şi veni între cele două rînduri de călăreţi orînduiţi pentru luptă şi grăi :

— Iată, vrăjmaşii noştri s-au aşezat în rînduri de bătaie. Să pornim împotriva lor, dar să nu ne batem de-a valma, ci mai întîi unul dintre voi să iasă din rînduri şi să cheme cu glas tare la luptă pe unul dintre războinicii creştini. Şi tot aşa, fiecare să se înfrunte cu cîte un duşman.

Atunci, unul dintre călăreţii lui Şarcan ieşi din şiruri, îşi îndemnă calul spre duşman şi strigă :

— Hei, se află printre voi vreun luptător de seamă, vreun războinic atît de cutezător încît să se înfrunte cu mine ?

Abia rosti aceste vorbe, că şi ieşi dintre creştini un călăreţ acoperit din creştet pînă-n talpă numai cu arme şi fier, cu mătase şi aur ; călărea un cal sur şi avea faţa rumenă, cu obraji feciorelnici, fără un fir de păr. Dete pinteni calului pînă în mijlocul cîmpului de luptă şi se năpusti cu sabia ridicată asupra luptătorului musulman, pe care, repede, dintr-o lovitură îl prăvăli din şa, îl sili

să se dea prins şi-l luă cu sine, în strigătele de biruinţă şi de bucurie ale oştenilor creştini. Şi numaidecît alt creştin ieşi din şiruri şi înaintă pînă la mijloc, ca să se înfrunte cu un alt musulman, care se şi afla acolo şi care era chiar fratele celui înfrînt. Cei doi luptători începură să se lupte. Şi nu după mult timp lupta se încheie cu biruinţa creştinului, căci prilejindu-se de o greşeală a musulmanului, care nu ştiuse să se ferească de o lovitură, îl izbi odată cu mînerul lăncii şi-l povîrni din şa. Şi-l luă şi pe acesta drept prins de război. Şi urmară să se măsoare tot aşa, şi de fiecare dată lupta se încheia cu înfrîngerea musulmanului de către creştin ; pînă la căderea nopţii, douăzeci de războinici musulmani fură înfrînţi şi luaţi prinşi.

Văzînd cele întîmplate, Şarcan se mîhni foarte, îşi strînse laolaltă tovarăşii şi le spuse :

— Au ceea ce am pătţit nu vă pare cu totul nemaipomenit ? Mîine, eu însumi am să ies în faţa duşmanului şi am să chem la luptă pe căpetenia creştinilor. Şi am să aflu ce pricină l-a împins să ne încalce ţara şi să ne atace. Şi dacă n-are să vrea a ne da lămuriri, îl vom ucide ; iar de primeşte, vom face pace cu el.

Cu această hotărîre, dormiră pînă a doua zi.

Dimineaţa, Şarcan sări pe cal şi se apropie de şirurile duşmanilor. Şi văzu venind dintre cincizeci de ostaşi coborîţi de pe cai un călăreţ, care era însăşi căpetenia creştinilor. Purta, prinsă cu agrafă la umeri, o hlamidă de atlaz albastru, fîlfîind peste zaua de zale mărunte. În mînă-i fulgera o sabie din oţel indienesc. Călărea pe-un cal negru, înstelat în frunte cu stea albă, mare cît o drahmă de argint. Şi acest călăreţ avea faţa fragedă ca de copil, cu obrajii rumeni şi feciorel-

nici, fără fir de păr. Și era frumos ca luna plină cînd răsare pe cer.

Ajungînd în mijlocul poienii, tînărul călăreț strigă lui Șarcan în arăbește :

— O, Șarcan, fiu al lui Omar Al-Neman cel care stăpînește tîrguri, și orașe, și cetăți, și turnuri, pregătește-te de grea luptă ! Tu ești căpetenia alor tăi, iar eu căpetenia alor mei — așa că hai să ne înțelegem astfel : care dintre noi doi va birui în această luptă, să ia prinși pe toți ostașii biruitului și să fie stăpînul lor !

Ci Șarcan, cu inima clocotind de mînie, își și repezise calul, asemeni unui leu turbat. Se ciocniră năprasnic unul cu altul și loviturile cădeau ca grindina. Părea că se lovesc doi munți și că două mări se amestecă vuind, întîlnindu-se pe neașteptate. Și nu se opriră din luptă de dimineață pînă seara. Atunci se despărțiră, și fiecare se întoarse la ai săi.

Șarcan grăi tovarășilor lui :

— În viața mea n-am întîlnit un luptător ca ăsta ! Dar ce mi se pare cu totul de minune la el este că, ori de cîte ori potrivnicul lui rămîne descoperit, nu-l rănește, ci numai îl atinge ușor cu vîrful lăncii. Eu nu mai pricep nimic din toată întîmplarea asta. Tare mi-ar plăcea să am cît mai mulți războinici tot atît de neînfricați.

A doua zi porniră să se lupte iar, dar tot fără să biruie vreunul. A treia zi, însă, se întîmplă că, în toiul luptei, frumosul și tînărul luptător creștin își avîntă deodată calul în galop, îl opri scurt și îl struni năprasnic ; calul se ridică în două picioare, iar tînărul se prăbuși din șea la pămînt. Atunci Șarcan sări și el de pe cal, se repezi cu sabia ridicată asupra potrivnicului și voi să-l străpungă. Dar frumosul creștin strigă :

— Aşa se poartă, oare, un viteaz? Aşa cere buna-cuviinţă să te porţi cu femeile?

Auzind asemenea vorbe, Şarcan, uimit, se uită cu luare aminte la tînăr şi cunoscu că e regina Abriza.

Şarcan îşi zvîrli cît colo sabia, îngenunche lîngă tînăra fată, sărută pămîntul şi o întrebă:

— Ci pentru ce toate astea, regină?

Ea răspunse:

— Am vrut să te înfrunt eu însămi pe cîmpul de luptă, ca să văd cîtă tărie şi cîtă vrednicie ai! Să ştii că şi cei o sută de războinici care s-au luptat cu ai tăi sînt tot fecioare tinere ca mine. Iar eu, dacă nu s-ar fi ridicat calul în două picioare, ţi-aş fi arătat încă multe altele, Şarcane!

Şarcan zîmbi şi-i spuse:

— Mărire lui Allah care a făcut să ne întîlnim, regină Abriza, domniţă a vremurilor!

Regina dete tovarăşelor ei poruncă de plecare şi-i înapoie lui Şarcan pe cei douăzeci de prinşi de război. Şi toţi căzură în genunchi în faţa ei şi sărutară pămîntul. Iar Şarcan se întoarse către frumoasele fete şi spuse:

— Oricare rege ar fi bucuros să se bizuie pe viteji ca voi!

Apoi se pregătiră de plecare, şi cei două sute de călăreţi luară împreună drumul Bagdadului. Şarcan îi lăsă pe toţi să plece înainte, iar el cu Abriza veneau la urmă, însoţiţi numai de un sclav, voioşi ca doi îndrăgostiţi. Şi după şase zile priviră strălucind în zare slăvitele minarete ale Oraşului Păcii.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Cînd se lăsă a cincizeci și una noapte

Ea urmă :

... Priviră strălucind în zare slăvitele minarete ale Oraşului Păcii.

Atunci Șarcan rugă pe regina Abriza şi pe tovarășele ei să-şi scoată armurile de război şi să le schimbe cu hainele lor de grecoaice. Trimise apoi cîțiva soli înainte, care să-l vestească pe regele Omar Al-Neman că soseşte împreună cu tînăra regină Abriza şi să-i întîmpine cu alaiul cuvenit. În seara aceea descălecară, ridicară corturi pentru noapte şi dormiră pînă dimineața.

De cum se făcu ziuă, prințul Șarcan şi oştenii lui, regina Abriza şi războinicele ei încălecară iarăşi pe cai şi luară calea către Bagdad. Și iată că le ieşi în întîmpinare însuși marele vizir Dandan cu un alai de o mie de călăreți ; se apropie de tînăra regină și de Șarcan și sărută pămîntul dinaintea lor ; pe urmă intrară împreună în oraş.

Șarcan urcă mai întîi în palat ca să-l vadă pe tatăl său, regele Omar Al-Neman. Regele se ridică, îl îmbrățișă și-l întrebă ce veşti îi aduce. Iar Șarcan îi povesti toată întîmplarea cu tînăra Abriza, fiica regelui Hardobios din Chezareea, şi viclenia regelui Constantiniei, şi ura acestuia din pricina Safiei, cadîna care era chiar fiica regelui Afridonios. Și-i povesti și despre buna găzduire şi despre sfaturile cuminți pe care i le dăduse Abriza, precum şi despre cea din urmă faptă vitejească a ei și despre toate însușirile-i de femeie frumoasă și de războinică.

Auzind aceste din urmă cuvinte, regele Omar Al-Neman se aprinse de dorința de a o vedea pe

acea tînără minunată. Și se gîndi în sine la plăcerea de-a simți în culcușul lui trupul tare, zvelt și bine legat, de fată călită în luptă, de fecioară împlinită, atîta de iubită de tovarășele ei îmbrăcate în haine de război, cu obraji feciorelnici ca ai unor băieți fără fir de păr în barbă. Căci regele Omar Al-Neman era un bătrîn plin de-o putere nemaipomenită, care nu se temea de luptele bărbăției și întotdeauna ieșea biruitor din brațele femeilor.

Și cum lui Șarcan nici prin gînd nu-i trecea că tatăl său ar năzui ceva în legătură cu tînăra regină, alergă s-o caute și s-o aducă în fața lui. Regele se așeză în jilțul domnesc, porunci sfetnicilor și robilor să plece, și-i opri numai pe eunuci. Domnița Abriza veni în fața lui, sărută pămîntul și-i vorbi cu multă istețime și cu vorbe dintre cele mai alese, așa că regele Omar Al-Neman rămase cu totul fermecat, îi mulțumi și o preaslăvi de cîte făcuse pentru fiul său Șarcan și o pofti să șadă.

Abriza se așeză și-și desfăcu vălul subțire ce-i acoperea chipul. Domnița era atît de frumoasă, încît regele Omar Al-Neman simți că-și pierde mințile. Porunci numaidecît să se dea Abrizei și tovarășelor ei cele mai bogate odăi din palat, iar domniței să i se aducă tot ce se cuvine unei adevărate regine. Și numai după aceea o întrebă despre cele trei geme cu puteri vrăjite.

Abriza grăi :

— O, rege fără de seamăn, cele trei geme albe le am asupra mea, căci nu le părăsesc niciodată. Și am să ți le arăt.

Aduse îndată o lădiță, o deschise, scoase din ea o cutie cu capac, și din această cutie o alta mai mică, toată din aur. Îi ridică repede căpăcelul și atunci apărură cele trei geme albe, rotunde și

scînteietoare. Abriza le duse una cîte una la buze și apoi le înmînă regelui, ca dar pentru buna lui găzduire. După aceea ieși din sală.

Regele Omar Al-Neman simți că și inima lui se duce cu ea. Dar cum gemele se aflau dinainte-i, scînteietoare, îl chemă pe Șarcan și-i dărui una dintre ele. Șarcan îl întrebă ce are de gînd cu celelalte două. Regele îi răspunse :

— Vreau să-i dau una surorii tale, micuța Nozhatu, iar pe cealaltă frățiorului tău Daul-Macan !

Șarcan simți o fulgerare cruntă în piept auzind cuvintele din urmă, în legătură cu un frate mai mic, despre care el nu avea cunoștință, căci știa numai de nașterea fetiței Nozhatu. Se întoarse deci către rege și-l întrebă :

— O, tată, așadar tu mai ai un fiu în afară de mine ?

Tatăl îi răspunse :

— Mai am, da, un fiu ; are șase ani și e fratele geamăn al fetiței, amîndoi născuți de roaba Safia, fiica regelui Constantiniei.

Atunci Șarcan, tulburat, se frămîntă de supărare și de mînie, gata să-și sfîșie hainele de pe el. Dar se stăpîni și grăi :

— Fie amîndoi sub binecuvîntarea lui Allah preaînaltul !

Ci tatăl lui băgase de seamă cît era de zbuciumat și de supărat, și-i spuse :

— O, fiule, de ce te mînii și te frămînți ? Au nu știi că numai tu mă vei moșteni la domnie, după moartea mea ? Și nu ție ți-am dat mai întîi cea mai frumoasă dintre geme ?

Șarcan, neștiind ce să răspundă și nevrînd să-l înfrunte sau să-l mîhnească pe tatăl său, ieși cu capul plecat din sala împărătească.

Se duse de-a dreptul la iatacul tinerei regine Abriza, care îl primi numaidecît, îi mulţumi duios pentru ceea ce făcuse pentru ea şi-l rugă să se aşeze alături. Apoi, văzîndu-l întunecat şi mîhnit, îl întrebă cu gingăşie ce are. Iar Şarcan, mărturisindu-i pricina mîhnirii lui, adăugă :

— Dar ceea ce mă îngrijorează cu deosebire, Abriza, este că am băgat de seamă la tatăl meu o pornire către tine. I-am văzut ochii cum se aprind de dorinţă.

Ea spuse :

— Linişteşte-ţi sufletul, Şarcan, căci nu voi fi a tatălui tău decît moartă. Oare cele trei sute şaizeci de femei şi altele încă nu-i sînt de ajuns, de rîvneşte la fecioria mea ? Fii pe pace, Şarcan, şi alungă-ţi grijile !

Aduse apoi mîncare şi băutură ; amîndoi mîncară şi băură ; pe urmă Şarcan, mereu cu sufletul mîhnit, se întoarse la el şi se culcă.

Ci regele Omar Al-Neman, după ce Şarcan ieşise de la el, se duse s-o vadă pe cadîna Safia în iatacul ei, ducînd cele două geme preţioase, atîrnate de cîte un lănţişor de aur.

Cînd îl văzu, Safia se ridică şi nu se aşeză decît după ce se aşeză mai întîi regele. Veniră la el şi cei doi copii, fetiţa Nozhatu şi băieţelul Daul-Macan. Regele îi sărută şi le atîrnă la gît fiecăruia cîte o gemă. Cei doi copii se bucurară, iar mama îi ură regelui bună pace şi fericire. Atunci regele îi grăi :

— Safia, tu eşti fiica regelui Afridonios din Constantinia şi nu mi-ai spus acest lucru niciodată. De ce mi-ai ascuns adevărul, împiedicîndu-mă să am faţă de tine o purtare vrednică de stirpea ta şi să-ţi dau cinstirea şi slava ce ţi se cuvin ?

Safia îi răspunse :

— O, rege, preadarnicule, oare ce aş mai putea să-mi doresc ? M-ai copleşit cu darurile şi cu bunătatea ta, şi m-ai făcut mamă a doi copii frumoşi ca luna.

Regele Omar Al-Neman fu nespus de încîntat de acest răspuns, pe care îl găsi plin de înţelepciune şi de gingăşie. Şi-i dărui Safiei un palat încă şi mai frumos decît cel pe care-l avusese pînă atunci, şi-i rostui o viaţă şi mai îmbelşugată. Pe urmă se întoarse la palatul lui, ca să judece, să căftănească sau să mazilească, după obicei.

Ci mintea şi inima îi erau tulburate necontenit de chipul reginei Abriza. Îşi petrecea la ea ceasuri în şir, tăifăsuind ba de una, ba de alta, tot strecurîndu-i vorbe cu dedesubturi. Dar Abriza îi răspundea de fiecare dată :

— O, rege preamărit, eu, în adevăr, nu doresc nicidecum bărbaţi.

Asta îl aţîţa şi-l chinuia şi mai mult pe rege care, pînă la urmă, se îmbolnăvi de-a binelea. Atunci îl chemă pe vizirul Dandan şi-i dezvălui dragostea ce-o nutrea pentru minunata Abriza, şi neizbînda încercărilor sale, şi deznădejdea că niciodată n-are să fie a lui.

După ce îl ascultă, vizirul îi grăi :

— Iată ce zic eu. De îndată ce se înserează, ia cu tine o bucăţică de banj şi du-te la Abriza, bea cu ea şi strecoară-i la urmă în pahar bucăţica de banj ; nici n-are să ajungă la pat, că va fi în stăpînirea ta. Şi vei putea să faci cu ea tot ce ţi se va părea potrivit, ca să-ţi potoleşti dorinţele. Eu aşa socotesc.

Regele răspunse :

— Aşa-i, sfatul tău e bun şi se poate înfăptui uşor.

Deschise un dulap şi luă o bucăţică de banj atît de puternic, încît numai mirosul lui ar fi fost de ajuns ca să adoarmă pe un an întreg chiar şi un elefant. Puse bucăţica de banj în buzunar şi aşteptă să se facă seară, cînd se duse la regina Abriza, care se ridică să-l întîmpine şi nu stătu jos decît după ce se aşeză regele şi o pofti să stea şi ea. El începu să-i vorbească şi curînd îşi arătă dorinţa de-a bea ceva. Îndată Abriza aduse băuturi şi tot felul de fructe : migdale, alune, fistic în cupe mari de aur şi de cristal. Şi se porniră să bea şi să se îndemne unul pe altul, pînă ce vinul începu să i se urce Abrizei la cap. Îndată ce băgă de seamă, regele scoase bucăţica de banj şi o ţinu ascunsă în mînă ; umplu o cupă, bău pe jumătate din ea şi, pe furiş, strecură înlăuntru banjul. Întinse apoi cupa tinerei fete, spunîndu-i :

— Domniţă, ia această cupă şi soarbe băutura dorului meu !

Regina Abriza, fără să bănuiască nimic, luă rîzînd cupa şi o bău. Şi de îndată i se învîrti totul înaintea ochilor şi nu mai avu vreme decît să se tîrască pînă la pat, unde se prăbuşi pe spate, cu braţele întinse şi cu picioarele depărtate. Două făclii mari luminau la cele două capete ale patului.

Atunci regele Omar Al-Neman se apropie de Abriza şi începu să-i dezlege şireturile de mătase ale largilor ei şalvari. Dar cine ştie măsura a tot ce se petrecu ?

Astfel se prăpădi fecioria tinerei regine Abriza.

Cînd totul se sfîrşi, regele Omar Al-Neman se ridică şi se duse în odaia de alături, unde se afla roaba cea mai iubită a Abrizei, credincioasa Boabă-de-Mărgean, căreia-i spuse :

— Du-te repede la stăpîna ta, că are nevoie de tine.

Și Boabă-de-Mărgean alergă la stăpîna ei, pe care o găsi întinsă pe spate, însîngerată și ofilită. Și înțelese că avea trebuință de îngrijiri grabnice. O șterse de sînge, o spălă, o stropi cu apă de trandafiri și-i umezi buzele cu apă de flori de portocal.

Atunci regina Abriza deschise ochii, se ridică pe jumătate și zărind-o pe Boabă-de-Mărgean o întrebă :

— Ce s-a întîmplat cu mine, Boabă-de-Mărgean ? Spune-mi, că mă simt sfîrșită.

Boabă-de-Mărgean îi povesti în ce stare o găsise, și Abriza înțelese ce făcuse regele Omar Al-Neman cu ea și că nimic nu se mai putea îndrepta. Durerea și amărăciunea o copleșiră într-atît încît îi porunci roabei să nu mai lase pe nimeni să intre în casă, iar regelui Omar Al-Neman, dacă ar veni, să-i spună așa : „Stăpîna mea este bolnavă și nu poate primi pe nimeni".

Regele Omar Al-Neman începu să-i trimită Abrizei în fiecare zi roabe încărcate cu tăvi mari cu tot felul de bunătăți și de băuturi, cupe pline cu fructe și cu dulcețuri, și găvane de porțelan cu sorbeturi și cu siropuri. Ci Abriza rămase închisă în iatacul ei, pînă ce într-o zi băgă de seamă că pîntecele începuse să-i crească și mijlocul să i se îngroașe, și pricepu că era însărcinată.

Atunci, de durere, lumea întreagă nu mai însemnă nimic în ochii ei. Nu vru să mai asculte nici cuvintele de mîngîiere ale Boabei-de-Mărgean, căreia îi spuse :

— Boabă-de-Mărgean, eu sînt de vină că am ajuns așa cum am ajuns, căci nu m-am purtat după

cuviinţă, părăsindu-mi părinţii şi ţara. Iar acum mi-e silă de mine şi de viaţă, curajul mi s-a sfîrşit şi puterile mi s-au dus. Odată cu fecioria, mi-am pierdut şi vlaga, şi nu mai sînt în stare să înfrunt nici măcar un copil. N-aş mai putea să ţin nici frîul calului, eu, Abriza, tînăra cea plină odinioară de flăcări şi de tărie ! Acum ce să fac ? Dacă am să nasc în acest palat, ajung de ocara tuturor musulmanilor de-aici, care au să afle cum mi-am pierdut fecioria. Iar dacă mă întorc la tatăl meu, cu ce ochi am să îndrăznesc a-l privi ? O, cît de adevărate sînt cuvintele poetului :

Prietene, ia pururi bine-aminte,
Că-n vremurile de necaz, amare,
N-ai să-ţi mai poţi afla nici un părinte,
Nici ţară, şi nici casă primitoare !

Boabă-de-Mărgean îi spuse :

— Stăpînă, sînt roaba ta şi rămîn supusă poruncilor tale. Porunceşte şi te ascult !

Abriza răspunse :

— Atunci, Boabă-de-Mărgean, ascultă-mă ! Trebuie numaidecît să fug din acest palat, fără să simtă cineva, şi să mă întorc, oricum, la părinţii mei. Eu nu mai sînt acum decît un trup fără de viaţă. Împlinească-se, dar, voia lui Allah !

Boabă-de-Mărgean îi răspunse :

— O, regină, ceea ce doreşti tu este lucrul cel mai bun cu putinţă !

Chiar din acea clipă, ea începu să pregătească în taină plecarea. Trebuia să aştepte însă un prilej prielnic, cînd regele pleca la vînătoare, iar Şarcan se ducea la hotare să cerceteze cetăţile de pază. Ci pe cînd ele aşteptau acea zi, sorocul

naşterii se apropia. Aşa că Abriza îi spuse Boabei-de-Mărgean :

— Trebuie să plecăm chiar în noaptea asta ! Ce pot să fac împotriva sorţii care mi-a scris pe frunte că trebuie să nasc peste trei sau patru zile ? Să plecăm numaidecît, căci orice nenorocire e mai bună decît să nasc în acest palat. Caută dar un bărbat care să ne însoţească pe drum ; eu nu mai am putere să ţin în mînă nici cea mai uşoară armă.

Boabă-de-Mărgean răspunse :

— Pe Allah, stăpînă, nu cunosc decît un singur om în stare să ne însoţească şi să ne apere, şi anume pe uriaşul Moroz, unul dintre arapii regelui Omar Al-Neman. L-am omenit de multe ori şi l-am răsplătit cu dărnicie. Mi-a povestit că înainte a fost tîlhar de drumul mare, dar acum este paznicul porţii palatului. Am să-l caut, am să-i dau bani şi am să-i făgăduiesc că, atunci cînd o să ajungem în ţara noastră, o să-l însurăm cu cea mai frumoasă grecoaică din Chezareea.

Abriza spuse :

— Boabă-de-Mărgean, nu-i spune nimic, adu-l numai aici şi am să vorbesc eu cu el !

Boabă-de-Mărgean se duse să-l caute pe arap şi-i spuse :

— Moroz, a venit ziua norocului tău. Trebuie să faci însă ceea ce-ţi va porunci stăpîna mea. Vino cu mine !

Îl luă de mînă şi-l duse la regina Abriza. Cînd o văzu, arapul Moroz înaintă şi-i sărută mîna. Ea simţi o strîngere în inimă, îi fu silă de înfăţişarea arapului, dar gîndi : „La nevoie, faci orice !" Şi, stăpînindu-şi scîrba, îi vorbi :

— Moroz, eşti tu în stare să ne ajuţi în nişte împrejurări grele şi nenorocite ? Dacă-ţi voi împărtăşi o taină, vei putea oare să n-o spui nimănui ?

Arapul Moroz răspunse :

— Stăpînă, am să fac tot ce-mi vei porunci !

Atunci Abriza urmă :

— Vreau să ne pregăteşti în grabă doi catîri pe care să încărcăm buclucurile noastre, şi doi cai pentru noi, şi să ne scoţi de aici, pe mine şi pe roaba mea, Boabă-de-Mărgean. Şi-ţi făgăduiesc că, de îndată ce vom fi ajuns tustrei în ţara mea, am să te însor cu cea mai frumoasă grecoaică pe care ţi-o vei alege. Şi-o să te copleşim cu aur şi cu bogăţii, iar dacă vei dori să te întorci în ţara ta, vei pleca de la noi, încărcat cu daruri nenumărate.

La aceste vorbe, arapul Moroz nu-şi mai încăpea în piele de bucurie, şi strigă :

— O, stăpînă, voi avea grijă de voi amîndouă ca de ochii mei din cap. Am să pregătesc de îndată catîrii şi tot ce trebuie şi voi pleca negreşit cu voi !

Plecă, făcu repede toate pregătirile de trebuinţă, şi pe urmă, nebăgaţi în seamă de nimeni, cu toată starea Abrizei, se strecurară afară din cetate.

Dar regina Abriza, pe care începuseră s-o chinuie durerile facerii, fu silită să se oprească din drum chiar în a patra zi. Nemaiputînd să îndure, îi spuse arapului :

— Moroz, ajută-mă să descalec, căci mă sfîrşesc de durere.

Şi-i porunci şi Boabei-de-Mărgean :

— Descalecă şi tu şi vino lîngă mine, ca să mă ajuţi.

Dar, după ce descălecară, arapul Moroz, văzînd farmecele reginei, fu cuprins de pofte, se apropie

de tînăra ce sta să leşine de scîrbă şi de mînie, şi îi spuse :

— Stăpînă, lasă-te mie !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, amînă continuarea pe a doua zi.

Cînd se lăsă a cincizeci şi doua noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, aşadar hîdul arap Moroz i-a spus reginei Abriza :

— Stăpînă, lasă-te mie !

Atunci regina i-a răspuns :

— Arap, fiu de arap, fecior de rob ! Cutezi să vii astfel în faţa mea ? Ce neagră ocară pentru mine, să mă aflu fără de nici un ajutor în mîinile celui mai scîrnav dintre robi ! Ticălosule ! De mi-o ajuta Allah să mai scap din nevolnicia în care mă aflu, am să-ţi pedepsesc neobrăzarea cu însăşi mîna mea ! Decît să mă las atinsă de tine, mai bine mă omor şi sfîrşesc cu suferinţele şi cu necazurile vieţii.

Cînd o auzi arapul vorbind astfel, se înfurie atît de cumplit, încît se bulbucă tot, faţa i se strîmbă de ură, nările i se umflară, iar buzele lui groase i se făcură pungă. Tremurînd din tot trupul, se aruncă asupra reginei, cu spada în mînă, o apucă de păr şi-i împlîntă fierul în piept.

Aşa muri Abriza, de mîna acelui arap.

După care, Moroz se repezi la catîrii încărcaţi cu bunurile Abrizei şi, zorindu-i din urmă, pieri degrabă în munţi.

Iar regina Abriza, dîndu-şi sufletul, născu un băiat în braţele credincioasei Boabă-de-Mărgean care, în durerea ei, îşi punea ţărînă pe cap, îşi sfîşia hainele şi se bătea peste obraji de ţîşnea sîngele. Şi strigă :

— O, biata mea stăpînă ! tu, războinica atîta de vitează, te prăpădeşti aşa, ucisă de un ticălos rob arap !

Ci nici nu isprăvi să se jelească Boabă-de-Mărgean, că şi văzu un nor de pulbere ridicîndu-se pînă-n slăvi şi apropiindu-se ca vîntul. Şi deodată norul se risipi şi din el se ivi o oaste de luptători şi de călăreţi, toţi îmbrăcaţi ca oştenii din Chezareea. Era oastea regelui Hardobios, tatăl Abrizei. Răzbătuseră pînă la el zvonuri că Abriza a fugit din mînăstire, aşa că regele îşi adunase grabnic ostaşii, luase el însuşi comanda şi pornise către Bagdad. Şi astfel se afla acum chiar în locul unde fusese ucisă Abriza.

Văzîndu-şi copila moartă, regele sări de pe cal şi se prăbuşi la pămînt. Iar Boabă-de-Mărgean se puse să plîngă în hohote şi să se jeluiască şi mai cumplit. De îndată ce regele îşi veni în simţiri, ea îi povesti întreaga întîmplare şi-i spuse :

— Cel ce ţi-a omorît copila este un arap al regelui Omar Al-Neman, desfrînatul care şi-a bătut joc de ea.

Regele Hardobios, aflînd acestea, văzu negru înaintea ochilor şi hotărî să se răzbune crunt. Mai întîi însă porunci să se întocmească o năsălie pentru trupul fiicei lui şi să se întoarcă la Chezareea, ca să-mplinească datorinţele înmormîntării.

Ajungînd în Chezareea, regele Hardobios intră în palat şi chemă de îndată pe doica lui, Muma-Prăpădurilor, căreia îi vorbi astfel :

— Doică, iată ce-au făcut musulmanii cu fata mea ! Regele i-a răpit fecioria, iar robul lui a voit s-o pîngărească și a ucis-o. Murind, ea a născut un băiat, pe care îl îngrijește Boabă-de-Mărgean. Am jurat pe Mesia că-mi voi răzbuna copila și că voi spăla rușinea de care am fost acoperit. Altminteri, mă ucid cu mîna mea !

Și începu să plîngă amarnic. Atunci Muma-Prăpădurilor îi spuse :

— De răzbunare să nu te îngrijești, măria-ta. Am să-l fac eu pe musulmanul ăsta să-și ispășească toate fărădelegile. Am să-l omor și pe el și pe toții copiii lui, în așa chip, încît să ajungă lucru de poveste și să se pomenească veac de veac, în toate colțurile pămîntului. Ci trebuie să dai ascultare vorbelor mele și să le urmezi întocmai. Poruncește să fie aduse aici la palat cinci fecioare, cele mai frumoase din Chezareea, cu sînii cei mai frumoși. Și fă așa ca să vină aici și cei mai mari învățați și cei mai hărăziți poeți din toate țările musulmane vecine cu regatul tău. Poruncește pe urmă acestor învățați musulmani să le crească pe cele cinci fete după știința lor, să le învețe credința musulmanilor, istoria arabilor, cronicile califilor și toate faptele regilor musulmani ; tot așa, să le învețe și cum să se poarte, cum să vorbească în fața regilor, cum să petreacă împreună cu ei, cum să le dea să bea ; să le deprindă cum să spună versurile cele mai frumoase și cum să alcătuiască și ele stihuri, și cum să rostească vorbe de laudă, și îndemînarea cîntecului. Și e de trebuință ca învățătura lor să fie desăvîrșită, măcar de-ar ține și zece ani. Se cade să fim cu multă răbdare, așa cum spun arabii pustiei : „Răzbunarea se poate împlini și după patruzeci de ani“. Iar răzbunarea la care cuget eu cere ca fetele acestea să fie desăvîrșite

în totul. Și ca să știi și tu ce gînd am, află că regele musulman are slăbiciunea femeilor și, drept aceea, și-a făcut un harem cu trei sute și șaizeci de cadîne, în afară de cele o sută de tinere plecate cu regina noastră Abriza, și în afară de toate femeile care-i mai vin ca haraci din toate părțile. Așa că eu am să-l fac să piară prin slăbiciunea lui.

Auzind acestea, regele Hardobios se lumină la chip, o îmbrățișă pe Muma-Prăpădurilor și trimise de îndată să se caute învățații musulmani și copilele neprihănite cu sîni fecioreInici.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Cînd se lăsă a cincizeci și treia noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, așadar regele Hardobios trimise de îndată să se caute învățații musulmani și copilele neprihănite, cu sîni fecioreInici. Pe învățați îi primi cu toată cinstea și-i copleși cu daruri și cu avuții ; le încredință apoi copilele cele frumoase și le ceru să le dea cele mai alese învățături musulmane. Și învățații îl ascultară și făcură întocmai cum le porunci regele Hardobios.

Ci regele Omar Al-Neman, cînd se întoarse de la vînătoare și află de fuga Abrizei, se mînie amarnic și strigă :

— Cum se poate ca o femeie să plece din palatul meu fără ca nimeni să știe ? Dacă și regatul

meu este tot așa de bine păzit ca palatul, pieirea noastră este neîndoielnică.

Pe cînd vorbea astfel, iată că se întoarse și Șarcan de la război și se înfățișă tatălui său, de la care află despre fuga Abrizei. Și din clipa aceea, Șarcan nu mai putu să sufere vederea palatului, încai că și toată grija regelui nu se mai întorcea decît către Nozhatu și către Daul-Macan. Din zi în zi arăta mai abătut, pînă ce regele îl întrebă :

— Ce ai tu, fiule, de ți-i fața tot mai ofilită și mai pierită ?

Șarcan îi răspunse :

— Tată, viața în palatul tău mi-a ajuns de neîndurat, din mai multe pricini. Ți-aș cere, dară, să-mi faci un hatîr : numește-mă cîrmuitor al uneia dintre cetățile împărăției, unde să mă îngrop pentru cîte zile mai am de trăit.

După care rosti aceste stihuri măiestre :

Acum, cînd port în suflet
Noian de vise moarte,
Mi-ar fi cu mult mai bine
Să pot pleca departe —
Ca ochiu-mi să nu vadă,
Urechea să n-audă
Nimic din ce-amintește
Iubirea mea pierdută.

Regele Omar Al-Neman înțelese pricinile durerii lui Șarcan, căută să-l mîngîie și-i spuse :

— O, fiul meu, facă-se după voia ta ! Și întrucît cel mai de seamă oraș al împărăției mele este Damascul, te căftănesc cîrmuitor al Damascului, chiar din această clipă.

Porunci să vie numaidecît diecii palatului și toți mai-marii împărăției ; numi în fața lor pe Șarcan

cîrmuitor al părților Damascului și porunca fu scrisă și pecetluită pe loc.

Se făcură degrabă toate cele cuvenite pentru plecare, iar Șarcan își luă rămas bun de la tatăl și de la mama sa, și de la vizirul Dandan. Și după ce primi închinarea emirilor, a vizirilor și-a tuturor cîrmuitorilor împărăției, porni în fruntea oștenilor lui și nu mai poposi pînă ce nu ajunse la Damasc. Locuitorii îl primiră în zarvă de tilinci și de țimbale, de trîmbițe și de trompete, cu tot orașul împodobit și luminat în cinstea lui. Și toți îi ieșiră în intîmpinare cu mare alai, rînduiți în două șiruri, unii de-a dreapta, alții de-a stînga.

Ci regele Omar Al-Neman, după plecarea lui Șarcan, primi la el pe învățații însărcinați cu creșterea copilei Nozhatu și a fratelui ei Daul-Macan. Și învățații grăiră astfel regelui :

— Măria-ta, am venit să-ți dăm de veste că odraslele măriei-tale au isprăvit tot ce-aveau de învățat și sînt stăpîni acum pe toate tainele înțelepciunii și ale cuvîntului, cunosc toate artele și toate bunele deprinderi.

La această veste, regele Omar Al-Neman nu mai putu de mulțumire și de bucurie, și-i dărui pe învățați cu daruri bogate. Cercetă și văzu că mai cu seamă fiul său Daul-Macan, acum de paisprezece ani, se făcuse tare chipeș și voinic, și era călăreț fără pereche, plăcîndu-i cu deosebire să stea de vorbă cu învățații, cu poeții și cu înțelepții pricepuți în tainele legilor și ale *Coranului*. Și toți locuitorii Bagdadului, fie bărbați, fie femei, îl iubeau și-l binecuvîntau.

Ci veni și-o zi cînd prin Bagdad trecură pelerinii ce se duceau de la Irak către Mecca, orașul sfînt, ca să-și împlinească datoriile hagialîcului,

şi apoi la Medina, ca să vadă mormîntul Profetului — cu el fie mîngîierea şi tihna lui Allah !

Cînd văzu sfîntul alai, Daul-Macan se aprinse de cucernicie, alergă la tatăl său şi-i spuse :

— Vin la tine, tată, ca să-mi dai îngăduinţă să plec în sfîntul hagialîc.

Ci regele Omar Al-Neman încercă să-l abată de la asemenea gînd, nu-i îngădui să plece şi-i zise :

— Eşti prea tînăr, copilul meu ! Dar anul viitor, dacă vrea Allah, am să plec şi eu în hagialîc şi, negreşit, te voi lua cu mine.

Daul-Macan, căruia anul viitor i se părea tare departe, alergă la sora lui geamănă, Nozhatu, şi-i spuse :

— O, Nozhatu, mor de dorinţa de a pleca în hagialîc şi de-a vedea mormîntul Profetului — cu el fie mîngîierea şi tihna ! I-am cerut îngăduinţă tatălui nostru, dar nu mi-a dat-o. Acum mă gîndesc să iau ceva bani cu mine şi să plec pe ascuns, fără să-l înştiinţez pe tata !

Nozhatu, plină şi ea de înflăcărare, grăi :

— Allah cu tine, frate ! Ia-mă şi pe mine, vreau şi eu să văd mormîntul Profetului — cu el fie mîngîierea şi tihna !

El îi răspunse :

— Bine ! La căderea nopţii, să vii la mine ! Ci ai grijă să nu vorbeşti cu nimeni nimic despre asta.

La miezul nopţii, Nozhatu se sculă, se îmbrăcă în hainele bărbăteşti date de Daul-Macan, care era de potriva ei, luă bani de drum şi plecă de-a dreptul spre poarta palatului, unde îl găsi pe Daul-Macan aşteptînd-o cu două cămile. Daul-Macan o ajută pe soră-sa să încalece pe una dintre cămile, iar el încălecă pe cealaltă. Animalele porniră şi,

ocrotiţi de întunericul nopţii, cei doi ajunseră între pelerini şi se strecurară în rîndurile lor, fără ca să-i fi băgat cineva în seamă. Şi-aşa, duşi de caravana de la Irak, apucară calea spre Mecca, ieşind din Bagdad.

Allah le purtă de grijă şi-ajunseră cu pace la sfînta Mecca. Aici, Daul-Macan şi Nozhatu nu mai puteau de bucurie cînd s-au văzut pe muntele Arafat şi şi-au îndeplinit, după datine, îndatoririle cele sfinte. Iar cînd au făcut înconjurul Kaabei, şi-au simţit sufletele pline de-o mare fericire.

Dar nu s-au mulţumit numai cu Mecca, ci s-au dus, mînaţi de evlavie, pînă la Medina, ca să se închine la mormîntul Profetului — cu el fie mîngîierea şi tihna !

Atunci, cum hagiii tocmai se pregăteau să se întoarcă în ţara lor, Daul-Macan îi grăi surioarei Nozhatu :

— O, surioară, tare aş vrea să văd şi sfînta cetate a lui Abraham, cel ocrotit de Allah, cetatea pe care iudeii şi creştinii o numesc Ierusalim !

Nozhatu îi răspunse :

— Şi eu aş vrea.

Deci, după ce se înţeleseră aşa între ei, se alipiră pe lîngă o caravană şi plecară spre sfînta cetate a lui Abraham.

După o călătorie tare grea ajunseră la Ierusalim ; dar pe drum, Daul-Macan şi Nozhatu se îmbolnăviră de friguri. Nozhatu se lecui în cîteva zile, Daul-Macan rămase însă suferind, şi boala i se tot înrăutăţea. La Ierusalim, închiriară la un han o cămăruţă, şi Daul-Macan, în prada bolii, se întinse într-un colţ. Şi boala se înrăutăţi aşa de tare, încît băiatul îşi pierdu cunoştinţa şi începu să aiureze. Nozhatu nu-l părăsea nici o clipită, îi purta de grijă şi era tare necăjită şi amărîtă că se aflau

singuri într-o țară străină, fără nimeni care să-i mîngîie și să-i ajute.

Și cum zăcea de îndelungă vreme, Nozhatu isprăvi și cei mai de pe urmă bănuți. Atunci se rugă de băiatul care-i slujea pe călătorii adăpostiți la han să se ducă la piață cu o haină de-a ei s-o vîndă. Băiatul o vîndu, îi aduse banii, iar Nozhatu urmă tot așa, vînzînd în fiecare zi cîte ceva, pentru a-și îngriji fratele, pînă ce nu mai avu de vînzare nimic. Și nu mai avea decît hainele de pe ea și niște zdrențe pe care se culcau ea și fratele ei. Atunci, sărmana Nozhatu începu să plîngă în tăcere.

Ci chiar în seara aceea, prin voința lui Allah, Daul-Macan își veni în fire, se simți mai întremat oleacă și, întorcîndu-se spre sora sa, spuse :

— O, Nozhatu, simt că mi se întorc puterile și aș avea poftă să mănînc o frigăruie de carne de miel.

Nozhatu îi răspunse :

— Pe Allah, cum să fac, frate, să-ți cumpăr carne ? Nu-mi vine să mă duc să cer de pomană pe drumuri. Dar fii liniștit, de mîine am să intru slujnică la vreun om bogat, ca să pot căpăta cele de trebuință. Numai de-un lucru îmi pare rău : că va trebui să te las singur peste zi. Dar ce să facem ? Nu este putere și tărie decît întru Allah preaînaltul, și numai el ne poate ajuta să ne întoarcem în țara noastră !

Și Nozhatu izbucni în hohote de plîns.

A doua zi, se sculă de cu zori, își puse pe cap o bucată veche de sac din păr de cămilă, pe care le-o dăruise vecinul lor de la han, un cămilar cu inimă bună, își sărută fratele și-l îmbrățișă plîngînd, apoi ieși din han, neștiind nici ea încotro să apuce.

Daul-Macan aşteptă ziua întreagă întoarcerea sorei sale, dar veni noaptea şi Nozhatu nu se întoarse. O aşteptă întreaga noapte, fără să închidă ochii, şi Nozhatu tot nu veni. Şi la fel fu şi a doua zi, şi în noaptea următoare. Pe Daul-Macan îl cuprinse îngrijorarea pentru soră-sa şi inima i se înfioră de teamă. Pe lîngă acestea, de două zile nu mîncase nimic. Se tîrî anevoie pînă la uşa cămăruţei şi încercă să-l strige pe băiatul de la han care, într-un tîrziu, îl auzi. Daul-Macan îl rugă să-l ajute să meargă pînă în suk. Băiatul îl luă pe umeri şi-l duse la piaţă, îl puse dinaintea unei prăvălii, închise la ceasul acela, şi plecă.

Trecătorii şi negustorii din suk se strînseră în jurul lui, văzîndu-l atît de slab şi de sfîrşit, şi începură să-l căineze şi să-l jeluiască. Daul-Macan, neavînd putere să vorbească, le făcea semne că-i e foame, iar negustorii puseră mînă de la mînă şi-i cumpărară de mîncare. Şi cum se strînseseră treizeci de drahme, se sfătuiră ce era mai bine de făcut pentru bolnav. Un om cumsecade din piaţă grăi :

— Cel mai bun lucru este să închiriem o cămilă pentru acest tînăr şi să-l trimitem la Damasc, la spitalul făcut din dărnicia califului. Aici în stradă, lăsat aşa, fiecum, ar muri fără doar şi poate.

Toată lumea fu de această părere, dar, pentru că se înnoptase, amînară treaba pe a doua zi. Alături de Daul-Macan, la îndemînă, îi puseră un ulcior cu apă şi merinde.

Porţile sukului se închiseră, aşa că toţi plecară acasă, căinînd amara soartă a tînărului bolnav. Daul-Macan îşi petrecu noaptea toată fără să dea geană în geană, îngrijorat de soarta sorii sale Nozhatu. Abia putu să mănînce şi să bea olecacă, de slab şi de istovit ce era.

A doua zi, oamenii aceia de treabă din piața Ierusalimului închiriară o cămilă și-i spuseră cămilarului :

— O, cămilare, suie bolnavul acesta pe cămilă și du-l la spitalul din Damasc, să se vindece.

Cămilarul le răspunse :

— Jur pe capul meu că așa voi face !

Ci în sinea lui, ticălosul își spuse : „Ce să mai duc de la Ierusalim la Damasc un om care trage să moară ?"

Aduse apoi cămila, o îndemnă să se lase în genunchi, urcă pe bolnav deasupra și, binecuvîntat de toți cei ce se aflau în piață, smuci de căpăstru, îndemnînd vita să se ridice, și porni la drum. Dar după ce străbătu cîteva ulițí, se opri și, cum tocmai ajunsese înaintea ușii unui hamam, îl luă pe Daul-Macan, care leșinase, îl culcă pe grămada de lemne ce slujea la încălzirea băii, și plecă degrabă.

În zori, cînd slujitorul de la hamam veni să aprindă focul la cazane, găsi dinaintea porții trupul tînărului întins pe jos, părînd fără de viață, și-și spuse în sine : „Cine-o fi azvîrlit aici hoitul ăsta, în loc să-l îngroape ?" Și cînd tocmai se pregătea să dea la o parte leșul din fața porții, Daul-Macan făcu o mișcare. Atunci hamamgiul strigă :

— Nu e mort, pesemne e vreun băutor de hașiș, care-a căzut as-noapte pe grămada asta de lemne. Hei, măi bețivule ! băutorule de hașiș !

Și vru să se aplece și să-i strige toate astea în obraz. Atunci văzu că era un tinerel căruia nici nu-i mijise barba și al cărui chip, tare frumos, vădea o obîrșie aleasă, măcar că arăta așa de slab și topit de boală. Și slujitorul oftă cuprins de milă :

— Nu este tărie și putere decît întru Allah ! Am judecat aspru un biet copil, străin și bolnav, pe cînd Profetul — cu el fie mîngîierea și tihna !

ne-a sfătuit să ne păzim a judeca pripit şi să fim miloşi şi primitori cu străinii, mai ales cînd sînt bolnavi.

Şi fără să mai şovăie o clipă, slujitorul îl luă pe umeri, se reîntoarse în casă, intră la soţia lui şi i-l dădu în seamă ca să-l îngrijească. Aceasta întinse pe jos un covor, puse o pernă nouă şi curată şi-l culcă cu grijă pe oaspetele bolnav. Alergă apoi să aprindă focul la bucătărie, încălzi apă şi se întoarse să-i spele mîinile, picioarele şi obrajii. Iar slujitorul alergă la piaţă şi cumpără apă de trandafiri şi zahăr, se întoarse repede acasă, îl stropi cu apă de trandafiri şi-i dădu să bea sorbet cu zahăr şi cu apă de trandafiri. Pe urmă scoase dintr-o ladă o cămaşă curată şi înmiresmată cu flori de iasomie şi-l îmbrăcă pe tînăr.

Abia isprăviră ei aceste îngrijiri, că Daul-Macan simţi o răcoare în tot trupul, o înviorare ca o plăcută adiere de vînt.

Cînd povestirea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Cînd se lăsă a cincizeci şi patra noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, Daul-Macan simţi o răcoare în tot trupul, o înviorare ca o plăcută adiere de vînt şi putu să-şi ridice încetişor capul şi să se sprijine în perne. Cînd îl văzu aşa, hamamgiul se bucură din toată inima şi strigă :

— Slavă lui Allah şi mulţumire pentru însănătoşirea băiatului acestuia întru care m-a învrednicit !

Și timp de alte trei zile, hamamgiul se rugă necontenit pentru însănătoșirea tînărului pe care-l îmbia tot cu sorbeturi răcoritoare și cu zeamă de trandafiri și-l îngrijea ca un părinte. Încetul cu încetul puterile se întoarseră în trupul tînărului și el putu să-și deschidă ochii și să răsufle în voie. Și în clipa cînd băiatul se simțea mai bine, intră hamamgiul, îl văzu înviorat la față și-l întrebă :

— Cum îți mai e, fiule ?

Daul-Macan răspunse :

— Mă simt mai bine și sănătos !

Atunci hamamgiul mulțumi lui Allah, alergă în suk și cumpără zece pui de găină, cei mai frumoși pe care-i găsi, se întoarse acasă și-i dădu neveste-si grăindu-i :

— Nevastă, ți-am adus zece pui, să tai în fiecare zi cîte doi, unul dimineața și altul seara, și să i-i gătești.

Nevasta slujitorului tăie pe dată un pui, îl găti și-i aduse tînărului să mănînce supă și rasol. După ce mîncă, îi turnă apă caldă ca să se spele pe mîini, apoi îl acoperi ca să nu-i fie frig și-l lăsă să se odihnească, sprijinit în perne. Și el dormi așa pînă tîrziu după amiază, cînd soția hamamgiului îi mai găti un pui, i-l aduse tăiat în bucăți mărunte și-l îndemnă :

— Mănîncă, băiete, și fă-te sănătos !

Pe cînd Daul-Macan mînca, hamamgiul se întoarse de la hamam și văzu că nevastă-sa făcea întocmai cum îi spusese el. Se așeză la capul tînărului și-l întrebă :

— Cum te mai simți, băiete ?

El îi răspunse :

— Slavă lui Allah, sănătos și în putere. Să te răsplătească Allah pentru toate binefacerile tale.

Slujitorul se bucură din suflet de aceste vorbe. Se duse în piață, cumpără iarăşi sirop de violete şi suc de trandafiri și-i dădu să bea.

Ci slujitorul nu cîştiga la hamam decît cinci drahme pe zi și numai pentru Daul-Macan cheltuia două — ca să-i cumpere pui, zahăr, suc de trandafiri și sirop de violete. Și tot așa cheltui timp de o lună, pînă cînd Daul-Macan se înzdrăveni bine și scăpă de boală. Tare mult se mai bucurară cei doi văzîndu-l vindecat cu totul, iar hamamgiul îi spuse :

— Fiule, nu vrei să mergi acum cu mine la hamam, să faci o baie, că ți-o prinde bine după atîta vreme.

Daul-Macan răspunse :

— Merg, de bună seamă !

Slujitorul alergă numaidecît la tîrg, luă cu chirie un măgar, se întoarse acasă, îl urcă pe Daul-Macan pe măgar și-l duse pînă la hamam, sprijinindu-l mereu cu multă grijă și cu gingăşie. Pînă ce tînărul se dezbrăcă în hamam, slujitorul trase o raită prin suk, cumpără cele de trebuință pentru baie, se întoarse și-i spuse :

— În numele lui Allah, să începem !

Și se porni să frămînte trupul lui Daul-Macan, începînd cu picioarele. Pe cînd îl spăla așa, masagiul hamamului intră și rămase nedumerit văzîndu-l pe hamamgiu îndeplinind treburi care nu erau ale lui. Își ceru iertare că nu se aflase în odaia de baie, dar preabunul hamamgiu îi spuse :

— Prietene, eu sînt bucuros că pot să te ajut făcînd o treabă în locul tău și slujindu-l totodată și pe acest tînăr care-i oaspe în casa mea.

Atunci masagiul chemă bărbierul și frizerul, iar aceștia se și apucară să-l radă și să-l tundă pe Daul-Macan, după care îl spălară din nou cu multă

apă. Fochistul îl urcă apoi pe o bancă, îi dădu o cămaşă subţire şi o haină de-a lui, îi înfăşură fruntea cu un turban alb, îi strînse mijlocul cu un brîu vărgat de lînă, şi-l aduse acasă, călare pe măgar.

Acolo nevasta slujitorului îi aştepta cu toate pregătirile gata : spălase casa, scuturase şi paturile, şi preşurile, şi pernele. Hamamgiul îl îndemnă pe Daul-Macan să se culce în tihnă şi-i dădu sorbet cu zahăr şi cu suc de trandafiri. Îi aduse apoi de mîncare un pui, pe care i-l dumică mărunţel cu mîna lui, şi-l puse să soarbă şi supă, pînă-l văzu bine sătul. Iar Daul-Macan mulţumi lui Allah pentru însănătoşire şi-i grăi slujitorului :

— Oh, cît trebuie să-ţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine !

Ci slujitorul îi răspunse :

— Lasă fiule ! Dacă-mi îngădui să te întreb ceva, spune-mi de unde vii şi ce nume porţi. După chipul pe care-l ai şi din purtările tale, eu mă dau cu gîndul că trebuie să fii fecior de neam mare şi de soi ales.

Daul-Macan răspunse :

— Mai întîi să-mi arăţi cum şi unde m-ai găsit, apoi am să-ţi povestesc şi eu întîmplările mele.

Atunci slujitorul hamamului îi povesti lui Daul-Macan :

— Păi eu te-am găsit zăcînd pe grămada de lemne de la poarta hamamului, într-o dimineaţă cînd mă duceam la slujba mea. Habar n-am cine te-o fi aruncat acolo ; şi te-am adus acasă la mine, numa-aşa, pentru milosîrdia lui Allah.

Daul-Macan strigă :

— Mărire celui ce dă viaţă pînă şi osemintelor fără de suflare ! Şi tu, taică, să ştii că nu te-ai milit de un nerecunoscător. Trag nădejde că nu

peste mult timp am să-ți dovedesc mulțumirea mea. Ci ia spune-mi, mă rog dumitale, în ce țară mă aflu ?

Slujitorul îi răspunse :

— Ești în sfînta cetate a Ierusalimului.

Atunci Daul-Macan se gîndi cu amărăciune la despărțirea de sora lui, Nozhatu. Și nu se putu opri de-a plînge și a-i povesti hamamgiului toate cîte pătimise, dar fără a-și da în vileag obîrșia și neamul. Apoi rosti aceste stihuri :

Pe umeri duc o mult prea grea povară,
Și nu mai pot s-o duc, și mă sfîrșesc.
Mă rog de cea pe care, chin și pară,
O port în piept și căreia-i slujesc,
Mă rog cu glasul stins : „Stăpînă, tu,
Așteaptă-o clipă doar, nu da plecarea !“
Ci ea-mi răspunde : „Să aștept ? Vai, nu !
Eu nu cunosc ce-nseamnă așteptarea.“

Atunci slujitorul grăi :

— Nu mai plînge, copile ! Dimpotrivă, mulțumește-i lui Allah că ai scăpat și te-ai însănătoșit.

Daul-Macan îl întrebă :

— Oare-i departe mult cetatea Damascului ?

Slujitorul răspunse :

— Păi de-aici și pînă la Damasc, să tot fie vreo șase zile de mers.

Daul-Macan adause :

— Tare aș vrea să merg acolo !

Dar slujitorul îi spuse :

— O, tinere doamne, cum să te las să pleci singur la Damasc, pe tine, un copilandru ? Ți-ai primejdui viața. Dacă stărui să te duci, am să te însoțesc, și-am s-o iau și pe femeia mea cu noi. Așa, ne-om duce să trăim împreună la Damasc,

în țara Șam, cea plină de izvoare și de pometuri proslăvite de toți călătorii.

Și întorcîndu-se spre nevastă-sa, hamamgiul întrebă :

— Fiică a unchiului meu, vrei să mergi cu noi în preastrălucita cetate a Damascului, în țara Șam, sau mai degrabă socoți să rămîi aici și să aștepți întoarcerea mea ? Căci musai trebuie să-l însoțesc pe oaspele meu pînă acolo. În numele lui Allah, mi-e peste poate să mă despart de el și să-l las, cum vezi și tu, atît de tînăr, să bată singur cărări necunoscute, către o cetate cu niște locuitori, după cum se spune, așa de tare porniți spre desfrîu și năravuri rele.

Nevasta hamamgiului grăi pe dată :

— De bună seamă că merg cu voi.

Hamamgiul fu mulțumit și grăi :

— Mărire lui Allah, cel care aduce înțelegere între oameni, o, fiică a unchiului meu !

Și numaidecît strînse totul de prin casă — paturile, pernele, cratițele, cazanele, piulița, tăvile, saltelele — plecă în suk cu ele, unde le vîndu la mezat, pe cincizeci de drahme, din care făcu rost de un catîr trebuincios călătoriei...

Cînd povestirea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a cincizeci și cincea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, așadar, hamamgiul a făcut rost de un măgar, l-a încălecat pe Daul-Macan deasupra, și-au părăsit orașul sfînt, luînd drumul

Damascului — Daul-Macan călare, iar hamamgiul și nevasta pe jos, după el.

Și călătoriră așa, fără oprire, pînă ce ajunseră acolo. Cum era pe la căderea nopții, traseră la un han ; iar hamamgiul alergă la piață ca să cumpere pentru tustrei de mîncare și băutură.

Șezură așa la han vreo cinci zile, cînd nevasta hamamgiului, sfîrșită de truda drumului, se îmbolnăvi și, după o fierbințeală grea, își dete sufletul, în mila și îndurarea lui Allah. Pe Daul-Macan moartea ei îl întristă tare mult, căci se deprinsese cu femeia aceasta miloasă care-l slujise cu dragoste și credință.

Cu sufletul plin de jale, se întoarse spre bietul slujitor, cufundat într-o neagră durere, și-i grăi :

— Taică, alină-ți jalea, căci tuturor ni-i dat să batem la aceeași poartă.

Slujitorul, privindu-l pe Daul-Macan, îi spuse :

— Allah să te răsplătească pentru mila ta, copile ! Poate că-ntr-o zi s-o-ndura să pună capăt suferințelor noastre și să ne izbăvească de mîhnire. Și scris e că de nici un folos nu pot fi suspinele noastre. Să ne ridicăm, dară, și să ne preumblăm oleacă prin cetatea Damascului pe care încă n-am avut vreme s-o vedem. Tare aș vrea să te știu răsuflînd în voie și cu sufletul liniștit.

Daul-Macan răspunse :

— Voia ta mi-e poruncă.

Atunci, slujitorul se ridică, îl luă pe Daul-Macan de mînă și plecară. Străbătură cu pas domol piețele și străzile, pînă ce ajunseră la o clădire mare, unde se aflau grajdurile valiului Damascului. La poartă văzură o mulțime de cai și catîri, precum și mai multe cămile stînd în genunchi, în vreme ce cămilarii le încărcau cu tot felul de saltele, de perne, de lăzi și poveri. În jurul lor ro-

iau o grămadă de robi şi de slujitori, tineri şi bătrîni, toţi strigînd şi făcînd o gură şi-o zarvă cumplită.

Daul-Macan îşi spuse în sine : „Ai cui or fi robii, şi cămilele, şi lăzile astea ?" Pînă la urmă, îl întrebă apoi pe unul dintre slujitori, care-i răspunse :

— E un dar al valiului din Damasc pentru regele Omar Al-Neman. Afară de asta, mai e şi haraciul cetăţii Damascului datorat regelui Omar Al-Neman.

Lui Daul-Macan i se umplură ochii de lacrimi şi-şi spuse încetişor :

Dacă prietenii, departe,
Blesteamă greu tăcerea mea
Şi rătăcirile-mi deşarte —
Să le răspund, cum voi putea ?

Dacă plecarea mea ucise
Şi gîndul că m-avură drag,
Şi dorurile-n lacrimi scrise —
Ce pot eu, un sărman pribeag ?

Iar dacă-ndur şi chin, şi jale,
Eu, care totul am pierdut,
Cum să mai aflu, oare, cale,
Spre anii dusului trecut ?

Tăcu o clipă, apoi alte stihuri începură să-i răsune în minte :

El îşi strînse cortul şi pieri în zare.
Ochii-mi fug pe urmă-i, întru adorare.

A plecat iubitul ! Viaţa mea s-a dus !
Dorule, fii straja lui, şi stai supus.

Te vei mai întoarce, tu, odorul meu,
Să te cert într-una, să-ți zîmbesc mereu?

Cînd sfîrşi, Daul-Macan începu să plîngă. Ci bunul hamamgiu îi grăi :

— Copile, poartă-te înțelept ! Am izbutit cu grea caznă să te facem sănătos, şi-acum vrei să te îmbolnăvești iar, de plîngi așa de amar ? Liniștește-te, copile drag, nu mai plînge atîta, că tare mi-e teamă să nu ți se întoarcă fierbințelile.

Daul-Macan însă nu putea să se potolească şi, tot plîngînd de dorul sorei sale Nozhatu și al tatălui său, rosti aceste versuri triste :

Copile, petrece și rîzi pe pămînt,
Că, iată, pămîntul durează mereu,
Ci viața se duce ca fulgul în vînt.

Iubește, deci, viața, cu bine, cu greu,
Și adu-ți aminte, copile al meu,
Că moartea ne-adună pe rînd.

Te bucură, dară, de fiece clipă !
O, vezi ? fericirea se duce ușor,
Grăbită-i e foarte bătaia de-arìpă,
Nimic nu ne lasă din spornicu-i zbor.

Nimic nu ne lasă ! Din viața întreagă,
Nu-i dat nimănuia, aici, să culeagă
Alt bun — doar tristețe și zădărnicie.
Deci, lumea și viața, copile, să-ți fie

Ca hanul în care un biet călător
Oprește o clipă la dulce popas.
Deci fă ca pămîntul cu soare și flori
Să-ți fie-adăpostul la care ai tras.

După ce isprăvi de spus și aceste versuri, pe care hamamgiul le ascultă cu mare uimire și se strădui să le învețe, repetîndu-le de mai multe ori, Daul-Macan rămase un timp pierdut în gînduri.

Pînă la urmă, hamamgiul, cu sfială, îi spuse :

— O, tînărul meu stăpîn, pesemne că te gîndești într-una tot la țara și la părinții tăi !

Daul-Macan răspunse :

— Da, taică ! Simt că nu mai pot să rămîn aici nici o singură clipă ! Am să-mi iau rămas bun de la tine și-am să mă lipesc și eu pe lîngă această caravană, să mă duc la Bagdad, orașul meu !

Hamamgiul îi spuse :

— Merg și eu cu tine ! Mi-e peste putință să te las singur, ori să mă despart de tine și, cum te-am luat sub ocrotirea mea, n-am să mă opresc la jumătatea drumului.

Daul-Macan îi grăi :

— Allah să-ți răsplătească bunătatea, cu belșug de daruri alese !

Și se bucură din suflet de tovărășia hamamgiului, care îl rugă pe Daul-Macan să încalece pe măgar și-i grăi :

— Tu o să mergi călare pe măgar cît vei vrea, iar cînd ai să te simți trudit de umbletul călare, te dai jos și-ți mai dezmorțești picioarele.

Daul-Macan îi mulțumi călduros și-i spuse :

— În adevăr, ceea ce faci tu pentru mine n-ar face nici un frate !

Pe urmă, așteptară apusul soarelui și răcoarea nopții, ca să pornească la drum împreună cu caravana, să lase Damascul și să ia drumul Bagdadului.

Estimp, sora lui Daul-Macan, tînăra Nozhatu, după ce ieșise din han, la Ierusalim, ca să se ducă să caute un loc de slujnică la vreun bogătan din cetate și să poată astfel cîștiga ceva bani pentru a-și îngriji fratele și pentru a-i cumpăra frigăruile de miel pe care le dorea, își acoperise capul cu pînză veche de sac din păr de cămilă și pornise să străbată străzile la întîmplare, fără să știe încotro să meargă. Se zbuciuma în mintea și în inima ei din pricina bolii fratelui și din pricină că se aflau departe de părinții și de țara lor. Și-și ridică gîndul către cel preaîndurător și-i veniră pe buze aceste stihuri :

În jurul bietului meu suflet
De pretutindenea se-adună
Vîlvori de negură nebună.
Un crîncen foc se-aprinde-n mine,
Mă mistuie și mă topește.
Iar doru-mi negru zugrăvește
Pe chip icoana suferinții
Și a nefericirii mele —
Cu toate chinurile-i grele.

A despărțirii suferință
Prin sufletu-mi își taie vad.
De-a amintirilor căință
Ca-ntr-un abis de bezne cad.
Nesomnu-i singurul tovarăș
Mîhnirii mele — noapte, zi.
Și lacrima doar, iar și iarăși,
Mi-e dată spre a mă hrăni.

Cum să pot eu, pe mai departe,
Să-mi tăinui deznădejdea grea,
Cînd nu știu taina blîndei arte
De-a te preface a uita,

Cînd toată inima mea arde
Ca de-un necontenit pojar
În focul tristei mele soarte
Care mă-ncearcă-n valuri mari ?

O, noapte, spune-i tu în șoapte
Cît sufăr și cît mă frămînt,
Și că nu m-ai văzut, o, noapte,
Dormind la pieptul tău nicicînd.

Pe cînd tînăra Nozhatu mergea în neştire de-a lungul uliţelor, întîlni o căpetenie beduină, împreună cu alţi cinci tovarăşi de-ai săi, care, după ce o privi lung, se luă cu îndrăzneală pe urmele ei, şi, cînd ajunseră într-o ulicioară singuratică, se apropie de ea şi o întrebă :

— Copilă, ești liberă sau ești roabă ?

Nozhatu nu-i răspunse nimic și rămase nemișcată.

Atunci el adăugă :

— Fetițo, dacă te întreb despre un asemenea lucru, te întreb pentru că și eu am avut șase fete şi-am pierdut cinci dintre ele, rămînîndu-mi numai cea de-a șasea, care trăiește acasă singură şi tristă. Și-aş vrea să-i găsesc fetiţei mele o tovarăşă cu care să-şi petreacă timpul în chip mai plăcut. Tare m-aş bucura să fii liberă, să poţi să vii la mine acasă, să te fac fiica mea adoptivă şi să fii ca și cum ai ţine de neamul meu. Lîngă tine, ar uita şi fata mea de durerea care-o apasă de cînd i-au murit surorile.

Cînd îl auzi aşa, Nozhatu rămase încurcată și-abia îngăimă :

— O, şeicule, sînt străină de-aceste locuri şi am un frate bolnav, cu care am venit din ţara Hedjazului. Aş primi bucuroasă să intru în casa ta şi

să țin tovărășie copilei tale, dar numai dacă se poate să fiu liberă în fiecare seară, să mă întorc lîngă fratele meu.

Atunci, beduinul îi spuse :

— Negreșit, copilă ! N-ai să stai cu fata mea decît ziua. Dacă vrei, îl aducem și pe fratele tău la mine, ca să nu rămînă singur.

Beduinul vorbi așa de frumos, încît o hotărî pe tînăra Nozhatu să-l însoțească. Ticălosul însă nu vroise decît s-o ademenească, pentru că, altminteri, n-avea nici copii, nici casă, nici nimic.

Ajunseră, în curînd, toți — șeicul, Nozhatu și cei cinci beduini — într-un loc din afara orașului, unde totul era pregătit pentru plecare : cămilele erau încărcate cu cele trebuincioase, iar burdufurile fuseseră umplute cu apă. Căpetenia beduinilor încălecă pe cămilă, o așeză repede pe Nozhatu îndărătul lui, dădu semnalul de plecare și se așternură la drum în mare grabă.

Atunci biata Nozhatu înțelese că beduinul o amăgise și o răpise. Începu să boccească și să plîngă amar după fratele părăsit fără de ajutor. Dar beduinul, fără să ia aminte la rugămințile ei, merse toată noaptea pînă în zori, fără nici un popas, pînă ce ajunse în locuri unde să nu-i mai pese de nimic, departe de oameni, în inima pustiului. Acolo, cum Nozhatu plîngea într-una, beduinul opri caravana, coborî de pe cămilă, dădu fata jos și, răstindu-se spre ea, răcni :

— Orășeancă păcătoasă, cu inimă de iepure, ai de gînd să taci, ori vrei să te bat cu biciul pînă-ți dai duhul ?

Auzindu-l așa pe ticălosul de beduin, sufletul i se răzvrăti și sărmana Nozhatu își dori moartea, ca să sfîrșească suferințele și strigă :

— O, căpetenie de tîlhari ai pustiei, blestem al pămîntului, făptură-a iadului, cum de-ndrăzneşti tu să-mi înşeli astfel buna credinţă şi să-ţi trădezi legămîntul, călcînd în picioare făgăduielile pe care mi le-ai făcut ? Mişelule şi vicleanule, ce vrei să faci cu mine ?

Tremurînd de mînie, beduinul se apropie de ea şi, cu biciul ridicat, îi strigă :

— Orăşeancă păcătoasă, văd bine că ţii să simţi biciul pe spinare ! Să ştii că dacă nu încetezi pe dată cu văicărelile şi cu necuviinţele pe care limba ta obraznică îndrăzneşte să mi le arunce în faţă, am să-ţi apuc limba cu degetele, am să ţi-o tai şi-am să ţi-o-nfig între picioare ! Jur pe fesul meu !

Auzind groaznica ameninţare, biata fată, nedeprinsă cu vorbele urîte, începu să tremure de teamă, tăcu, şi, ascunzîndu-şi faţa sub văl, şopti printre suspine :

Vai, cine ar putea s-alerge, oare,
Pînă la casa-n care m-am născut,
Să ducă veşti de lacrimile-amare ?

Ah, cum să-ndur lung timp, cu glasul mut,
Durerea grea şi blestemata stare
În care soarta neagră m-a pierdut !

Au n-am trăit atîta desfătare
Şi-atît alint, în scurtul meu trecut,
Decît ca să mă-ngrop în disperare ?

Vai, cine ar putea s-alerge, oare,
Pînă la casa-n care m-am născut,
Să ducă veşti de lacrimile-amare ?

Cînd Nozhatu isprăvi stihurile acestea jalnice, beduinul, simţitor la poezie, se înduioşă, se apropie

de ea, îi șterse lacrimile și-i dete o turtă de orz, spunîndu-i :

— Altă dată, cînd mă vezi mînios, să nu-mi mai întorci vorba. Mă întrebai ce-am de gînd cu tine ? Iată ! Află că n-am să te fac nici cadînă, nici roaba mea, ci am să te duc la Damasc, să te vînd unui negustor bogat care să se poarte blînd cu tine și să-ți fericească zilele, cum, de altfel, ți le-aș fi fericit și eu.

Nozhatu răspunse :

— Facă-se cum vrei tu !

El o sui iar pe cămilă și așa luară calea Damascului, Nozhatu stînd îndărătul beduinului. Și cum o răzbise foamea, ronțăi o bucată din turta de orz pe care i-o dase tîlharul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a cincizeci și șasea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, Nozhatu ronțăi o bucată din turta de orz pe care i-o dase tîlharul.

Și, nu peste mult, ajunseră la Damasc și traseră la hanul Sultani, pe-aproape de Bab El-Malec.

Și cum Nozhatu era mîhnită, galbenă de supărare și plîngea într-una, beduinul se răsti la ea :

— Dacă nu contenești cu boceala, o să te urîțești, o să-ți pierzi din preț și n-o să te mai pot vinde decît vreunui iudeu pocit. Ia aminte la ce-ți spun !

Pe urmă, beduinul o încuie cu grijă în odaia lor de la han şi se grăbi să meargă la sukul robilor, ca să întîlnească negustorii de robi. Și întîlnindu-i, le vorbi despre frumoasa răpită, spunîndu-le :

— Vreau să vînd o tînără roabă pe care am adus-o de la Ierusalim, dar fata are un frate bolnav, pe care-am fost silit să-l las acolo, în grija unor rude de-ale mele. Așa că cine vrea s-o cumpere, să ia seama să-i spună, pentru a o liniști, că fratele ei bolnav are să fie îngrijit la Ierusalim chiar în casa aceluia care-o s-o cumpere. În felul acesta, am s-o dau mai ieftin.

Atunci unul dintre negustori se ridică şi-l întrebă :

— Cîţi ani are roaba ?

Beduinul răspunse :

— E fată tînără de tot, fecioară încă, dar bună de măritat. E tare deşteaptă şi gingaşă, frumoasă şi la trup şi la minte, şi cu multe alte însuşiri. Din nenorocire, de cînd i-i fratele bolnav, supărarea a slăbit-o, a istovit-o şi-a făcut-o să-şi mai piardă din plinătatea trupească. Dar totul se poate drege cu oleacă de îngrijire şi cu străduința de-a o face să uite.

Atunci negustorul îi grăi :

— Merg cu tine să văd roaba, că prea mi-ai împuiat capul cu însuşirile ei ; dar să ştii că, dacă n-o să-mi placă, nu facem tîrgul. Dacă este aşa cum spui tu, am s-o iau cu preţul la care ne vom înţelege. Banii însă nu ţi-i dau decît după ce am s-o vînd şi eu, căci îţi mărturisesc deschis : o iau pentru regele Omar Al-Neman, stăpînul Bagdadului şi al Korasanului, al cărui fiu, prinţul Şarcan, este cîrmuitorul Damascului. Am să mă duc la prinţul Şarcan, care mă cunoaşte, am să-i spun

despre ce e vorba, iar el îmi va da o scrisoare ca să pot ajunge la regele Omar Al-Neman, care, pătimaş cum e după fecioare frumoase, are să mi-o cumpere cu preţ bun. Şi-atunci am să-ţi plătesc şi ţie preţul la care ne-om înţelege.

Beduinul răspunse :

— Primesc învoiala.

Plecară amîndoi spre hanul Sultani, unde se afla încuiată Nozhatu, şi beduinul o strigă cu porecla care socotise el că i se potriveşte unei roabe :

— Ei, Nahia ! Nahia !

Auzindu-se strigată cu acest nume nou, sărmana fată începu să plîngă şi nu răspunse. Atunci beduinul îl lămuri pe negustorul de robi :

— E aci înăuntru. Du-te şi cerceteaz-o cu de-amănuntul, dar caută să n-o sperii şi vorbeşte-i prietenos, aşa cum obişnuiesc şi eu să fac.

Negustorul intră în odaia în care era închisă Nozhatu, se apropie de ea şi-i spuse :

— Pacea fie cu tine, copilă !

Nozhatu răspunse cu glas dulce ca zahărul şi cu cea mai desăvîrşită rostire în limba arabă :

— Şi cu tine fie pacea şi binecuvîntarea lui Allah !

Negustorul fu cît se poate de încîntat. Se uită cu luare aminte la roaba care avea faţa acoperită cu un iaşmac gros şi-şi spuse în sine : „Pe Allah ! ce făptură gingaşă şi ce vorbire aleasă !" Nozhatu, la rîndu-i, se uită la negustor şi gîndi : „Acest bătrîn are chipul blajin şi pare vrednic de cinstire. De m-ar ajuta Allah să ajung roaba lui şi să scap de beduinul ăsta fioros. Să răspund deci cu înţelepciune, căci negustorul a venit aici anume ca să mă cerceteze "

Deci, cînd negustorul o întrebă : „Cum te simți, copilă ?“ ea privi cu sfiiciune în jos și răspunse blînd :

— O, preacinstite bătrîne, mă întrebi cum mă simt și nu știi că nici celui mai crunt dintre dușmanii domniei tale nu i-ai dori să se simtă ca mine ! Ci fiecare muritor își poartă soarta legată de gît.

Auzindu-i răspunsul, negustorul rămase cu totul uluit de mirare și-și spuse : „Nu mai am nici o îndoială că, deși nu i-am văzut încă chipul, voi căpăta pe fața asta tot ce vreau de la regele Omar Al-Neman !“ Se întoarse către beduin și nu se putu opri să-i mărturisească :

— Roaba e o minune ! Cît ceri pe ea ?

Beduinul răspunse mînios :

— Cum de-ndrăznești să spui că-i o minune, cînd e cea mai păcătoasă făptură de pe pămînt ? Acum are să-și închipuie că e chiar minune și n-o să mai am nici o putere asupra ei. Pleacă ! N-o mai vînd !

Negustorul pricepu că beduinul era un ticălos și o fiară fără de pereche, și că nu va ajunge la nici un căpătîi cu el pe calea înțelepciunii. Așa că o întoarse într-altfel și încercă să treacă greul, spunîndu-i :

— O, șeicule de beduini, o iau cu toate că este o lepădătură și o cumpăr cu toate că are nespus de multe lipsuri !

Beduinul, mai liniștit, grăi :

— Fie ! Cît îmi dai ?

Negustorul răspunse :

— Zicala glăsuiește : „Tatăl dă numele fiului“. Cere, dar, cît crezi că prețuiește.

Beduinul nu luă în seamă vorbele bătrînului și se mînie iar :

— Tu trebuie să spui cît dai !

Negustorul socoti în sine : „Beduinul ăsta e cumplit de încăpățînat. Ce preț să-i spun acum, cînd fata mi-a cîștigat inima cu dulceața graiului și cu purtările ei ? Pe semne că știe și să scrie și să citească. Fără îndoială că a fost binecuvîntată de însuși Allah ! Și cînd te gîndești că beduinul habar n-are de adevăratul ei preț !"

— Îți dau două sute de dinari de aur, afară de arvuna ta și de dările pentru vînzare, ce se cuvin vistieriei și pe care le voi plăti tot eu.

Beduinul strigă furios :

— Oh, negustorule, pleacă ! N-o mai vînd ! N-aș da pe două sute de dinari nici măcar prăpădita de bucată de sac cu care-și acoperă capul ! Gata, n-o mai vînd ! O iau cu mine în pustiu, să-mi pască acolo cămilele și să-mi rîșnească orzul !

Apoi se întoarse spre fată și-i strigă :

— Vino-ncoace, lepădăturo ! Gata, plecăm !

Dar pentru că negustorul nu se clintea din loc, beduinul se apropie de el și răcni :

— Pe fesul meu, n-o mai vînd ! Întoarce spatele și cară-te, dacă nu vrei s-auzi ce n-o să-ți placă !

Negustorul gîndi : „Nu-ncape nici o îndoială că beduinul ăsta, care se jură pe fesul lui, nu e în toate mințile. Am să-i dau ce-o pretinde, căci fata prețuiește cît o comoară de nestemate. De-aș avea banii la mine, i-aș plăti pe loc fiarei ăsteia și-aș isprăvi tîrgul !" Apoi cu glas domol îi spuse beduinului, ținîndu-l strîns de burnuză :

— O, șeicule de beduini, rogu-te mai întîrzie oleacă ! Bag-samă că nu prea ești dedat să vinzi și să cumperi. Se cere multă răbdare și iscusință

la socoteli de-astea. Liniştește-te, și, crede-mă, am să-ți dau cît vrei. Înainte de toate, trebuie să văd și chipul fetei, așa cum se obișnuiește în asemenea treburi.

Beduinul răspunse :

— Bine ! Privește-o cît îți place și, dacă vrei, pune-o să se și dezbrace și cercetează-o peste tot.

Dar negustorul ridică mîinile la cer strigînd :

— Să mă ferească Allah s-o dezbrac ca pe roabe ! Nu vreau decît să-i văd fața !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci și șaptea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, negustorul strigă :

— Vreau numai să-i văd fața !

Se apropie de Nozhatu, cerîndu-i iertare pentru îndrăzneală, se așeză încurcat lîngă ea și o întrebă cu blîndețe :

— Cum te cheamă, stăpîna mea ?

Suspinînd, ea răspunse :

— Mă întrebi de numele pe care-l port acum, sau de cel de altădată ?

El se minună :

— Ce, ai două nume, unul nou și unul vechi ?

Ea răspunse :

— Da, bătrîne ! Numele meu cel vechi este Bucuria-Vieții, iar cel nou Asuprirea-Vremii.

Auzind vorbele ei, rostite cu tristețe amară, bătrînului negustor i se umeziră ochii. Și nici

tînăra Nozhatu nu-și putu stăpîni lacrimile și rosti jalnic :

Te port mereu în suflet, o, călător grăbit !
Spre care țări străine cărarea-ți s-abătu,
La ce fel de popoare departe-ai poposit,
În tihna cărei case trăiești acuma tu ?

Din ce izvor bei, oare, hoinarule, acum ?
Eu, cea care te plînge și te așteaptă, eu
Cu florile-amintirii-mi hrănesc al vieții scrum
Și beau fîntîni de lacrimi din ochii-mi triști, mereu.

În gîndurile mele nimic nu e mai crud
Decît al despărțirii prea îndelung amar.
Pe lîngă el, oricare alt chin e-un vis plăcut
Și l-aș purta cu zîmbet pe față, ca pe-un har.

Dar beduinului i se păru că vorba lor prea ținuse mult, veni la Nozhatu cu biciul ridicat și-i spuse :

— Ce tot pălăvrăgești aci ? Arată-ți fața și să isprăvim odată !

Atunci Nozhatu privi spre negustor și-i spuse deznădăjduită :

— Preacinstitule bătrîn, fie-ți milă, scapă-mă din mîinile tîlharului acesta fără credință și fără teamă de Allah ! Altminteri, chiar în noaptea asta am să-mi pun capăt zilelor.

Negustorul se întoarse atunci spre beduin :

— Șeicule de beduini, fără îndoială că fata asta ți-e ca o povară. Vinde-mi-o cu ce preț vrei !

Beduinul răcni iar :

— Îți mai spun odată că tu trebuie să-mi spui cît dai, altfel o iau numaidecît și-o duc să-mi

pască în pustie cămilele şi să rîncască bălegarul vitelor.

Atunci negustorul îi spuse :

— Bine ! Fie ! Ca să încheiem tîrgul, îţi dau, auzi-mă bine, cincizeci de mii de dinari de aur.

Ticălosul răspunse cu hotărîre :

— Nu ! Allah mi-e martor ! Cu-atît nu acopăr nici ce-am cheltuit ca s-o hrănesc şi să-i cumpăr turte de orz. Află, negustorule, că am cheltuit, numai pentru turtele ei de orz, nouăzeci de mii de dinari de aur.

Negustorul, uluit de sminteala tîlharului, spuse :

— O, beduinule, păi tu şi părinţii tăi şi toţi cei din tribul tău, în toată viaţa voastră, n-aţi mîncat orz nici de-o sută de dinari. Ci hai să-ţi spun ultimul preţ şi cuvîntul meu cel din urmă şi, dacă nu primeşti, mă duc la craiul Şarcan, valiul Damascului, şi-i arăt viaţa ticăloasă la care-o supui pe tînăra roabă, pe care de bună seamă că ai răpit-o, hoţule şi tîlharule !

Cînd îl auzi aşa, beduinul răspunse :

— Bine ! Spune cît dai.

Negustorul grăi :

— O sută de mii de dinari.

Beduinul răspunse :

— Îţi las roaba la acest preţ, căci sînt nevoit să mă duc la piaţă să cumpăr sare.

Negustorul zîmbi şi îl pofti la el acasă pe beduin împreună cu tînăra roabă ; acolo-i plăti toată suma la care se învoiseră, dinar cu dinar, înaintea zarafului legiuit al sukului.

Pe urmă, beduinul încălecă pe cămilă şi luă calea Ierusalimului, spunîndu-şi : „Dacă pe fată am căpătat o sută de mii de dinari, pe frate-său am să capăt cel puţin tot atît. Mă duc să-l caut."

Așa că, ajungînd la Ierusalim, începu să-l caute pe Daul-Macan prin toate hanurile. Dar cum Daul-Macan plecase cu slujitorul de la hamam, hulpavul beduin nu-l mai găsi.

Estimp, tînăra Nozhatu...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci și opta noapte

Ea urmă :

Estimp, iată că tînăra Nohzatu ajunse acasă la bătrînul negustor, care îi dete cele mai frumoase și mai scumpe haine pe care le avea, pe urmă se duse cu ea în suk, la giuvaergii și la argintari, și-o puse să-și aleagă giuvaerurile și podoabele cîte i-or plăcea, le înfășură într-un fișiu de atlaz, se întoarseră acasă și-atunci negustorul de roabe, dăruindu-i tinerei Nozhatu toate cîte cumpărase, grăi :

— Nu-ți cer, drept recunoștință, decît să nu uiți a-i spune prințului Șarcan, cînd am să te duc la palatul lui, prețul întocmai cu care te-am cumpărat, pentru ca el, la rîndul lui, să-l pomenească în scrisoarea pe care am să i-o cer ca să mă duc cu ea la regele Omar Al-Neman la Bagdad. Și-aș mai vrea ca prințul Șarcan să-mi dea un răvaș de drum și un înscris să nu mai plătesc nici o vamă pentru mărfurile pe care am de gînd să le iau cu mine, ca să le vînd la Bagdad.

Cînd îl auzi ce spune, Nozhatu suspină și ochii i se umplură de lacrimi.

Negustorul o întrebă :

— Pentru ce, copilă, ori de cîte ori auzi numele cetății Bagdadului, suspini și ți se umplu ochii de lacrimi ? Ai acolo pe cineva drag, au vreo rudă, au vreun negustor ? Spune fără de sfială, căci cunosc pe toți negustorii și pe mulți alții de la Bagdad.

Nozhatu răspunse :

— Jur pe Allah că nu cunosc pe nimeni altcineva acolo, decît pe regele Omar Al-Neman, stăpînul Bagdadului.

Cînd negustorul din Damasc auzi acest lucru cu totul neobișnuit, oftă de fericire și de mulțumire, și-și spuse în sine : „M-am procopsit !"

Apoi o întrebă pe tînără :

— I-ai mai fost dusă spre vînzare vreodată de vreun negustor de roabe ?

Ea răspunse :

— Nu, dar am fost crescută în palatul lui, împreună cu fiică-sa. Și el mă îndrăgise, și orice dorință a mea era sfîntă pentru el. Așa că, dacă vrei să capeți un hatîr de la el, spune-mi numai, adu-mi un kalam și hîrtie, și-am să scriu un răvaș pe care să-l pui în mîna regelui Omar Al-Neman și să-i spui : „Măria-ta, preasupusa-ți roabă Nozhatu a îndurat bătaia soartei și-a vremurilor, și multe suferințe, zi și noapte ; a fost vîndută ca roabă și a schimbat mulți stăpîni și case ; și-acuma se află chiar în casa celui ce ocîrmuiește cetatea Damascului. Și-ți trimite prin mine închinarea ei și urări de pace."

Auzind asemenea vorbe uluitoare, dar pline de înțeles, negustorul nu mai știa ce să facă de bucurie și de uimire ; iar inima i se umplu de și mai multă dragoste pentru Nozhatu, pe care o întrebă cu tot respectul cuvenit :

— Copilă minunată, pesemne că ai fost răpită din palat şi vîndută ? Negreşit că eşti pricepută şi-n arta poeziei şi în citirea *Coranului* ?

Nozhatu răspunse :

— Aşa e, preacinstite şeic. Cunosc *Coranul* şi învăţăturile înţelepciunii ; pe lîngă acestea, mai cunosc şi ştiinţele doftoriceşti, tainele alchimiei, scrierile lui Hipocrate, ca şi pe cele ale înţeleptului Galien, la care eu însămi am adăugat însemnări ; am citit cărţile de filozofie şi de logică ; ştiu însuşirile tuturor buruienilor şi lămuririle date de Ibn-Bitar ; am studiat cu învăţaţii *Canonul* lui Ibn-Sina ; am cercetat simbolurile tainice şi le-am dezlegat înţelesurile ; ştiu să măsor toate figurile din geometrie ; cunosc legile arhitecturii ; am învăţat cu de-amănuntul igiena şi *Safiatele*, precum şi sintaxa, gramatica şi istoria vorbirii ; şi-am stat laolaltă cu învăţaţi de toate felurile ; şi-am scris şi eu multe cărţi despre legile şi despre arta vorbirii, despre aritmetică şi despre silogismul pur ; cunosc ştiinţele sufletului şi pe cele divine ; şi n-am uitat nimic din toate cîte le-am învăţat. Şi-acum, dacă vrei, dă-mi hîrtia şi kalamul, să-ţi scriu răvaşul. Am să ţi-l scriu în versuri, pentru ca, pe drumul de la Damasc la Bagdad, să-l citeşti mereu cu plăcere şi să nu mai trebuiască să iei cu tine alte cărţi cu care să-ţi petreci vremea. Stihurile mele au să-ţi fie desfătare în ceasurile de singurătate şi prieten la popasuri.

Bietul negustor, cu totul aiurit, abia îngăimă :

— Ya Allah ! Ya Allah ! Fericită fi-va casa care te va adăposti ! Şi mai fericit cel ce va locui cu tine !

Pe urmă, îi aduse toate cele trebuitoare scrisului. Iar Nozhatu luă kalamul, îl înmuie în per-

nița cu cerneală, îl cercă mai întîi pe unghie și scrise aceste stihuri :

Aceste rînduri au fost scrise
De mîna celei ce, prin gînduri,
E soră cu frămîntul mării
Plîngînd sub biciuri de vînturi ;
Căreia pleoapele-i sînt arse
De lung nesomnu-i în durere,
Iar frumusețea-i e uscată
De așteptare și veghere ;
Și care-n multa-i suferință
Își face zi din neagra noapte,
Și-n aspru pat se chinuiește,
Gemîndu-și dorurile-n șoapte.
E jalea ei aici, strunită
În stihuri și-n cadențe grele,
Pe care le-au țesut, cu gîndul
La tine, degetele mele.
De toată bucuria vieții
În sufletul meu nici o coardă
N-a mai sunat, de cînd, slăvite,
Mă smulse nemiloasa soartă.
Iar tinerețea mea-i pustie
De zîmbete și de cîntare,
Și nu mai știu, în viața-mi tristă,
Ce-nseamnă-o zi de sărbătoare.
Căci, fără tine, despărțirea
Deprinse ochii mei cu veghea,
Și somnul mi-l răpi, și numai
Cu bocete-mi umplu urechea.
Mi-am spus durerile la vînturi,
Dar vînturile niciodată
Nu le-au dus celui pentru care
Le-am tot șoptit, nemîngîiată.
Și nici nu mai cutez să stărui.

Nădejdea-mi toată fum și scrum e.
Vreau numai să semnez această
Jelanie cu tristu-mi nume:
Cea ruptă de părinți și țară,
Cea pururea fără alean,
Ajunsă roabă-n țări străine,
Sărmana NOZHATU-ZAMAN.

După ce Nozhatu sfîrși de scris, presără nisip pe foaia de hîrtie, o împături cu grijă și o înmînă negustorului, care o luă cu sfială, o duse la buze și la frunte, o înveli într-o pînză de atlaz și grăi :

— Slavă celui care te-a zămislit, o, minune a minunilor !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci și noua noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, negustorul grăi :

— Slavă celui care te-a zămislit, minune a minunilor !

Și nu mai știa cum să-și arate cinstirea față de gingașa Nozhatu. Îi vorbea respectuos și umilit, și socoti că s-ar cuveni s-o îndemne a face o baie, de care pesemne că va fi avînd mare nevoie, ceea ce, într-adevăr, fata primi numaidecît. Bătrînul o însoți pînă la hamam, mergînd înaintea ei și du-

cîndu-i, într-o legătură de catifea, hainele cu care avea să se îmbrace după baie. O chemă pe cea mai iscusită dintre hamamgițe, i-o dete în seamă pe Nozhatu și-i spuse :

— De îndată ce va fi isprăvit baia, să vii să mă chemi.

Și în vreme ce Nozhatu, slujită de hamamgiță, își făcea baia, bătrînul negustor se duse în suk și cumpără tot soiul de fructe și de sorbeturi, pe care le puse apoi pe-o masă, aproape de locul unde Nozhatu avea să se îmbrace.

După ce isprăviră baia, hamamgița o aduse pe Nozhatu la masa aceea, o înveli în cearșafuri și ștergare înmiresmate, începură amîndouă să mănînce fructe și să bea sorbeturi pînă se săturară, iar ce mai rămase dăruiră paznicei de la hamam.

Atunci se ivi și negustorul, aducînd un cufăr de santal pe care îl așeză alături, îl deschise, slăvind numele lui Allah, și porunci hamamgiței s-o îmbrace pe Nozhatu, spre a putea s-o înfățișeze prințului Șarcan.

Negustorul îi dete mai întîi o cămașă subțire de mătase albă și o năframă țesută cu aur, care prețuia o mie de dinari. După aceea, o îmbrăcă cu o rochie turcească, brodată cu fire de aur, iar în picioare îi puse pantofiori roșii, scăldați în parfum de mosc și împodobiți cu mărgăritare și nestemate. La urechi îi puse niște cercei de perle, care costau fiecare cîte o mie de dinari de aur ; îi atîrnă apoi, pe după gît, o salbă de aur filigranat, iar sînii i-i încercui cu o țesătură de pietre scumpe ; îi încinse mijlocul cu un brîu din zece șiruri de boabe de chihlimbar și de semilune de aur ; și pe fiecare boabă de chihlimbar

era încrustat un rubin, iar pe fiecare semilună erau prinse nouă mărgăritare şi zece diamante. Aşa o îmbrăcă pe Nozhatu, cu giuvaeruri şi podoabe care costaseră mai bine de-o sută de mii de dinari.

Negustorul o rugă apoi să-l urmeze. Ieşiră din hamam şi el o luă înainte cu pas mîndru şi respectuos, îndepărtînd din cale pe trecători. Și toţi erau uluiţi de frumuseţea fetei şi se minunau :

— Ya Allah ! Maşallah ! Slavă lui, întru fămturile sale ! Fericit muritorul căruia-i aparţine fata asta !

Și merseră aşa, pînă ce ajunseră la palatul prinţului Șarcan, cîrmuitorul cetăţii Damascului.

Cînd fu în faţa prinţului Șarcan, negustorul sărută pămîntul dinaintea lui şi-i grăi :

— Ţi-aduc un dar fără de seamăn, cel mai frumos şi mai minunat lucru al vremii noastre, o făptură plină de toate farmecele şi de toate darurile, de toate frumuseţile şi de toate bucuriile.

Prinţul Șarcan spuse :

— Grăbeşte-te să mi-o arăţi.

Negustorul ieşi din sală, se întoarse apoi, ţinînd-o pe Nozhatu de mînă, şi o duse dinaintea prinţului. Și prinţul Șarcan habar n-avea că acea minune era chiar sora sa Nozhatu, pe care-o lăsase copilă mică la Bagdad, şi nici nu voise vreodată s-o vadă, din pricina ciudei ce-l cuprinsese la naşterea ei şi a fratelui ei Daul-Macan. Și acum fu cu totul răpit de farmecele ei, mai ales cînd negustorul adăugă :

— Să ştii, măria-ta, că pe lîngă frumuseţea cu care a dăruit-o firea, fata asta se pricepe şi în toate ştiinţele religioase, politice şi matematice.

Şi-i gata să răspundă la toate întrebările celor mai de seamă învăţaţi din Damasc şi din întreaga împărăţie.

Atunci, prinţul Şarcan nu mai stete o clipă pe gînduri şi-i spuse negustorului :

— Du-te la vistiernic să-ţi plătească preţul, lasă-mi fata aici, şi pleacă în pace.

Negustorul răspunse :

— O, mărite stăpîne, această fată, în socotelile mele, era hărăzită tatălui măriei tale, regele Omar Al-Neman. Şi veneam să te rog a-mi da o scrisoare ca să pot ajunge la el. Dar, dacă-ţi place, rămîie aici. Dorinţa ta e poruncă pentru mine. Te-aş mai ruga, doară, să-mi dai îngăduinţa ca, de-acum nainte, să-mi vînd mărfurile oriunde-oi putea, fără a plăti vamă nimănuia.

Şarcan zise :

— Aşa să fie ! Ci vreau să-mi spui cît te-a costat fata, ca să-ţi plătesc preţul.

Negustorul răspunse :

— M-a costat o sută de mii de dinari de aur ; şi are pe ea lucruri de încă o sută de mii.

Şarcan chemă pe vistiernic şi-i porunci :

— Plăteşte numaidecît acestui preacinstit şeic două sute de mii de dinari de aur şi, pe deasupra, încă o sută douăzeci de mii, pentru osîrdia lui. Şi dă-i din dulapurile mele cea mai frumoasă şi mai scumpă haină. Şi să se ştie că, de azi înainte, se află sub ocrotirea mea şi că n-are a plăti nimănuia nici un fel de bir, nicăierea.

Pe urmă, prinţul Şarcan dete poruncă să vie la el cei patru mari cadii ai Damascului şi le spuse...

Cînd povestea ajunse aici, Şederezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a a șaizecea noapte

Ea urmă :

— Vă dau de știre că, din această clipă, aici, de față cu voi, o slobozesc pe această tînără roabă, pe care-am cumpărat-o acum, și pe care vreau s-o iau de soție.

Cei patru cadii se grăbiră să scrie hatișeriful de slobozenie, apoi și legămîntul de căsătorie, pe care-l pecetluiră cu pecetea lor. Iar prințul Șarcan, ca să-și arate bucuria, împărți cu dărnicie o mulțime de aur tuturor celor de față și zvîrli pumni întregi de bani slujitorilor și robilor.

Pe urmă, porunci tuturora să plece, oprindu-i în sală numai pe cei patru mari cadii și pe negustor. Apoi, întorcîndu-se către cadii, grăi :

— Vreau acum să ascultați cuvintele pe care le va rosti această tînără, ca să ne dovedească priceperea ei în arta vorbirii alese, precum și toată învățătura pe care o are, spre a ne adeveri spusele bătrînului negustor, care a adus-o.

Cadiii răspunseră :

— Ascultăm și ne supunem.

Prințul Șarcan porunci să se ridice o perdea în mijlocul sălii, iar îndărătul perdelei o așeză pe tînăra Nozhatu, așa ca ea să poată vorbi nestingherită, în tihnă deplină, ferită de orice privire străină.

De îndată ce perdeaua fu ridicată, mai multe slujitoare o înconjurară pe noua lor stăpînă și-o ajutară să scoată de pe ea o parte din veșminte și să se simtă mai la largul ei. Și toate o fericeau și se minunau de desăvîrșirea ei și îi sărutau

mîinile şi picioarele, bucurîndu-se foarte. Iar soţiile emirilor şi ale vizirilor, aflînd vestea, veniră în mare grabă şi cerură îngăduirea să-şi arate respectul faţă de Nozhatu şi să audă cuvintele pe care le va spune prinţului Şarcan şi marilor cadii ai Damascului.

Cînd văzu intrînd la ea soţiile de viziri şi de emiri, Nozhatu se ridică să le întîmpine, le îmbrăţişă şi le pofti să ia loc lîngă ea, îndărătul perdelei ; şi le zîmbea prietenos şi le spunea cuvinte de bun venit, răspunzînd la urările şi la cuvintele lor respectuoase. Era atît de gingaşă încît toate se minunau de buna creştere, de frumuseţea, de purtarea aleasă şi de înţelepciunea ei, şi-şi spuneau una alteia : „Am auzit că e roabă slobozită, dar zău că nu poate fi decît vreo regină sau vreo fiică de rege".

Şi îi grăiră :

— O, stăpînă a noastră, ne-ai luminat cetatea venind aici şi ne-ai umplut de slavă ţara şi împărăţia. Toată împărăţia aceasta este a ta, şi palatul acesta este palatul tău, iar noi toate sîntem roabe ale tale !

Iar ea le mulţumi din suflet cu cel mai dulce şi mai fermecător glas.

Atunci, Şarcan, de dincolo de perdea, glăsui :

— O, nepreţuită fecioară, giuvaer al pămîntului, iată, stăm gata să ascultăm cele ce ai să ne spui, tu, cea care te pricepi în toate ştiinţele şi care cunoşti pînă şi încîlcitele reguli ale sintaxei limbii noastre.

La rîndul ei, tînăra Nozhatu răspunse, de dindărătul perdelei, cu glas dulce ca zahărul :

— Dorinţa ta îmi e poruncă, şi mă supun ei ! Îţi voi cuvînta, stăpîne, despre cele trei porţi ale vieţii.

— Am să-ţi povestesc, măria-ta, dintru început, despre întîia poartă, *Arta de a trăi*:

Află, dar, că viaţa are un ţel şi că acest ţel al vieţii este desăvîrşirea. Iar cea mai de seamă desăvîrşire este numai cea întru credinţă.

Ci nimenea nu ajunge la desăvîrşire decît printr-o viaţă plină de foc şi de dăruire. Iar o asemenea viaţă poate fi trăită şi împlinită prin oricare dintre cele patru mari îndeletniciri ale omenirii: cea a cîrmuirii, cea a comerţului, cea a agriculturii şi cea a meşteşugurilor.

În ce priveşte *Cîrmuirea*: este nevoie ca aceia, oameni rari, ce sînt chemaţi a cîrmui lumea, să fie înzestraţi cu o mare ştiinţă politică, cu o desăvîrşită agerime de minte şi cu o dibăcie fără de margini. Ei nu trebuie să se lase niciodată conduşi de toanele firii lor, ci de alese năzuinţe întru Allah preaslăvitul. Dacă şi-ar orîndui purtarea întru asemenea năzuinţe, dreptatea ar domni între oameni şi ar înceta orice neînţelegere pe faţa pămîntului. Ci mai adesea ei se lasă călăuziţi de slăbiciunile firii lor şi lunecă în rătăciri fără de leac. Căci un cîrmuitor nu este de folos decît în măsura în care se arată drept şi nepărtinitor şi în stare să împiedice pe cei puternici de-a asupri pe cei slabi: altminteri, el nu e de nici o trebuinţă.

Marele Ardeşir, al treilea rege al perşilor, unul dintre urmaşii lui Sasan, spunea: „Ocîrmuirea lumească şi credinţa sînt două surori gemene: credinţa e o comoară, iar ocîrmuirea este straja ei".

Mahomed, Profetul nostru — cu el fie pacea şi rugăciunea! — a spus: „Două lucruri stăpînesc lumea: ocîrmuirea şi ştiinţa. Cînd ele sînt drepte

şi curate, lumea merge pe calea cea dreaptă ; cînd sînt tulburi şi strîmbe, lumea cade în ticăloşie."

Tot aşa cum şi un înţelept de demult a spus : „Regele trebuie să fie paznicul credinţei, a tot ce este sfînt şi al drepturilor supuşilor lui. Dar, mai presus de orice, el trebuie să vegheze a ţine cumpăna dreaptă între cei ce mînuiesc condeiul şi cei ce mînuiesc spada. Căci cel ce rămîne nepăsător faţă de cel ce mînuieşte condeiul are să dea în prăpastie şi are să-şi rupă gîtul !"

Iar regele Ardeşir, care a fost un mare cuceritor, şi-a împărţit împărăţia în patru vilaete ; şi şi-a făcut patru inele, cu patru peceţi, şi le-a pus pe degete, şi fiecare pecete era pentru cîte unul din vilaete. Întîia pecete era pe inelul menit vilaetului din către mare. Şi tot aşa le-a menit şi pe celelalte trei, cîte unui vilaet din împărăţie, anume ca să înstăpînească temeinic peste tot buna rînduială. Şi rînduiala lui a fost urmată pînă la vremurile islamice.

Marele Kesra, regele perşilor, i-a scris într-o zi fiului său, căruia îi încredinţase una dintre cele mai de seamă oşti ale lui : „O, fiul meu..."

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, se opri.

Ci într-a şaizeci şi una noapte

Ea urmă :

Marele Kesra, regele perşilor, i-a scris într-o zi fiului său, căruia îi încredinţase una dintre cele mai de seamă oşti ale lui : „O, fiul meu, să nu

te laşi călăuzit de milă, pentru că ea va şubrezi supunerea ce ţi-o datorează ai tăi ; dar nici nu te purta cu prea mare asprime, pentru că aceasta face să dospească răzvrătirea în sufletul ostaşilor".

Şi mai ştim una de la cei vechi :

Un arab a venit odată la califul Abu-Giafar-Abdalah Al-Mansur şi i-a spus :

— Ţine-ţi cîinele flămînd, dacă vrei să te urmeze.

Califul s-a mîniat atunci pe arab. Arabul însă a adăugat :

— Dar ia aminte ca nu cumva vreun trecător să-i arunce vreo bucată de pîine cîinelui, pentru că atunci cîinele te va părăsi şi se va duce după acel trecător.

Al-Mansur înţelese pilda şi şi-o puse la inimă. Şi-l dărui pe arab cu o bună răsplată.

Se mai povesteşte că Abd El-Malec ben Meruan, califul, scrisese următoarele fratelui său Abd El-Aziz ben Meruan, pe care-l trimisese în fruntea oastei în Egipt : „Poţi să te lipseşti de sfetnicii şi de diecii tăi, căci n-au să-ţi spună decît lucruri pe care le ştii şi tu ; dar să iei aminte la duşman, căci numai de la el ai să poţi afla dîrzia ostaşilor tăi".

Se spune că minunatul calif Omar ibn Al-Khatab nu primea pe nimeni în slujbă decît dacă acela îndeplinea patru cerinţe : să nu se urce niciodată pe o vită împovărată, să nu-şi însuşească niciodată pradă luată de la duşman, să nu se îmbrace niciodată cu haine bogate şi niciodată să nu întîrzie la ceasul de rugăciune. Şi iată învăţăturile pe care-i plăcea să le spună mereu : „Nici o bogăţie nu este mai de preţ decît înţelepciunea, nici piatră de încercare mai temeinică decît desă-

vîrşirea spiritului, nici mai mare faimă decît cunoaşterea ştiinţelor".

Tot Omar — pe care Allah să-l aibă în îndurare! — a spus: „Femeile sînt de trei feluri: musulmana cea cinstită, care nu poartă altă grijă decît de soţul ei şi care nu are ochi decît pentru el; musulmana care nu vede în măritiş decît un mijloc de a naşte; şi tîrfa care slujeşte de salbă fiecui. Iar bărbaţii sînt şi ei tot de trei feluri: bărbatul înţelept care cugetă şi care se călăuzeşte după cugetul lui; bărbatul încă şi mai înţelept care cugetă, dar care ascultă şi părerea oamenilor luminaţi; şi smintitul care nici nu cugetă, nici nu cere sfatul celor înțelepţi."

Iar desăvîrşitul Ali ben Abu-Taleb — Allah să-l aibă întru îndurare! — a spus: „Fiţi cu băgare de seamă la prefăcătoriile femeilor; nu le cereţi niciodată sfatul, dar nici nu le asupriţi, dacă vreţi să nu le faceţi să-şi sporească şiretenia şi înşelătoriile".

Şi cînd Nozhatu tocmai voia să mai spună şi altele despre aceste lucruri, auzi cadiii de dindărătul perdelei cum se minunau:

— Maşallah! N-am mai auzit pînă acum vorbe atît de frumoase. Să ascultăm cîte ceva şi despre celelalte două porţi.

Atunci Nozhatu, schimbînd vorba cu mare dibăcie, grăi:

— În altă zi, am să vă vorbesc despre bucuriile sufletului. Acum, însă, am să vă povestesc despre *A doua poartă*, anume a *Bunelor purtări şi a desăvîrşirii minţii.*

Această poartă, o, stăpîne fără de asemuire, este cea mai lungă dintre toate, este poarta desăvîrşirii. Nu pot s-o străbată în toată întinderea ei

decît cei care au asupra capului lor o binecuvîntare din naştere.

Am să vă împărtăşesc numai cîteva pilde alese.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Într-a şaizeci şi doua noapte

Ea urmă :

Am să vă împărtăşesc numai cîteva pilde alese.

Într-o zi, unul dintre slujbaşii califului Moaviah veni să-l vestească pe calif că Aba-Bahr ben Kais, cel şont de-un picior, era la intrare şi aştepta să fie primit. Califul spuse :

— Adă-l îndată înlăuntru.

Aba-Bahr, şchiopul, intră, iar califul Moaviah îi grăi :

— Apropie-te, Aba-Bahr, ca să mă pot desfăta cu vorbele tale.

Şi-l întrebă :

— Spune-mi, Aba-Bahr, ce crezi tu despre mine?

Şchiopul răspunse :

— Eu ? Păi meseria mea, o, emire al dreptcredincioşilor, este să rad oameni pe cap, să retez mustăţi, să curăţ şi să tai unghii, să smulg părul de la subsuoară, să bărbieresc vintre, să îngrijesc dinţi şi, la nevoie, să iau sînge din gingii. Dar niciodată nu le fac în ziua de vineri, pentru că aş săvîrşi păcat.

Atunci califul întrebă :

— Dar despre tine, ce crezi ?

Şi Aba-Bahr cel şchiop îi răspunse :

— Pun un picior înaintea celuilalt şi-l fac să înainteze încet, urmărindu-l cu privirile.

Califul îl mai întrebă :

— Dar despre mai-marii tăi ce crezi ?

El răspunse :

— Intrînd, îi salut cuminte și aștept ca ei să-mi răspundă.

Califul îl întrebă mai departe :

— Dar despre nevastă-ta ce crezi ?

Atunci Aba-Bahr strigă :

— Izbăvește-mă de acest răspuns, o, emire al dreptcredincioșilor !

Dar califul nu-l lăsă :

— Îţi cer să-mi răspunzi, Aba-Bahr.

Iar acela răspunse :

— Nevastă-mea, ca toate femeile, a fost făcută din cea din urmă coastă, care-i de soi prost şi strîmbă.

Califul îi puse o nouă întrebare :

— Și cum faci, cînd vrei să te culci cu ea ?

Și primi răspunsul :

— Îi vorbesc plăcut, ca să-mi fie cu voie bună, apoi o alint și-o giugiulesc, cum știi și tu, o, emire al dreptcredincioşilor, şi cum știe tot omul. Și pe urmă zic și eu așa : „Fă, Doamne, ca această sămînţă să fie binecuvîntată și nu-i da o formă rea, ci mlădiaz-o frumos !" După asta mă scol, dau fuga să mă spăl, iau apă cu amîndouă mîinile și-mi torn pe trup. Și, la sfîrșit, preamăresc pe Allah pentru binefacerile lui !

Atunci califul grăi :

— În adevăr, răspunsurile tale mi-au plăcut. Cere-mi ce vrei.

Și Aba-Bahr îi răspunse :

— Vreau ca dreptatea să fie aceeași pentru toţi.

Și plecă. Iar califul Moaviah își spuse : „Dacă în întreaga țară a Irakului nu s-ar afla decît acest înțelept, tot ar fi de -ajuns !"

Tot așa, sub domnia califului Omar ibn Al-Khatab, era vistiernic bătrînul Moaicab...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a șaizeci și treia noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, Nozhatu a grăit :

Tot așa, sub domnia califului Omar ibn Al-Khatab, era vistiernic bătrînul Moaicab.

Într-o zi, copilul mai mic al lui Omar, însoțit de maica lui, veni să-l vadă pe Moaicab, și vistiernicul îi dete copilului o drahmă de argint. Dar nu mult timp după aceea, califul îl chemă și grăi :

— O, sfeterisitorule, ce-ai făcut ?

Și Moaicab, care era om cinstit, strigă :

— Dar ce-am făcut, o, emire al credincioșilor ?

Omar îl lămuri :

— Moaicab, drahma de argint pe care ai dat-o copilului meu este un furt de la toată nația musulmană !

Și Moaicab înțelese că greșise și, cît a mai trăit, spunea într-una :

— Unde se mai află pe pămînt un om atît de minunat ca Omar ?

Se mai povestește că Omar, califul, a ieșit într-o noapte să se plimbe însoțit de bătrînul Aslam Abu-Zeid. Și zărind în depărtare lumina unui focșor, s-a apropiat de acel loc și-a văzut o femeie sărmană care încălzea o cratiță, iar alături de ea doi copii plăpînzi plîngeau jalnic. Și Omar spuse :

— Pacea lui Allah fie cu tine, femeie ! Ce faci tu aici, singurică, în noapte și-n frig ?

Ea răspunse :

— Doamne, încălzesc oleacă de apă ca s-o dau să bea copiii mei, care mor de foame și de frig. Da-ntr-o zi Allah are să-i ceară socoteală califului Omar pentru sărăcia în care ne zbatem.

Iar califul, care era îmbrăcat ca negustor, fu nespus de mișcat și o întrebă :

— Crezi tu, femeie, că Omar îți cunoaște sărăcia și totuși nu ți-o ușurează ?

Ea răspunse :

— Dar de ce mai este calif Omar, dacă nu cunoaște necazurile fiecăruia dintre supușii lui ?

Atunci califul tăcu, se întoarse spre Aslam Abu-Zeid și-i șopti :

— Să plecăm, repede !

Și se duse degrabă la magazia lui cu merinde, intră în magazie, luă un sac de făină și un chiup plin cu grăsime de oaie și-i porunci lui Abu-Zeid :

— Ajută-mă să le abure în spinare, Abu-Zeid.

Abu-Zeid se împotrivi :

— Lasă-mă să le duc eu, emire al dreptcredincioșilor !

Emirul îi răspunse cu glas adînc :

— Ci tot tu ai să duci, Abu-Zeid, și povara păcatelor mele la ziua învierii ?

Și-l sili pe Abu-Zeid să-i aburce în spinare sacul cu făină şi chiupul cu grăsime.

Împovărat aşa, califul se grăbi să ajungă la femeia cea sărmană. Luă făină şi grăsime și le puse în cratița de la foc şi găti mîncarea cu mîinile lui. Se apleca el însuşi asupra focului ca să sufle în el și, cum avea o barbă mare, fumul i se strecura printre smocurile de păr. Iar cînd mîncarea fu gata, o dete femeii şi copilaşilor, care mîncară pînă se săturară, în timp ce el sufla ca s-o răcească. Le lăsă acolo sacul de făină și chiupul de grăsime, şi plecă.

Pe drum îi spuse lui Abu-Zeid :

— O, Abu-Zeid, acuma, după ce am văzut focul acesta, lumina lui m-a luminat.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaizeci şi patra noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, tînăra Nozhatu a cuvîntat mai departe :

Tot califul Omar, întîlnind într-o zi un rob care ducea la păscut turma stăpînului, îl opri ca să cumpere de la el o capră.

Dar păstorul îi răspunse :

— Nu e turma mea !

Atunci califul îi spuse :

— Robule cinstit, am să te cumpăr și am să te liberez.

Și Omar îl cumpără pe rob de la stăpîn și-i dărui slobozenie, cugetînd în sine : „Nu întîlnești în fiecare zi un om cinstit !“

Altădată, Hafsa, o rudă a lui Omar, a venit să-l vadă și i-a spus :

— O, emire al credincioșilor, am aflat că în ultimele lupte pe care le-ai purtat împotriva dușmanilor ai pus mîna pe mulți bani. În numele rudeniei noastre, să-mi dai și mie.

Omar i-a răspuns :

— O, Hafsa, Allah m-a pus paznic peste bunurile musulmanilor și toți banii sînt pentru binele obștesc. N-am să mă ating de ei numai ca să-ți fac plăcere și fiindcă sînt rudă cu tatăl tău ; n-am să aduc tocmai eu pagubă supușilor mei.

Atunci Nozhatu auzi dindărătul perdelei cuvintele de încîntare ale celor ce-o ascultau, toți în culmea mulțumirii. Se opri o clipă, după care începu iar :

— Am să vă cuvîntez acum despre *A treia poartă,* adică despre *Poarta virtuților !*

Pildele ce le voi arăta sînt scoase din viața tovarășilor Profetului — pacea și rugăciunea fie cu el ! — și din viața celor mai drepți dintre musulmani.

Se povestește că Hassan Al-Basri spunea : „Nu este nimeni care, înainte de a-și da sufletul, să nu simtă părerea de rău după trei lucruri : că nu s-a bucurat din plin de ceea ce-a adunat în timpul vieții, că nu a atins ceea ce-a nădăjduit cu statornicie și că nu a înfăptuit ceea ce i-a frămîntat îndelung mintea“.

Un prieten l-a întrebat o dată pe Safian :

— Un om bogat poate fi virtuos ?

Safian i-a răspuns :

— Poate să fie, dacă se dovedește răbdător în restriștile soartei și dacă-i mulțumește totdeauna celui căruia îi dăruiește ceva, spunîndu-i : „O, frate, ție-ți datorez că am făcut în fața lui Allah o faptă înmiresmată !“

Tot așa, se povestește că preacucernicul Omar ben Abd El-Aziz, ajungînd al optulea calif omiad, i-a adunat pe toți cei din neamul Omiazilor, oameni foarte bogați, și i-a silit să-i dea toate bogățiile și toate bunurile lor, pe care le trecu de îndată în vistieria obștească. Atunci ei alergară la Fatima, fiica lui Meruan, mătușa califului, față de care Omar avea mult respect, și o rugară să-i scape de acel necaz. Iar Fatima veni la calif într-o seară și se așeză tăcută pe covor.

Califul o întrebă :

— Spune, mătușă, ce te aduce la mine ?

Fatima îi răspunse :

— Emire al dreptcredincioșilor, tu ești stăpînul și n-aș putea să încep eu mai întîi vorba. Și-apoi, nimica nu-ți este ascuns, nici chiar pricina venirii mele aici.

Atunci Omar ben Abd El-Aziz grăi :

— Allah preaînaltul a trimis pe Profetul său Mahomed — pacea și rugăciunea fie cu el ! drept balsam și mîngîiere pentru toate ființele. Iar Profetul — pacea și rugăciunea fie cu el ! — strînse și luă tot ce socoti de trebuință, lăsînd însă oamenilor un fluviu în care să-și potolească setea pînă la sfîrșitul veacurilor. Mie, califului, mi-a căzut sarcina de-a nu lăsa acest fluviu să-și schimbe calea ori să se piardă în pustie.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a șaizeci și cincea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, tînăra Nozhatu, de dindărătul perdelei, în vreme ce prințul Șarcan, cei patru cadii și negustorul o ascultau, cuvîntă mai departe :

— Mie, califului, mi-a căzut sarcina de-a nu lăsa acest fluviu să-și schimbe calea ori să se piardă în pustie.

Atunci mătușa lui, Fatima, răspunse :

— O, emire al credincioșilor, ți-am înțeles vorbele, așa că ale mele sînt de prisos.

Și se duse la omiazii care-o așteptau și le spuse :

— O, voi urmași ai lui Omiah, voi nici nu știți ce mare noroc aveți că vi-i calif Omar ibn Abd El-Aziz !

Tot neprihănitul Omar ibn Abd El-Aziz, simțind apropiindu-i-se moartea, a strîns împrejuru-i toți copiii și le-a grăit :

— Mireasma sărăciei este plăcută Domnului.

Atunci, unul dintre cei de față, Moslim ben Abd El-Malec, i-a spus :

— O, emire al dreptcredincioșilor, cum de poți să-ți lași copiii în sărăcie, tu, carele ești tatăl lor și păstorul poporului și care ai putea să-i îmbogățești luînd din vistierie ? N-ar fi mai bine așa, decît să lași înlocuitorului tău toate bogățiile ?

Atunci califul, întins pe patul lui de moarte, se mînie și grăi cu mare uimire :

— O, Moslim, cum aș putea să le dau o pildă de stricăciune ca asta, în cele din urmă clipe ale mele, cînd toată viața mea i-am îndemnat să

urmeze calea cea dreaptă ? Moslime, eu am fost de față la înmormîntarea unuia dintre înaintașii mei, un fiu al lui Meruan, și am văzut cu ochii mei multe lucruri și le-am înțeles. Și m-am jurat să nu fac cum a făcut el, dacă aș ajunge vreodată calif.

Acest Moslim ben Abd El-Malec ne povestește și el următoarele : „Într-o zi, spune el, mă întorsesem de la înmormîntarea unui șeic, un schivnic, și tocmai mă culcasem, cînd avui un vis în care mi-apăru acel neprihănit șeic, îmbrăcat în haine ca florile de iasomie. Se preumbla printr-un loc de desfătări, printre ape șoptitoare și sub o reveneală de vînt îmbătător, la umbra lămîilor înfloriți. Și-mi spuse șeicul : «O, Moslim, ce n-ai face în timpul vieții pentru un astfel de sfîrșit !»"

Mi s-a mai povestit că, tot sub domnia lui Omar ibn Abd El-Aziz, un om a cărui meserie era de-a mulge oile, mergînd la un păstor prieten a văzut în mijlocul turmei doi lupi, pe care i-a luat drept cîini și, înspăimîntat de înfățișarea lor sălbatică, l-a întrebat pe păstor :

— Ce faci cu cîinii ăștia cumpliți ?

Păstorul i-a răspuns :

— Prietene, nu sînt cîini, ci lupi îmblînziți. Dar nu fac nici un rău turmei, căci eu sînt capul care conduce. Iar cînd capu-i sănătos, și trupu-i sănătos.

Într-o zi, califul Omar ibn Abd El-Aziz, stînd pe-o ridicătură făcută din noroi uscat, a ținut poporului adunat în jurul lui o predică în care n-a spus decît atît :

— Abd El-Malec a murit și, ca și el, au murit și înaintașii și urmașii lui toți. Tot așa am să mor și eu, Omar, la rîndul meu !

Atunci Moslim a grăit :

— O, emire al dreptcredincioşilor, această ridicătură de pămînt nu e vrednică de un calif. Nu se află aci nici măcar un lanţ despărţitor.

Califul îi răspunse cu glas de înţelept :

— O, Moslime, nu cumva ai vrea ca Omar, la ziua judecăţii, să poarte de gît o bucată din acel lanţ ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a şaizeci şi şasea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, tînăra Nozhatu a cuvîntat mai departe :

Khaled ben Safuan s-a dus într-o zi la califul Heşam, care se afla în cortul său, înconjurat de dieci şi de slujitori. Ajungînd în faţa lui, Khaled ben Safuan grăi :

— Allah să te încarce cu binefacerile lui, o, emire al dreptcredincioşilor, şi să nu toarne în fericirea ta nici o picătură de amărăciune. Iată că am să-ţi spun cîteva vorbe care nu sînt noi, ci grele de preţul lucrurilor vechi.

Califul Heşam îi porunci :

— Spune tot ce ai de spus, Ibn-Safuan.

Şi acela grăi :

— O, emire al dreptcredincioşilor, într-un an, cîndva, aici pe pămînt, a fost un rege dintre cei mulţi de dinainte de tine, şi regele acesta le-a spus într-o zi celor ce se aflau în jurul lui :

— Printre voi toţi, este vreunul care să fi cunoscut un rege ca mine de bogat şi de darnic?

Se afla acolo un om sfinţit prin hagialîc şi înzestrat cu adevărata înţelepciune; şi acesta îi răspunse:

— Măria-ta, ne-ai pus o întrebare de mare însemnătate, la care îţi cer îngăduinţa să răspund.

Califul încuviinţă şi omul grăi:

— Slava în care te afli şi belşugul tău sînt trainice ori sînt trecătoare ca toate lucrurile pămîntului?

I se răspunse:

— Trecătoare ca toate.

Şi omul urmă:

— Atunci cum de poţi să pui o întrebare aşa de grea pentru un lucru atît de trecător şi de care vei fi chemat să dai socoteală într-o zi?

Regele răspunse:

— Adevăr grăieşti, preacinstitule. Ce trebuie să fac?

Omul îl sfătui:

— Să te sfinţeşti.

Regele puse atunci coroana de-o parte, se îmbrăcă în haine de hagiu şi plecă spre Oraşul sfînt.

Ibn-Safuan urmă:

— Şi tu, o, calife al lui Allah, ce ai de gînd să faci?

Iar califul Heşam fu mişcat cum nu se mai poate, şi plînse, şi-i curseră mult timp lacrimile în barbă. Şi se întoarse în palatul lui, se închise acolo şi începu să cugete adînc.

Dincolo de perdea, cadiii şi negustorul strigară:

— Ya Allah! asta-i de minune!

Atunci Nozhatu se opri şi spuse:

— Măriile-voastre, *Povara virtuţilor* cuprinde încă multe alte lucruri şi mai minunate, pe care

nu vi le pot arăta dintr-o singură dată. Ci Allah ne va mai da multe zile şi voi putea să vă lămuresc întru totul.

După care Nozhatu nu mai spuse nimic.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi lăsă urmarea pe noaptea viitoare.

Ci într-a şaizeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, aşadar Nozhatu nu mai spuse nimic.

Atunci luară cuvîntul cei patru cadii ;

— O, doamne al veacului, această tînără este într-adevăr minunea vremurilor noastre şi-a tuturor vremurilor. În viaţa noastră n-am văzut pe cineva şi nici n-am auzit să fi fost cineva deopotrivă cu ea.

Şi, după ce vorbiră astfel, se ridicară în tăcere, sărutară pămîntul în faţa prinţului Şarcan şi plecară.

Atunci Şarcan îşi chemă slujitorii şi le porunci :

— Trebuie să vă grăbiţi cu pregătirile de nuntă şi să gătiţi tot soiul de mîncăruri şi de bunătăţi pentru ospăţ.

Slujitorii alergară să-i împlinească poruncile şi gătiră îndată de toate. Prinţul Şarcan opri la serbările nunţii pe toate soţiile emirilor şi vizirilor, care veniseră să asculte vorbele tinerei Nozhatu, şi le pofti să facă parte din alaiul miresei.

Cînd se lăsă seara, ospăţul începu, mesele fură întinse şi se servi de toate cîte puteau să mul-

ţumească gusturile şi să bucure ochii. Şi toţi cei poftiţi mîncară şi băură pe săturate.

Atunci Şarcan porunci să vină cîntăreţele cele mai vestite din Damasc şi toate dansatoarele almee din palat. Şi ospăţul făcu să răsune sala de cîntece şi toate inimile se umplură de bucurie. Întregul palat, odată cu noaptea, fu luminat de la fortăreaţă pînă la porţile din afară, şi la fel toate aleile grădinii, şi la dreapta şi la stînga. După ce Şarcan ieşi din hamam, emirii şi vizirii veniră să i se închine şi să-i ureze belşug.

Şi cînd Şarcan se urcă pe nişte trepte făcute anume pentru noii căsătoriţi, iată că, deodată, femeile din palat intrară încetişor, înşiruite pe două rînduri, cu mireasa Nozhatu sprijinită de cele două naşe ale sale. Şi după cum e datina, o duseră pe Nozhatu în odaia de nuntă, o dezbrăcară şi voiră s-o scalde şi s-o împodobească frumos şi s-o dea cu tot felul de farduri şi de boieli ; dar văzură că era de prisos, pentru acel trup ca o oglindă fără de pată şi pentru pielea-i înmiresmată. Naşele îi deteră tinerei Nozhatu sfaturile obişnuite împrejurării şi-i urară bucurie, o îmbrăcară cu o cămăşuţă subţire şi o lăsară singură în pat.

Atunci Şarcan intră în iatacul de nuntă. El habar n-avea că tînăra aceea minunată era însăşi sora lui Nozhatu ; iar ea, la fel, nu ştia că valiul Damascului era fratele ei.

În acea noapte, Nozhatu a fost a lui Şarcan, şi totul s-a petrecut aşa că Nozhatu a rămas de la început grea.

Iar Şarcan, plin de bucurie, cînd se făcu ziuă, porunci doftorilor să însemneze ziua fericită, apoi merse şi se aşeză în jeţul domnesc ca să primească

urările emirilor, ale vizirilor şi ale mai-marilor din întreaga împărăţie.

După care Şarcan îşi chemă diacul şi-i porunci să aştearnă pe hîrtie ceea ce îi spunea el. Şi-i scrise astfel tatălui său, regele Omar Al-Neman, că s-a însurat cu o tînără cumpărată de la un negustor, înzestrată cu frumuseţe, cu înţelepciune şi cu toate desăvîrşirile ştiinţelor şi artelor; că o slobozise şi că o făcuse soţia lui legiuită; că din întîia noapte prinsese rod şi că avea de gînd s-o trimită în curînd la Bagdad, ca să-l vadă pe rege, pe sora Nozhatu şi pe fratele Daul-Macan. După ce scrisoarea a fost întocmită, Şarcan a pecetluit-o şi a dat-o unui olăcar sprinten, care şi plecă, de îndată, la Bagdad, iar după douăzeci de zile se întoarse aducînd răspunsul regelui Omar Al-Neman. Şi răspunsul suna aşa...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaizeci şi opta noapte

Ea urmă:

Răspunsul suna aşa:

„Scrisoarea aceasta este trimisă de nemîngîiatul, năpăstuitul şi copleşitul de jale şi de durere, cel care şi-a pierdut comoara sufletului şi copiii, nefericitul rege Omar Al-Neman, către fiul său preaiubit Şarcan.

Află, fiul meu, nenorocirile mele şi să ştii că, după plecarea ta la Damasc, mi se părea atît de strîmtă casa de mă înăbuşeam şi, nemaiputînd

de mîhnire, am plecat la vînătoare, ca să răsuflu oleacă și să încerc a-mi risipi întrucîtva jalea.

Am rămas la vînătoare o lună, după care m-am întors în palatul meu și am aflat că fratele tău Daul-Macan și sora ta Nozhatu plecaseră la Hedjaz cu hagiii ce se duceau la sfînta Mecca. S-au prilejit de lipsa mea, ca să fugă ; căci nu-i dasem învoire lui Daul-Macan să plece în hagialîc anul acesta, din pricina vîrstei lui fragede. Îi făgăduisem că vom pleca amîndoi în anul următor. Ci el n-a voit să mai aștepte și-a fugit împreună cu soră-sa, neluînd cu ei decît cele de trebuință pentru drum. Și nu mai știu nimic despre ei ; hagiii s-au întors fără fratele și fără sora ta, și nimeni nu mi-a putut spune ce s-a făcut cu ei. Și iată că acum mi-am îmbrăcat pentru ei haine cernite și mă înec în lacrimi și în durere.

Nu întîrzia, fiule, să-mi dai vești. Îți trimit urări de pace, ție și tuturor celor ai tăi !"

La cîteva luni de la primirea scrisorii, Șarcan se hotărîse să povestească și soției sale nenorocirea tatălui. Nu vroise s-o tulbure pînă atunci, din pricina sarcinei. Acum însă, după ce ea născuse o fetiță, Șarcan intră la Nozhatu și începu s-o sărute pe fetiță.

Atunci Nozhatu îi spuse :

— Fetița a împlinit șase zile și, după datină, trebuie să-i dai un nume.

Șarcan luă fetița în brațe și, cum o privi, zări la gîtul ei, atîrnînd de un lanț de aur, una dintre cele trei geme fermecate ale Abrizei, nefericita prințesă din Chezareea.

Văzînd aceasta, Șarcan strigă în mare tulburare :

— De unde ai tu, roabo, această gemă ?

Nozhatu, la cuvîntul de roabă, se înăbuşi de mînie şi strigă :

— Sînt stăpîna ta şi-a tuturor celor din acest palat ! Cum de îndrăzneşti să mă numeşti roabă, cînd sînt regina ta ? Ah, n-am să mai păstrez nici o clipă taina mea ! Da, sînt regina ta, sînt fiică de rege ! Sînt Nozhatu Zaman, fiica regelui Omar Al-Neman !

Șarcan, auzind aceste vorbe...

Cînd povestea ajunse aci, Șeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaizeci şi noua noapte

Ea urmă :

Șarcan, auzind aceste vorbe, se cutremură din tot trupul, îşi plecă de groază capul, păli şi se prăbuşi la pămînt. Cînd îşi veni în fire, tot încă nu-i venea să creadă şi o întrebă pe Nozhatu :

— O, stăpîna mea, eşti în adevăr fiica regelui Omar Al-Neman ?

Ea îi răspunse :

— Da, sînt fiica lui.

Atunci el îi grăi :

— Nestemata pe care o ai este un semn că spui adevărul ; dar dă-mi şi alte dovezi.

Nozhatu îi povesti lui Șarcan toate prin cîte trecuse.

Atunci Șarcan rămase cu totul încredinţat şi se gîndi în sine : „Ce-am făcut, cum de-am putut să mă însor cu sora mea ? Nu e alt mijloc de scăpare decît să-i caut alt soţ. Am s-o dau de soţie unuia dintre sfetnicii mei, şi, dacă s-ar afla

cumva ce s-a întîmplat, am să răspîndesc zvonul că m-am despărţit de ea înainte de a se fi petrecut ceea ce s-a petrecut." Apoi se întoarse către sora lui şi spuse :

— O, Nozhatu, află că eşti sora mea, căci eu sînt Şarcan, fiul lui Omar Al-Neman, şi negreşit că de mine n-ai auzit vorbindu-se vreodată la palatul tatălui nostru. Allah să ne ierte !

Cînd auzi vorbele lui, Nozhatu scoase un ţipăt şi căzu leşinată. Apoi, venindu-şi în simţire, începu să se bată peste obraji, să geamă, să plîngă şi să se jeluie :

— Vai, în ce necaz am intrat ! Ce să facem ? Ce să facem ? Şi ce-am să răspund tatălui şi mamei, cînd mă vor întreba : „De la cine ai această copilă ?"

Şarcan glăsui :

— Socotesc că mijlocul cel mai bun de-a îndrepta totul este să te dau în căsătorie marelui meu sfetnic. În felul acesta, nimeni nu va bănui taina. Numai aşa vom izbuti, o, Nozhatu, să răzbim cu cinste din această împrejurare. Mă duc să poruncesc să vină la mine marele sfetnic, mai înainte de-a se afla ceva despre taina noastră.

Apoi Şarcan o mîngîie pe sora lui şi o sărută pe frunte.

Ea îi spuse :

— Aşa să facem, Şarcan. Ci spune-mi, care e numele pe care vrei să-l dai copilei, căci nu mai avem vreme de pierdut.

Şi Şarcan hotărî :

— Se va numi Puterea-Ursitei !

Plecă apoi zorit să-l cheme pe marele sfetnic, îi dete pe Nozhatu în căsătorie fără multă vorbă, copleşindu-l cu daruri. Marele sfetnic o luă la el

pe Nozhatu și pe copilă, și se purtă cu multă grijă față de noua lui soață, iar pe copilă o dete în seama doicilor și a slujitorilor.

Estimp, Daul-Macan, fratele tinerei Nozhatu, împreună cu bunul slujitor de la hamam se pregăteau să plece spre Bagdad cu o caravană din Damasc.

Dar tot atunci sosi un al doilea olăcar de la regele Omar Al-Neman, aducînd o nouă scrisoare pentru prințul Șarcan. După ce mai întîi nălța slavă Celui-de-sus, iată ce cuprindea scrisoarea :

„Scriu, fiul meu prea iubit, ca să-ți spun că sînt neîncetat pradă durerii și că sorb mult amar din pricina despărțirii de copiii mei.

Și-apoi să-ți cer ca, îndată ce vei primi scrisoarea, să-mi trimiți haraciul ținuturilor de la Șam și să te prilejești de caravană ca să-mi trimiți aici și pe tînăra ta soție, pe care doresc mult s-o cunosc și să-i cercetez știința și celelalte învățături. Căci trebuie să-ți spun că mi-au sosit la palat, din țara ghiaurilor, o preacinstită bătrînă însoțită de cinci tinere fecioare cu sînii fragezi și că aceste fecioare cunosc tot ce poate să cunoască mintea omenească. Limba n-ar răzbi să arate înțelepciunea bătrînei și însușirile acestor fecioare, desăvîrșite întru totul. Sînt cuprins de mare dragoste pentru ele și doresc să le țin la palat, la îndemînă, căci nici un rege de pe pămînt nu are asemenea podoabe. Am întrebat-o pe bătrînă care-i prețul de cumpărare al tinerelor fete, și ea mi-a răspuns : «N-aș putea să le vînd decît cu prețul haraciului pe care-l primești din ținuturile de la Șam și de la Damasc». Iar eu, pe Allah, nu socotesc că prețul ar fi prea mare, ba chiar mi se pare nevrednic de ele ; căci fiecare dintre aceste fe-

cioare preţuieşte mai mult. M-am învoit la acest preţ şi le-am poftit să locuiască la palat, aşteptînd să-mi trimiţi cît mai degrabă haraciul. Zoreşte, fiul meu, pentru că bătrîna e nerăbdătoare să se întoarcă în ţara ei.

Şi mai ales, fiule, nu uita să-mi trimiţi totodată şi pe tînăra ta soţie, a cărei ştiinţă ne va fi de folos ca să judecăm cunoştinţele celor cinci fecioare. Şi-ţi făgăduiesc că, dacă soţia ta le întrece în ştiinţa şi în bogăţia minţii, am să ţi le trimit pe toate în dar de la mine, iar pe deasupra îţi făgăduiesc şi haraciul pe un an al cetăţii Bagdadului.

Pacea fie cu tine şi cu toţi cei din casa ta, fiule !"

După ce Şarcan citi scrisoarea tatălui său...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezecea noapte

Ea urmă :

După ce Şarcan citi scrisoarea tatălui său, chemă de îndată la el pe cumnatul său, marele sfetnic, şi-i porunci :

— Trimite numaidecît după tînăra roabă pe care ţi-am dat-o de soţie.

Cînd Nozhatu sosi, Şarcan îi spuse :

— Citeşte, sora mea, această scrisoare a tatălui nostru şi spune-mi ce socoţi.

Nozhatu, după ce citi scrisoarea, răspunse :

— Ceea ce socoteşti tu este totdeauna cel mai bine socotit şi hotărît. Dar, dacă mă întrebi, îţi

voi spune că dorința mea cea mai arzătoare este să-mi revăd părinți și țara, și te rog să mă lași să plec, împreună cu soțul meu, marele sfetnic, ca să-i pot povesti tatei întîmplarea cu beduinul care m-a vîndut unui negustor și cum negustorul m-a vîndut ție, iar tu m-ai dat în căsătorie marelui tău sfetnic, după ce ne-am despărțit fără să te fi culcat cu mine.

Șarcan spuse :

— Așa să fie !

Îl chemă apoi pe marele sfetnic, care nu știa că e cumnat cu prințul, și-i porunci :

— Ai să pleci la Bagdad în fruntea caravanei care duce tatălui meu haraciul de la Damasc și-ai să iei cu tine și pe soția ta, tînăra roabă pe care ți-am dat-o.

Marele sfetnic răspunse :

— Ascult și mă supun.

Iar Șarcan porunci să se pregătească pentru marele sfetnic un palanchin arătos pe o cămilă frumoasă. Porunci apoi să se pregătească și un al doilea palanchin de călătorie pentru Nozhatu, îi dete marelui sfetnic o scrisoarea către regele Omar Al-Neman și-și luă rămas bun de la ei, după ce-o aduse la el în palat pe micuța Puterea-Ursitei. Cercetă dacă la gît îi mai atîrna de un lănțișor de aur gema cea prețioasă a nefericitei Abriza și o lăsă în seama doicilor și a slujnicelor din palat. Iar Nozhatu, văzînd că fiica ei rămîne pe mîini bune, plecă împreună cu soțul ei, marele sfetnic, sub mîndrele palanchinuri așezate pe cămilele cele mai sprintene și frumoase, trecînd în fruntea caravanei.

Ci tocmai în acea noapte, hamamgiul și Daul-Macan, preumblîndu-se în jurul palatului valiului de la Damasc, văzură cămilele, catîrii și purtătorii

de făclii. Și Daul-Macan îl întrebă pe unul dintre slujitori :

— Ale cui sînt toate acestea ?

Omul răspunse :

— Este haraciul cetății Damascului datorat regelui Omar Al-Neman.

Atunci Daul-Macam întrebă iar :

— Și cine este conducătorul caravanei ?

Omul răspunse :

— Este marele sfetnic, soțul unei tinere roabe mult pricepută în științe și foarte înțeleaptă.

Daul-Macan începu să plîngă amar, căci și-aminti de sora sa Nozhatu, de casa și de țara lui. Și spuse hamamgiului :

— Frate, eu plec cu caravana asta.

Hamamgiul răspunse :

— Merg și eu cu tine, căci n-am să te las să drumețești singur pînă la Bagdad, după ce te-am însoțit de la Ierusalim la Damasc.

Atunci Daul-Macan suspină :

— Frate, te iubesc și te cinstesc.

Hamamgiul pregăti repede cele de trebuință, puse pe măgar samarul și o traistă cu merinde, își strînse mijlocul, își ridică poalele hainei și le prinse de curea, și-l ajută apoi pe Daul-Macan să încalece pe asin.

Daul-Macan îi spuse :

— Urcă-te îndărătul meu.

Dar hamamgiul nu primi, spunîndu-i :

— Nu voi face aceasta, stăpîne, căci vreau să te slujesc întru totul.

Daul-Macan stărui :

— Trebuie totuși să te urci pe măgar îndărătul meu, măcar un ceas, ca să te odihnești.

Celălalt răspunse :

— Dacă m-oi simţi cumva trudit, am să mă odihnesc un ceas la spatele tău, pe măgar.

Atunci Daul-Macan oftă :

— Frate, acum nu-ţi pot făgădui nimic ; dar cînd o să ajungem la părinţii mei, nădăjduiesc că ai să vezi cum ştiu să-ţi răsplătesc buna-credinţa.

Şi caravana, prilejindu-se de reveneala nopţii, se puse în mers, iar slujitorul pe jos şi Daul-Macan pe măgar o urmară, pe cînd marele sfetnic şi soţia lui, Nozhatu, înconjuraţi de alaiul lor, mergeau în frunte, urcaţi, fiecare, pe cîte o cămilă de soi.

Şi drumeţiră toată noaptea pînă la răsăritul soarelui, cînd, din pricina arşiţei care se înteţea, marele sfetnic dete poruncă pentru popas la umbra unui pîlc de palmieri. Descălecară acolo cu toţii, ca să se odihnească şi să adape cămilele şi vitele de povară. După care plecară şi merseră încă cinci nopţi şi ajunseră la un oraş, în care rămaseră trei zile. Şi iarăşi porniră şi călătoriră pînă ce ajunseră la o mică depărtare de cetatea Bagdadului : ceea ce se cunoştea după adierea de vînt care-i întîmpina şi care nu putea fi decît numai de la Bagdad...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi una noapte

Ea urmă :

Simţind această adiere dinspre ţara dragă, lui Daul-Macan i se umplu sufletul de amintirea surorii sale Nozhatu, a tatălui său şi a mamei sale,

și gîndul îi era numai la lipsa surorii și la durerea părinților, cînd l-or vedea venind acasă fără ea. Începu să plîngă cu inima grea și să rostească stihuri de jale :

Făptură scumpă ! Oare niciodată
Nu vom mai fi alături amîndoi ?
A despărțirii noapte blestemată
Va birui de-a pururi peste noi ?

Ah, scurte-au fost acele clipe-n care
Ne bucuram, cîndva, ca doi copii.
Și lungi și grele-s zilele amare
Ce ne-au înstrăinat pe căi pustii.

Vino, odată, și mă ia de mînă !
Ca lumînarea, trupu-mi s-a topit
Sub nemiloasa flacără păgînă
A dorului de care-s mistuit.

Vino, și nu-mi vorbi despre uitare.
Nu-mi cere, pe Allah ! să uit ce-a fost.
Mi-ar fi unica vieții consolare :
La pieptul meu să-ți afli adăpost.

Atunci îndatoritorul hamamgiu îi vorbi :

– Copile, destul cu plînsul ! Și bagă de seamă că sîntem tare aproape de cortul marelui sfetnic și al soției lui.

El răspunse :

— Lasă-mă să plîng și să-mi spun versurile cu car mă mai alin și-mi mai potolesc pojarul inimii.

Și, fără a lua aminte la sfaturile hamamgiului, se întoarse cu fața spre Bagdad. Și cum în acele clipe Nozhatu, culcată în cort, nu putea dormi,

cu gîndurile duse la cei dragi, cufundată în visuri triste și lăcrimînd într-una, auzi glasul care, nu departe de cortul ei, cînta înfiorat în noapte.

Și-atunci, tînăra Nozhatu, soția marelui sfetnic, se ridică tulburată și-l chemă pe eunucul ce dormea la intrarea în cort și care veni numaidecît și o întrebă :

— Ce dorești, stăpînă ?

Ea îi spuse :

— Aleargă îndată și caută-l pe cel ce-a cîntat și adu-mi-l aici !

Eunucul răspunse :

— Eu dormeam și n-am auzit nimic. Și n-aș putea să-l găsesc în plină noapte, decît dacă i-aș trezi pe toți cei care dorm.

Ea îi porunci :

— Trebuie ! Acela pe care-l vei găsi treaz, va fi fără îndoială cel pe care l-am auzit cîntînd.

Eunucul nu îndrăzni să mai stăruiască și ieși să-l caute pe cîntăreț.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și doua noapte

Ea urmă :

Atunci eunucul nu îndrăzni să mai stăruiască și ieși să-l caute pe cîntăreț. Dar degeaba se uită în toate părțile și cercetă peste tot, nu găsi treaz decît pe bătrînul hamamgiu, căci Daul-Macan zăcea nemișcat. Iar hamamgiul, văzîndu-l pe

eunucul care, la lumina lunii, părea tare supărat, se temu foarte că Daul-Macan va fi tulburat somnul soției sfetnicului, așa că tăcu mîlc. Ci eunucul îl zări și-l întrebă :

— Tu ai cîntat cîntecul pe care l-a auzit stăpîna mea ?

Atunci hamamgiul, cu totul încredințat că soția marelui sfetnic se supărase, strigă :

— Nu, nu ! N-am cîntat eu !

Eunucul urmă :

— Dar cine atunci ? Arată-mi-l, căci nu se poate să nu-l fi auzit și să nu-l fi văzut, de vreme ce nu dormi !

Iar hamamgiul, tot îngrijorat pentru Daul-Macan, spuse :

— Ba nu, nu-l știu și n-am auzit nimic.

— Pe Allah ! minți cu nerușinare și n-ai să mă faci să cred că, treaz fiind și stînd aici, n-ai auzit nimic.

Atunci slujitorul îi vorbi :

— Am să-ți spun adevărul. A cîntat un nomad care-a trecut pe-aici călare pe cămila lui. Și pe mine m-a trezit cu glasul lui blestemat, pedepsi-l-ar Allah !

Eunucul, dînd din cap a îndoială și bombănind, se întoarse și-i spuse stăpînei lui :

— A fost un nomad care acum trebuie să fie departe cu cămila lui.

Nozhatu, mîhnită, îl privi lung pe eunuc și nu mai spuse nimic.

În vremea aceasta, Daul-Macan se trezi, și deasupra capului văzu luna sus în slava cerului. În suflet i se deșteptă adierea dulce a amintirilor de demult, iar în inimă îi răsunau nenumărate cîntece de păsări și șoapte tainice de lăute ale cugetului. Și-l cuprinse un dor nestăpînit de a-și

revărsa în cîntec avînturile lăuntrice care-l făceau parcă să plutească în zbor.

Grăi atunci slujitorului :

— Ascultă !

Slujitorul îl întrebă :

— Ce vrei să faci, copile ?

Daul-Macan răspunse :

— Vreau să cînt niște cîntece care mi-ar potoli inima.

Slujitorul zise :

— Tu nu știi ce s-a întîmplat și de cîte vicleșuguri a trebuit să mă slujesc față de eunuc ca să scăpăm de primejdie !

Daul-Macan întrebă :

— Ce tot spui ? Care eunuc ?

Hamamgiul îi povesti :

— O, stăpîne, eunucul soției marelui sfetnic a fost aici, tare mîniat, pe cînd tu zăceai pierdut. Învîrtea în mînă un băț gros de migdal și privea la toți cei adormiți, și cum nu m-a găsit decît pe mine treaz, m-a întrebat furios dacă eu cîntasem. Dar i-am răspuns : „A, nu, nicidecum ! A fost un biet nomad care trecea pe drum". Eunucul nu prea s-a arătat că m-ar crede, căci, înainte de-a pleca, mi-a poruncit : „Dacă-l mai auzi cumva iar, pune mîna pe el și să mi-l dai să-l duc la stăpîna mea. Bagă de seamă ce ți-am spus !" Iată, dar, stăpîne, ce anevoie mi-a fost să scap de acel arap bănuielnic.

Cînd auzi asemenea vorbe, Daul-Macan se mînie și strigă :

— Și cine-ar îndrăzni să mă împiedice să-mi cînt versurile care îmi plac ? Am să cînt toate cîntecele care-mi plac, fie ori ce-o fi ! Și, la urma urmei, de ce m-aș mai teme, acum, cînd sîntem

aproape de țara mea? De-acum înainte nimic nu mă mai poate îngrijora!

Atunci bietul slujitor îi spuse:

— Văd că vrei să te pierzi cu orice preț.

Celălalt răspunse:

— Trebuie neapărat să cînt!

Slujitorul adăugă:

— Nu mă sili să mă despart de tine, căci mai degrabă plec, decît să te văd că ți se întîmplă ceva rău. Uiți, fiule, că ești cu mine de un an și jumătate și că nu te-am supărat cu nimic? Gîndește-te că toți cei de-aici sînt topiți de oboseală și dorm în tihnă. Mă rog ție, nu ne tulbura cu stihurile tale, care, altmintrelea, ce-i drept e drept, tare sînt frumoase.

Ci Daul-Macan nu se putu stăpîni și, pe cînd deasupra vîntul susura lin în frunzele de palmieri, începu să cînte cu foc:

O, unde sînt acele vremi senine
Din umbra casei noastre părintești,
Cu zilele de voioșie pline,
Cu nopțile de zîmbet și povești?

O, timpule!... Acuma toate-s duse:
Și-acele zile, ca un joc uitat,
Și-acele nopți, cu stelele apuse
Pe cerul soartei noastre-nnourat.

Ah, unde sînteți vremi de-odinioare,
Cînd fericit era Daul-Macan,
Umăr la umăr cu slăvita floare
A lumilor, cu Nozhatu-Zaman!?

Daul-Macan strigă de trei ori și se prăbuși fără simțire. Atunci bunul hamamgiu se ridică și-l acoperi cu mantaua lui.

Nozhatu însă, cînd auzi acel cîntec în care erau pomenite numele ei și al fratelui ei, și în care își revedea nenorocirile, cuprinsă de plînset cu suspine, îl chemă grabnic pe eunuc și-i strigă :

— Nenorocire ție ! Omul care-a cîntat întîia dată a cîntat acuma iar și l-am auzit, aici, aproape. Pe Allah ! dacă nu mi-l aduci numaidecît, alerg la soțul meu în cort și-i cer să te ciomăgească și să te alunge. Ia de ici o sută de dinari, dă-i-i cîntărețului și hotărăște-l cu blîndețe să vină aici ; iar dacă nu vrea, nu mai stărui, însă află unde stă, ce face, din ce țară este și vino repede să-mi spui. Și să nu-mi zăbovești o clipă !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și treia noapte

Ea urmă :

...Și să nu-mi zăbovești o clipă !

Eunucul ieși din cortul stăpînei și plecă să-l caute pe cîntăreț. Începu să calce printre picioarele celor adormiți și să se uite bine la fața fiecăruia, dar nu găsi pe nimeni treaz. Atunci se duse de-a dreptul la hamamgiul care sta fără manta și cu capul gol, îl apucă de braț și-i strigă :

— Tu ești cîntărețul !

Hamamgiul răspunse cu mare spaimă :

— Nu ! Nu ! Pe Allah ! nu sînt eu, mărite eunucule !

Eunucul îi spuse :

— Nu te las pînă nu-mi arăţi cine a cîntat, căci nu îndrăznesc să mă întorc fără de el la stăpîna mea !

La aceste cuvinte, hamamgiul, temîndu-se pentru Daul-Macan, începu să se jeluiască eunucului :

Pe Allah ! îţi spun că cel care a cîntat a fost un trecător. Nu mă mai chinui zadarnic, căci ai să dai seamă la judecata lui Allah. Nu sînt decît un biet hagiu care vine din oraşul lui Abraham, prietenul lui Allah.

Eunucul însă îi răspunse :

— Fie ! Dar vino cu mine, ca să spui chiar tu acest lucru stăpînei mele, căci pe mine nu mă crede.

Atunci hamamgiul suspină.

— O, mare şi bun slujitor, crede-mă şi întoarce-te liniştit la cortul tău ! Şi dacă se mai aude glasul, să vii să-mi ceri sama, căci numai eu voi fi atunci vinovat.

Apoi, ca să-l liniştească pe eunuc şi să-l hotărască să plece, îi înşirui potop de vorbe dulci şi de laude, îl îmbrăţişă şi-l sărută, pînă ce eunucul se înduplecă şi se îndepărtă, dar, în loc să se întoarcă la stăpîna lui, în faţa căreia nu îndrăznea să se arate, făcu un ocol şi se ghemui la pîndă, nu departe de hamamgiu.

Estimp, Daul-Macan se trezi şi slujitorul îi spuse :

— Scoală, să-ţi povestesc ce s-a întîmplat din pricina stihurilor tale.

Şi-i povesti totul ; dar Daul-Macan, care-l asculta cu gîndul dus aiurea, grăi :

— Oh, nu vreau să ştiu de nimic şi n-am de ce să-mi stăpînesc simţirea, acum, cînd sîntem aproape de ţara mea.

Hamamgiul, înspăimîntat, adăugă atunci :

— Fiul meu, ajunge cît te-ai lăsat mînat de dorul tău. Cum poți fi atît de fără grijă, cînd eu tremur tot de spaimă pentru tine? Mă rog ție, pe Allah! să nu mai cînți înainte de-a fi ajuns cu adevărat în țara ta. Eu nu te-am crezut, măi copile, atît de încăpățînat. Dă-ți și tu socoteala că soția marelui sfetnic are să te pedepsească, pentru că n-o lași să doarmă, cînd ea e atît de trudită, și de sfîrșită, și doborîtă de drum. Pînă acum a trimis de două ori eunucul ca să te caute.

Daul-Macan însă, fără a lua în seamă vorbele hamamgiului, pentru a treia oară își înălță glasul și cîntă din tot sufletul aceste stihuri:

Ajunge! sînt sătul de-atîtea
Cuvinte mari, de amăgire,
Ce-mi răscolesc furtuni în suflet
Și-mi pun nesomnul în privire!
Mi-au spus: „Cum te-ai schimbat!" Ei nu știu
De ce. Mi-au spus: „E din iubire".
Ci eu întreb: „Iubirea poate
Să ducă astfel la pieire?"
Mi-au spus: „Iubire e!" Ci, iată,
Le spun: „Eu nu mai vreau iubire,
Eu nu mai vreau aprinsa-i cupă,
Nici otrăvita ei mîhnire.
Vreau doar acele lucruri simple,
Acea pierdută fericire,
Care să-i fie bietei inimi
Ca un balsam și-o izbăvire!"

Dar abia sfîrși Daul-Macan cîntecul, că și apăru eunucul înaintea lui. Văzîndu-l, hamamgiul se sperie atît de tare, încît o rupse la fugă cît putu de iute și nu se opri decît hăt departe, de unde începu să pîndească ce are să se întîmple.

Atunci eunucul înaintă sfios şi-i spuse lui Daul-Macan :

— Pacea fie cu tine !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi patra noapte

Ea urmă :

Aşadar, preafericitule rege, eunucul îi spuse lui Daul-Macan :

— Pacea fie cu tine !

Iar Daul-Macan îi răspunse :

— Şi cu tine fie pacea, şi mila, şi binecuvîntarea lui Allah !

Robul grăi :

— Măria-ta, iată că stăpîna mea mi-a poruncit pentru a treia oară să te caut, căci vrea să te vadă !

Daul-Macan îi răspunse :

— Stăpîna ta ? Şi cine-i ea, de are cutezanţa a porunci să mă cauţi pe mine ?

Şi, nemulţumit numai cu atît, începu să-l ocărască pe eunuc. Eunucul însă nu-i răspunse nimic, căci stăpînă-sa îi poruncise să-l ia pe cîntăreţ cu blîndeţe şi să-l aducă la ea numai dacă vrea el, aşa că făcu tot ce putu ca să-l liniştească şi-l luă tot cu vorbe mieroase, cam de-acestea :

— O, copile, n-am venit ca să te supăr ori să-ţi aduc vreo mîhnire, ci numai ca să te rog, dacă binevoieşti, să-ţi îndrepţi paşii spre noi şi să vor-

bești cu stăpîna mea, care arde de dorința de-a te vedea. Și, n-ai grijă, o să știe ea să-ți fie recunoscătoare pentru bunăvoința pe care ți-o cere.

Numai așa Daul-Macan se înduplecă și se ridică pentru a-l însoți pe eunuc la cort, în vreme ce bietul hamamgiu, tremurînd tot mai tare de teamă pentru Daul-Macan, își luă inima în dinți și-l urmă de departe, gîndind în sine : „Ce prăpăd pe capul lui ! De bună seamă că mîine, la răsăritul soarelui, are să fie spînzurat !" Și-i trecu prin cap un gînd cumplit, care-l umplu și mai mult de spaimă, căci își spuse : „Cine știe dacă Daul-Macan, ca să scape, n-o să arunce toată vina asupra mea și n-o să mintă că eu am cîntat !"

Ci Daul-Macan și eunucul se strecurară anevoie printre oamenii adormiți și printre vite, pînă ce ajunseră la intrarea cortului nerăbdătoarei Nozhatu. Eunucul îl rugă pe Daul-Macan să aștepte afară și intră s-o vestească pe stăpînă, căreia îi spuse :

— Iată, ți-aduc pe cel căutat. Este un tînăr cu înfățișare tare frumoasă, și la boiu, și la chip, părînd de spiță înaltă și de soi.

Cînd îl auzi așa, tinerei Nozhatu începu să-i bată inima și grăi eunucului :

— Spune-i să vină cît mai lîngă cort și roagă-l să ne mai cînte din cîntecele lui, ca să le-aud deaproape. Și pe urmă caută să afli cum îl cheamă și din ce țară este.

Atunci eunucul ieși și-i vorbi lui Daul-Macan :

— Stăpîna mea te roagă să-i cînți din cîntecele tale și are să te asculte din cort. Și mai vrea să știe cum te cheamă, din ce țară și de ce neam ești.

El răspunse :

— Mă supun din toată inima şi ca pentru o datorie sfîntă ! Dar în ce priveşte numele meu, el este de mult şters, iar inima mi-i mistuită şi trupul frînt. Iar povestea vieţii mele e vrednică a fi scrisă cu de-amănuntul în colţul ochilor. Şi-am ajuns ca un beţiv care atîta a băut, încît toată viaţa lui are să se clatine. Şi sînt ca un lunatic, sau ca unul care se îneacă în valurile nebuniei.

Cînd Nozhatu auzi din cort aceste cuvinte, începu să suspine, îl strigă pe eunuc şi-i zise :

Întreabă-l dacă a pierdut pe cineva scump — mama, tatăl ori vreun frate.

Eunucul se duse şi-l întrebă pe Daul-Macan, după cum îi poruncise stăpîna, iar acesta răspunse :

— I-am pierdut, da. Şi am pierdut şi-o soră care mă iubea şi de la care nu mai am nici o ştire.

Nozhatu, auzind răspunsul pe care i-l aducea eunucul, spuse :

— Facă Allah ca tînărul să-şi găsească mîngîierea nenorocirii lui şi să se adune cu cei ce-i sînt dragi.

Apoi îi grăi eunucului...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi cincea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, aşadar Nozhatu, soţia marelui sfetnic, îi grăi eunucului :

— Du-te şi-l roagă să ne cînte un cîntec despre amarul despărţirii.

Şi eunucul se duse şi-l rugă după porunca stăpînei. Atunci Daul-Macan, stînd nu departe de cort, îşi sprijini obrazul în palmă şi, sub luna care-şi revărsa lumina peste oamenii adormiţi şi peste vite, glasul lui străbătu tăcerea. Iar cînd sfîrşi de cîntat minunatul lui cîntec, Nozhatu, care-l ascultase ca-n vrajă, nu se mai putu stăpîni şi, ridicînd înfiorată pînza de la intrarea cortului, scoase afară capul, privi pe cîntăreţ sub lumina lunii şi un strigăt îi izbucni din piept, căci îşi recunoscu fratele. Se aruncă afară cu braţele întinse şi strigă :

— Frate ! O, Daul-Macan !

Daul-Macan o privi uimit şi recunoscu pe soră-sa Nozhatu. Se aruncară unul în braţele celuilalt şi se prăbuşiră amîndoi copleşiţi la pămînt.

Cînd văzu aceasta, eunucul rămase cu gura căscată de mirare. Se grăbi să ia o mare velinţă şi o întinse peste cei doi, în semn de respect, şi aşteptă cuminte ca ei să se dezmeticească.

Curînd, în adevăr, Nozhatu se trezi cea dintîi şi apoi şi Daul-Macan. Şi din acea clipă, Nozhatu uită de toate durerile trecute şi, în culmea bucuriei, rosti aceste stihuri :

Destin, jurasei că durerea mea
Nu va avea în veci de veci sfîrşit.
Şi iată, crunt călău, că te-am silit
Să calci ce-ai juruit cu vorbă grea !

Căci fericită sînt acum deplin :
E lîngă mine cel care mi-e drag.
Sumete-ţi poala hainei prepeleag,
Să ne slujeşti, destinule hain !

Iar Daul-Macan o strînse la piept pe soră-sa şi, cu lacrimi de bucurie în pleoape, spuse la rîndul său :

De multa fericire pe care pot s-o strîng
Şi eu în piept acuma — ah, ochii-mi plîng şi
plîng.
Vai, ochilor, deprins-aţi al lacrimii nărav :
Plîngeam ieri de durere, azi fericirii sclav.

Nozhatu îl pofti apoi pe fratele ei în cort şi-i grăi :

— Frate, povesteşte-mi acum ce ţi s-a întîmplat, şi-ţi voi spune, la rîndul meu, prin cîte am trecut !

Daul-Macan însă îi răspunse :

— Povesteşte tu mai întîi întîmplările tale.

Şi Nozhatu îi povesti fratelui ei tot ce se petrecuse, fără să lase deoparte nici un amănunt, şi, la sfîrşit, adăugă :

— Iar pe soţul meu, marele sfetnic, îl vei cunoaşte îndată. Şi are să te placă, pentru că e un om tare cumsecade. Dar mai întîi, grăbeşte-te şi spune-mi prin cîte ai trecut de cînd te-am lăsat bolnav în hanul din oraşul sfînt.

Daul-Macan îi făcu pe voie şi-şi încheie povestirea astfel :

— Dar, mai ales, Nozhatu, nici n-aş putea să-ţi spun îndeajuns ce bun a fost cu mine un slujitor de la hamam, care a cheltuit, ca să mă îngrijească, toţi banii pe care-i avea, şi m-a slujit zi şi noapte, şi s-a purtat mai bine ca un tată, ori ca un frate, ori ca un prieten credincios, şi a dus aşa de departe dăruirea de sine, că s-a lipsit de hrană, ca să mi-o dea mie, şi de asinul lui, ca să nu merg eu pe jos, mulţumindu-se

numai să-l conducă. Dacă sînt încă în viață, să știi că asta-i numai datorită lui.

Atunci Nozhatu spuse :

— Cu voia lui Allah, vom ști noi să-i răsplătim bunătatea, pe cît ne va sta în putere.

Nozhatu chemă apoi pe eunuc, care veni în grabă, sărută mîna lui Daul-Macan și rămase în picioare dinaintea lui. Nozhatu îi grăi :

— Bunule slujitor, vestitor de bine, întrucît tu cel dintîi mi-ai adus știrea cea bună, păstrează pentru tine punga cu cei o mie de dinari. Aleargă acum și spune-i stăpînului tău că vreau să-l văd.

Eunucul, tare bucuros, alergă să-l vestească pe stăpînul său, marele sfetnic, care și veni de îndată în cortul soției. Și fu în culmea uimirii văzînd la ea pe tînărul străin, și încă în puterea nopții. Dar Nozhatu se grăbi să-i povestească întîmplările lor de la început pînă la sfîrșit și adăugă :

— Astfel, preabunul meu soț, în loc să te căsătorești cu o roabă, cum credeai, ai luat pe fiica regelui Omar Al-Neman, pe Nozhatu-Zaman ! Iar acesta-i fratele meu Daul-Macan.

Cînd auzi nemaipomenita lor poveste, marele sfetnic fu în culmea uimirii, aflînd că este ginerele chiar al regelui Omar Al-Neman. Și gîndi în sine : „Am să ajung pe puțin valiu al vreuneia dintre cele mai bogate vilaete ale împărăției !"

Se ploconi dinaintea lui Daul-Macan, i se închină cu vorbe alese și se bucură că a scăpat din toate relele și că s-a întîlnit cu sora sa. Și de îndată voi să poruncească să se facă un cort pentru noul oaspe, dar Nozhatu îi spuse :

— Este de prisos, acum, cînd sîntem atît de aproape de țară. Și-apoi, cum nu ne-am văzut de multă vreme, vom fi fericiți amîndoi să stăm în

același cort și să ne săturăm privindu-ne, înainte de-a ajunge acasă.

Marele sfetnic răspunse :

— Fie totul după dorințele tale !

Ieși apoi, ca să-i lase liberi să-și povestească, și le trimise făclii, siropuri, fructe și tot soiul de dulciuri din cele cu care avusese grijă să încarce doi catîri și o cămilă, înainte de-a părăsi Damascul, spre a le împărți ca daruri celor din Bagdad și ca răspuns la urările lor de bun sosit. Și-i trimise lui Daul-Macan trei rînduri de haine dintre cele mai de preț și-i pregăti o cămilă de soi ales, cu tot harnașamentul și cu un cioltar cu ciucuri de multe culori. Apoi începu să se plimbe în lung și-n lat pe dinaintea cortului, cu pieptul umflat de voie bună și cu gîndul la înălțarea care-i venea de la Allah, la însemnătatea lui de acum și la măririle viitoare.

O dată cu dimineața, merse în grabă la cortul soției ca să-și salute cumnatul.

Nozhatu îi spuse :

— Nu trebuie să uităm de slujitorul de la hamam. Eunucul să-i pregătească un cal și să aibă grijă de masa lui de prînz și de seară. Și, mai cu seamă, să nu-l lase să se îndepărteze de noi.

Marele sfetnic dete atunci eunucului poruncile trebuincioase, iar acesta răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și luă numaidecît cu el cîțiva oameni din straja marelui sfetnic și plecă în căutarea hamamgiului. Îl găsi tocmai în coada caravanei, tremurînd de spaimă și gata să pună șeaua pe măgar și să fugă cît mai iute din locul acela, unde tînărul lui prieten Daul-Macan fusese luat prins. La vederea eunucului și-a robilor care alergară îndată și-l înconjurară, intră parcă moartea în el, se îngălbeni,

genunchii i se bîțîiau lovindu-se unul de altul, și tremura din tot trupul. Nu mai avea nici o îndoială că Daul-Macan, ca să se dezvinovățească, l-a lăsat în voia răzbunării soției marelui sfetnic. Mai ales că eunucul îi și strigă :

— Mincinosule !...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și șasea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, așadar eunucul i-a strigat hamamgiului îngrozit :

— Mincinosule ! Mi-ai spus nu numai că n-ai cîntat tu, dar și că nici nu știai cine a cîntat ! Și iată, am aflat că acel cîntăreț era chiar tovarășul tău. De-aici pînă la Bagdad, nu te mai slăbim o clipă și ai să ai la sosire aceeași soartă ca și tovarășul tău.

La vorbele eunucului, hamamgiul înspăimîntat începu să se jeluiască, gîndind în sine : „Iată că am dat tocmai de ce am vrut atîta să scap!"

Eunucul porunci robilor :

— Luați-i asinul și dați-i calul ăsta !

Robii, fără a lua seama la suspinele hamamgiului, îi luară măgarul și-l siliră să încalece pe un cal minunat dintre cei ai marelui sfetnic. Apoi eunucul le spuse aparte :

— Tot timpul călătoriei să stați cu ochii pe acest hamamgiu. Pentru fiecare fir de păr din cap ce-i va fi atins, veți plăti cu viața cîte unuia

dintre voi. Aşa că să vă purtaţi faţă de el plin de grijă şi să nu-i lipsească nimic !

Hamamgiul, văzîndu-se păzit de robi, nu se mai îndoi că va fi dat morţii şi spuse eunucului :

— O, căpitane preamilos, îţi jur că tînărul acela nu-mi e nici frate, nici rudă, căci sînt singur pe lume şi-s doar un biet îngrijitor la un hamam. L-am găsit pe moarte, întins lîngă o grămadă de lemne de la poarta hamamului şi m-am milit de el, în numele lui Allah, luîndu-l la mine acasă. N-am făcut nimic ca să merit vreo pedeapsă !

Începu apoi să se jeluiască şi să se gîndească la tot felul de lucruri, care de care mai negre, în vreme ce caravana înainta, iar eunucul mergea alături de el şi se desfăta pe socoteala lui, spunîndu-i din cînd în cînd :

— Ai tulburat somnul stăpînei cu blestematele tale de cîntece, ca şi tînărul acela ; şi nu păreai deloc înspăimîntat pe atunci !

Dar la fiecare oprire, eunucul îl poftea pe slujitor să mănînce cu el din aceeaşi farfurie şi să bea vin cu el din aceeaşi cană, după ce bea el mai întîi. Ci lacrimile nu se uscau în ochii slujitorului, mai îngrijorat ca oricînd, neavînd ştiri despre prietenul său Daul-Macan, de care eunucul nici gînd să-i pomenească.

Estimp Nozhatu, Daul-Macan şi marele sfetnic călătoreau tot în fruntea caravanei pe calea Bagdadului şi nu mai rămăsese decît o singură zi de mers pînă să ajungă la ţinta mult rîvnită. Şi tocmai în dimineaţa din urmă, după popasul de noapte, pe cînd se pregăteau să-şi urmeze calea, văzură deodată ridicîndu-se înaintea lor un praf gros care întuneca văzduhul şi făcea noapte împrejur. Marele sfetnic încercă să-i liniştească

și le spuse să stea pe loc, iar el luă cincizeci de mameluci și înaintă spre norul de praf.

După un scurt răstimp, praful se risipi și ei văzură o mare oștire cu flamurile în vînt, mergînd în rînduri de bătaie, în sunetul tobelor. Îndată se desprinse din oaste o ceată de călăreți care înaintară spre ei în galop. Și fiecare mameluc de-al marelui sfetnic fu împresurat de cinci oșteni călări.

Văzînd acestea, marele sfetnic întrebă cu uimire :

— Cine sînteți și de ce ne întîmpinați astfel ?

Ei răspunseră :

— Dar voi cine sînteți, de unde veniți și unde mergeți ?

Marele sfetnic îi lămuri :

— Sînt marele sfetnic al emirului de la Damasc, al prințului Șarcan, fiul regelui Omar Al-Neman, stăpînul Bagdadului și al țării Horanului. Însuși prințul Șarcan m-a trimis la tatăl său, la Bagdad, cu haraciul Damascului și cu daruri.

La aceste vorbe, oștenii toți își scoaseră ștergarele, își coperiră ochii și începură să plîngă în hohote. Marele sfetnic privea la ei tot mai uimit. Atunci căpetenia oștenilor înaintă spre el și-i spuse :

— Vai, vai ! unde este regele Omar Al-Neman ? Regele Omar Al-Neman a murit ! Vai de noi și de noi !

Apoi adăugă :

— Preacinstite sfetnice, vino cu noi la marele vizir Dandan, care-i colo, în mijlocul oștirii, și el îți va povesti cu de-amănuntul prăpădul.

Marele sfetnic începu și el să plîngă și strigă :

— O, ce călătorie nenorocită !

Merse apoi la marele vizir Dandan, care îl primi numaidecît în cortul său și-l pofti să ia loc. Marele sfetnic îi spuse atunci cu ce însărcinare venea și ce daruri aducea pentru regele Omar Al-Neman.

La aceste vorbe, care-i aminteau de stăpînul și de regele său, marele vizir Dandan începu să plîngă și-i spuse marelui sfetnic :

— Află că regele Omar Al-Neman a murit otrăvit și ai să afli în curînd toate amănuntele. Deocamdată să-ți arăt cum stau la noi lucrurile ! Iată. Cînd regele a murit în mila și-n îndurarea cea fără de sfîrșit a lui Allah, poporul s-a ridicat pentru a ști pe cine să aleagă urmaș la domnie. Și oamenii ar fi ajuns să se războiască între ei, de nu i-ar fi potolit fruntașii cetății și de nu s-ar fi înțeles cu toții să ceară sfatul celor patru mari cadii ai Bagdadului și să se supună hotărîrii acestora. Cei patru mari cadii au hotărît ca urmaș la domnie pe prințul Șarcan, cîrmuitorul Damascului. Iar eu, de îndată ce mi s-a spus hotărîrea, am pornit în fruntea oastei către Damasc, să-l vestesc pe prințul Șarcan de moartea tatălui său și de alegerea făcută pentru domnie. Trebuie să-ți spun, o, preacinstite sfetnice, că la Bagdad sînt și unii care vor să-l aleagă pe tînărul Daul-Macan. Însă de multă vreme nimeni nu știe ce s-a făcut cu acesta și cu sora lui, Nozhatu-Zaman. Iată, se împlinesc în curînd cinci ani de cînd au plecat în țara Hedjazului și n-au mai dat nici un semn de viață !

La aceste cuvinte ale marelui vizir Dandan, marele sfetnic, soțul prințesei Nozhatu, cu toată mîhnirea pricinuită de moartea regelui Omar Al-Neman, se bucură la gîndul că Daul-Macan ar

putea avea norocul să fie rege al Bagdadului și al Korasanului. Se întoarse către marele vizir Dandan și-i spuse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și șaptea noapte

Ea urmă :

O, preafericitule rege, așadar marele sfetnic se întoarse către marele vizir Dandan și-i spuse :

— Ceea ce mi-ai povestit este, în adevăr, tare ciudat și tare de mirare. La rîndu-mi, pentru că mi-ai arătat toată încrederea, lasă-mă să-ți dau o veste care-ți va umple inima de bucurie și-ți va descreți fruntea. Află, mare vizir, că Allah ne-a netezit căile, aducîndu-ni-i pe prințul Daul-Macan și pe sora lui, Nozhatu-Zaman.

La această știre, vizirul Dandan se umplu de bucurie și strigă :

— O, preacinstite sfetnice, grăbește-te să-mi povestești totul, căci vestea pe care mi-o dai îmi umple inima de o bucurie mare !

Marele sfetnic îi povesti întîmplările prin care trecuseră cei doi și-i aduse la cunoștință că Nozhatu îi era soție.

Atunci, vizirul Dandan se plecă dinaintea marelui sfetnic, închinîndu-i-se și mărturisindu-i-se supus credincios. Chemă apoi pe toți emirii și pe toate căpeteniile oastei și ale împărăției care erau de față, și le povesti și lor cum stau lucru-

rile. Toți sărutară pămîntul dinaintea marelui sfetnic, i se închinară și-i arătară bucuria pentru noua întorsătură a lucrurilor, lăudînd puterea ursitei care orînduise toate de minune.

După aceea, marele sfetnic și marele vizir se așezară în jilțuri orînduite pe un loc mai înalt și chemară acolo la sfat toate căpeteniile împărăției, pe toți emirii și pe toți vizirii. Sfatul ținu ca la vreun ceas de vreme și se luă hotărîrea obștească să fie numit Daul-Macan ca urmaș la domnie al regelui Omar Al-Neman, și să nu se mai meargă la Damasc pentru a-l aduce pe prințul Șarcan. Vizirul Dandan se ridică îndată din jilț ca să-și arate cinstirea pentru marele sfetnic, care ajungea omul cel mai de vază din împărăție. Și, ca să capete buna lui voință, îi făcu daruri bogate și-i ură belșug și bucurii. La fel făcură și ceilalți viziri, și emirii, și toți fruntașii țării. Iar vizirul Dandan grăi astfel în numele tuturora :

— Preaslăvite mare sfetnic, nădăjduim că, prin multă mila ta, fiecare dintre noi își va păstra rangul sub domnia noului sultan. Iar noi, la rîndu-ne, vom zori înaintea voastră spre Bagdad, ca să pregătim o primire vrednică de tînărul nostru sultan, pe cînd tu îi vei vesti alegerea hotărîtă de noi.

Marele sfetnic le făgădui tuturor ocrotire și păstrarea rangului pe care îl aveau, și-i părăsi apoi, ca să se întoarcă la corturile lui Daul-Macan, iar vizirul Dandan și toată oastea se întoarseră către cetatea Bagdadului.

Călărind spre cortul soției sale Nozhatu și al lui Daul-Macan, marele sfetnic simțea sporind în sufletul-i dragostea față de Nozhatu și-și spunea în sine : „Ce călătorie binecuvîntată și norocoasă !“ Sosind, nu vru să intre în cortul soției sale pînă ce nu-i ceru învoirea. Apoi, după temenelile obiș-

nuite, povesti tot ce văzuse și ce auzise despre moartea regelui Omar Al-Neman și despre alegerea la domnie a lui Daul-Macan și nu a prințului Șarcan. La urmă adăugă :

— Și-acum, mărite rege Daul-Macan, nu-ți rămîne decît să primești fără șovăire domnia, ca nu cumva, de te lepezi de ea, să pați vreun necaz din partea celui ce va fi ales în locul tău !

Iar Daul-Macan, oricît era de îndurerat din pricina pierderii tatălui său, regele Omar Al-Neman, și cu toate că și el și Nozhatu erau cu ochii plini de lacrimi, răspunse :

— Primesc porunca Ursitei, căci n-am cum să fug de ea, iar cuvintele tale sînt pline de înțelepciune.

Și adăugă de îndată :

— Dar, preacinstite cumnate, care trebuie să fie purtarea mea față de fratele meu Șarcan și ce-mi rămîne să fac pentru el ?

Acela răspunse :

— Singura hotărîre dreaptă este să împărțiți domnia între voi, tu să fii sultanul Bagdadului, iar fratele tău Șarcan să fie sultanul Damascului. Rămîi dîrz la această hotărîre și urmarea va fi pacea și buna înțelegere.

Și Daul-Macan primi sfatul cumnatului său.

Atunci marele sfetnic luă caftanul împărătesc pe care i-l încredințase vizirul Dandan, îl îmbrăcă pe Daul-Macan și-i puse în mînă marea spadă de aur a domniei, sărută pămîntul dinaintea lui și plecă apoi să caute un loc mai ridicat unde să înalțe cortul împărătesc adus de vizirul Dandan. Era un cort măreț, cu o boltă înaltă făcută din pînză căptușită cu mătase de toate culorile și cu desene de pomi și de flori. Le porunci robilor să aștearnă pe jos covoare de preț, după ce mai întîi bătuciră pămîntul

de jur împrejurul cortului. Îl chemă pe rege să se hodinească acolo noaptea aceea, iar regele dormi așa, pînă dimineața.

De cum mijiră zorii, se auziră în depărtare bătăi de tobe și cîntece de surle. Și curînd se ivi dintr-un nor de praf oastea de la Bagdad, avînd în fruntea ei pe marele vizir Dandan, care venea să-l întîmpine pe rege, după ce orînduise totul la Bagdad. Atunci, regele Daul-Macan...

Cînd povestea ajunse aici, Șehrezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și opta noapte

Ea urmă :

Atunci, regele Daul-Macan, îmbrăcat în straiele împărătești, se așeză pe jilțul ridicat în mijlocul cortului, își puse pe genunchi marea spadă a domniei, peste care-și sprijini mîinile, și așteptă nemișcat. Împrejurul lui se rînduiră numaidecît mamelucii de la Damasc și străjerii marelui sfetnic, toți cu iataganele în mîini, pe cînd însuși marele sfetnic sta în picioare de-a dreapta tronului, cu mîinile împreunate a supunere.

Și de îndată, după poruncile date de către marele sfetnic, începură să vină și să i se închine toți și să se ploconească. Călcînd sfios peste covoarele așternute pe jos care duceau la cortul împărătesc, intrară mai întîi căpeteniile oastei, zece cîte zece, după ranguri, începînd cu cele mai mici, și zece cîte zece făcură jurămîntul de credință față de re-

gele Daul-Macan şi sărutară în tăcere pămîntul. Veni şi rîndul celor patru mari cadii şi al vizirului Dandan. Cei patru cadii intrară şi jurară credinţă şi sărutară pămîntul în faţa regelui. Dar cînd intră marele vizir, regele Daul-Macan se sculă de pe jilţ în cinstea lui, îi ieşi în întîmpinare şi-i spuse :

— Binevenit fii, părintre al nostru al tuturor, preacinstitule şi preavrednicule, ale cărui fapte sînt înmiresmate cu înalta înţelepciune, ale cărui orînduiri sînt făcute cu mîinile cele mai pricepute.

Atunci marele vizir Dandan jură credinţă pe *Coran* şi pe Allah şi sărută pămîntul în faţa regelui.

Şi în vreme ce marele sfetnic ieşi ca să dea poruncile de trebuinţă, să se pregătească ospăţul, să se întindă mesele, să se gătească bucatele cele mai alese şi să se orînduiască paharnicii, regele spuse marelui vizir :

— Înainte de orice, pentru a se sărbători urcarea mea în domnie, să se facă daruri tuturor ostaşilor şi tuturor căpeteniilor. Porunceşte, dară, să li se împartă întregul haraci pe care-l aducem cu noi de la cetatea Damascului, fără nici o oprelişte. Şi să li se dea să mănînce şi să bea cît vor voi. Şi numai după aceea, o, mare vizir al meu, vino să-mi povesteşti cu de-amănuntul cum a murit tatăl meu şi din care pricină.

Vizirul Dandan, urmînd poruncile regelui, slobozi toţi ostaşii pe trei zile, ca să se veselească, şi înştiinţă căpeteniile că regele nu voia să primească pe nimeni în acest răstimp. Atunci toată oştimea izbucni în urale, menind viaţă lungă regelui şi multă îmbelşugare domniei lui, iar vizirul se întoarse în cort.

Estimp, regele se dusese la sora sa Nozhatu şi-i spusese :

— Ai aflat de moartea tatălui nostru, regele Omar, dar încă nu cunoşti pricina morţii lui. Vino, dar, ca s-o auzim chiar din gura marelui vizir Dandan.

Şi o adusese pe Nozhatu sub bolta cortului, şi trăsese o perdea între ea şi cei de faţă. El se aşeză in jeţ, în timp ce Nozhatu singură sta îndărătul perdelei de mătase.

După aceea, grăi vizirului Dandan :

— Acum, vizire al tatălui nostru, povesteşte-ne cu de-amănuntul moartea celui mai strălucit dintre regi.

Şi vizirul Dandan răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi povesti după cum urmează :

POVESTEA MORŢII REGELUI OMAR AL-NEMAN ŞI MINUNATELE CUVINTE DE DINAINTE DE MOARTEA LUI

Într-una din zile, regele Omar Al-Neman, simţindu-şi sufletul apăsat de durerea lipsei voastre, ne chemase pe toţi în jurul lui ca să-ncercăm să-l înseninăm, cînd văzurăm intrînd în sală o bătrînă al cărei chip purta întipărite semnele sfinţeniei. Era însoţită de cinci fecioare de-o frumuseţe atît de desăvîrşită, că nici o limbă n-ar putea într-adevăr s-o zugrăvească. Pe lîngă că erau atîta de frumoase, ele mai stăpîneau şi toate versetele *Coranului* şi ale cărţilor de ştiinţă, precum şi vorbele rostite de toţi înţelepţii musulmani. Bătrîna veni dinaintea regelui, sărută umilă pămîntul şi grăi :

— Mărite rege, ţi-aduc, iată, cinci giuvaeruri cum nu are nici un rege pe pămînt. Priveşte-le,

măria-ta, și cercetează-le frumusețea și mintea, cu multă băgare de seamă; căci frumusețea nu se arată decît celui care o caută cu dragoste!

Regele Omar Al-Neman fu cît se poate de încîntat, și de înfățișarea cinstitei bătrîne, pentru care se simți cuprins de cinstire, și de a celor cinci fecioare, care-i plăcură peste măsură. Așa încît grăi către tinerele acelea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și noua noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, așadar regele Omar Al-Neman grăi către tinerele acelea:

— Preafrumoaselor, dacă-i adevărat că sînteți așa de pricepute în cunoașterea atîtor alese lucruri de odinioară, spuneți-mi rînd pe rînd, fiecare, cîteva cugetări adînci cu care să-mi înseninez sufletul.

Atunci, una dintre fete, cu o privire sfiicioasă și blîndă, înaintă, sărută pămîntul dinaintea regelui și grăi:

Cuvîntul primei fete

— O, rege preaslăvit, voi arăta mai întîi că viața fără de instinctul vieții nu se poate. Acest instinct a fost sădit în om, pentru ca omul să poată, cu ajutorul lui Allah, să fie stăpîn pe el însuși și să se apropie de Allah cel atoatefăcătorul. Iar viața a

fost dată omului pentru ca el să se desăvîrşească, ferindu-se de rătăciri. Regii, care sînt cei dintîi dintre oameni, trebuie să fie cei dintîi şi în privinţa virtuţilor alese şi în cea a bunătăţii. Omul înţelept şi cu mintea luminată nu trebuie să se poarte, în nici o împrejurare, şi mai ales faţă de prieteni, decît cu blîndeţe şi să judece cu bunăvoinţă. El trebuie să se păzească de duşmani şi să-şi aleagă prietenii cu băgare de seamă şi, o dată ce şi i-a ales, să nu lase să se amestece între ei şi el nici un judecător, ci să orînduiască totul cu bunătate. Pentru că, ori şi-a ales prietenii printre oamenii desprinşi de cele lumeşti şi dăruiţi vieţii întru sfinţenie, şi-atunci e dator să-i asculte fără gînduri ascunse şi să ţină seama de judecata lor ; ori şi i-a ales printre cei legaţi de bunurile pămîntului şi atunci e dator să vegheze ca să nu-i păgubească în bunurile lor, nici să nu-i stînjenească în obiceiurile lor, nici să nu le tăgăduiască spusele. Pentru că asemenea lucruri te înstrăinează pînă şi de dragostea faţă de tată şi de mamă, şi mai sînt şi zadarnice. Iar un prieten este un lucru de mare preţ. Căci prietenul nu e ca o femeie de care poţi să te desparţi şi s-o înlocuieşti cu alta, iar rana făcută unui prieten nu se mai vindecă niciodată, întocmit cum spune poetul :

Inima de prieten e-un lucru gingaş foarte :
Îţi cere grija toată şi veghile întregi.
Rănită, n-o mai vindeci — cum nişte cioburi sparte,
Oricîtă trudă-ai pune, nu poţi să le mai dregi.

Măria-ta, îngăduie-mi acum să-ţi spun cîteva cugetări de-ale înţelepţilor.

Un cadiu, ca să judece într-adevăr după dreptate, trebuie să cerceteze cinstit toate mărturiile, şi să se poarte cu cele două părţi întru totul la fel, fără

să arate mai multă credință împricinatului de neam mare decît împricinatului sărac ; dar mai cu seamă e dator să se străduiască a-i împăca pe împricinați, ca să ajute la întărirea păcii și a bunăînvoirii între musulmani. Și, mai ales, cînd îi este ceva îndoielnic, trebuie să chibzuiască îndelung și să cumpănească iar și iar hotărîrea ce are a lua, și să nu ia nici una, dacă stăruie în îndoială. Căci dreptatea este întîia dintre datorii, iar a te întoarce la dreptate, dacă ai fost nedrept, este lucru încă și mai de laudă, decît a fi fost totdeauna drept, și este cel mai plin de vrednicie în fața celui preaînalt. Și nu trebuie să uiți niciodată că Allah preaînaltul a pus judecători pe pămînt pentru a judeca numai lucrurile vădite, dar și-a păstrat pentru sine judecata lucrurilor tainice. Și este de datoria cadiului să nu încerce niciodată să smulgă mărturii de la un învinuit supunîndu-l la cazne ori la înfometare, căci nu sînt acestea vrednice de musulmani. Al-Zahri a spus : „Trei lucruri scoboară pe un cadiu : bunăvoința și ploconirea față de un vinovat suspus, dragostea de laude și teama de a-și pierde rangul în care se află". Califul Omar, scoțînd din slujbă într-o zi pe un cadiu, acesta l-a întrebat : „De ce m-ai scos din slujbă ?" Și i-a răspuns : „Pentru că vorbele tale depășesc faptele tale !" Iar marele Al-Iscandar cel cu două coarne a chemat într-o zi la el pe cadiu, pe bucătar și pe întîiul diac ; și a spus cadiului : „Ți-am încredințat cea mai înaltă și cea mai grea din împuternicirile mele împărătești. Să ai, așadar, un suflet împărătesc !" Și a spus bucătarului : „Ți-am încredințat grija de trupul meu, care de-acum înainte atîrnă de bucătăria ta. Să te porți, așadar, față de el cu o dibăcie gingașă !" Și a spus diacului :

„Ție, frate al kalamului, ți-am încredințat cele ale minții mele. Te juruiesc să mă zugrăvești întocmai așa cum sînt, pentru neamurile de urmași de după mine."

Tînăra, după ce-a spus acestea, și-a tras iașmacul peste față și s-a întors între tovarășele ei. Atunci a înaintat a doua fată, care...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzecea noapte

Ea urmă :

Vizirul Dandan a grăit mai departe :

— Atunci a înaintat a doua fată, care avea privirea scînteietoare și o bărbie dulce și luminată de zîmbet. Ea sărută pămîntul de șapte ori în fața răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, și spuse :

Cuvîntul fetei a doua

— Preafericitule rege, Locman Cel-Înțelept a spus odată feciorului său : „Fiule, sînt trei lucruri care nu pot fi dovedite decît în trei împrejurări : nu poți ști că un om este cu adevărat bun, decît dacă îl vezi în ceasurile lui de mînie ; nu poți ști că este viteaz, decît în bătălie ; și nu poți ști că îți este ca un frate, decît la nevoie !" Domnul cel crunt, precum și jecmașii de tot soiul sînt niște chinuiți și-și vor ispăși nedreptățile, cu toate lingușirile curtenilor lor ; pe cînd asupritul, cu

toată nedreptatea suferită, nu va cunoaşte nici un chin. Dar nu măsura oamenii după ceea ce spun, ci după ceea ce fac. Şi totuşi faptele înseşi preţuiesc după gîndul care le-a izvodit; fiecare om va fi judecat după ceea ce a năzuit, nu după ceea ce a făptuit. Ia aminte, măria ta, că lucrul cel mai minunat din noi este inima. Într-o zi, un înţelept fiind întrebat: „Care-i cel mai rău dintre oameni?" a răspuns: „Acela care lasă ca o dorinţă urîtă să-i cuprindă inima". Cum spune şi poetul:

E bogăţie numai ceea ce-nchizi în piept.
Da-i greu să afli care-i drumul drept!

Iar Profetul nostru — cu el fie pacea şi rugăciunea! — a spus: „Adevărat înţelept este cel care socoate lucrurile nemuritoare mai presus de cele pieritoare". Se povesteşte că pustnicul Sabet plînsese atît de mult că ochii i se îmbolnăviseră; a chemat atunci un doftor, care-i spuse: „Nu te pot lecui, decît dacă-mi făgăduieşti un lucru". Pustnicul răspunse: „Care?" Şi doftorul urmă: „Să-ncetezi a plînge!" Dar pustnicul îi dete răspunsul: „La ce mi-ar mai sluji atunci ochii, dacă n-aş mai plînge?"

Ci, măria-ta, ia aminte de asemenea că fapta cea mai bună este aceea care nu urmăreşte foloase. Se povesteşte că trăiau odată în Israel doi fraţi şi că unul dintre ei a spus într-o zi celuilalt: „Care-i fapta cea mai urîtă pe care ai săvîrşit-o vreodată?" I se răspunse: „Iată: cum treceam într-o zi pe lîngă o poiată de găini, am întins braţul şi am apucat o găină, pe care, după ce am gîtuit-o, am aruncat-o la loc în poiată. E cel mai urît lucru din viaţa mea. Dar tu, frate, care e lucrul cel mai urît pe care l-ai săvîrşit?" Şi i se răspunse: „Este rugăciunea pe care am făcut-o către Allah cerînd

împlinirea unui hatîr. Căci rugăciunea nu-i frumoasă decît atunci cînd e ca o simplă înălţare a sufletului spre ceruri." Şi acelaşi lucru...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi una noapte

Ea urmă :

Aşadar, preafericitule rege, cea de a doua fată a spus :

— Acelaşi lucru îl arată şi poetul, cît se poate de frumos, cînd zice :

Păcate două-s a le teme-n
Viaţa noastră pe pămînt :
A face rău vreunui semen
Şi-a face idol din cel sfînt !

După ce a rostit acestea, fata a doua s-a întors între tovarăşele ei.

Atunci, a treia fată, care era mai desăvîrşită decît amîndouă celelalte la un loc, înaintă în faţa regelui Omar Al-Neman şi grăi :

Cuvîntul fetei a treia

Eu, preafericitule rege, nu-ţi voi spune decît cîteva cuvinte, căci sînt cam suferindă astăzi şi, de altminteri, înţelepţii ne învaţă să fim scurţi în cuvîntările noastre.

Măria-ta, Safian a spus : „Dacă sufletul ar locui în inima omului, omul ar avea aripi și ar zbura ușor spre paradis !"

Și tot Safian a mai spus : „În adevăr, să știți că numai a privi chipul cuiva atins de urîțenie însemnează a săvîrși cel mai mare păcat împotriva spiritului !"

După ce rosti aceste două minunate cugetări, fiinăra se întoarse între tovarășele ei. Atunci, înaintă a patra fată, care avea un mijloc de cea mai mare frumusețe și grăi :

Cuvîntul fetei a patra

Eu, preafericitule rege, am să-ți spun pildele pe care le știu din povestirile despre viețile oamenilor drepți. Se povestește că Bașra-cel-Descult a spus : „Păziți-vă de cel mai josnic dintre lucruri !" Iar cei ce-l ascultau îl întrebară : „Și care-i cel mai josnic dintre lucruri ?" El le răspunse : „Este acela de-a sta mult timp în genunchi, numai ca să te grozăvești cu evlavia ta. Este deșertăciunea smereniei." Atunci unul îi ceru : „Părinte al nostru, învață-mă să cunosc adevărurile ascunse și taina lucrurilor !" Și Bașra-cel-Descult îi dădu răspunsul astfel : „Fiule, asemenea lucruri nu sînt făcute pentru turmă și nu le putem pune la îndemîna gloatei. Căci dintr-o sută de drepți abia dacă se află cinci care să fie curați ca argintul cel curat."

Iar șeicul Ibrahim povestește : „Am întîlnit într-o zi un om sărac care pierduse un bănuț de aramă. M-am dus atunci la el și i-am întins o drahmă de argint, dar el n-a primit-o, spunîndu-mi : «La ce mi-ar sluji tot argintul de pe pă-

mînt, mie care nu caut decît fericirile nepieritoare ?»“

Tot aşa se povesteşte că sora lui Başra-cel-Desculţ s-a dus într-o zi...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi doua noapte

Ea urmă :

...Tot aşa se povesteşte că sora lui Başra-cel-Desculţ s-a dus într-o zi la imamul Ahmad ben-Hanbal şi i-a spus : „O, sfinte imam întru credinţă, vin să mă luminez. Luminează-mă ! Eu am obiceiul să veghez noaptea pe terasa casei, torcînd lînă la lumina făcliilor celor ce trec pe drum, căci în casă nu am lumină. Iar ziua muncesc şi pregătesc hrană pentru cei ai casei. Spune-mi dacă este îngăduit să mă folosesc de o lumină care nu este a mea.“ Imamul o întrebă : „Cine eşti tu, femeie ?“ Ea răspunse : „Sînt sora lui Başra-cel-Desculţ“. Atunci sfîntul imam se ridică şi sărută pămîntul în faţa tinerei femei şi-i grăi : „O, soră a celui mai îmbălsămat dintre sfinţi, de ce nu pot toată viaţa mea să sorb din curăţia inimii tale ?“

Se mai povesteşte că un înţelept a spus aceste vorbe : „Cînd Allah vrea binele vreunuia dintre slujitorii lui, îi deschide porţile duhului“.

Mi s-a mai povestit că atunci cînd Malek ben-Dinar trecea prin pieţe şi vedea lucruri care îi plăceau, se dojenea spunîndu-şi : „Suflete al

meu, astea-s lucruri nefolositoare! Nu te voi asculta!"

Iar Mansur ben-Omar ne povestește următoarea întîmplare: „Pornisem odată în hagialîc la Meca și am trecut și prin cetatea Kufa. Era într-o noapte întunecoasă, cînd auzii din beznă, aproape de mine, fără să pricep de unde venea, un glas ce rostea tare această rugăciune: «O, Doamne Dumnezeule preamărit, eu nu sînt dintre cei ce se răzvrătesc împotriva legilor tale, nici dintre cei ce nu vor să știe de binefacerile tale». Apoi am auzit ceva căzînd greu la pămînt. Și nu știam ce putea fi acel glas în acea beznă și în acea adîncă tăcere, cînd ochii mei nu puteau vedea nici măcar pe cel ce rostea rugăciunea. Și nu puteam înțelege ce era lucrul acela care căzuse greoi la pămînt. Atunci am strigat la rîndul meu: «Sînt Mansur ben-Omar, hagiu la Meca! Cine are nevoie de ajutorul meu?» Nimeni nu-mi răspunse, așa că plecai. Dar a doua zi văzui trecînd un alai de înmormîntare și mă amestecai și eu printre cei ce-l urmau; înaintea mea mergea o bătrînă sfîrșită de durere. O întrebai: «Cine e răposatul?» Ea îmi răspunse: «Ieri, fiul meu, spunîndu-și rugăciunea, rosti versetele din *Cartea lui Allah* care încep cu vorbele: Voi, cei care credeți cuvîntului, întăriți-vă sufletele voastre... iar cînd fiul meu sfîrși de spus versetele, omul acesta, care zace acum în sicriu, simți un junghi prin măruntaie și căzu mort. Asta-i tot ce pot să-ți spun.»"

Și cea de-a patra fată, după ce grăi acestea, se întoarse între tovarășele ei.

Atunci înaintă a cincea fată, care era, într-adevăr, ca o încununare a tuturor celorlalte, și spuse:

— Eu, o, preafericitule rege, îți voi povesti ceea ce am aflat din înțelepciunea vremilor de odinioară.

Înțeleptul Moslima ben-Dinar a spus: „Orice plăcere care nu mînă sufletul tău mai aproape de Allah este o nenorocire!"

Se povestește că Musa — pacea fie cu el! — se afla la fîntîna din Modain, cînd veniră acolo două tinere păstorițe cu turma tatălui lor Șoaib. Și Musa — pacea fie cu el! — dădu de băut celor două tinere, care erau surori, și le lăsă să-și adape turma din jgheabul făcut dintr-un trunchi de curmal. Iar cele două tinere, cînd se înapoiară acasă, povestiră tatălui lor Șoaib totul, iar acesta grăi uneia dintre ele: „Întoarce-te la tînăr și spune-i să vină la noi". Fata se întoarse la fîntînă și, cînd fu aproape de Musa, își acoperi fața cu iașmacul și-i vorbi: „Tata mă trimite să-ți spun să mă însoțești acasă, și să împarți cu noi prînzul, ca răsplată pentru ce ai făcut". Dar Musa, tare mișcat, la început nu voi s-o urmeze. Pînă la sfîrșit însă se hotărî și porni în urma fetei. Tînăra păstoriță avea un spate foarte frumos...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a optzeci și treia noapte

Ea urmă:

Așadar, preafericitule rege, cea de a cincea fată a povestit astfel mai departe:

— Tînăra păstoriță avea un spate foarte frumos, iar vîntul ba îi bătea rochia ușoară, așa încît se lipea de trupul fetei, ba i-o ridica, lăsînd să se vadă pulpele goale. Iar Musa, de cîte ori se întîmpla așa, închidea ochii să nu mai vadă nimic. Și, de teamă să nu-l răzbească ispita, spuse tinerei : „Lasă-mă pe mine să merg înainte". Fata, destul de uimită, trecu îndărătul lui Musa. Și-așa ajunseră amîndoi la Șoaib, iar Șoaib, cînd îl văzu pe Musa — pacea și rugăciunea fie cu ei amîndoi ! — se ridică în cinstea lui și, cum masa era gata, îi grăi : „O, Musa, fii binevenit și bucură-te de primirea largă și prietenoasă cu care te intîmpin, pentru felul cum te-ai purtat cu fetele mele !" Musa răspunse : „Taică, nu vînd aici, pe pămînt, pentru aur și argint ; ceea ce fac, fac numai în vederea judecății celei mari !" Șoaib urmă : „O, tinere, ești oaspetele meu și eu sînt deprins a fi primitor și darnic cu oaspeții. E o deprindere moștenită de la strămoșii mei. Rămîi, dară, și mănîncă cu noi." Și Musa rămase și mîncă cu ei. La sfîrșitul mesei, Șoaib grăi : „Tinere, vei rămînea cu noi și vei duce turma la păscut. Iar cînd s-or împlini opt ani, ca plată pentru slujba ta te voi însura cu fata care a venit să te caute la fîntînă." Musa primi și-și spuse în sine : „Acum, că lucrul cu tînăra îmi este îngăduit, voi putea să mă bucur de binecuvîntata ei frumusețe !"

Într-o zi, Ibn-Adham l-a întrebat pe un prieten cu care se întorcea de la Mecca : „Cum trăiești ?" Acela răspunse : „Cînd am ce mînca, mănînc ; iar dacă mi-e foame și n-am nimic, rabd !" Ibn-Adham urmă : „În adevăr, faci întocmai ca și cîinii din Balkh ! Noi, însă, cînd Allah ne dă pîinea, îl slăvim ; iar cînd nu avem nimic de mîncat, noi

îi mulțumim și atunci !“ Atunci celălalt strigă : „O, stăpîne !“ Și nu mai rosti o vorbă.

Și fata a cincea, după ce spuse acestea, se întoarse între tovarășele ei. Atunci numai, călcînd rar, înaintă și bătrîna. Sărută de nouă ori pămîntul dinaintea răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, și grăi :

Cuvîntul bătrînei

Măria-ta, ai ascultat pildele pe care le știu aceste fete despre sila față de lucrurile pieritoare de pe pămînt și în ce fel trebuiesc ele a fi date silei. Eu am să-ți vorbesc despre faptele și întîmplările celor mai mari dintre înaintașii noștri.

Se povestește că marele imam Al-Șafi — aibă-l Allah întru îndurarea sa ! — își împărțea noaptea în trei : întîia parte era menită învățăturii, a doua somnului, a treia rugăciunii. Ci către sfîrșitul vieții el veghea noaptea toată, nemaidăruind nici măcar o clipă somnului.

Același imam — Allah aibă-l întru îndurarea sa — a spus : „Timp de zece ani n-am voit să mănînc din pîinea mea de orz pe săturatele. Căci mîncarea multă este primejdioasă : îngreuiază sufletul, învîrtoșează inima, sleiește mintea, trage spre somn și lene, și secătuiește vlaga toată.“

Tînărul Ibn-Fuad ne povestește : „Eram într-o zi la Bagdad, pe cînd trăia acolo imamul Al Șafi. Mă dusesem la țărmul apei ca să mă curăț, după sfînta datină. Pe cînd stam aplecat și mă spălam, un om, urmat de o mulțime tăcută, trecu pe la spatele meu și-mi spuse : «Tinere, grijește de te curăță bine, și Allah se va griji și el de tine». M-am întors și am văzut că era un om cu barbă mare și cu fața luminată de o bunătate cerească.

Atunci m-am grăbit să-mi sfîrșesc spălările, m-am ridicat și l-am urmat. El mă văzu, se întoarse către mine și-mi spuse: «Vrei să mă întrebi ceva?» I-am răspuns: «Da, preacinstite părinte! Doresc să mă înveți ceea ce tu, de bună seamă, ai în dar de la Allah cel preaînaltul.» El grăi: «Învață să te cunoști! Și numai după aceea făptuiește! Și numai după aceea făptuiește tot ce te îndeamnă inima, dar luînd aminte să nu păgubești vecinului tău!» Și-și văzu de drum. Atunci l-am întrebat pe unul dintre cei ce-l însoțeau: «Cine este?» Și mi-a răspuns: «Este imamul Mahomed ben-Edris Al-Șafi!»"

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a optzeci și patra noapte

Ea urmă:

Așadar, preafericitule rege, sfînta bătrînă a cuvîntat mai departe astfel:

Se povestește că marele calif Abu-Giafar Al-Mansur voia să numească pe Abi-Hanifa cadiu, hotărîndu-i zece mii de drahme pe an. Ci Abi-Hanifa, cînd află de hotărîrea califului, își făcu rugăciunea de dimineață, se învălui în mantia lui albă și se așeză apoi, fără a spune o vorbă. Intră atunci trimisul califului ca să-i înmîneze cele zece mii de drahme și să-l înștiințeze de numire. Dar la spusele trimisului, Abi-Hanifa nu rosti nici un cuvînt de răspuns. Trimisul îi grăi atunci: „Fii

totuși încredințat că banii pe care ți-i aduc sînt ceva legiuit și încuviințat de *Sfînta Carte*". Atunci Abi-Hanifa îi răspunse: „Banii sînt, în adevăr, legiuiți, dar Abi-Hanifa nu va fi niciodată sluga celor mari".

După aceste cuvinte, bătrîna adăugă:

— Aș fi voit, măria ta, să-ți mai spun și alte fapte minunate din viața înțelepților noștri de demult, dar iată că vine noaptea și, la urma urmei, zilele lui Allah sînt multe pentru slujitorii lui.

Și sfînta bătrînă își trase marea ei maramă peste umeri și se întoarse și ea lîngă cele cinci fete.

Aici vizirul Dandan se opri o clipă din povestirea pe care-o povestea regelui Daul-Macan și surorii acestuia Nozhatu, care ședea ascunsă după perdea. Dar îndată începu să istorisească iar:

După ce răposatul tău tată, regele Omar Al-Neman, ascultă totul, înțelese că acele femei erau mai desăvîrșite decît toate din vremea noastră și totodată și cele mai frumoase la trup și cele mai luminate la minte. Și nu știa cum să le arate o grijă mai vrednică de ele, și era cu totul sub farmecul frumuseții lor și le dorea cu aprindere, fiind totodată plin de cinstire față de bătrîna lor.

Pînă una alta, le dete ca locuință iatacurile ce fuseseră altădată ale domniței Abriza, regina de la Chezareea. Vreme de zece zile în șir merse el însuși să afle vești despre ele și să vadă dacă nu le lipsea ceva. De fiecare dată cînd se ducea acolo, găsea pe bătrînă în rugăciune, căci bătrîna își petrecea zilele în post și nopțile în vegheri. Iar regele era atît de încredințat de sfințenia ei, ca-mi spuse într-o zi:

— O, vizire, ce binecuvîntare e să am în palatul meu o sfîntă așa de minunată! Mare cinstire simțesc pentru ea, iar dragostea pentru aceste fete tinere îmi este nemărginită. Vino dar cu mine, ca s-o întrebăm pe bătrînă, pentru că au trecut cele zece zile de ospitalitate și putem vorbi acum și de afaceri, ce preț vrea pentru acele cinci tinere fecioare cu sînii abia înmuguriți.

Merserăm, dar, la iatacurile lor și tatăl tău o întrebă pe bătrînă, care îi răspunse :

— O, măria-ta, află că prețul acestor tinere nu este cel obișnuit la vînzări și la cumpărări de toată ziua. Căci prețul lor nu se plătește nici în aur, nici în argint, nici în pietre de cele scumpe.

Auzind-o așa, tatăl tău, cu totul uimit, o întrebă :

— Preasfîntă femeie, de ce fel este prețul pentru vînzarea acestor tinere ?

Ea răspunse :

— Nu ți le pot vinde decît dacă împlinești anumite cerințe : să postești vreme de o lună întreagă, petrecîndu-ți zilele în cugetare și nopțile în rugăciuni. La capătul acestei luni de post desăvîrșit, prin care trupul tău se va curăți și va ajunge vrednic să se unească cu trupul tinerelor, vei putea să te bucuri după plac de dulceața lor.

Atunci tatăl tău fu cu totul încredințat, iar cinstirea ce-o nutrea pentru bătrînă nu mai cunoscu margini. Se grăbi să primească cele ce i se cereau și bătrîna îi spuse :

— Eu, la rîndul meu, am să te ajut prin rugăciunile și veghile mele, ca să înduri postul. Acum, adu-mi o cupă de aramă.

Tatăl tău îi aduse o cupă de aramă, pe care ea o umplu cu apă curată și-și lăsă ochii deasupra cupei și vreme de un ceas mormăi rugăciuni

într-o limbă necunoscută. Apoi acoperi cupa cu o pînză subţire, o pecetlui cu o pecete şi i-o înmînă tatălui tău, spunîndu-i :

— După cele dintîi zece zile de post, să despecetluieşti pînza şi să bei din această apă sfinţită, care te va întări şi te va spăla de toate murdăriile din trecut. Şi-acum, eu plec ca să-mi văd fraţii, oamenii celui nevăzut, căci de tare multă vreme n-am mai trecut pe la ei. Iar în dimineaţa zilei a unsprezecea, am să vin să te văd !

După aceste vorbe, bătrîna plecă, menindu-i bună pace tatălui măriei-tale. Tatăl tău luă cupa, se ridică, se duse într-o odăiţă din palat, cu totul răzleaţă, avînd cu el numai cupa de aramă, se închise acolo ca să postească, să cugete şi să se facă vrednic a se apropia de trupul tinerelor fecioare. Închise uşa pe dinlăuntru cu cheia, îşi puse cheia în buzunar...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, ca de obicei, tăcu.

Ci într-a optzeci şi cincea noapte

Ea urmă :

Închise uşa pe dinlăuntru cu cheia, îşi puse cheia în buzunar şi începu de îndată postul. Iar în dimineaţa celei de-a unsprezecea zile, tatăl măriei-tale, regele, luă cupa, o despecetlui şi o sorbi dintr-o înghiţitură. Se simţi numaidecît cuprins de vigoare şi parcă o mare dulceaţă i se

răspîndi în măruntaie. Și iată că se auziră bătăi în ușă și, cînd deschise, bătrîna intră ținînd în mînă o legătură învelită în frunze proaspete de banan.

Atunci regele, tatăl măriei-tale, se ridică în cinstea ei și-i spuse :

Fii binevenită, măicuță !

Ea îi răspunse :

Măria ta, oamenii celui nevăzut îți trimit prin mine salamalecurile lor. Le-am vorbit despre tine, și ei au fost tare mulțumiți de prietenia noastră. Și-ți trimit, ca semn al bunăvoiei lor, legătura asta care cuprinde, sub frunzele de banan, minunate dulcețuri, făcute de fecioare cu ochi negri ca din rai. Cînd va fi dimineața celei de-a douăzeci și una zi, să dai la o parte frunzele și să mănînci dulcețurile.

La aceste cuvinte, tatăl măriei-tale se bucură și spuse :

— Mărire lui Allah care mi-a dat frați printre oamenii celui nevăzut !

Apoi mulțumi bătrînei, și-i sărută mîinile, și o însoți cu multă cinste la ușa odăiței.

Și, așa cum îi spusese, în dimineața celei de-a douăzeci și una zile bătrîna se întoarse și-i grăi tatălui măriei-tale :

Măria-ta, află că le-am spus fraților mei întru cel nevăzut că am de gînd să ți le dăruiesc pe cele cinci fecioare. Și i-a bucurat mult aceasta, pentru prietenia pe care-o au acum față de tine. De aceea, înainte de a le lăsa în mîinile tale, vreau să le duc la oamenii celui nevăzut, ca să pună în ele duhul lor și să răspîndească în ele mireasma plăcută care te va fermeca. Și ți se vor întoarce

cu o comoară din sînul pămîntului pe care le-o vor da frații mei întru cel nevăzut !

Cînd auzi aceste vorbe, tatăl măriei-tale îi mulțumi pentru toate anevoieiile și-i spuse :

— Este foarte mult, în adevăr ! Iar în ce privește comoara din sînul pămîntului, mă tem că e mai mult decît se cuvine !

Dar ea îi răspunse cum se cerea, iar tatăl măriei-tale o întrebă :

— Și cînd socoți că ai să mi le aduci ?

Ea răspunse :

În dimineața celei de-a treizecea zile, după ce vei fi încheiat postul și-ți vei fi sfințit trupul ; iar ele vor avea curăția iasomiei și vor fi ale tale, toate aceste fecioare, care prețuiesc, fiecare, mai mult decît întreaga ta împărăție !

El răspunse :

— Adevăr adevăratu-i !

Ea adăugă :

— Acum, dacă ai vrea să-mi încredințezi pe femeia pe care-o iubești cel mai mult, aș lua-o cu mine și cu tinerele, pentru ca îndurarea sfinților mei frați întru cel nevăzut să se reverse și asupra ei.

Atunci tatăl măriei-tale îi spuse :

— Cum aș putea să-ți mulțumesc ? Am în palat, în adevăr, o grecoaică pe care-o iubesc, Safia, fiica regelui Afridonios al Constantiniei. Allah mi-a dăruit doi copii cu ea pe care, vai ! i-am pierdut de mulți ani. Ia-o cu tine, maică, să se reverse și asupra ei îndurarea oamenilor celui nevăzut, și ca să poată, prin puterea lor, să-și găsească iar copiii ale căror urme le-am pierdut cu totul !

Atunci sfînta bătrînă îi spuse :
— Da, fără îndoială. Porunceşte să vină numaidecît regina Safia.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi şasea noapte

Ea urmă :

Atunci bătrîna spuse :
— Porunceşte numaidecît să vină regina Safia.
Şi regele, tatăl măriei-tale, o chemă îndată pe regina Safia, mama măriei-tale, şi o încredinţă bătrînei, care-o duse degrabă între cele cinci tinere fete. Apoi bătrîna merse pentru cîteva clipe în odaia ei şi se întoarse cu o cupă pecetluită, pe care o dete regelui Omar Al-Neman, spunîndu-i :
— În dimineaţa zilei a treizecea, odată sfîrşit postul, să te duci să faci baie la hamam, după care te vei întoarce în odăiţă, să te odihneşti şi să bei această cupă, împlinind astfel curăţia ta şi ajungînd vrednic să le ţii în braţele tale pe aceste fete împărăteşti. Şi-acum, fie cu tine pacea, milosîrdia şi toate binecuvîntările lui Allah !
Şi bătrîna luă cu ea cele cinci tinere şi pe regina Safia, mama măriei-tale, şi se duse.
Iar regele îşi urmă postirea pînă la a treizecea zi. Şi în acea dimineaţă se sculă, merse la hamam, îşi făcu baia şi se întoarse în odăiţă, oprind pe oricine de-a veni să-l tulbure. Şi odată intrat înlăuntru, închise uşa cu cheia, luă cupa, desprinse

pecetea, duse cupa la buze și sorbi cuprinsul ei, apoi se întinse să se odihnească.

Noi, care știam că era ziua din urmă a postului, așteptarăm pînă seara, și apoi noaptea întreagă, și a doua zi pînă la amiază. Și gîndeam în noi : „Regele se odihnește, negreșit, după atîtea veghери !“ Dar cum regele tot nu deschidea, ne-am apropiat de ușă și l-am chemat, dar nimeni n-a răspuns. Ne-am înspăimîntat de această tăcere și am hotărît să spargem ușa și să intrăm. Și-am intrat.

Dar regele nu mai era acolo ! N-am mai găsit în locu-i decît niște oase descărnate și înnegrite. Ne prăbușirăm atunci cu toții, pierduți, la pămînt.

Cînd ne-am venit în fire, am luat cupa, am cercetat-o și-am aflat în capacul ei o hîrtie pe care erau scrise aceste cuvinte cu litere grecești :

„Nici un om care face rău n-are să capete mila nimănuia ! Cine va citi această hîrtie să afle că așa se pedepsesc cei ce ademenesc copilele de regi. Iar omul ce zace aici a trimis pe fiul său Șarcan ca să răpească din țara noastră pe fiica regelui nostru, pe nefericita Abriza, pe care a luat-o și a făcut din fecioria ei ceea ce a vrut. Pe urmă a dat-o robului arap, care a mișeluit-o si-a omorît-o. Acum, pentru ticăloșia pe care a săvîrșit-o, regele Omar Al-Neman și-a primit pedeapsa. Cea care l-a ucis este neînfricata și pedepsitoarea Mumă-a-Prăpădurilor. Iar voi, necredincioșilor, cei care citiți scrisoarea mea, aflați că nu numai că l-am omorît pe regele vostru, dar v-am răpit-o și pe regina Safia, fiica regelui Afridonios din Constantinia, pe care am s-o duc la tatăl ei. Apoi ne vom întoarce cu toate oștile noastre să vă împresurăm, să vă spulberăm casele, să vă stîrpim pînă la cel

din urmă și să nu mai rămînem pe pămînt decît noi, creștinii, cei care ne închinăm Crucii !“

După ce am citit și am priceput toată nenorocirea noastră, ne izbirăm fața cu mîinile și plînserăm îndelung. Dar la ce mai puteau sluji lacrimile, de vreme ce se săvîrșise ceea ce nu se mai putea întoarce ?

Atunci, măria-ta, începu dezbinarea oastei și a norodului în privința urmașului regelui Omar Al-Neman la domnie. Și dezbinarea ținu o lună întreagă, după care, cum nu aveam nici o veste despre măria-ta, ne hotărîsem să-l alegem pe prințul Sarcan din Damasc. Ci Allah ni te scoase în cale, și s-a întîmplat ceea ce știi.

Asta a fost, măria-ta, pricina morții tatălui măriei-tale, regele Omar-Al-Neman !

După ce marele vizir Dandan sfîrși povestea morții regelui Omar Al-Neman, își scoase năframa, își coperi ochii și se puse pe plîns. Iar regele Daul-Macan și regina Nozhatu, de dindărătul perdelei, începură și ei să plîngă, laolaltă cu marele sfetnic și cu toți cei de față.

Ci marele sfetnic își contenii lacrimile cel dintîi și grăi către Daul-Macan :

— Măria-ta, lacrimile noastre nu pot sluji cu adevărat la nimic. Nu-ți rămîne alta, decît să fii tare și să-ți îmbărbătezi inima, spre a veghea la trebile împărăției. De altminteri, tatăl măriei-tale trăiește mai departe în măria-ta, căci părinții trăiesc în copiii vrednici de ei.

Atunci Daul-Macan conteni din plîns și se pregăti pentru cel dintîi divan al domniei lui.

Pentru aceasta, se așeză pe jețul din cortul împărătesc, iar marele sfetnic sta în picioare lîngă el,

vizirul Dandan sta în fața lui, ostașii în spatele tronului, pe cînd emirii și ceilalți mai-mari ai împărăției se așezară, după rangul fiecăruia, împrejur.

Regele Daul-Macan grăi către vizirul Dandan :

— Spune-mi pe rînd tot ce cuprind lăzile tatălui meu !

Vizirul Dandan răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și-i arătă pe rînd ce bogății de bani, de lucruri scumpe și de giuvaeruri cuprindeau lăzile. Și-i dete socoteală amănunțită.

Atunci regele Daul-Macan îi spuse :

— O, vizire al tatălui meu, vei fi mai departe marele vizir și al domniei-mele !

Iar vizirul Dandan sărută pămîntul dinaintea regelui și-i ură viață lungă. Apoi regele spuse marelui sfetnic :

— Bogățiile pe care le-am adus cu noi de la Damasc le vom împărți la ostași.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și șaptea noapte

Ea urmă :

Atunci marele sfetnic descuie lăzile pline cu scumpeturi și cu banii aduși de la Damasc și, fără a păstra nimic, împărți totul la ostași, lucrurile

cele mai frumoase dăruindu-le căpeteniilor oștirii. Și toți sărutară pămîntul și urară viață lungă regelui, spunîndu-și între ei : „Niciodată n-am mai pomenit atîta dărnicie !"

După care, regele Daul-Macan dete semnalul plecării, tabăra fu ridicată îndată și oștirea, în urma regelui, păși către Bagdad. Cetatea întreagă era gătită de sărbătoare, cu toți locuitorii grămădiți pe terase și la balcoane ; femeile, la trecerea regelui, scoteau ascuțite strigăte de bucurie.

Regele urcă în palatul său și cel dintîi lucru pe care îl făcu fu să cheme pe diac și să-i poruncească a scrie o scrisoare către prințul Sarcan la Damasc, în care povestea cu de-amănuntul toate cîte se întîmplaseră. Și la sfîrșit adăugă :

„Te mai rugăm, frate al nostru, la primirea scrisorii, să faci pregătirile de trebuință, să-ți aduni oastea și să vii să adaugi puterile tale la ale noastre, ca să pornim război împotriva ghiaurilor care ne amenință și ca să răzbunăm moartea tatălui nostru și să spălăm ocara pe care ne-au adus-o vrăjmașii".

Apoi Daul-Macan împături scrisoarea, o închise și-o pecetlui cu mîna lui, îl chemă pe vizirul Dandan și i-o înmînă spunîndu-i :

Numai tu, mare vizir, ești în stare să îndeplinești o sarcină atît de grea pe lîngă fratele meu. Numai tu știi să-i vorbești cu dulceața cuvenită și să-i spui din partea mea că sînt gata să-i las tronul Bagdadului și să trec în locul lui valiu al Damascului.

Vizirul Dandan făcu pregătirile trebuincioase și chiar în acea seară luă drumul Damascului.

Ci pe cînd el era dus, la palatul împărătesc se petrecură două lucruri de cea mai mare însemnătate: mai întîi, Daul-Macan chemă pe prietenul său, bătrînul hamamgiu, şi-i dărui un palat întreg, pe care i-l îmbrăcă numai în covoare de Persia şi de Korasan. Ci în depănarea povestirii, avem să mai pomenim despre bunul hamamgiu. Al doilea lucru fu că sosi pentru regele Daul-Macan un dar de zece roabe albe din partea unuia dintre supuşii lui. Una dintre roabe, a cărei frumuseţe întrecea orice laudă, îi plăcu tare mult regelui Daul-Macan, care, de îndată ce-o cunoscu, se culcă cu ea şi o lăsă însărcinată. Ci şi despre întîmplarea aceasta vom mai pomeni în urmarea povestirii.

Estimp, vizirul Dandan se întoarse degrabă şi aduse veste regelui că Şarcan, fratele măriei sale, ascultase cererea măriei sale şi că pornise în fruntea oştirii, ca să răspundă la chemare. Şi vizirul adăugă:

— Acuma, de bună seamă, se cade să-i ieşim întru întîmpinare.

Iar regele răspunse:

— Da, negreşit!

Aşa că ieşiră din Bagdad şi abia îşi aşezară tabăra la o zi de mers, că prinţul Şarcan şi apăru cu oastea lui, trimiţînd cercetaşii înainte.

Atunci Daul-Macan nu mai stete să aştepte, ci merse el însuşi în întîmpinarea fratelui lui. De cum îl văzu, voi să coboare de pe cal, dar Şarcan, de departe, îl rugă să nu facă aceasta şi el cel dintîi sări din şa şi alergă în braţele lui Daul-Macan, care totuşi descălecă şi el. Se îmbrăţişară îndelung plîngînd şi, după ce-şi spuseră cuvintele

de mîngîiere pentru moartea tatălui lor, se întoarseră laolaltă în cetatea Bagdadului.

Fără a mai pierde o clipă, poruncira să se strîngă războinicii din toate părțile împărăției, care nu lipsiră să vină, căci li se făgăduiau prăzi și răsplăți bogate. Vreme de o lună s-au tot strîns războinicii, timp în care Șarcan i-a povestit lui Daul-Macan toate întîmplările prin care trecuse, iar Daul-Macan le-a povestit pe ale sale, arătînd de-amăruntul credința și bunătatea slujitorului de la hamam. Șarcan spuse la urmă :

— De bună seamă că l-ai și răsplătit cum se cuvine pe acest om pentru purtarea lui minunată și îndatoritoare !

Daul-Macan răspunse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și opta noapte

Ea urmă :

Așadar, Daul-Macan răspunse :

— Nu întru totul. Dar am s-o fac de îndată ce mă voi întoarce de la război, dacă vrea Allah !

Atunci Șarcan putu să se încredințeze de spusele surorii sale Nozhatu, care fusese femeia lui pe cînd nu știa că îi era soră și cu care avea pe copila Puterea-Ursitei. Amintindu-și de Nozhatu, Șarcan ceru vești despre ea și-l rugă pe marele

sfetnic să-i ducă salamalecul lui. Marele sfetnic făcu numaidecît așa și aduse lui Șarcan salamalecurile de la Nozhatu, care îi cerea știri și despre fetiță. Șarcan îi trimise vorbă să fie liniștită, Puterea-Ursitei aflîndu-se în deplină sănătate la Damasc. Iar Nozhatu înălță slavă lui Allah și mulțumire.

Cînd toate oștile fură adunate, iar arabii din triburi își aduseră și ei luptătorii lor, cei doi frați trecură în fruntea întregii oștiri. Daul-Macan își luase bun rămas de la tînăra roabă pe care-o lăsase însărcinată și căreia îi rostuise o viață vrednică de ea, apoi, împreună cu fratele său, Șarcan, ieși din Bagdad și se îndreptară către țara ghiaurilor.

Fruntea oștirii o țineau războinicii turci conduși de căpetenia Bahraman ; iar spatele era apărat de războinicii din Deilam, de sub porunca lui Rustem. Mijlocul era sub porunca lui Daul-Macan, latura dreaptă sub a prințului Șarcan, iar cea stîngă sub cea a marelui sfetnic. Marele vizir Dandan primise poruncă să stea de-a dreapta celui ce cîrmuia întreaga oștire.

Înaintară așa vreme de o lună, odihnindu-se cîte trei zile după fiecare săptămînă de umblet, pînă ce ajunseră în țara rumilor. La apropierea lor, locuitorii înspăimîntați fugiră să-și caute adăpost la Constantinia, ducînd veste regelui Afridonios despre năprasnica năvălire a musulmanilor.

La această știre, regele Afridonios chemă la el pe Muma-Prăpădurilor, care-i adusese îndărăt pe regina Safia și care-l hotărîse și pe regele Hardobios din Chezareea să vină cu întreaga-i oștire și să se alăture regelui Constantiniei. Și regele Chezareei, nemulțumit numai cu moartea regelui Omar Al-Neman și dorind s-o răzbune și mai crunt

pe fiică-sa Abriza, zorise să vină la Constantinia cu toată oastea lui.

Așadar, cînd regele Afridonios o chemă pe bătrînă, ea veni de îndată înaintea lui și el ceru amănunte despre moartea regelui Omar Al-Neman. Ea-i povesti totul, după care regele o întrebă :

— Și-acum, cînd dușmanul se apropie, ce-i de făcut, Mumă-a-Prăpădurilor ?

Ea răspunse :

— O, preamăritule rege, trimis al lui Christos pe pămînt, am să-ți arăt ce trebuie să faci. Și nici diavolul Șeitan însuși, cu toate vicleșugurile lui, n-are să poată descurca ițele în care am să-i prind pe vrăjmașii noștri.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, stioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și noua noapte

Ea urmă :

— Nici Șeitan însuși, cu toate vicleșugurile lui, n-are să poată descurca ițele în care am să-i prind pe vrăjmași. Iată ce trebuie făcut ca să-i nimicim : Vei încărca cincizeci de mii de ostași pe corăbii și-i vei trimite peste mare la Muntele Fumegător, la poalele căruia au tabăra dușmanii noștri. Iar din cealaltă parte, pe uscat, vei trimite întreaga ta oaste, ca să-i ia pe neașteptate pe necredincioși, împresurîndu-i din toate părțile ; și n-are să scape nici unul dintre ei de la prăpăd. Așa trebuie să faci.

Regele Afridonios spuse bătrînei :

— În adevăr, gîndul tău este bun, o, regină a tuturor bătrînelor și învățătoare a celor înțelepți !

Și numaidecît porunci să se facă așa cum spusese Muma-Prăpădurilor.

Năvile încărcate cu luptători ridicară pînzele și ajunseră la Muntele Fumegător, unde oamenii coborîră și se ghemuiră pe tăcute îndărătul stîncilor, în vreme ce dinspre uscat grosul oștirii zorea să dea față cu dușmanul.

Iar numărul oștilor era așa : oastea musulmană din Bagdad și din Korasan cuprindea o sută douăzeci de mii de călăreți sub poruncile lui Șarcan, pe cînd oastea necredincioșilor creștini se ridica la o mie de mii și încă șase sute de mii de luptători. Iar la căderea nopții peste munți și peste cîmpii, pămîntul tot părea o vîlvătaie, din pricina multelor focuri ce-l luminau.

Atunci regele Afridonios și regele Hardobios strînseră pe toți emirii și pe toate căpeteniile oastei la un mare sfat și hotărîră să dea lupta cu musulmanii chiar a doua zi, izbind toți deodată, din toate părțile. Dar bătrîna Muma-Prăpădurilor, care asculta cu sprîncenele încruntate, se ridică și spuse regelui Afridonios și regelui Hardobios și tuturor celor de față :

— O, vitejilor, cîtă vreme sufletele nu sînt sfințite, bătăliile n-ar putea avea decît urmări rele. Creștinilor, înainte de luptă trebuie să vă apropiați de Christos și să vă limpeziți de păcate cu tămîia sfîntă a patriarhilor !

Cei doi regi, delaolaltă cu toți vitejii, răspunseră :

— Maică, vorbele tale sînt adevărate !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzecea noapte

Ea urmă :

La revărsat de ziuă, regele Afridonios, după sfatul Mumei-Prăpădurilor, porunci să se adune căpeteniile cele mari ale oastei și toți schimbașii lor și-i puse să sărute o cruce mare de lemn și-i afumă cu tămîia patriarhilor.

Ci Muma-Prăpădurilor se ridică și grăi :

— Măriile-voastre, înainte de-a da lupta cu necredincioșii, ca să ne fie biruința neîndoielnică trebuie să scăpăm de prințul Șarcan, care-i însuși diavolul Șeitan și conduce întreaga oaste. El îi însuflețește pe ostași și-i îmbărbătează în luptă. Dacă scăpăm de el, oastea lui e în mîinile noastre ! Să trimitem, dar, pe viteazul nostru cel mai de seamă ca să-l înfrunte și să-l omoare luptînd numai ei doi între ei.

Numaidecît regele Afridonios chemă la el pe vestitul luptător Lucas, fiul lui Camlutos, și-l tămîie cu însăși mîna lui.

Blestematul de Lucas era războinicul cel mai înspăimîntător din toate țările rumilor. Nimeni dintre creștini nu știa ca el să arunce sulița, să se bată cu paloșul ori să străpungă cu lancea. Ci pe cît era de viteaz, tot pe-atita era de îngrețoșator. Avea un chip slut, ca de măgar, ori mai degrabă ca de maimuță, de broscoi sau ca de-al unuia dintre cei mai veninoși șerpi. Și era poreclit Paloșul-lui-Christos

După ce regele Afridonios îl tămîie pe blestematul de Lucas, acesta îi sărută picioarele și stete apoi drept dinainea lui. Atunci regele îi spuse :

— Vreau să-l înfrunţi şi să te lupţi de-a mînă cu ticălosul de Şarcan şi să ne scapi de pacostele lui !

Lucas răspunse :

— Ascult şi mă supun !

După ce sărută crucea, Lucas plecă, încălecă pe un cal murg acoperit cu cioltar roşu şi înşeuat cu o şea de atlaz bătută-n pietre scumpe. Se înarmă cu o suliţă lungă cu trei vîrfuri, de părea însuşi diavolul Şeitan. Pe urmă, cu pristavi şi un crainic înaintea lui, purcese spre tabăra drepteredincioşilor musulmani.

Atunci crainicul, cu blestematul de Lucas în urma lui, strigă cu glas tare în arăbeşte :

— Hei, musulmanilor, iată pe viteazul vitejilor, carele a pus pe fugă oşti întregi de turci, de curzi şi de deilamiţi ! Este vestitul Lucas, fiul lui Camlutos. Să iasă din rîndurile voastre şi viteazul vostru Şarcan, stăpînul Damascului, din ţara lui Şam, şi, dacă are curaj, să vie să se înfrunte cu uriaşul nostru !

Nici nu isprăvi el bine de rostit aceste vorbe, că se şi auzi răsunînd un vuiet prin aer şi pămîntul se cutremură de un galop de cal ce-i împlînta spaima în adîncul inimii blestematului de necredincios, şi-i făcu pe toţi să întoarcă privirile într-acolo. Şi se ivi Şarcan, el însuşi, fiul regelui Omar Al-Neman, venind drept asupra necredincioşilor ca un leu în mînie, călare pe un cal mai sprinten decît gazelele. Ţinea în mînă lancea şi cînta :

Mi-e murgul sprinten ca zefirul
Ce trece prin văzduh şi cîntă.
Ah, murg cuminte !
Iar lancea-mi indiană-o flutur
Ca pe un fulger ce se-avîntă
Prin vînt, nainte !

Dar ticălosul de Lucas, ghiaur necioplit de pe cine știe ce meleaguri uitate, nu pricepea nici o vorbă arabă și n-avea cum să știe frumusețea și desăvîrșirea acestor stihuri. El numai își atinse fruntea, pe care-i era scrisă-n carne o cruce, își duse apoi mîna la buze, în semn de închinare față de cruce.

Și deodată, slut și mătăhălos, se repezi cu calul spre Șarcan. Se opri apoi scurt din galop și aruncă în văzduh arma pe care-o ținea în mînă, atît de sus că ea se pierdu din priviri. Dar curînd se ivi iar, căzînd ; ci, mai înainte ca să atingă pămîntul, blestematul, ca un vrăjitor, o prinse din zbor. Pe urmă, cu toată puterea, zvîrli asupra lui Șarcan sulița cea cu trei vîrfuri, care fulgeră prin văzduh ca trăsnetul. Se părea că se sfîrșise cu Șarcan !

Ci Șarcan, în clipa cînd sulița zbura șuierînd și era gata să-l străpungă, întinse brațul și-o prinse din zbor. Slavă lui Șarcan ! El apucă sulița cu o mînă și o aruncă în văzduh atîta de sus că se pierdu din priviri ! Apoi o prinse cu mîna stîngă, cît ai clipi din ochi, și strigă : „Pe cel ce-a izvodit cele șapte caturi ale cerului ! am să-i dau acestui blestemat o învățătură pe vecie !" Și repezi sulița.

Atunci ticălosul de Lucas voi să facă și el ca Șarcan și întinse brațul să oprească arma din zbor. Dar Șarcan, folosind clipa în care creștinul era descoperit, zvîrli către el o a doua suliță care-l izbi în frunte, drept în locul unde avea semnul crucii. Și sufletul necredincios al creștinului se duse să se afunde în flăcările iadului...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Fa urmă]

Și sufletul necredincios al creștinului se duse să se afunde în flăcările iadului.

Cînd ostașii creștini aflară de la tovarășii lui Lucas despre moartea viteazului lor începură să se jeluiască și să se bată cu pumnii peste ochi, apoi se repeziră cu toții la arme, urlînd a moarte și a răzbunare. Trîmbițașii sunară chemarea, ostașii se așezară în linie de bătălie și, la semnul dat de cei doi regi, se năpustiră de-a valma asupra oștirii mahomedane. Lupta începu, sîngele curgea pe cîmpurile cu holde, strigătele răsunau de pretutindeni, trupurile oamenilor se spărgeau sub copitele cailor. Cei vii se îmbătară de aburii sîngelui, nu de ai vinului, clătinîndu-se ca bețivii, pe cînd morții se grămădeau peste morți, și răniții peste răniți. Lupta ținu așa pînă la căderea nopții, care-i despărți pe luptători.

Atunci Daul-Macan, după ce se înclină dinaintea fratelui său Șarcan pentru fapta de vitejie ce-avea să-i umple de strălucire numele prin veacuri, se întoarse și grăi către vizirul Dandan și către marele sfetnic :

— O, mărite vizire, și tu, preacinstite mare sfetnic, luați douăzeci de mii de războinici și duceți-vă să vă așezați la depărtare de șapte pistrele de la mare. Stați acolo ascunși în valea Muntelui Fumegător, iar atunci cînd veți vedea că flutur în vînt steagul cel verde, năvăliți cu toții deodată la lupta hotărîtoare. Noi, aici, ne vom preface că o luăm la fugă, așa ca necredincioșii

să se ia după noi. Voi, atunci, să porniți pe urmele lor, iar noi, întorcîndu-ne, îi vom ataca, și-i vom împresura astfel din toate părțile, și nici un necredincios n-are să mai scape de paloșul nostru cînd vom răcni : „Allah akbar !"

Vizirul Dandan și marele sfetnic răspunseră că așa vor face și începură numaidecît să îndeplinească ceea ce li se poruncise. Purceseră la drum și merseră toată noaptea, pînă ce ajunseră în valea Muntelui Fumegător, chiar pe locul unde mai înainte se ascunseseră oștenii creștini veniți pe mare.

La revărsat de zori, toți luptătorii erau în picioare, gata de luptă. Pe corturi fluturau flamurile și pretutindenea străluceau crucile. Luptătorii din amîndouă taberele își făcură mai întîi rugăciunile. Dreptcredincioșii rostiră întîiul verset din *Coran*, surata cea dumnezeiască numită a Vacii, iar necredincioșii cerură ajutorul lui Mesia, fiul Mariei.

Apoi la un semn, bătălia începu iarăși, mai crîncenă. Capetele zburau ca mingile, trupurile sfîrtecate acopereau peste tot pămîntul, sîngele curgea rîuri, pînă ce ajunse la pieptul cailor.

Cînd deodată, ca prinși de mare spaimă, musulmanii, care pînă aci luptaseră vitejește, deteră dosul și o luară la fugă cu toții. Văzînd oastea musulmană fugind, regele Afridonios din Constantinia trimise un olăcar la regele Hardobios, ai cărui ostași pînă atunci nu intraseră în luptă, ca să-i spună :

— Musulmanii fug ! Acum împliniți voi biruința, luați-vă pe urmele lor și nimiciți-i pînă la unul !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ea urmă :

Atunci regele Hardobios, care n-aștepta decît prilejul să răzbune moartea fetei lui, preafrumoasa Abriza, strigă către ostașii săi :

— O, războinicilor, săriți asupra acestor musulmani care fug ca muierile !

El nu știa că era numai o vicleníe a prințului Șarcan, viteazul vitejilor, și a fratelui său, Daul-Macan. În adevăr, în clipa cînd creștinii lui Hardobios, urmărindu-i, ajunseră aproape de ei, musulmanii se opriră din fuga prefăcută și, la glasul lui Daul-Macan, se aruncară asupra urmăritorilor, strigînd : „Allahu akbar !" Iar Daul-Macan, ca să-i îndîrjească la luptă, îi îndemna :

— Musulmani, iată slava credinței ! Iată ziua în care veți cîștiga raiul ! Căci raiul se cîștigă numai la umbra spadelor !

Atunci toți se repeziră ca leii, iar acea zi nu fu pentru creștini slava bătrîneților lor, căci pieiră secerați fără a fi avut timp să-și vadă pletele albind.

Vitejiile săvîrșite de Șarcan, în această bătălie, sînt mai presus de cuvinte. Și în vreme ce făcea bucăți din tot ce-i ieșea în cale, Daul-Macan ridică steagul cel verde, semnul de înțelegere cu cei din vale, și vru să dea și el năvală în încăierare. Cînd Șarcan văzu ce se pregătea să facă, se apropie de el și-i spuse :

— Frate, nu-i bine să te dai în seama norocului luptei, căci tu ești trebuincios la cîrmuirea împărăției. De-acum înainte, eu n-am să mă mai înde-

pàrtez de tine, ci am să mă bat în preajma ta, apărîndu-te împotriva oricărei primejdii.

Estimp, ostașii musulmani de sub poruncile vizirului Dandan și ale marelui sfetnic, văzînd semnul dat, se desfășurară într-o jumătate de cerc și tăiară astfel oastei creștine orice putință de scăpare spre vasele trase la țărm. Lupta pornită nu mai putea fi îndoielnică. Creștinii fură zdrobiți și măcelăriți de ostașii musulmani, și curzi, și persani, și turci, și arabi. Puțini mai scăpară cu zile. Mai bine de douăzeci de mii își găsiră acolo moartea, și numai cîțiva izbutiră să fugă spre Constantinia. Așa pățiră grecii regelui Hardobios. Dar celor ai regelui Afridonios, care se trăseseră pe înălțimi în preajma regelui lor, siguri de mai 'nainte de nimicirea musulmanilor, mare le-o fi fost durerea privind fuga alor lor !...

În acea zi, pe lîngă biruință, dreptcredincioșii luară și multe prăzi. Mai întîi toate năvile, afară de douăzeci, care încă nu descărcaseră oștenii de pe ele și care putură răzbate spre Constantinia ca să vestească prăpădul. Apoi toate bogățiile și toate lucrurile de preț grămădite pe aceste nave - - cincizeci de mii de cai cu tacîmul lor, precum și corturile cu tot ce cuprindeau ele, arme și provizii. Și multe alte nenumărate lucruri pe care nu le-ar putea cuprinde nici o cifră. Așa că mare le-a fost bucuria și multe mulțumiri au adus ei lui Allah pentru biruință și pentru plean.

Estimp, fugarii ajunseră la Constantinia, cu sufletul bîntuit de corbii prăpădului. Toată cetatea se cufundă în mîhnire, clădirile și bisericile fură învăluite în pînze cernite, iar locuitorii se adunară mînioși, scoțînd strigăte de răzvrătire. Durerea tuturor spori și mai mult cînd văzură că din toate corăbiile nu se mai întorceau decît douăzeci și din

toată armata numai douăzeci de mii de oameni. Locuitorii începură să-i învinuiască pe regi de trădare, iar tulburarea şi spaima regelui Afridonios atît fu de mare încît nasul i se lungi pînă la pămînt, iar burduhanul i se întoarse pe dos...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a nouăzeci şi treia noapte

Ea urmă :

Nasul i se lungi pînă la pămînt, iar burduhanul i se întoarse pe dos.

Atunci chemă la el pe bătrîna Muma-Prăpădurilor ca să-i ceară sfat ce le mai rămînea de făcut.

Dar bătrîna Muma-Prăpădurilor, pricina adevărată a tuturor nenorocirilor, era o hidoşenie : vicleană, prefăcută şi rea, cu gura duhnind, cu pleoapele roşii şi fără de gene, cu obrajii pămîntii şi prăfuiţi, cu faţa neagră ca noaptea, cu ochii urduroşi, trupul rîios, părul murdar, spinarea cocîrjată, pielea fleşcăită — o plagă a plăgilor, o năpîrcă a năpîrcilor.

Cînd bătrîna Muma-Prăpădurilor intră la regele Afridonios, acesta se ridică în cinstea ei. Regele Hardobios făcu şi el la fel.

Bătrîna le grăi :

— Măriile-voastre, acum să lăsăm la o parte toată tămîia şi toate binecuvîntările patriarhului,

căci n-au făcut decît să aducă nenorociri asupra capetelor noastre. Să ne gîndim a lucra la lumina adevăratei înțelepciuni. Iată : de vreme ce musulmanii s-apropie în mare grabă ca să împresoare orașul, noi să trimitem crainici în toată împărăția să strîngă mulțimile la Constantinia, ca să facem față delaolaltă năvalei împresurătorilor. Și toți ostașii, de oriunde s-ar găsi, să alerge între zidurile noastre, căci primejdia e mare. În ce mă privește, lăsați pe mine, măriile voastre, și în curînd va răzbate pînă la urechile voastre faima vicleniilor și a relelor mele împotriva musulmanilor. Eu, din clipita asta, plec din Constantinia. Christos, fiul Mariei, aibă-vă în pază !

Regele Afridonios se grăbi să urmeze numaidecît sfaturile Mumei-Prăpădurilor care, după cum spusese, plecă din Constantinia.

Și iată ce șiretenie urzi bătrîna.

Ieșind din oraș, după ce luase cu ea cincizeci de luptători de seamă, cunoscători ai limbii arabe, întîia grijă i-a fost să-i îmbrace pe toți ca pe niște negustori musulmani din Damasc. Mai luase cu ea și o sută de catîri încărcați cu stofe de toate soiurile, mătăsărie de Antiohia și de Damasc, satinuri cu scînteieri metalice și atlazuri scumpe, vase persienești, cupe de Chitai, și multe alte lucruri regești. Și se îngrijise să ia de la regele Afridonios și o scrisoare de liberă trecere, care cuprindea cam acestea :

„*Negustorii* Cutare *și* Cutare *sînt musulmani de la Damasc, străini de țara noastră și de legea noastră creștinească. Ei au făcut negutătorie în țara noastră, și cum negoțul înseamnă propășirea și îmbogățirea unei țări, iar ei nu sînt războinici*

cranți, ci oameni pașnici, le dăm acest hatișerif de liberă trecere, așa ca nimeni să nu le dăuneze întru nimic, și nimeni să nu le ceară nici dajdie, nici vamă de intrare ori de ieșire pentru mărfurile lor."

Apoi, de îndată ce cei cincizeci de luptători se îmbrăcară ca negustori musulmani, bătrîna vicleană se îmbrăcă în straie de pustnic musulman, se acoperi cu o lungă haină de lînă albă, se frecă apoi pe frunte cu o alifie care-i da strălucire și răspîndea împrejur raze de sfințenie, puse pe urmă să i se lege picioarele, așa ca sforile să se înfigă în carne pînă la sînge și să lase urme ce nu se mai puteau șterge. Și numai atunci grăi astfel tovarășilor ei :

— Acuma să mă bateți cu biciul și să faceți să-mi sîngereze carnea, ca să-mi rămînă urme ce nu se mai șterg. Loviți fără de cruțare, căci nevoia are supunerile ei. Apoi, încuiați-mă într-o ladă la fel cu lăzile voastre de mărfuri și așezați lada pe un catîr. Porniți la drum și mergeți la tabăra musulmanilor de sub poruncile lui Șarcan. Celor ce vă vor sta în cale să vă oprească, arătați-le scrisoarea regelui Afridonios, care spune că sînteți negustori de la Damasc, și cereți să-l vedeți pe prințul Șarcan. Și cînd vă veți afla dinaintea lui și vă va întreba de starea voastră și de cîștigurile scoase în țara rumilor necredincioși să-i spuneți : „O, rege norocit, cîștigul cel mai curat și cel mai vrednic din toată călătoria noastră de negutători prin țara ghiaurilor a fost scăparea unui sfînt pustnic, pe care l-am scos din mîinile asupritorilor lui, care-l schingiuiau de cincisprezece ani într-o temniță de sub pămînt, ca să-l facă să se

lase de credința în profetul nostru Mahomed — pacea și rugăciunea fie cu el !"

După ce-i învăță pe tovarășii ei acestea, bătrîna Muma-Prăpădurilor...

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și patra noapte

Ea urmă :

După ce-i învăță pe tovarășii ei acestea, bătrîna Muma-Prăpădurilor, îmbrăcată în straie de pustnic, adăugă :

— Și atunci eu îmi iau sarcina să-i nimicesc pe toți acei musulmani.

Tovarășii ei răspunseră că au înțeles și că așa vor face.

Începură s-o biciuiască pînă la sînge și apoi o închiseră într-o ladă goală, pe care-o așezară pe un catîr, și porniră la drum, ca să ducă la îndeplinire planurile vicleniei.

Estimp, oastea biruitoare a dreptcredincioșilor, după spargerea creștinilor, își împărți prada și-l preamări pe Allah pentru binefacerile lui. Daul-Macan și Șarcan se îmbrățișară și se bucurară împreună, iar Șarcan, plin de mulțumire, îi spuse lui Daul-Macan :

— Frate, tare aș vrea ca Allah să-ți dea prin tînăra ta soție un băiat pe care să-l însor cu fata mea, Puterea-Ursitei !

Și nu contenirā sā se veseleascā laolaltā, pînā ce vizirul Dandan le grāi :

— Māriile-voastre, înțelept și potrivit ar fi ca, fārā a mai pierde vremea, sā pornim pe urmele celor învinși și, fārā a le da rāgaz sā se întāreascā, sā împresurām Constantinia și sā-i nimicim cu totul de pe fața pāmîntului. Cāci bine spune poetul:

Cea mai aleasā bucurie-i
Sā tai cu paloșu-n dușman,
Zburînd ca pajera pustiei,
În șa, cālare pe-un șoiman.

Aleasā bucurie este
Și-un crainic galopînd pe drum
Ca sā-ți aducā dulcea veste
Cā multiubita vine-acum.

Dar bucuria-i și mai mare
Cînd se ivește însāși ea,
Naintea crainicului care
Numai sosirea i-o vestea.

Ci mai aleasā bucurie-i
Sā tai cu paloșu-n dușman,
Zburînd ca pajera pustiei,
În șa, cālare pe-un șoiman.

Auzind stihurile vizirului Dandan, cei doi regi furā de pārerea lui și deterā semnul de plecare cātre Constantinia. Și toatā oastea purcese la drum, cu cāpeteniile în frunte.

Și merserā fārā de rāgaz și trecurā prin întinse cîmpii arse, pe unde nu creștea decît iarbā galbenā, cîmpii pustii locuite numai de duhul lui Allah.

După șase zile de umblet amarnic prin acele pustii fără de apă, ajunseră într-o țară binecuvîntată de Zămislitorul a toate. În fața lor se întindeau pajiști răcoroase, împodobite cu arbori roditori și străbătute de ape șoptitoare. Și acest ținut, în care se zbenguiau gazelele și cîntau păsările, părea un rai, cu pomii lui mari îmbătați de rouă și cu florile ce surîdeau adierilor, așa cum spune și poetul :

Copile drag, sub florile-adormite,
Mușchiul grădinii fericit întinde
Covoru-i de smaralde risipite
În boabele de rouă strălucinde.
Închide ochii și ascultă-ncalte
Cum cîntă apa-ncet prin trestii-nalte.
Izvoru-și prinde stropii mici în salbe,
Legîndu-le de florile subțiri.
Ah, clopoței de-argint la glezne albe,
Și voi, frumoase flori, făceți-i salbe
Și dulci cununi iubirii-ntre iubiri !

După ce se săturară de privit acele frumuseți, cei doi frați se gîndiră să poposească acolo un timp.

Daul-Macan îi spuse lui Șarcan :

— Frate, nu cred c-ai văzut la Damasc grădini atît de frumoase. Să poposim aici și să ne hodinim două-trei zile, ca să le dăm ostașilor vreme să mai răsufle oleacă de aer curat și să bea din această apă dulce, pentru ca apoi să lupte și mai dîrji cu ghiaurii.

Iar Șarcan găsi că gîndul lui Daul-Macan era tare bun.

După două zile de popas, tocmai se pregăteau să ridice corturile cînd auziră niște glasuri în depărtare. Căutînd să afle ce era, li se răspunse că

o caravană de negustori de la Damasc se întorcea în țară, după ce vînduseră și cumpăraseră în țara ghiaurilor, și că ostașii i-au oprit din cale, ca să-i pedepsească, fiindcă făcuseră negoț cu necredincioșii.

Și iată că, taman în clipa aceea, negustorii, înconjurați de soldați, ajunseră acolo, strigînd și zbătîndu-se. Se aruncară la picioarele lui Daul-Macan și grăiră :

— Am umblat toată țara ghiaurilor și-am fost ocrotiți și nu s-a atins nimenea nici de noi, nici de bunurile noastre. Și iată că acum frații noștri dreptcredincioși ne pradă și ne prigonesc în țara noastră musulmană !

Apoi scoaseră scrisoarea de slobodă trecere a regelui de la Constantinia și o întinseră lui Daul-Macan, care o citi și o trecu mai departe lui Șarcan.

Iar Șarcan le spuse :

— Ceea ce vi s-a luat, vi se va înapoia numaidecît. Dar de ce, voi, musulmani, v-ați dus să faceți negoț cu ghiaurii ?

Negustorii răspunseră :

— O, stăpîne al nostru, Allah ne-a îndreptat la acești creștini, ca să făptuim o biruință mai mare decît toate biruințele oștilor și decît toate cele pe care le-ai cîștigat chiar măria-ta !

Șarcan îi întrebă :

— Și care-i acea biruință, negustorilor ?

Ei răspunseră :

— Nu putem vorbi decît într-un loc tăinuit, la adăpost de urechi străine, căci dacă lucrul s-ar afla, nici un musulman n-ar mai putea, nici măcar la vreme de pace, să pună piciorul în țara creștinilor.

La aceste cuvinte, Daul-Macan și Șarcan luară pe negustori și-i duseră într-un cort ferit, cu totul la adăpost de urechile altora.

Atunci negustorii...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și cincea noapte

Ea urmă :

Așa, preafericitule rege, negustorii au povestit atunci celor doi frați istoria ticluită de bătrîna Muma-Prăpădurilor. Iar cei doi frați au fost tare mișcați, auzind prin ce suferințe a trecut sfîntul pustnic și cum a fost scăpat din hruba de sub mînăstire.

Și întrebară pe negustori :

— Dar acum unde-i sfîntul pustnic ? Doar nu l-ați lăsat la mînăstire ?

Ei răspunseră :

— După ce-am ucis pe călugărul străjer al mînăstirii, ne-am grăbit să punem pe sfînt într-o ladă, pe care am urcat-o pe un catîr, și am fugit cît mai repede. Acum l-am adus aici să vi-l dăm vouă. Dar înainte de-a fugi de la mînăstire, am băgat de seamă că se află acolo sumedenie de aur, de argint, de pietre scumpe și de tot felul de giuvaeruri, despre care pustnicul are să știe a vă spune mai multe.

Negustorii se grăbiră să descarce sarcina de pe catîr, descuiară lada și aduseră pe sfîntul pustnic

înaintea celor doi frați. Era negru ca o coacăză, slăbise și se chircise, și-avea tot trupul învîrstat de semnele loviturilor de bici și de ale lanțurilor intrate în carne.

Cînd o văzură pe babă, cei doi frați, încredințați că aveau în față pe cel mai sfînt dintre schivnici, mai ales zărindu-i fruntea care, dată cu unsoarea vrăjitorească, scînteia ca soarele, înaintară și-i sărutară cucernic mîinile și picioarele, cerîndu-i cu ochi înlăcrimați binecuvîntarea. Atunci ea le făcu semn să se ridice și grăi :

— Conteniți cu plînsul și luați aminte la vorbele mele ! Aflați că eu mă supun voinței Stăpînului preaînalt — binecuvîntat și slăvit fie el ! căci cred că relele pe care mi le trimite sînt numai ca să-mi pună la încercare răbdarea și umilința. Și dacă acuma sînt bucuros că mă aflu slobod, nu este fiindcă mi s-au sfîrșit suferințele, ci pentru că am ajuns în mijlocul fraților mei musulmani și pot trage nădejde să mor sub pașii cailor, luptînd pentru Islam !

Atunci cei doi frați îi luară încă o dată mîinile și i le sărutară și voiră să dea poruncă să i se aducă de mîncare, dar ea nu primi, spunînd :

— Sînt în post de cincisprezece ani și nu pot, acuma cînd Allah mi-a arătat atîta milosîrdie, să mă port cu atîta neevlavie și să păcătuiesc ; poate mai încolo, la apusul soarelui, oi gusta ceva.

Atunci ei nu mai stăruiră, dar cînd se lăsă seara, pregătiră bucate pe care i le duseră chiar ei. Ci vicleana le îndepărtă iar, spunînd :

— Nu-i timpul de-a mînca, ci de-a ne ruga celui preaînalt !

Și îndată se așeză pentru rugăciune, în mijlocul mihradului, cu fața întoarsă către Mecca. Rămase așa, rugîndu-se toată noaptea, fără de odihnă, și

tot așa și în cele două nopți următoare. Iar cei doi frați fură cuprinși de o adîncă cinstire pentru ea, crezînd-o mereu un sfînt schivnic. Și-i deteră un cort mare, numai pentru ea, și slujitori aparte și bucătari. La sfîrșitul celei de-a treia zile, cum ea tot stăruia să nu mănînce nici un fel de hrană, cei doi frați veniră s-o slujească ei înșiși și-i aduseră în cort tot ce ochiul și sufletul puteau dori mai plăcut. Ci ea nu voi să se atingă de nimic, și mîncă numai o bucată de pîine cu sare — lucru care spori și mai mult cinstirea celor doi frați, iar Șarcan îi spuse lui Daul-Macan :

— În adevăr, omul acesta s-a lepădat de toate bucuriile lumești ! De n-ar fi războiul care mă silește să lupt cu necredincioșii, m-aș dărui numai credinței în el și l-aș urma toată viața, ca să am asupra mea binecuvîntarea lui ! Acum însă hai să-l rugăm a sta de vorbă cu noi, căci mîine pornim asupra Constantinicí și nu vom avea alt prilej mai bun să ne folosim de învățăturile lui.

Atunci marele vizir Dandan spuse :

— Și eu aș vrea să-l văd pe-acest pustnic și să-i cer să se roage pentru mine, să-mi aflu moartea în războiul sfînt și să mă înfățișez Stăpînului cel preaînalt. Căci m-am săturat de viață.

Tustrei porniră către cortul în care ședea vicleana Muma-Prăpădurilor și o găsiră cufundată în rugăciune.

Așteptară să-și sfîrșească rugăciunea, dar cum, după trei ceasuri, cu toate lacrimile de cinstire din ochii lor și cu toate suspinele pe care le scoteau, rămînea mereu în genunchi, fără a-i lua în seamă, se duseră lîngă ea și sărutară pămîntul. Atunci ea se ridică, le ură pace și bun venit și le spuse :

— Ce căutați aici, la ceasul acesta ?

Ei răspunseră :

— O, sfinte pustnic, sîntem aici de mai multe ceasuri. Nu ne-ai auzit plînsetele ?

Ea grăi :

— Cel ce se află în fața lui Allah nu mai aude, nici nu mai vede ceea ce se petrece în lumea aceasta !

Ei îi spuseră :

— Am venit, sfinte pustnice, ca să-ți cerem binecuvîntarea înainte de luptă și ca să auzim din gura ta povestea robiei tale la necredincioșii pe care mîine, cu ajutorul lui Allah, îi vom ucide pînă la unul.

Afurisita bătrînă rosti :

— În numele lui Allah, dacă n-ați fi căpeteniile dreptcredincioșilor, n-ați fi aflat vreodată de la mine ceea ce am să vă povestesc. Căci pentru voi are să fie lucru de mare folos. Ascultați, dar !

POVESTEA MÎNĂSTIRII

Aflați, măriile-voastre, că am locuit multă vreme în Locurile Sfinte, în tovărășia unor oameni aleși și cuvioși. Duceam, laolaltă, o viață umilită, deopotrivă cu ei, Allah preaînaltul dăruindu-mă cu harul umilinței și al renunțării. Chibzuiam să-mi petrec și restul zilelor tot în liniște, împlinindu-mi datoriile schimnice și ferindu-mă de orice le-ar fi putut tulbura. Dar socotelile mele nu luau aminte la ursită.

Într-o noapte, umblînd pe țărmul mării, pe care n-o mai văzusem niciodată pînă atunci, o putere căreia nu-i puteam sta împotrivă m-a împins să merg pe apă. Am călcat hotărît pe treapta valurilor

și, spre minunarea mea, m-am trezit călcînd pe ape, fără să mă cufund, fără măcar să-mi ud picioarele desculțe. Și m-am preumblat așa o vreme pe valuri, după care m-am întors la țărm. Cu mintea încă minunată de harul mai presus de fire pe care-l aveam, fără să fi știut, mă frămîntam în mine și gîndeam: „Cine poate să meargă ca mine pe ape?" Nici n-apucasem să rostesc bine în gînd aceasta, că Allah mă și pedepsi pentru trufia mea, sădind în inimă-mi dorința de-a călători. Părăsii Locurile Sfinte și de-atunci rătăcesc într-una pe pămînt.

Într-o zi, pe cînd umblam prin țările rumilor, îndeplinindu-mi, după datină, datoriile față de sfînta noastră credință, am ajuns la un munte înalt și întunecat în vîrful căruia era o mînăstire creștină sub straja unui călugăr. Îl cunoscusem odinioară pe acest călugăr, la Locurile Sfinte. Numele lui era Matruna. De îndată ce mă văzu, alergă după cuviință în întîmpinarea mea și mă pofti a intra să mă hodinesc la mînăstire. Ci fățarnicul ghiaur pusese la cale pieirea mea, căci, de îndată ce intrai în mînăstire, îmi spuse să-l urmez printr-o hrubă lungă, care se isprăvea la o ușă în beznă. Și deodată mă împinse în întuneric, trase ușa și o zăvorî. Mă lăsă acolo părăsit vreme de patruzeci de zile, fără să-mi dea nimic de băut și de mîncat, socotind pesemne, din ură față de credința mea, că-mi voi sfîrși așa zilele.

Într-o zi, veni la mînăstire într-o cercetare neașteptată căpetenia cea mai mare a călugărilor, însoțită, după datinele lor, de un alai de zece călugări tineri tare frumoși și de o tînără fată tot atît de frumoasă ca și tinerii. Fata era îmbrăcată în straie călugărești, legată la mijloc și strînsă pe șolduri

și la sîni. Numai Allah știe ce blestemății săvîrșea căpetenia călugărilor cu fata aceea, numită Tamacil, și cu monahii cei tineri.

Călugărul Matruna îi povestise mai-marelui lui, încă de cum sosise acolo, despre închiderea mea și despre cazna înfometării mele de patruzeci de zile. Iar căpetenia călugărilor, pe numele lui Dechianos, îi porunci să deschidă ușa hrubei din adînc și să scoată de-acolo oasele mele ca să le arunce, spunînd :

— Musulmanul acela trebuie să fie demult numai niște oase de care nici păsările de pradă nu s-ar mai apropia !

Atunci Matruna și monahii cei tineri deschiseră ușa beznelor și mă aflară în genunchi rugîndu-mă. Văzînd aceasta, Matruna strigă :

— Ah, blestemat vrăjitor ! Să-i zdrobim oasele !

Și se năpustiră cu toții asupra mea, lovindu-mă cu ciomegele și cu biciul în așa chip că mă credeam pierdut. Și înțelesei că Allah mă lăsa să îndur asemenea încercări pentru a-mi pedepsi trufia de odinioară, cînd mă umflasem în piept de mîndria că pot merge pe mare, eu, care nu sînt decît o unealtă în mîinile celui preaînalt.

Deci călugărul Matruna și ceilalți feciori de cățea mă aduseră în acea stare de plîns, mă puseră în lanțuri și mă aruncară îndărăt în hruba întunecoasă. Aș fi pierit acolo de foame, dacă Allah n-ar fi voit să înduioșeze inima tinerei Tamacil, care în fiece zi venea la mine, în taină, cu o pîine de orz și cu un ulcior de apă, cît timp mai-marele călugărilor a stat la mînăstire. Iar el a stat multă vreme la mînăstire, îi plăcea acolo, unde își făcuse chiar locuința obișnuită. Și cînd era nevoit

să plece, lăsa în mînăstire pe tînăra Tamacil, sub paza lui Matruna.

Trăii așa închis în temniță timp de cincisprezece ani. În vremea aceasta, tînăra Tamacil creștea și se făcea de-o frumusețe ce putea înfrunta și pe cele mai mîndre fete de pe pămînt. Căci vă pot încredința, măriile-voastre, că nici în țara noastră și nici în țara rumilor nu se poate găsi vreuna să-i semene. Dar această tînără nu-i singurul giuvaer pe care-l cuprinde mînăstirea. Sînt grămădite acolo nenumărate comori de aur, de argint, de nestemate și de tot felul de bogății ce nici nu se pot socoti. Dați sîrg să împresurați mînăstirea și să puneți mîna pe fată și pe averi. Eu am să vă slujesc de călăuză, ca să vă deschid ușile tainițelor și ale dulapurilor pe care le cunosc, și mai ales dulapul cel mare al lui Dechianos, mai-marele călugărilor, unde sînt încuiate cele mai frumoase vase de aur înflorat. Și tot eu am să încredințez mîinilor măriilor voastre acea minune vrednică de regi, pe tînăra Tamacil care, afară de frumusețe, mai are și darul de a cînta, și care știe toate cîntecele arăbești, atît ale locuitorilor din orașe, cît și cele ale beduinilor. Ea are să vă facă să petreceți zile luminoase și nopți de miere și de binecuvîntare. Ci despre scăparea mea din temniță v-au vorbit negustorii aceștia care și-au pus viața în primejdie ca să mă scoată din mîinile ghiaurilor — bătu-i-ar blestemul lui Allah, pe ei și pe urmașii lor, pînă la ziua Judecății !

După ce ascultară această povestire, cei doi frați se bucurară mult gîndindu-se la averile ce le vor dobîndi și mai ales la tînăra Tamacil, pe care bătrîna o socotea foarte pricepută, cu toată tinere-

ţea ei, în arta desfătărilor. Dar vizirul Dandan ascultă povestirea cu multă neîncredere şi, dacă nu s-a ridicat şi n-a plecat, a fost numai din cuviinţă pentru cei doi regi. Vorbele ciudatului schivnic nu-i intrau nicicum în cap. Ci el îşi ţinu pentru sine părerea şi nu spuse nimic, de teamă că s-ar putea înşela.

Daul-Macan voi să pornească numaidecît asupra mînăstirii cu toată oastea lui, dar bătrîna Muma-Prăpădurilor îl opri spunîndu-i :

— S-ar putea ca Dechianos, la vederea atîtor ostaşi, să se înfricoşeze şi să fugă din mînăstire, luînd cu el şi pe tînăra fată.

Atunci Daul-Macan chemă pe marele sfetnic şi pe emirii Rustem şi Bahraman şi le grăi :

— Mîine, în zorii zilei, veţi porni asupra Constantiniei, unde nu vom întîrzia să venim şi noi. Tu, mare sfetnic, vei trece în fruntea întregii oştiri, în locul meu ; tu, Rustem, vei ţine locul fratelui meu Şarcan ; iar tu, Bahraman, vei ţine locul vizirului Dandan. Şi, mai cu seamă, grijiţi să nu afle oastea că noi lipsim. Altminterelea, lipsa noastră nici nu va fi decît de trei zile.

Apoi Daul-Macan, Şarcan şi vizirul Dandan aleseră o sută de oşteni dintre cei mai viteji şi o sută de catîri încărcaţi cu lăzi goale, în care urmau să fie puse comorile de la mînăstire. Luară cu ei şi pe ticăloasa de Muma Prăpădurilor pe care încă o credeau tot schimnic ocrotit de Allah. Şi, după arătarea ei, purceseră cu toţii către mînăstire.

Estimp, marele sfetnic şi oştile musulmane...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi se opri, sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și șasea noapte

Ea urmă :

Estimp, marele sfetnic și oștile musulmane, după porunca regelui Daul-Macan, ridicară corturile și porniră spre Constantinia a doua zi în zori.

Pe de altă parte, bătrîna Muma-Prăpădurilor nu-și pierdu de loc vremea. De cum îi văzu pe toți plecați, scoase dintr-o ladă pe care-o avea pe catîrul ei doi porumbei crescuți de ea și le legă de gît, la fiecare, cîte-o scrisoare pentru regele Afridonios din Constantinia, prin care-l înștiința despre tot ceea ce izbutise să facă, încheind așa :

„Drept aceea, măria-ta, trimite degrabă la mînăstire zece mii de războinici dintre rumii cei mai încercați în lupte și cei mai viteji. Cînd vor ajunge la poalele muntelui, să nu se miște înainte de sosirea mea. Atunci am să li-i dau în mînă pe cei doi regi, pe marele vizir și pe cei o sută de ostași musulmani.

Ci trebuie să-ți mai spun, măria-ta că vicleșugul meu nu poate izbîndi fără de uciderea paznicului mînăstirii, călugărul Matruna. E de mare trebuință să piară, pentru binele obștesc al oștilor creștine, căci viața unui călugăr nu înseamnă nimic față de mîntuirea creștinătății.

Slavă lui Christos, Domnul nostru, acum și-n vecii vecilor !“

Cei doi porumbei ajunseră cu scrisorile la turnul cel înalt din Constantinia. Acolo, un paznic luă scrisorile atîrnate de gîtul porumbeilor și alergă să le înmîneze regelui Afridonios. Îndată ce le citi, regele adună zece mii de ostași, dete fiecăruia cîte

un cal, o cămilă și un catîr pentru prada ce urma s-o ia de la dușman, și le porunci să zorească spre mînăstire.

Estimp, regele Daul-Macan, dimpreună cu Șarcan, cu vizirul Dandan și cu cei o sută de oșteni, ajungînd la poalele muntelui, trebuiră să urce singuri pînă la mînăstire, căci Muma-Prăpădurilor, sfîrșită de oboseala drumului, le spuse :

— Urcați voi mai întîi, iar eu am să vin de îndată ce veți pune stăpînire pe mînăstire, să vă arăt comorile ascunse.

Urcară deci la mînăstire, unul în urma celuilalt, ferindu-se să nu fie văzuți, iar cînd ajunseră sub ziduri, se cățărară pe ele cu multă îndemînare și săriră toți deodată în grădină. Auzind zarvă, călugărul paznic Matruna veni în grabă, dar se sfîrși repede cu el, căci Șarcan strigă ostașilor :

— Năvăliți pe cîinele blestemat !

Și dintr-o dată îl străbătură o sută de lăncii ; iar sufletul lui necredincios îl părăsi și se duse să se afunde în flăcările iadului. Apoi porniră să prade mînăstirea cu socoteală. Mai întîi intrară în altarul unde creștinii își grămădesc prinoasele și găsiră acolo, atîrnate pe ziduri, de sus pînă jos, o mare mulțime de giuvaeruri și de lucruri de preț, mai multe încă decît povestise bătrînul schimnic. Își umplură lăzile și sacii și încărcară apoi totul pe catîri și pe cămile.

Ci nici o urmă nu era nicăieri de tînăra Tamacil, pe care le-o zugrăvise schimnicul, nici de cei zece flăcăi tot atît de frumoși ca și ea, și nici de mai-marele călugărilor, ticălosul Dechianos. Socotiră atunci că tînăra fie că ieșise să se plimbe, fie că se ascunsese în vreo chilie. Scotociră toată mînăs-

tirea şi rămaseră acolo în aşteptare, vreme de două zile, dar tînăra Tamacil tot nu se ivi.

Şarcan, pierzîndu-şi răbdarea, grăi :

— În numele lui Allah, frate al meu, inima şi gîndul îmi sînt la războinicii Islamului, pe care i-am lăsat să meargă singuri la Constantinia şi de la care nu avem nici o veste !

Daul-Macan răspunse :

— Şi eu socotesc că trebuie să ne luăm gîndul de la frumoasa Tamacil şi de la tinerii ei soţi, căci nu-i nici o urmă de ei. Acum, după ce i-am aşteptat în zadar, să ne mulţumim cu ce-am încărcat pe catîri şi pe cămile din bogăţiile mînăstirii, să preamărim pe Allah pentru ceea ce ne-a dat şi să zorim a ne uni cu oştile ca să-i zdrobim pe necredincioşi şi, cu mare mila lui Allah, să punem mîna pe cetatea lor, Constantinia.

Coborîră dar de la mînăstire spre poalele muntelui, ca să-l ia pe bătrînul schimnic şi să pornească în urma oastei. Nici nu intraseră însă bine în vale, că din toate părţile se iviră pe înălţimi ostaşi de-ai rumilor, scoţînd strigăte de război şi cu toţii odată năvăliră asupra lor ca să-i împresoare.

Văzînd aşa, Daul-Macan răcni :

— Cine-o fi dat veste creştinilor că sîntem la mînăstire ?

Ci Şarcan nu-l lăsă să mai spună nimic şi-i grăi :

— Frate, n-avem vreme de pierdut cu prepusuri. Să tragem spada hotărîţi, să-i aşteptăm dîrji pe toţi cîinii ăştia afurisiţi şi să-i măcelărim în aşa chip ca nici unul dintre ei să nu mai scape şi să nu mai ajungă a-şi aprinde vreodată focul în vatră !

Daul-Macan răspunse :

— Măcar de-am fi luat cu noi mai mulţi luptători, ca să ne războim mai cu încredere în biruinţă !

Marele vizir Dandan spuse :

— De-am avea noi și zece mii de oameni, tot nu ne-ar folosi la nimic, aici, în strîmtoare. Ci Allah ne-o ajuta să învingem primejdia și să scăpăm de la necaz. Pe vremea cînd purtam războaie pe-aici cu răposatul rege Omar Al-Neman, am cunoscut toate ieșirile din văile acestea și toate apele care curg pe-aici. Urmați-mă, dară, mai nainte ca ieșirile să fie prinse de ghiauri !

Cînd tocmai zoreau să se pună la adăpost, iată că se ivi înaintea lor sfîntul schimnic și le strigă :

— Unde alergați, dreptcredincioșilor ? Fugiți, dară, din fața dușmanului ? Au nu știți că vi-i viața în mîinile unuia singur, Allah, și că numai el poate să v-o păstreze ori să v-o ia, orișice s-ar întîmpla ? Au uitata-ți că eu, închis fără de hrană într-o hrubă, am rămas în viață numai pentru că așa a voit el ? Înainte, dară, musulmanilor ! Iar dacă aici este moartea, raiurile lui Allah vă așteaptă !

Îmbărbătați de vorbele sfîntului schimnic, toți se simțiră mai plini de dîrzie și așteptară neclătinați dușmanii care se repeziră înverșunați asupra lor. Dreptcredincioșii nu erau decît o sută și trei la număr, ci nu prețuiește, oare, un dreptcredincios mai mult decît o mie de necredincioși ? În adevăr, de îndată ce creștinii veniră la îndemîna lănciilor și-a iataganelor, capetele ghiaurilor porniră să zboare ca-ntr-o joacă sub brațul dreptcredincioșilor. Daul-Macan și Șarcan, la fiecare învîrtire de spadă, făceau să se rostogolească deodată cîte cinci capete. Atunci necredincioșii se aruncară cîte zece de-a valma asupra celor doi frați ; ci, cît ai clipi din ochi, zece capete retezate zburară de-a rostogolul printre cîinii care-i împresu-

rau, și lupta ținu așa pînă la căderea nopții, cînd negura îi despărți pe luptători.

Dreptcredincioșii și cele trei căpetenii ale lor se traseră într-o peșteră din coasta muntelui, ca să se adăpostească la vremea nopții. Atunci începură să se întrebe despre soarta sfîntului schimnic, dar îl căutară în zadar. Se numărară și găsiră că nu mai erau în viață decît patruzeci și cinci.

Daul-Macan grăi :

— Cine știe dacă nu cumva sfîntul om s-o fi prăpădit în vălmășeala luptei, ca un mucenic al dreptei credințe !

Dar marele vizir Dandan strigă :

— Măria-ta, în toiul încăierării l-am zărit pe pustnic și mi s-a părut că-i îmbărbăta pe ghiauri în bătălie. Îmi părea ca un negru efrit, dintre cei mai cumpliți.

Ci iată că, tocmai cînd vizirul Dandan își da pe față gîndul, se ivi și pustnicul în gura peșterii, ținînd de păr un cap retezat, cu ochii beliți. Era chiar capul mai-marelui oastei creștinești, un războinic înfricoșător.

Văzînd aceasta, cei doi frați se ridicară în picioare și strigară :

— Mărire lui Allah care te-a scăpat, sfinte schimnice, întorcîndu-te ochilor noștri !

Atunci, afurisita fățarnică răspunse :

— Preascumpii mei fii, am voit să mor în vălmășeală și de multe ori m-am aruncat în mijlocul luptătorilor. Dar pînă și necredincioșii se sfiau de mine și-și fereau paloșul de pieptul meu. M-am prilejit de asemenea spaimă, m-am apropiat de căpetenia lor și, cu milosîrdia lui Allah, i-am zburat capul dintr-o fulgerare de paloș. Și, iată,

vi l-am adus, ca să vă îmbărbătez să duceţi bătălia pînă la izbînda cea de pe urmă împotriva oastei lor lipsită de căpetenie ! Iar eu, acuma...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

Aşadar, o, preafericitule rege, Muma-Prăpădurilor grăi :

— Iar eu, acuma, am să alerg la oastea voastră, sub zidurile Constantiniei şi am să vă aduc ajutoare, ca să scăpaţi din mîinile ghiaurilor. Întăriţi-vă inimile şi, în aşteptarea sosirii fraţilor musulmani, încălziţi-vă paloşele în sîngele necredincioşilor, ca să fiţi aşa cum vă vrea mai-marele tuturor oştilor de pe pămînt !

Atunci cei doi fraţi sărutară mîinile cuviosului schimnic, îi mulţumiră pentru credinţa lui şi-i grăiră :

— Dar cum ai să faci, sfinte pustnice, ca să scapi din strîmtoarea aceasta, cu toate ieşirile închise de creştini şi cu toate culmile înţesate de războinicii vrăjmaşi care te vor coperi sub un potop de stînci ?

Făţarnica răspunse :

— Allah are să mă ascundă privirilor lor şi voi trece nebăgată în seamă. Şi de m-ar vedea, tot n-ar putea să-mi facă rău, căci voi fi în mîinile lui

Allah care ştie să ocrotească pe dreptcredincioşii lui şi să nimicească pe necredincioşi.

Şarcan spuse :

— Cuvintele tale sînt pline de adevăr, o, sfinte schimnice ! Căci te-am văzut în toiul luptei punîndu-ţi neînfricat viaţa în primejdie, şi nici unul dintre cîinii aceia n-au cutezat să se apropie de tine ori măcar să te privească. Acuma nu-ţi mai rămîne decît să ne scapi din mîinile lor. Şi cu cît vei pleca mai degrabă să ne aduci ajutoare, cu-atîta fi-va mai bine. Iată, vine noaptea ; du-te, dară, ocrotit de întunecime, sub scutul lui Allah preaînaltul !

Atunci afurisita încercă să ia cu ea pe Daul-Macan, ca să-l dea pe mîna duşmanilor. Dar marele vizir Dandan, care în sufletul lui nu se încredea deloc în purtările ciudate ale anahoretului, stărui pe lîngă Daul-Macan să nu se ducă. Aşa că blestemata, de voie, de nevoie, plecă singură, aruncînd vizirului Dandan o privire chiorîşă.

Altmintrelea, în ce priveşte capul tăiat al mai-marelui oştirii creştineşti, bătrîna minţise spunînd că îl omorîse ea pe temutul războinic. Ea numai îi tăiase capul cînd el era mort, ucis în toiul luptei de unul dintre cei o sută de războinici musulmani. Şi acest războinic plătise cu viaţa marea lui faptă, căci de îndată ce căpetenia creştină îşi dete sufletul în mîinile făpturilor negre ale iadului, ostaşii creştini, văzînd cum căzuse căpetenia lor sub lancea musulmanului, năvăliră grămadă asupra-i şi-l sfîrtecară cu iataganele. Şi sufletul credinciosului se sui îndată la rai, în mîinile Răsplătitorului.

Estimp, cei doi regi, dimpreună cu vizirul Dandan şi cu cei patruzeci şi cinci de războinici, îşi petrecură noaptea în peşteră, iar în zori se deşteptară şi-şi făcură rugăciunile de dimineaţă, după

sfintele spălări îndătinate. Apoi, înviorați, se pregătiră de luptă. Și la glasul lui Daul-Macan se repeziră ca leii asupra unei turme de porci și făcură în acea zi un măcel năprasnic printre mulții lor vrăjmași. Paloșele se loveau de paloșe, lăncile de lăncii, iar sulițele scăpărau în armuri, căci războinicii se aruncau la luptă ca lupii însetați de sînge. Șarcan și Daul-Macan făcură să curgă atîtea valuri de sînge încît rîul din vale trecu peste maluri și valea însăși pieri sub grămezile de leșuri. La căderea nopții...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzeci și opta noapte

Ea urmă :

La căderea nopții, luptătorii se despărțiră și fiecare se întoarse la tabăra lui — tabăra musulmanilor fiind tot ascunzătoarea din peșteră. Ajungînd acolo, se numărară și văzură că în acea zi treizeci și cinci dintre ei căzuseră pe cîmpul de bătaie, așa că nu mai rămăseseră în totul decît zece luptători, afară de cei doi regi și de vizir. De-aci nainte nu mai aveau a se bizui decît numai și numai pe vitejia spadei lor și pe ajutorul celui preaînalt.

Ci văzînd aceasta, Șarcan își simți inima grea și nu se putu opri de-a suspina adînc și de-a spune :

— Ce-avem să facem acum ?

Dar toți războinicii dreptcredincioși îi răspunseră deolaolaltă :

— Nimic nu se poate întîmpla fără de voința lui Allah !

Șarcan își trecu toată noaptea fără să dea geană în geană, iar dimineața se ridică, își trezi tovarășii de luptă și le grăi :

— Fraților, nu mai sîntem decît treisprezece, între aceștia și regele Daul-Macan și vizirul Dandan. Eu socotesc că n-ar fi potrivit să cercăm a ieși de aici înfruntînd pe vrăjmași, căci oricîte minuni de vitejie am săvîrși noi, tot n-am putea să ținem piept mult timp haitei fără de număr a dușmanilor și nici unul dintre noi n-ar mai scăpa cu zile. Să ne ațînem, dară, cu spada în mînă la intrarea peșterii, ațîțîndu-i pe neprieteni să vină încoace. Și pe toți cîți or cuteza să intre și să ne atace avem să-i tăiem în bucăți unul după altul, aici în peșteră, unde sîntem mai tari decît ei. Și așa, tocîndu-l încet-încet pe dușman, vom putea să așteptăm ajutorul făgăduit de cuviosul schimnic.

Toți răspunseră :

— Gîndul măriei-tale este cum nu se poate mai înțelept și trebuie să-l schimbăm numaidecît în faptă.

Atunci, cinci luptători ieșiră din peșteră și se îndreptară către tabăra dușmanilor, ca să-i stîrnească la luptă cu mare strigare. Văzînd apoi că o ceată se avîntă spre ei, se întoarseră la peșteră, unde dreptcredincioșii îi așteptau la intrare, orînduiți în două șiruri.

Lucrurile se petrecură întocmai cum socotise Șarcan. De cîte ori încercau creștinii să intre în peșteră, erau înhățați și despicați numaidecît în două și nici unul nu mai putea ieși afară ca să-i vestească pe ceilalți despre primejdia care-i paște. În acea zi, căsăpirea ghiaurilor a fost mai cumplită

decît în celelalte zile şi n-a contenit pînă la căderea întunericului. Aşa a vroit Allah să-i orbească pe necredincioşi, ca să sporească vitejia din inimile slujitorilor lui.

A doua zi, creştinii ţinură sfat şi-şi spuseră :

— Lupta cu musulmanii n-are să aibă capăt decît dacă-i nimicim pe toţi pînă la unul. Să încercăm, dară, ca în loc să cucerim peştera cu spada, mai bine s-o împresurăm din toate părţile cu ostaşi, apoi s-o acoperim cu lemne uscate şi să le dăm foc, ca să-i ardem pe vrăjmaşi de vii. Şi-atunci, de vor vrea a primi, în loc să ardă, să ni se predea cu totul, îi vom lua prinşi şi-i vom tîrî la Constantinia, înaintea regelui nostru Afridonios. Dacă nu, îi vom lăsa să se facă din ei jerăgai spre a hrăni focurile iadului — arde-i-ar şi bătu-i-ar Christos, şi pe ei, şi pe moşii, şi pe copiii lor, şi făcear-ar din ei covor sub tălpile creştinătăţii !

După ce hotărîră aşa, zoriră cu toţii să grămădească butuci în jurul peşterii...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, lăsă urmarea pentru a doua zi.

Ci într-a nouăzeci şi noua noapte

Ea urmă :

Zoriră cu toţii să grămădească butuci în jurul peşterii, clădindu-i cît putură pînă sus, după care le puseră foc.

Cînd musulmanii simțiră în peșteră căldura care-i dogora și care, crescînd într-una, îi silea să iasă afară — se strînseră laolaltă și năvăliră toți deodată, deschizîndu-și drum prin flăcări. Dar fu vai de ei, că-n cealaltă parte, cum erau orbiți de flăcări și de fum, soarta îi dete vii în mîinile neprietenilor care se repeziră să-i și ucidă pe loc.

Căpetenia lor însă îi opri, spunîndu-le :

— În numele lui Christos, hai să zăbovim cu uciderea lor pînă ce vom fi la Constantinia, dinaintea regelui Afridonios, care tare se va mai bucura să-i vadă prinși. Legați-le lanțuri de gît și să-i tîrîm așa pînă la Constantinia îndărătul cailor.

Îi legară, așadar, cu frînghii și-i puseră sub paza unor luptători. Apoi, ca să cinstească prinderea vitejilor, oastea creștină se puse pe mîncat și pe băut. Și-atîta băură pînă ce, pe la miezul nopții, căzură jos ca morți.

Atunci, Șarcan privi în jurul lui, văzu toate acele trupuri întinse pe jos și-i șopti fratelui său Daul-Macan :

— Mai e vreun mijloc pentru noi să ieșim din încurcătură ?

Daul-Macan răspunse :

— Frate, cu adevărat nu mai știu, căci iată-ne ca păsările în colivie.

Pe Șarcan îl cuprinse o mînie atîta de cumplită, că scoase un suspin adînc, de plesniră toate funiile care-l legau. Sări apoi în picioare, alergă la fratele lui și la vizirul Dandan, se grăbi să-i sloboadă din legături și pe urmă se repezi la mai-marele străjilor, îi smulse cheile de la cătușele cu care erau legați cei zece musulmani și-i slobozi și pe ei numaidecît. Fără pic de zăbavă, se înarmară apoi cu armele creștinilor beți, săriră pe caii lor și, pe

tăcutele, deteră pinteni și pieriră, mulțumind lui Allah pentru scăpare.

Gonind de zor, ajunseră în vîrful muntelui. Atunci Șarcan îi opri o clipită și le spuse :

— *Acuma, că sîntem scăpați, cu ajutorul lui* Allah, am să vă spun care este gîndul meu.

Ei întrebară :

— Care-i gîndul tău ?

Șarcan grăi :

— Ne vom risipi ici și colo pe culmea muntelui și ne vom îngroșa glasul și vom striga din toată puterea : „Allahu akbar !" Atunci munții toți și văile și stîncile vor începe să răsune, iar ghiaurii, încă beți, vor crede că oastea musulmană cade asupra lor. Și cum sînt amețiți, se vor ucide între ei pe întuneric și se vor măcelări pînă la ziuă.

Toți răspunseră că e bine și că se supun, și făcură așa cum îi sfătuise Șarcan. Cînd auziră glasurile care vuiau din munți, sporite de mii de ori în întuneric, necredincioșii se ridicară cu spaimă, își puseră în grabă armurile și strigară :

— Pe Christos, toată oastea musulmană este asupra noastră !

Și se aruncară turbați unii asupra altora și se măcelăriră, și nu se mai opriră decît dimineața, pe cînd ceata de musulmani zorea la drum către Constantinia.

Și-n vreme ce Daul-Macan și Șarcan, dimpreună cu vizirul Dandan și cu ceilalți ostași, drumețeau așa în zorii dimineții, văzură ridicîndu-se în calea lor o pulbere mare...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă

Ea urmă :

Văzură ridicîndu-se în calea lor o pulbere mare şi auziră glasuri care strigau : „Allahu akbar !" Nu peste mult zăriră o oaste musulmană, cu steagurile desfăşurate, înaintînd grabnic spre ei. Sub marile steaguri, pe care stau scrise cuvintele credinţei : „Nu este alt Dumnezeu decît Allah, şi Mahomed este trimisul lui !" se iviră, călare, în fruntea războinicilor, emirii Rustem şi Bahraman. Iar îndărătul lor, ca nişte valuri fără de număr, înaintau oştenii musulmani.

Cînd emirii Rustem şi Bahraman văzură pe regele Daul-Macan şi pe tovarăşii lui, săriră numaidecît din şa şi veniră să li se închine.

Daul-Macan îi întrebă :

— Cum le merge fraţilor noştri întru Mahomed sub zidurile Constantiniei ?

Ei răspunseră :

— Sînt în deplină sănătate şi le merge bine. Marele sfetnic ne-a trimis la voi, cu douăzeci de mii de luptători, ca să vă stăm în ajutor.

Atunci Daul-Macan îi întrebă :

— Ci cum de aţi aflat că sîntem în primejdie ?

Ei răspunseră :

— Cucernicul schimnic ne-a dat ştire, după ce-a trudit o zi şi-o noapte de umblet, răzbind pînă la noi, ca să ne îndemne să zorim încoace. El acuma se află în afară de orice primejdie, lîngă marele sfetnic, îmbărbătîndu-i pe dreptcredincioşi

în lupta cu ghiaurii închiși între zidurile Constantinici.

Cei doi frați, bucuroși de vestea cea bună, nălțară mulțumire lui Allah că sfîntul schimnic scăpase de primejdie, apoi povestiră celor doi emiri toate cîte se petrecuseră la mînăstire, și adăugară :

— Acuma necredincioșii, care s-au măcelărit toată noaptea, trebuie să fie tulburați și buimăciți văzîndu-și greșeala. De aceea, fără a le lăsa răgaz să-și vie în fire, să cădem asupra lor de sus, din munte, să-i nimicim și să le luăm întreaga pradă și bogățiile pe care le-am ridicat noi de la mînăstire.

Numaidecît oastea întreagă a dreptcredincioșilor, trecînd sub porunca lui Daul-Macan și a lui Șarcan, se aruncă din vîrful muntelui ca un trăsnet asupra taberei necredincioșilor, sfîrtecîndu-i cu paloșele și cu lănciile. Iar la sfîrșitul zilei nu mai rămăsese din toți necredincioșii nici unul în stare să se ducă și să le povestească marele prăpăd blestemaților închiși între zidurile Constantiniei.

După ce ostașii creștini fură nimiciți, musulmanii luară bogățiile și toată prada și-și petrecură noaptea în tihnă, mulțumiți de izbîndă și dînd slavă lui Allah pentru binefacerile lui.

A doua zi, în zori, Daul-Macan hotărî plecarea oștirii și spuse căpeteniilor :

— Acuma trebuie să zorim spornic către Constantinia și să ne unim cu oastea marelui sfetnic care înpresoară orașul și care nu mai are cu el mulți luptători. Dacă împresurații ar afla că voi sînteți aici, ar înțelege că musulmanii de sub ziduri sînt în număr mic și ar răzbi o ieșire, de mare primejdie pentru ai noștri.

Atunci tabăra fu ridicată și porniră cu toții degrabă spre Constantinia, pe cînd Daul-Macan, ca să-i îmbărbăteze pe ostași, alcătui și cîntă pe tot drumul imnul acesta de slavă :

Ție ți'nalț, mărite Doamne, slavă,
Ție, ce slava și-nălțarea ești,
Care m-ai dus de mînă spre izbavă
Și-ntre primejdii mi-ai aprins nădejdi !

Mi-ai dăruit desfătul bogăției
Și tronu-mpărătesc de la părinți,
Mi-ai pus în suflet duhul vitejiei
Și-n mînă paloș greu, de biruinți.

Tu m-ai făcut stăpîn pe-o țară sfîntă,
La sînul tău mă porți și-mi afli rost.
Lumina ta de aur mă-nveșmîntă
Și numai tu mi-ești scut și adăpost.

Tu m-ai hrănit și-ai îngrijit de mine.
Tu mi-ai fost sprijin și alean pe cînd,
Rătăcitor prin țările străine,
Eram o biată umbră pe pămînt.

Mărire ție ! Tu mi-ai pus pe frunte
Cununa slavei tale. Brațul tău
Zdrobi ghiaurii-n toiul luptei crunte
Și ca pe-o turmă-i prăvăli în hău.

Mărire ție ! Glasul tău năprasnic
I-a spulberat de-a valma și i-a-nvins.
Nu-s beți de vin, ci sînt de-al morții praznic
La care i-ai chemat și i-ai împins.

Iar dacă dintre cei ce cred în tine
Mulți au căzut în bătălia grea,
Li-i sufletul acuma în senine
Grădini de tihnă, sus, în preajma ta,

Acolo-n țara unde moartea piere,
Prin crînguri verzi, sub cerul larg deschis,
Pe țărmurii izvoarelor de miere,
În raiu-nmiresmat cu flori de vis.

Daul-Macan tocmai sfîrșea de cîntat stihurile acestea, cînd se și văzu ridicîndu-se în zare un praf negru, care, după ce se risipi...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută și una noapte

Ea urmă:

Se văzu ridicîndu-se în zare un praf negru care, după ce se risipi, lăsă să se ivească afurisita de bătrînă, Muma-Prăpădurilor, sub înfățișarea cuviosului pustnic. Toți se repeziră să-i sărute mîna, în vreme ce, cu lacrimi în ochi și cu glas prefăcut, ea le grăi:

— Aflați nenorocirea, popor de dreptcredincioși! și mai cu seamă, grăbiți-vă pașii! Peste frații voștri musulmani, care aveau tabăra sub zidurile Constantiniei, au năvălit pe neașteptate cetele fără de număr ale împresuraților, i-au împrăștiat din corturi și i-au pus pe fugă. Alergați degrabă în

ajutorul lor, altfel nici urmă nu veţi mai afla din marele sfetnic şi din oştenii lui !

Cînd Daul-Macan şi Şarcan auziră acestea, inima începu să le bată de să le spargă pieptul şi, în culmea nemîngîierii, îngenunchiară dinaintea pustnicului şi-i sărutară picioarele. Şi toţi luptătorii începură să suspine şi să hohotească de durere. Dar nu tot aşa făcu şi marele vizir Dandan. El singur nu coborî de pe cal şi nu sărută mîinile şi picioarele pustnicului-cobe, ci, în faţa tuturor căpeteniilor, grăi cu glas tare :

— În numele lui Allah, musulmanilor, inima mea încearcă o mare scîrbă de acest pustnic şi simt că-i un suflet blestemat, unul dintre alungaţii de la uşa milosîrdei cereşti ! Credeţi-mă, musulmani, lepădaţi-vă de vrăjitorul ăsta afurisit ! Daţi crezare bătrînului tovarăş al răposatului rege Omar Al-Neman şi, fără a mai ţine seama de vorbele blestematului, să ne grăbim spre Constantinia !

La aceste cuvinte, Şarcan spuse vizirului Dandan :

— Alungă-ţi din suflet bănuielnicele prepusuri, căci tu nu ai văzut ca mine pe-acest sfînt schimnic cum îmbărbăta în vălmăşagul bătăliei inimile mahomedanilor şi cum înfrunta fără de teamă paloşele şi lănciile. Caută, dar, a nu mai vorbi de rău pe acest sfînt, căci defăimarea este lucru de veştejit, iar vrăjmăşia împotriva celui bun este de osîndit. Şi mai ia aminte că de nu l-ar fi iubit Allah, nu i-ar fi dat atîta putere şi-atîta neîncovoiere, şi nu l-ar fi izbăvit din chinurile temniţei.

După ce spuse acestea, Şarcan porunci să i se deie anahoretului o catîrcă sprintenă, mîndru împodobită cu un cioltar de preţ, şi-i grăi :

— Suie-te pe catîrcă şi nu mai merge pe jos, părinte al nostru, preacuvioase schimnice !

Dar fățarnica bătrînă strigă :

— Cum să mă pot eu odihni, măria-ta, cîtă vreme trupurile dreptcredincioșilor zac neîngropate sub zidurile Constantiniei ?

Și nu voi să se urce nici cum pe catîrcă, ci se amestecă printre luptători și începu să se foiască printre pedestrași și printre călăreți ca o vulpe în căutarea prăzii. Și tot umblînd așa, nu înceta să spună cu glas tare versete din *Coran* și să nalțe rugi celui preaîndurător, pînă ce se arătară venind în mare neorînduială rămășițele oștirii de sub porunca marelui sfetnic.

Atunci Daul-Macan chemă pe marele sfetnic și-i ceru să povestească în de-amănuntul prăpădul suferit. Iar marele sfetnic, cu obrazul topit și cu sufletul sfărîmat, povesti tot ce se întîmplase.

Ci totul fusese ticluit de blestemata de Muma-Prăpădurilor. De cum plecaseră emirii Rustem și Bahraman, căpeteniile turcilor și curzilor, să le dea ajutor lui Daul-Macan și lui Șarcan, oastea tăbărîtă sub zidurile Constantinei rămase mult slăbită în număr. De teamă să nu afle și creștinii, marele sfetnic n-a spus nimic ostașilor, gîndind că poate ar fi printre ei vreun vînzător. Dar bătrîna, care de îndelungă vreme nu aștepta decît ceasul acesta prielnic, pentru care lucrase cu-atîta caznă și migală, alergă numaidecît la cei împresurați, strigă la una dintre căpeteniile de pe ziduri și-i ceru să-i arunce o sfoară. I se aruncă, și ea legă de sfoară o scrisoare, în care spunea regelui Afridonios :

„Această scrisoare este din partea iscusitei, vicleneí și cumplitei Muma-Prăpădurilor, cea mai spăimîntătoare urgie de la Răsărit și de la Apus, către regele Afridonios, pe care Christos să-l aibă întru mare mila sa !

Află, măria-ta, că de-acum înainte liniștea va domni în inima ta, căci am pus la cale o viclenie ce duce la pieirea vrăjmașilor musulmani. După ce-am luat prinși și i-am legat în lanțuri pe regele lor Daul-Macan, pe fratele acestuia Șarcan și pe vizirul Dandan, și-am nimicit oastea cu care ei prădaseră mînăstirea călugărului Matruna, am izbutit să-i slăbesc pe împresurători, îndemnîndu-i să trimită două treimi din oastea lor în vale, unde vor fi nimiciți de oștile biruitoare ale luptătorilor lui Christos.

Nu-ți rămîne decît să dai o năvală cu toți ostașii deodată împotriva împresurătorilor, să-i ataci în tabăra lor, să pui foc la corturilor lor și să-i măcelărești pînă la unul : lucru ce-ți va fi ușor, cu ajutorul Domnului nostru Christos și al sfintei Fecioare, care m-or răsplăti odată și-odată pentru tot binele ce-l fac întregii creștinătăți !“

Cetind scrisoarea, regele Afridonios fu cuprins de o bucurie mare și chemă numaidecît pe regle Hardobios, care venise și se închisese în Constantinia cu trupele lui din Chezareea. Și îi ceti și lui scrisoarea de la Muma-Prăpădurilor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută doua noapte

Ea urmă :

Îi citi și lui scrisoarea de la Muma-Prăpădurilor. Atunci regele Hardobios, strigă în culmea bucuriei :

— Iată, măria-ta, nemaipomenitele vicleşuguri ale doicii mele, Muma-Prăpădurilor! Iată că ea ne-a fost mai de folos decît toate armiile de ostaşi. Numai privirea ei aruncată asupra vrăjmaşilor pricinuieşte mai multă spaimă decît vederea tuturor făpturilor iadului la ziua cea cumplită a Judecăţii!

Regele Afridonios răspunse:

— Să dea Domnul să nu fim niciodată lipsiţi de vederea acestei femei de nepreţuit! Şi ajute-i să rodească întru isteţii şi vicleşuguri!

Şi dete numaidecît porunci căpeteniilor oştirii să vestească ostaşilor ceasul de pornire a bătăliei. Atunci se strînseră oştenii din toate părţile şi-şi ascuţiră săbiile, chemară în ajutor crucea, hulind şi blestemînd, şi trudind, şi urlînd. Şi toţi de-a valma se repeziră prin poarta cea mare a Constantiniei.

La vederea creştinilor care înaintau în şiruri de bătaie, cu paloşele în mîini, marele sfetnic înţelese primejdia. Porunci îndată să pună toţi oamenii braţele pe arme, zorindu-i:

— Luptători musulmani, fiţi cu temei în credinţa voastră! Ostaşi, dacă daţi înapoi, sînteţi pierduţi: dar, dacă vă ţineţi dîrji, veţi birui! Voi ştiţi că vitejia nu-i decît răbdarea de a ţine o clipită mai mult. Şi nu-i pe pămînt lucru atît de strîmt încît Allah să nu-l mai poată lărgi! Mă rog celui preaînalt să vă binecuvînteze şi să vă aibă sub ochiul lui îndurător!

Cînd musulmanii auziră aceste cuvinte, curajul lor nu mai avu margini şi strigară cu toţii: „Nu e alt Dumnezeu decît numai Allah!"

Creştinii, la rîndul lor, îndemnaţi de preoţi şi de călugări, nălţară rugi lui Christos, crucii şi Maicii Fecioare. Pe urmă, învălmăşindu-şi larma, cele

două oşti se încrîncenară în bătălie, de curse sîngele pîrîuri şi capetele zburară de-a valma. Ci îngerii cei buni fură de partea dreptcredincioşilor, iar îngerii cei răi îmbrăţişară pricina necredincioşilor. Şi se văzu atunci unde erau mişeii şi unde cei fără de teamă. Se repezeau cei viteji în vălmăşag, şi unii omorau, iar alţii erau retezaţi din şea. Fu o bătălie cumplit de sîngeroasă, leşurile acoperiră peste tot pămîntul şi stratul lor se ridică pînă la pieptul cailor. Dar ce putea vitejia dreptcredincioşilor faţă de numărul fără de sfîrşit al blestemaţilor de rumi ? La căderea nopţii, mahomedanii fură împinşi îndărăt, corturile lor nimicite, iar tabăra căzu în puterea celor din Constantinia.

Atunci, în plină fugă şi neorînduială, ei întîlniră oastea biruitoare a regelui Daul-Macan, care se întorcea din valea unde creştinii de la mînăstire îşi găsiseră pieirea.

Şarcan chemă la el pe marele sfetnic şi, cu glas tare, în faţa căpeteniilor, îl îmbrăţişă şi-l lăudă pentru dîrzia lui în bătălie, înţelepciunea în retragere şi stăpînirea de sine în înfrîngere. Apoi, toţi războinicii musulmani, acum strînşi într-o oaste mare, nu mai rîvneau decît întru răzbunare, înaintînd nezăbavnici către Constantinia, cu steagurile desfăşurate.

Cînd văzură creştinii apropiindu-se oastea aceasta îndîrjită deasupra căreia fluturau steagurile purtînd scrise pe ele Tîlcurile Credinţei, se făcură galbeni ca şofranul şi-ncepură să se jeluiască şi să cheme în ajutor şi pe Christos, şi pe Maria, şi pe Ana, şi crucea, şi rugau pe patriarhii şi preoţii cei mişei să mijlocească pentru ei pe lîngă sfinţii lor.

Cînd oastea mahomedană ajunse sub zidurile Constantiniei şi se găti de luptă, Şarcan înaintă către fratele său Daul-Macan şi-i spuse :

— O, mărite rege al vremii, creştinii, iată, e limpede că vor primi lupta, întocmai ceea ce rîvnim noi cu aprindere. Aş vrea să-ţi spun gîndul meu, căci cugetul este însuşirea cea mai de seamă a oricărei bune orînduieli.

Regele grăi :

— Care-i, dar, gîndul tău, o, iscusitule întru gînduri minunate ?

Şarcan răspunse :

— Iată : cea mai bună rînduială în luptă cere ca eu să ţin piept la mijloc, chiar în faţa rîndurilor vrăjmaşe ; marele vizir Dandan să stea de-a dreapta oştenilor mei, emirul Turcaş de-a stînga, emirul Rustem să se înşiruie pe latura dreaptă, iar emirul Bahraman pe cea stîngă. Tu, măria-ta, vei rămîne sub umbra steagului cel mare, ca să ai privirea asupra întregii încăierări, căci tu eşti reazemul nostru şi singura nădejde, după Allah ! Iară noi toţi vom fi în jurul tău, ca să-ţi slujim de pavăză !

Daul-Macan mulţumi fratelui său pentru gîndul cel bun şi pentru credinţa lui, şi porunci să se treacă de îndată la îndeplinirea celor cuvenite pentru bătălie.

Estimp, iată că din rîndurile luptătorilor rumi ieşi un călăreţ înaintînd grabnic către musulmani şi, cînd fu aproape, se văzu că era călare pe o catîrcă ce îndemna spornic şi mărunt, înşeuată cu o şa de mătase albă şi acoperită cu o ţesătură de Caşmir. Iar călăreţul era un bătrîn frumos, cu barbă albă şi cu înfăţişare cucernică, învăluit într-o mantie de lînă albă. Se apropie de locul unde era Daul-Macan şi grăi :

— Am fost trimis la voi să vă aduc solie. Sînt numai un mijlocitor, iar mijlocitorul se cade a se bucura de ocrotire. Daţi-mi, dară, putinţa să

vorbesc, fără să fiu tulburat, și să vă spun solia mea.

Atunci Șarcan răspunse :

— Ești ocrotit !

Solul descălecă de pe catîrcă, scoase crucea care-i atîrna la gît și o întinse către rege spunînd :

— Vin la voi ca trimis al regelui Afridonios, care a binevoit să urmeze sfaturile pe care i le-am dat de a pune capăt războiului acestuia ruinător, ce-a nimicit atîtea ființe făcute după chipul lui Dumnezeu. Vin să stărui în numele lui să încheiem războiul printr-o luptă numai între el, regele Afridonios, și căpetenia războinicilor musulmani, prințul Șarcan.

La aceste vorbe, Șarcan grăi :

— Bătrîne, întoarce-te la regele ghiaurilor și spune-i că războinicul musulman Șarcan primește lupta. Mîine dimineață, după ce ne vom fi hodinit de drumul trudnic, avem să-ncrucișăm amîndoi armele.

Bătrînul se întoarse la regele Constantiniei să-i ducă răspunsul. Iar cînd se lumină de ziuă, regele Afridonios înaintă în mijlocul meidanului. Călărea pe un cal voinic de bătălie și purta o za din ochiuri de aur în pieptul căreia sclipea o oglindă împodobită cu nestemate. Ținea în mînă o sabie încovoiată, iar peste umăr își trecuse un arc făcut după moda înzorzonată a oamenilor din Apus. Și, cînd fu aproape de șirurile musulmane, ridică viziera și strigă :

— Iată-mă ! Cel ce știe cine sînt trebuie să știe la ce să se aștepte ! Iar cel ce nu știe, va afla îndată. Sînt regele Afridonios, peste a cărui frunte strălucește binecuvîntarea !

Dar nici nu sfîrșise de vorbit, și în fața lui se și înfățișă prințul Șarcan, călare pe un murg

înșeuat cu o șa de atlaz. Ținea în mînă un paloș indian cu o lamă în stare să despice capetele, și lucruri încă și mai tari. Împingîndu-și calul către cel al regelui Afridonios, strigă :

— Apără-te, ticălosule ! Mă ici drept un tînerel cu pielea de fată mare, care ar sta mai degrabă în patul tîrfelor decît pe cîmpul de bătaie ? Iată numele meu, nevrednicule !

Și, zicînd aceasta, Șarcan roti paloșul și-i dete vrăjmașului o lovitură atît de cumplită, că acesta abia putu să scape teafăr făcîndu-și calul să sară într-o parte. Pe urmă, amîndoi, avîntîndu-se unul asupra altuia, păreau doi munți ce se izbesc ori două mări care năvălesc una în alta. Se îndepărtau și iar se apropiau, ca să se despartă iar, și iar să se apropie. Și se repezeau să-și dea lovituri pe care mereu le abăteau, sub ochii celor două oștiri ce strigau ba că biruința e a lui Șarcan, ba că e a regelui ghiaurilor, și-așa pînă la apusul soarelui, fără să se fi ajuns la un capăt.

Și chiar în ceasul cînd soarele da în scapăt, deodată Afridonios strigă lui Șarcan :

— În numele lui Christos, privește îndărătul tău, luptător prăpădit, voinic al fugii ! Iată că ți se aduce alt cal ca să lupți mai cu folos cu mine care-mi păstrez și de-acum înainte tot calul cu care-am început. Ceea ce faci tu e faptă de rob, nu de luptător viteaz ! Șarcane, ești mai prejos decît robii !

Auzind acestea, Șarcan, turbat de mînie, se întoarse să vadă de ce cal vorbea creștinul, dar nu văzu nimic. Era numai un șiretlic al blestematului care, prilejindu-se de întoarcerea care i-l lăsa pe Șarcan la îndemînă, își învîrti sulița și i-o aruncă în spate.

Șarcan scoase un urlet năprasnic și se prăbuși pe oblîncul șeii. Iar blestematul de Afridonios, lăsîndu-l ca mort, dete strigăt mișel de biruință și plecă în galop către șirurile creștinilor.

Musulmanii, văzîndu-l pe Șarcan prăbușit cu fața pe oblînc, alergară în ajutorul lui. Cei dintîi care ajunseră la el fură...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, se opri.

Ci într-a o sută treia noapte

Ea urmă :

Cei dintîi care ajunseră la el fură vizirul Dandan și emirii Rustem și Bahraman. Îl ridicară pe brațe și zoriră să-l ducă în cortul fratelui său, regele Daul-Macan, care turba de mînie, de durere și de dor de răzbunare. Șarcan fu încredințat doftorilor chemați în grabă și apoi cei de față izbucniră în suspine și-și petrecură noaptea împrejurul patului pe care zăcea viteazul.

Mai dinspre ziuă, sosi și sfîntul pustnic care intră la rănit, îi ceti cîteva versete din *Coran* și-și puse pe capul lui amîndouă mîinile. Atunci Șarcan scoase un suspin adînc, deschise ochii, și primele lui vorbe fură o mulțumire pentru cel multmilostiv care-i îngăduise să se mai afle în viață. Se-ntoarse apoi către fratele său Daul-Macan și-i grăi :

— Blestematul acela m-a rănit printr-o mișelie. Dar, slavă lui Allah, lovitura n-a fost de moarte. Unde este sfîntul pustnic ?

Daul-Macan îi răspunse :

— Iată-l la căpătîiul tău.

Atunci Șarcan luă mîinile pustnicului și le sărută. Iar pustnicul se rugă pentru însănătoșire și-l îmbărbătă :

— Fiule, îndură-ți durerile răbdător și vei avea răsplata ta de la Răsplătitor !

Estimp, Daul-Macan, care ieșise pentru o clipită, se întoarse în cort, sărută pe Șarcan și mîinile pustnicului, spunînd :

— O, frate, Allah să te ocrotească ! Iată, voi alerga să te răzbun, omorîndu-l pe blestematul, pe mișelul, pe cîinele acela de Afridonios, regele ghiaurilor !

Șarcan încercă să-l oprească, dar nu izbuti. Și vizirul Dandan și cei doi emiri și marele sfetnic se arătară gata să meargă ei și să-l omoare pe blestemat, dar Daul-Macan și sărise pe cal, strigînd :

— Pe izvorul Zamzam ! Cu mîna mea am să-l pedepsesc pe cîine !

Și dete pinteni calului spre mijlocul meidanului. Cine l-ar fi văzut, ar fi zis că e însuși viteazul Antar în toiul vălmășagului, călare pe calul lui cel negru, mai iute decît vîntul și decît fulgerul.

La rîndul său, și blestematul de Afridonios dedese pinteni calului spre meidan. Luptătorii se izbiră și, ori unul, ori altul, trebuia să dea vrăjmașului lovitura din urmă, căci, de data aceasta, era o luptă care nu se mai putea sfîrși decît cu moartea unuia dintre ei. Iar moartea, în adevăr, lovi pe blestematul cel mișel, căci Daul-Macan, cu puterea înmiită de dorul de răzbunare, după cîteva încercări neizbutite, răzbi să-l atingă pe vrăjmaș la gît și, dintr-o fulgerare, îi despică viziera și gîtul

pînă la grumaz, spulberîndu-i căpățîna de pe umeri.

Atunci, musulmanii năvăliră ca trăsnetul asupra șirurilor creștine și făcură printre ei un măcel fără de seamăn. Și omorîră așa cincizeci de mii, pînă la căderea nopții. Atunci, la adăpostul întunecimii, necredincioșii fugiră în Constantinia și se închiseră în dosul porților ca să-i zăgăzuiască pe mahomedanii biruitori să scape în cetate. Așa dete Allah izbînda luptătorilor întru credință.

Pe urmă, musulmanii se întoarseră la corturi, cu prăzile luate de la rumi. Căpeteniile înaintară și se închinară dinaintea regelui Daul-Macan, care nălță rugă de mulțumire celui preaînalt pentru biruință, după care regele intră la fratele său Șarcan și-i duse vestea cea bună. Atunci Șarcan își simți inima înviorată și trupul parcă mai însănătoșit, și grăi către fratele său :

— Să știi, frate al meu, că biruința se datorează numai rugăciunilor preacucernicului schimnic, care, în tot răstimpul luptei, s-a rugat Cerului și a chemat binecuvîntarea lui Allah asupra luptătorilor dreptcredincioși.

Ci ticăloasa bătrînă, aflînd vestea morții regelui Afridonios și înfrîngerea oștirii lui, se schimbă la față, culoarea ei galbenă se prefăcu în verde și lacrimile o înăbușiră. Izbuti însă, pînă la urmă, să se stăpînească și lăsă să se creadă că lacrimile se datorau bucuriei ce-o simțea la știrea biruinței musulmanilor. Ci în sinea ei punea la cale cea mai rea dintre uneltiri, ca să ardă de durere inima lui Daul-Macan. Și, în acea zi, ca de obicei, unse cu leacuri și cu alifii rănile lui Șarcan, și-l obloji cu cea mai mare grijă, și porunci tuturora să iasă ca să-l lase să doarmă în tihnă. Atunci toți ieșiră din

cort și-l lăsară pe Șarcan singur, cu pustnicul-piază de nenorocire.

După ce Șarcan căzu într-un somn adînc...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patra noapte

Ea urmă :

După ce Șarcan căzu într-un somn adînc, zavistnica bătrînă, care-l pîndea ca o lupoaică însetată de sînge ori ca o năpîrcă blestemată, se ridică, se apropie de căpătîi și scoase din haină un pumnal înveninat cu o otravă atît de năprasnică încît ar fi făcut să se topească și piatra. Luînd jungherul cu mîna ei ucigașă și înfigîndu-l în gîtul lui Șarcan, despărți capul de trunchi. Așa muri, prin puterea ursitei și prin uneltirile diavolești ale blestematei aceleia, viteazul vitejilor musulmani, neînfricatul cel fără de seamăn, Șarcan, fiul regelui Omar Al-Neman.

După ce-și împlini neagra răzbunare, bătrîna puse alături de capul retezat al lui Șarcan o hîrtie pe care scrisese cu mîna ei :

„Această scrisoare este din partea marei Șauahi, numită și Muma-Prăpădurilor, către musulmanii aflați aici, în țara creștinilor.

Aflați că eu singură am avut bucuria de a omorî altădată pe regele vostru Omar Al-Neman, chiar acolo, în palatul lui ; eu am fost pricina înfrîngerii și a măcelăririi voastre în valea mînăstirii ; tot

eu, cu însăși mîna mea și mulțumită vicleniilor de mine orînduite, am retezat astăzi capul prințului Șarcan, căpetenia voastră. Și trag nădejde să tai, cu ajutorul Cerului, și capul regelui vostru Daul-Macan și pe al vizirului Dandan! Gîndiți-vă, acuma, dacă vă e de folos a mai rămînea în țara noastră ori să vă întoarceți într-a voastră. Orice-ați face, aflați de la mine că niciodată n-aveți să izbutiți în ce v-ați pus de gînd. Și-aveți să pieriți cu toții, pînă la unul, sub zidurile Constantiniei, prin brațul meu și prin vicleniile mele, și mulțumită lui Christos, stăpînul nostru!"

Punînd scrisoarea lîngă cel ucis, bătrîna se furișă afară din cort și se întoarse la Constantinia, ca să-i vestească pe creștini despre răutățile ei. Pe urmă intră în biserică și se rugă și plînse moartea regelui Afridonios și mulțumi diavolilor ei pentru moartea prințului Șarcan.

Estimp, după uciderea prințului Șarcan, iată că la ceasul chiar cînd se făptuia mișelia, marele vizir Dandan nu putea închide ochii și era tare îngrijorat și parcă-și simțea pieptul apăsat de greutatea întregii lumi. Pînă la urmă se hotărî să se scoale și ieși din cort să răsufle. Și, cum se preumbla așa, văzu pe schimnic îndepărtîndu-se grabnic de tabără. Își spuse atunci: „Prințul Șarcan trebuie să fie acuma singur. Mă duc să veghez lîngă el, ori să stăm de vorbă, dacă-o fi treaz."

Cînd intră în cortul lui Șarcan, văzu numaidecît o baltă de sînge pe jos, apoi văzu pe pat și trupul, și capul lui Șarcan cel descăpățînat.

Văzînd acestea, vizirul Dandan scoase un urlet atît de năprasnic că trezi pe toți cei adormiți și

ridică în picioare întreaga tabără și toată oștirea, ca și pe regele Daul-Macan, care alergă la cort, unde îl găsi pe vizirul Dandan plîngînd lîngă trupul fără de viață al fratelui său, prințul Șarcan. În fața cumplitei priveliști, Daul-Macan strigă : „Ya Allah ! ce grozăvie !“ și căzu la pămînt...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, se opri.

Ci într-a o sută cincea noapte

Ea urmă :

În fața cumplitei priveliști, Daul-Macan strigă : „Ya Allah ! ce grozăvie !“ și căzu la pămînt. Atunci vizirul și emirii se strînseră în jurul lui și-i făcură vînt cu pulpanele hainelor. Daul-Macan își veni în simțire și strigă :

— O, frate Șarcane, tu, cel mai viteaz dintre viteji, ce demon te-a adus în această stare ?

Și-i curgeau lacrimile șiroaie și suspina, și la fel și vizirul Dandan, și emirii Rustem și Bahraman, și mai cu seamă marele sfetnic.

Și, deodată, vizirul Dandan zări scrisoarea, o luă și o ceti regelui Daul-Macan, de față cu ceilalți, și-apoi spuse :

— Vezi acuma, măria-ta, de ce chipul mișelului acela de pustnic îmi făcea atîta scîrbă !

Iar regele Daul-Macan, tot plîngînd, răcni :

— Pe Allah ! am să pun mîna pe această babă și-am să-i torn cu însumi în gaură plumb topit,

am s-o-nfig în ţeapă, după care am s-o spînzur de păr şi-am s-o bat de vie în cuie deasupra porţii celei mari de la Constantinia !

Pe urmă, Daul-Macan făcu o înmormîntare măreaţă fratelui său, şi plînse cu lacrimi amare după el. Îl îngropă la poalele unei coline, sub o boltă mare de alabastru şi de aur, şi zile în şir nu mai conteni să plîngă şi să suspine, pînă ce ajunse ca o umbră. Atunci vizirul Dandan, stăpînindu-şi durerea, veni la el şi-i spuse :

— Măria-ta, pune balsam durerii tale şi şterge-ţi ochii ! Au nu ştii că acuma fratele tău se află între mîinile preadreptului Răsplătitor ? Şi la ce-ţi slujeşte jalea pentru ceea ce nu se mai poate îndrepta, cînd totul este scris să se întîmple la vremea sa ? Ridică-te, dară, măria-ta, pune mîna pe arme, şi să cugetăm cum să împresurăm mai vîrtos cetatea necredincioşilor : asta-i cea mai potrivită cale de a ne răzbuna pe deplin.

Pe cînd vizirul Dandan îl îmbărbăta astfel pe regele Daul-Macan, un olăcar veni de la Bagdad aducînd o scrisoare de la Nozhatu către fratele ei. Şi în scrisoare se spunea :

„Îţi trimit, frate al meu, o bună vestire !

Soţia ta, tînăra roabă pe care ai lăsat-o însărcinată, a născut cu bine un băiat luminos ca luna la vremea Ramadanului. Şi am socotit să-i dau numele Kanmacan, întrucît «el este ceea ce trebuie să fie». Toţi învăţaţii noştri şi toţi cetitorii în stele prorocesc că băiatul va făptui lucruri vrednice de pomenire, căci naşterea lui a fost însoţită de minuni şi de semne fără de seamăn.

Şi mai află că m-am prilejit de naşterea lui, ca să nalţ rugăciuni şi juruinţe în toate moscheile

pentru tine, pentru băiatul tău și pentru biruința ta asupra neprietenilor.

Te mai vestesc că sîntem toți în deplină sănătate și mai ales prietenul tău hamamgiul, care se simte cît se poate de bine și dorește călduros, ca și noi, să capete vești de la tine.

Aici, anul acesta, au căzut ploi îmbelșugate și roadele se vestesc a umple hambarele.

Pacea și ocrotirea lui Allah fie cu tine și cu ai tăi !"

După ce Daul-Macan citi scrisoarea, răsuflă o dată din adînc și strigă :

— Acuma, vizire, cînd Allah m-a miluit cu băiatul meu Kanmacan, jalea mi s-a mai potolit și inima mea începe iar să se întoarcă la viață ! Să cugetăm, dară, cum să cinstim mai potrivit sfîrșitul jalei după răposatul meu frate, așa cum cer obiceiurile noastre.

Vizirul răspunse :

— Gîndul măriei-tale este bun.

Și puse să se ridice corturi mari lîngă mormîntul lui Șarcan, și de jur împrejur se așezară cetitorii din *Coran* și imamii. Multe oi și cămile fură măcelărite, iar carnea se împărți ostașilor. Și toată noaptea șezură acolo cetind din *Coran* surata cea mare.

Dimineața, Daul-Macan veni lîngă mormîntul îmbrăcat în stofe scumpe de Persia și de Cașmir în care se odihnea Șarcan, și, dinaintea întregii oștiri...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

Dimineața, Daul-Macan veni lîngă mormîntul îmbrăcat în ştofe scumpe de Persia şi de Caşmir în care se odihnea Șarcan și, dinaintea întregii oştiri, vărsînd lacrimi şiroaie, alcătui aceste stihuri în amintirea celui dus :

Oh, scumpe-al meu Șarcane, frate,
Obrazu-n lacrime mi-l scriu,
Ca șirele-ntr-un stih săpate
De-un suflet suspinînd pustiu.
Citească-n ele fiecare
Nemîngîiata mea-ntristare.

Că iată-n jurul raclei tale,
O, frate-al meu iubit, se strîng
Oștenii-ncovoiați de jale
Și-alăturea de mine plîng,
Mai arși de-amar și frînți de dor
Ca Musa lîngă Jabal-Tor.

Privim mîhniți la trista groapă,
Ci alt mormînt purtăm în noi
Pe care-n inimă și-l sapă
Tovarășii tăi de război,
Mai negru ca acel pămînt
În care zaci tu, frate sfînt.

Cum aș putea, Șarcane, spune,
Să schimb eu viața mea cu a ta,
Pe mine-n groapă-ți a mă pune,
Altminteri n-am cum a uita —

Să zac sub vălul tău cernit,
Pe umerii ce m-au iubit.

Ah, unde-i steaua ta, Șarcane,
Cea care,-atunci cînd strălucea,
Stingea pe-a slăvilor tavane
Pe rînd oricare altă stea,
Și numai ea, o, frate-al meu,
Sta-n slava slăvilor, mereu.

Prin noaptea neagră din mormîntul
În care zaci tu, giuvaier,
Ți-mprăștii razele de-a rîndul
Și negurile toate pier.
O, frate-al meu, tot zboru-ți curmă
La sînul mumei cel din urmă.

Cînd sfîrşi, Daul-Macan izbucni iarăşi în plînset, şi, împreună cu el, oastea toată începu să suspine. Atunci vizirul Dandan înaintă şi se aruncă pe mormîntul lui Șarcan şi-l sărută, şi cu vocea sugrumată de plîns, spuse şi el stihurile următoare :

O, înțeleptule, tu ai schimbat
Pe cele pieritoare cu cele fără moarte,
Cum au făcut toți care din lume au plecat
Pe drumul fără-ntoarceri, uitînd cele deșarte.

Și ți-ai luat lin zborul spre cerurile nalte,
Pe unde trandafirii aștern un alb covor
Sub tălpi de hurii sfinte. Acolo, prin învoalte
Grădini, desfată-ți veșnic al sufletului dor.

Păstreze-ți cel ce șade pe tronul de lumină
Dumbrava cea mai verde din înverzitu-i rai,
Și deie-i buzei tale să bea din cupa plină
Păstrată pentru drepții pămîntului, săvai !

Așa se încheie jalea pentru moartea lui Șarcan.

Dar, fără de fratele lui, Daul-Macan rămînea tot mai trist, cu atît mai mult cu cît impresurarea Constantiniei se vestea îndelungată. Își deschise într-o zi sufletul față de vizirul Dandan, spunîndu-i :

— Ce să fac, vizire, ca să uit jalea care mă doboară și să alung aleanul ce-mi apasă inima ?

Vizirul îi răspunse :

— Măria-ta, nu cunosc decît un leac pentru durerea ta, acela de a-ți povesti o istorie din alte vremi, despre vestiții regi pe care-i pomenesc cronicile. Lucru ce mi-i ușor, căci sub domnia răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, grija mea de căpetenie era să-l înseninez în fiecare noapte, povestindu-i vreo istorie frumoasă ori cetindu-i stihuri de-ale poeților arabi sau întocmite chiar de mine. Noaptea aceasta, dar, cînd tabăra va fi cufundată în somn, am să-ți povestesc, cu mila lui Allah, o istorie care te va minuna și-ți va ușura inima și te va face să crezi că timpul impresurării este cît se poate de scurt. Și pot să-ți spun de pe acum că am să-ți istorisesc povestea celor doi îndrăgostiți Aziz și Aziza și a preafrumosului prinț Diadem.

Auzind spusele vizirului său Dandan, regele Daul-Macan simți inima bătîndu-i de nerăbdare și nu mai avu altă grijă decît să vadă venind noaptea, ca să asculte istorisirea făgăduită, al cărei titlu numai îl făcea să freamete de plăcere.

Și de cum începu să se lase întunericul, Daul-Macan porunci să se aprindă toate făcliile în cortul lui și toate luminile, să se aducă tăvi mari pline cu bunătăți pentru mîncat și băut, și cățui cu tămîie, cu chihlimbar și cu tot soiul de mirodenii plăcut aromitoare. Apoi chemă pe emirii Bahraman,

Rustem și Turcaș, și pe marele sfetnic, soțul frumoasei Nozhatu. Și cînd fură cu toții de față, chemă și pe vizirul Dandan. După ce acesta veni, el îi spuse :

— O, vizire al meu, iată că noaptea așterne deasupra capetelor noastre mantia largă și pletele ei. Iar noi nu mai așteptăm decît să ne înseninăm, cu istoria ce ne-ai făgăduit-o...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, lăsă istorisirea pe noaptea cealaltă.

Ci într-a o sută șaptea noapte

Ea urmă :

Regele Daul-Macan spuse, așadar, vizirului Dandan :

— O, vizire al meu, iată că noaptea așterne deasupra capetelor noastre mantia largă și pletele ei. Iar noi nu mai așteptăm decît să ne înseninăm cu istoria ce ne-ai făgăduit-o.

Vizirul Dandan răspunse :

— Din toată inima și ca o închinare cuvenită ! Căci să știi, o, preafericitule rege, că povestea ce-am s-o istorisesc, despre Aziz și Aziza și despre tot ce li s-a întîmplat, este în stare să risipească orice mîhnire și să aducă mîngîiere jalei tale, de-ar fi ea mai mare decît a lui Iacob !

Și începu :

POVESTEA CELOR DOI ÎNDRĂGOSTIȚI AZIZ ȘI AZIZA ȘI A FRUMOSULUI PRINȚ DIADEM

O, cunună a frunților noastre, a fost odată, în vremile de demult apuse, un oraș dintre cele mai

slăvite orașe ale Persiei, la umbra munților Ispahan. Și numele lui era Orașul Verde. Regele care stăpînea peste el se numea Soliman-Șah și era înzestrat cu multe haruri : cu dragoste de dreptate, cu suflet darnic, cu minte aleasă și luminată. Drept aceea, din toate olaturile curgeau călătorii către orașul lui, într-atît i se răspîndise buna faimă și într-atît dădea încredere negustorilor și caravanelor.

Soliman-Șah a domnit în acest fel îndelungă vreme, cu folos pentru toți și înconjurat de dragostea întregului norod. Dar fericirea lui era beteagă, lipsindu-i o soție și copii, căci măria-sa nu era însurat.

Și avea Soliman-Șah un vizir care-i semăna și ca dărnicie și ca bunătate. Într-o zi, cînd singurătatea îl apăsa mai greu decît de obicei, regele îl chemă pe vizir și-i grăi :

— Vizire, mi-e pieptul apăsat ca de-o povară ; îmi simt sufletul pustiit și puterile mi se duc. Dacă mai ține așa, am să ajung numai piele și os. Văd acum și pricep că viața de holtei nu este potrivită cu firea, mai ales pentru regii care au un scaun de lăsat urmașilor. Cum și binecuvîntatul nostru Profet — rugăciunea și pacea fie cu el ! — a spus : „Uniți-vă și înmulțiți-vă, căci cu numărul vostru mă voi mîndri înaintea tuturor neamurilor, la ziua Învierii !“ Sfătuiește-mă, vizire, și spune-mi : tu ce socoți.

Atunci vizirul îi răspunse :

— În adevăr, măria-ta, este o treabă tare grea și tare întortocheată. Am să mă silesc a te mulțumi rămînînd în căile legiuite. Află, dară, măria-ta, că n-aș vedea cu plăcere ca vreo roabă de cine știe unde să ajungă soața stăpînului nostru. Căci cum ar putea el cunoaște obîrșia unei roabe și spița

înaintașilor ei, și ce fel de sînge are, și temeiurile neamului ei, și cum ar putea el atunci să păstreze neprihănit sîngele străbunilor lui ? Au nu știi, măria-ta, că un urmaș care s-ar naște din unirea cu o roabă ar fi tot un copil din flori, păcătos, mincinos, crud și blestemat de Allah ? O tulpină ca aceea seamănă cu o buruiană ce crește din bahne cu apa sălcie și smîrdită, și care cade în putrejune mai înainte de-a ajunge la creșterea deplină. Așa că, măria-ta, să n-aștepți de la vizirul tău să-ți cumpere o roabă, chiar de-ar fi cea mai frumoasă fecioară de pe fața pămîntului, căci nu vroi a fi eu pricina unor nenorociri de-acestea și să port în cîrcă povara păcatelor pe care le-aș prileji. Ci de te-ai pleca să asculți de barba mea, eu aș zice să cauți printre fecioarele de crai o nevastă căreia să-i știi toată spița și a cărei frumusețe să fie dată de pildă tuturor muierilor !

La aceste cuvinte, Soliman-Șah răspunse :

— O, vizire, dacă tu izbîndești să-mi afli o făptură de-aceasta, gata sînt s-o iau de soție legiuită, așa ca să capăt asupra neamului meu binecuvîntările celui preaînalt !

Vizirul grăi :

— Mulțumită lui Allah, treaba este ca și făcută !

Regele întrebă, plin de uimire :

— Cum așa ?

Iar celălalt răspunse :

— Află, măria-ta, că soția mea mi-a povestit despre regele Zahr-Șah, stăpînul Orașului Alb, că are o fată de-o frumusețe fără de seamăn a cărei zugrăvire este într-atîta mai presus de vorbe, încît mai degrabă ar crește păr pe limba mea, decît să-ți pot arăta cît de cît cum arată fata în adevăr !

Regele se minună :

— Ya Allah !

Și vizirul urmă :

— Căci, măria-ta, cum aș putea să-ți vorbesc cum se cuvine despre ochii și despre pleoapele ei vineții, despre părul ei și despre mijlocelu-i atît de subțire că aproape nu-l vezi, despre șoldurile ei voinice și frumos arcuite ? Pe Allah ! nimeni nu se poate apropia de ea fără a rămîne uimit, și nimeni nu se poate uita la ea fără să simtă că moare ! Despre ea a spus poetul :

Fecioară, tu, cu pîntec jerăgai,
Cu mijloc ca un ram de sălcioară,
Mai zveltă decît plopii zvelți din rai,
Ești ca un cîntec care mă-nfășoară.

În gura ta ai miere de pădure !
Ia cupa, îndulcește vinu-amar
Și dă-mi să sorb licoarea lui, ușure,
Hurie dintr-al raiurilor har !

Sfios îmi plec genunchiu-a rugăminte :
Întredeschide-ți buzele cuminți,
Să răcorești privirea mea fierbinte
Cu grindina frumoșilor tăi dinți !

Auzind aceste stihuri, regele se umplu de plăcere și strigă din adîncul gîtlejului : „Ya Allah !“ Vizirul urmă :

— Eu, măria-ta, zic să trimiți cît mai degrabă cu putință la regele Zahr-Șah pe unul dintre emirii tăi, cel mai de credință și dăruit cu iscusință și înțelepciune, care să-și cunoască rostul vorbelor mai înainte de a le rosti și a cărui isteție să-ți fi fost de mult dovedită. Pe unul ca acela să-l trimiți pentru ca, slujindu-se de toată iscusința lui, să capete de la tatăl fetei făgăduiala că-ți va da copila. Și să te-nsori cu ea, spre a urma cuvîntul

Profetului — pacea şi rugăciunea fie cu el ! — care a spus : „Bărbaţii care se laudă că sînt neprihăniţi trebuie să fie surghiuniţi din Islam ! Sînt nişte stricători ! La islamici n-are ce căuta burlăcia !" Iar domniţa aceasta este cu adevărat singura vrednică de tine, fiind cea mai frumoasă nestemată de pe toată faţa pămîntului în lung şi-n lat !

Soliman-Şah îşi simţi inima ca descătuşată, suspină de mulţumire şi spuse vizirului :

— Şi cine altul ar putea mai bine decît tine să ducă la bun sfîrşit o însărcinare atît de gingaşă ? Vizire, numai tu ai putea orîndui lucrurile aşa cum se cuvine, tu care eşti şi înţelept, şi plin de dibăcie ! Du-te, dar, acasă, ia-ţi rămas bun de la ai tăi, rostuieşte cele de trebuinţă şi pleacă apoi către Oraşul Alb ca să ceri în căsătorie pentru mine pe fata lui Zahr-Şah. Că, iată, şi inima, şi mintea îmi sînt chinuite şi frămîntate numai de acest lucru.

Vizirul răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi zori să rostuiască degrabă tot ce era de rostuit, îmbrăţişă pe cei ai lui şi fu gata de plecare. Luă cu el tot soiul de daruri cuvenite regilor — giuvaeruri, aurării şi argintării, covoare de mătase, stofe scumpe, parfumuri, esenţe de trandafir, lucruri uşoare ca greutate, dar grele ca preţ. Nu pregetă să ia şi zece cai din cele mai alese soiuri din Arabia. Luă şi sumedenie de arme încrustate cu aur şi cu mînere de jad bătute în rubine, şi armuri uşoare de oţel, şi zale cu ochiuri de aur ; ca să nu mai socotim şi lăzile cele mari, încărcate cu tot felul de lucruri rare ; ca şi bunătăţile de mîncat, sorbeturile de trandafiri, caisele tăiate în felioare subţiri, dulceţuri înmi-

resmate, zemuri de migdale aromate cu smirnă din insulele calde ; şi mii de dulciuri menite să placă unor fete de măritat, şi să le bucure. Încărcă toate lăzile pe spinarea catîrilor şi a cămilelor, luă o sută de mameluci tineri şi o sută de arapi tineri şi o sută de fete tinere, anume ca să alcătuiască alaiul miresei la întoarcere. Şi cînd vizirul, în fruntea caravanei, cu steagurile desfăşurate, se pregătea să dea semnalul de plecare, Soliman-Şah îl opri şi-i spuse :

— Ia seama să nu te întorci fără de tînăra fată. Şi nu zăbovi, căci parcă mă prăjesc pe foc.

Vizirul răspunse că a auzit şi că se supune întru totul. Şi porni cu caravana lui şi călători spornic, zi şi noapte, prin munţi şi văi, peste rîuri line şi ape năvalnice, prin cîmpuri pustii şi printre lanuri roditoare, pînă ce ajunse la depărtare de numai o zi de mers pînă la Oraşul Alb.

Atunci vizirul opri şi poposi pe malul unei ape curgătoare şi trimise un olăcar sprinten înainte, ca să ducă veste de sosirea lui regelui Zahr-Şah.

Se nimeri că tocmai cînd olăcarul bătea la porţile cetăţii şi se gătea să intre, regele Zahr-Şah, care ieşise să se răcorească într-o grădină de-acolo, îl văzu şi ghici că trebuie să fie un străin. Îl chemă la el şi-l întrebă cine este. Olăcarul îi răspunse :

— Sînt trimisul vizirului *Cutare*, care-a aşezat tabără pe malul rîului *Cutare* şi care vine la măria-ta din partea lui Soliman-Şah, stăpînul Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului.

Auzind ştirea adusă, Zahr-Şah fu cum nu se poate mai bucuros şi-i dete trimisului vizirului băuturi răcoritoare, iar emirilor săi le porunci să iasă în întîmpinarea vizirului lui Soliman-Şah, a cărui stăpînire era ştiută şi cinstită pînă în ţinu-

turile cele mai îndepărtate și pînă pe tărîmurile Orașului Alb. Olăcarul sărută pămîntul în fața lui Zahr-Șah și-i spuse :

— Mîine va sosi și vizirul. Și-acum, Allah să te aibă întru veșnica lui ocrotire și să-i ție pe răposații tăi părinți întru mare mila lui.

Estimp, vizirul regelui Soliman-Șah șezu și se odihni pe malul apei pînă la miezul nopții, cînd porni iarăși la drum către Orașul Alb, și la răsăritul soarelui se afla la porțile cetății.

Acolo, se opri o clipită ca să-și împlinească o mică nevoie grabnică. Iar cînd sfîrși, văzu venindu-i în întîmpinare marele vizir al lui Zahr-Șah cu toți mai-marii împărăției, emirii și celelalte căpetenii. Dete iute unuia dintre robii lui ibricul de care se slujise ca să se spele, și sări numaidecît pe cal. Apoi, după salamalecurile de bun-găsit și de bun-venit obișnuite, caravana și întregul alai intrară în Orașul Alb.

Cînd ajunseră în fața palatului regal, vizirul coborî din șa și, călăuzit de marele sfetnic, intră în sala tronului.

Acolo văzu jilțul domnesc înalt, de marmoră albă străvezie, încrustat cu mărgăritare și cu nestemate, și sprijinit pe patru coloane înalte, lucrate din colți de elefant. Pe jilț se afla o pernă de atlaz verde moarat și de serasir cu aur roșu, împodobită cu ciucuri și cu ghinde de aur, iar deasupra jilțului se întindea un polog scînteind de încrustările de aur, de pietre scumpe și de fildeș. Iar în jilț ședea regele Zahr-Șah...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ea urmă :

În jilț ședea regele Zahr-Șah, înconjurat de fruntașii cei mai mari ai împărăției și de străjile înlemnite, stînd la poruncile lui.

Atunci, vizirul lui Soliman-Șah, simțind că harul poeziei îi luminează mintea, că limba i se dezleagă imboldindu-l la vorbe pline de duh, se înclină frumos dinaintea regelui Zahr-Șah și alcătui pe loc stihurile acestea în cinstea măriei-sale :

O, sufletu-mi, de cum te vede
Spre tine năzuie și zboară ;
Somnia mi se risipește
Și-n pleoapa mea nu mai coboară,
Lăsîndu-mă cu totul pradă
Uimirii ce mă împresoară.

O, suflete, de ești acolo
În preajma lui, rămîi așa !
Al lui să fii, oricît mă strînge
Și mă apasă lipsa ta,
Oricît de drag îmi ești și-oricîtă-i
Nevoia de-a te aștepta !

Nimica nu-și mai vrea urechea-mi
Mai mult ca glasul celor care
Măriei-sale Zahr-Șah rege
Înalță slavă și cîntare,
Lui, domnului fără de seamăn
Al inimilor visătoare !

De nu mi-ar fi, în viața toată,
Decît acum să-l fi văzut,
Atît doar, să-i privesc o dată
Lumina chipului, și mut
Să plec, eu și-atunci aș rămîne
Pe veci de veci un om avut.

O, voi, cei ce trăiți în preajma
Acestui fără seamăn rege,
De-ar fi să vină-aici vreunul
Și-ar spune, juruind pe lege,
Că știe un alt crai în lume
Mai vrednic a-l iubi și-alege,

Mai dăruit decît Zahr-Șahul,
Au la simțire, au la minte,
Aflați cu toții de la mine
Și pururea să țineți minte :
Cel ce rostește-asemeni basne
Nu-i un dreptcredincios, și minte !

După ce cîntă acest imn, vizirul tăcu și nu mai adăugă nimic. Atunci regele Zahr-Șah îl pofti să se apropie de jilțul împărătesc și să se așeze alături de el, îi zîmbi cu blîndețe, stete de vorbă cu el plin de mulțumire o bună bucată de vreme și-i arătă semnele cele mai vădite de prietenie și de îngăduință. La urmă, regele porunci să se întindă masa în cinstea vizirului și cu toții se așezară și mîncară, și băură pînă se săturară. Numai după aceea regele își arătă dorința de a rămîne singur cu vizirul, și ieșiră toți, afară de sfetnicii cei de frunte și de marele vizir al împărăției.

Atunci vizirul lui Soliman-Șah se ridică în picioare, mulțumi, se închină și grăi :

— O, mărite şi mult darnicule rege, vin la măria-ta într-o treabă ale cărei urmări vor fi pentru noi toţi pline de binecuvîntare, de fericire şi de rodnicie. Solia mea este să cer măriei-tale pe mult-slăvita şi gingaşa, preaaleasa şi preasfioasa fiică a măriei-tale pentru stăpînul şi podoaba capului meu, regele Soliman-Şah, slăvitul sultan al Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului! Drept aceea, vin la măria-ta, aducîndu-ţi daruri scumpe şi lucruri de mare preţ, ca să dovedesc cît de aprinsă este dorinţa stăpînului meu de a-i fi măria-ta socru. Mă rog, dară, măriei-tale, a-mi spune cu gura măriei-tale dacă împărtăşeşti dorinţa noastră şi dacă vrei să i-o dai regelui meu pe aceea pe care şi-o doreşte.

Cînd regele Zahr-Şah auzi spusele vizirului, se ridică şi se înclină pînă la pămînt. Şi toţi sfetnicii şi vizirii lui se minunară peste poate văzîndu-l pe rege arătînd atîta cinstire unui simplu vizir. Ci regele rămase în picioare dinaintea vizirului şi-i spuse:

— O, vizire dăruit cu atîta isteţie, şi cu înţelepciune, şi cu har la vorbă, şi cu măreţie, ascultă ce am să-ţi grăiesc. Mă socot un supus preaplecat al regelui Soliman-Şah şi e cea mai aleasă cinste pentru mine să mă număr printre cei ce ţin de neamul şi de casa lui. Drept care şi fiica mea nu este de aci înainte decît o roabă între roabele lui şi chiar din clipa de-acum ea este a lui! Acesta este răspunsul meu la cererea regelui Soliman-Şah, domnul nostru al tuturor, stăpînul Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului.

Şi numaidecît porunci să vie cadii şi diecii, care întocmiră senetul de nuntire al fiicei regelui Zahr-Şah cu măria-sa regele Soliman-Şah. Apoi regele, mulţumit, duse senetul la buzele sale şi primi închi-

nările şi sorocirile de noroc ale cadiilor şi ale diecilor pe care îi acoperi cu daruri. Porunci pe urmă zaifeturi mari în cinstea vizirului şi petreceri pentru inima şi ochii tuturor locuitorilor. Şi împărţi zaharele şi daruri, atît celor săraci, cît şi celor avuţi. La urmă porunci să se facă pregătirile de plecare şi alese roabe pentru fiica sa: grecoaice şi turcoaice, arăpoaice şi albe. Şi puse să se facă pentru fiica lui un mare palanchin de aur, bătut cu mărgăritare şi cu nestemate, purtat pe spinarea a zece catîri rînduiţi cum se cere.

Cînd alaiul porni, palanchinul părea, în lumina dimineţii, ca un palat din poveşti, iar tînăra fată, stînd sub mîndrele ei zaimfuri, părea cea mai frumoasă hurie dintre toate huriile raiului.

Regele Zahr-Şah însoţi el însuşi alaiul, cale de trei pistrele, apoi îşi luă rămas bun de la fiică-sa, de la vizir şi de la ceilalţi însoţitori, şi se întoarse în cetate plin de bucurie şi de nădejde în viitor.

Iar vizirul şi alaiul...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, lăsă istorisirea pe noaptea cealaltă.

Ci într-a o sută noua noapte

Ea urmă:

Iar vizirul şi alaiul călătoriră fără de primejdie şi, ajungînd la trei zile de mers de Oraşul Verde, trimiseră un olăcar sprinten ca să-l vestească pe regele Soliman-Şah.

Cînd regele află de sosirea soţiei, se înfioră de plăcere şi-l dărui pe olăcarul vestitor cu o mantie

de mare preț. Porunci apoi oastei să iasă în întîmpinarea miresei, cu steagurile desfășurate, iar pristavii chemară întreg orașul la alai, așa ca să nu rămînă acasă nici o femeie, nici o fată, nici măcar vreo bătrînă, oricît de gîrbovită și de neputincioasă ar fi fost. Și nimenea nu pregetă să iasă în întîmpinarea miresei.

Iar cînd tot norodul se strînse în jurul palanchinului miresei, se hotărî ca intrarea în oraș să se facă la vreme de noapte, cu mare strălucire.

Odată cu noaptea, mai-marii cetății aprinseră, pe cheltuiala lor, toate felinarele de pe toate străzile pînă la palatul împărăției. Și se așezară pe două rînduri de-a lungul drumului, iar ostașii erau înșiruiți ca un gard de-a dreapta și de-a stînga. Pas cu pas, pretutindeni străluceau luminile în noaptea senină, tobele cele mari răsunau gros, trîmbițele trîmbițau subțire, steagurile fîlfîiau deasupra capetelor, mirodeniile ardeau în cățuile înșiruite pe străzi și în piețe, călăreții se întreceau în lăncii și în sulițe. Iar în mijlocul tuturora, după o oaste de arapi și de mameluci, și urmată de roabele și de femeile sale, tînăra mireasă într-o rochie fără de seamăn, pe care i-o dăruise tatăl ei, înainta către palatul soțului, regele Soliman-Șah al cetății Ispahanului.

Atunci, în larma strigătelor de bucurie ale întregului norod, palanchinul fu coborît de pe catîr, iar tinere roabe îl duseră pe umeri, pînă la ușa cea de taină. Acolo, nevestele cele tinere și însoțitoarele domniței, luară locul roabelor și o duseră pe mireasă în odăile pregătite anume, și dintr-o dată totul străluci de limpezimea ochilor domniței, iar luminile păliră de frumusețea obrajilor ei. Acolo, între acele femei, domnița era ca luna printre stele, ca un mărgăritar fără de pere-

che într-o salbă. Pe urmă, tinerele neveste şi însoţitoarele ieşiră şi se înşiruiră pe două rînduri, de la uşă pînă la capătul coridorului, după ce mai întîi o culcară pe domniţă în patul împodobit cu mărgăritare şi cu pietre scumpe.

Numai după aceea regele Soliman-Şah, trecînd printre aceste două şiruri de stele vii, intră în odaia domniţei şi se apropie de patul de fildeş pe care sta culcată tînăra mireasă, frumoasă şi înmiresmată. Allah stîrni atunci o mare flacără în inima regelui şi-l făcu să se îndrăgostească de gingaşa fecioară. Şi regele o iubi, se umplu de fericire şi, în acel culcuş, lîngă trupul şi între braţele moi, uită chinurile ce i le pricinuiseră nerăbdarea şi aşteptările dragostei.

Regele petrecu în iatacul tinerei lui soţii vreme de o lună de zile, fără să o părăsească o clipă, atît de strînsă era unirea dintre ei şi atît de potriviţi erau ca fire. Iar ea rămase însărcinată din prima noapte.

După care regele ieşi şi se aşeză în jeţul dreptăţii şi se îngriji de treburile împărăţiei, spre binele supuşilor lui. Iar cînd venea seara, se ducea în odaia soţiei sale şi aşa, zi cu zi, pînă la a noua lună.

În cea din urmă noapte a lunii a noua, regina fu cuprinsă de durerile facerii şi se aşeză în pat ca să nască. Spre zori, Allah îi uşură facerea şi ea aduse pe lume un băiat, însemnat cu steaua norocului.

De îndată ce regele află vestea, fu cuprins de mare bucurie şi-l dărui cu daruri alese pe vestitor. Alergă apoi la patul soţiei şi, luînd copilul în braţe, îl sărută între ochi, se minună de frumu-

setea lui și văzu cît de bine i se potriveau stihurile poetului :

Chiar de la naștere, cu slava
Și dorul zborului spre stele
L-a dăruit Allah, să fie
Un nou luceafăr peste ele.

Voi, doicilor, degeaba-l strîngeți
La sînii voștri preagingași —
El călări-va lei năprasnici
Și caii cei mai nărăvași.

O, doicilor cu lapte dulce,
Luați-i sînul de la gură —
Lui sîngele de dușman i-este
Cea mai aleasă băutură.

Atunci slujitoarele și doicile luară în grija lor pe noul-născut, iar moașele îi tăiară buricul și-i zugrăviră ochii cu khol negru. Și, fiind născut dintr-un rege, fiu de regi, și dintr-o regină, fiică de regine, și era frumos și strălucit, îi puseră numele Diadem.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută zecea noapte

Ea urmă :

Ii puseră numele Diadem și-l crescură numai în alinturi la sînul celor mai frumoase femei. Zilele treceau, și ani după ani se scurseră, pînă ce copilul ajunse la vîrsta de șapte ani.

Atunci tatăl său, regele Soliman-Șah, chemă la el pe dascălii cei mai învățați și le porunci să-l învețe pe băiat scrierea frumoasă, arta stihurilor și pe aceea de a se purta în viață, precum și regulile sintaxei și legile dreptății, toate în temeiul cărții celei sfinte.

Dascălii îl învățară, pînă ce împlini paisprezece ani, cînd, întrucît știa acum tot ce dorise tatăl lui ca el să știe, fu socotit vrednic să poarte haina cea de cinste. Regele îl luă deci din mîinile învățătorilor de pînă aci și-l încredință unui dascăl de călărie, care-l deprinse să călărească, să se lupte cu lancea și cu sulița și să vîneze cerbii cu șoimul. Iar prințul Diadem ajunse în curînd un călăreț desăvîrșit și era așa de frumos încît atunci cînd ieșea, fie pe jos, fie călare, toți care-l vedeau începeau să se tînguie de uimire.

Cînd împlini cincisprezece ani, farmecele lui erau atît de mari că poeții îi închinau imnurile de slavă cele mai pline de dragoste, și pînă și cei mai neprihăniți și mai senini dintre înțelepți simțeau că li se topește inima și li se sfarmă sufletul în fața vrăjilor lui. Iată unul dintre cîntecele pe care un poet îndrăgostit l-a alcătuit de dragul ochilor lui :

Îmbrățișarea lui — beție-i
De duhul lui, ca de-un alin
De mosc ! Iar dulcea amețeală
În brațe-i — e un fir de crin,
Scăldat în adieri și-n rouă !
E o beție fără vin !

Cînd, iată, însăși Frumusețea,
Privindu-se-n oglinzi în zori,
Stăpîn al ei îl recunoaște

Şi-i stă supusă sub picior —.
O, dor nebun, cum poate oare
Să scape bietul muritor ?

Allah, Allah ! De-oi fi în stare
Să mai trăiesc, cînd mă sfîşie
Amaru-i dor, întreaga-mi viaţă
Va arde ca o rană vie.
Dar şi-a muri de doru-i — încă
Mi-e cea mai mare bucurie.

Toate astea se petreceau cînd el avea doar cincisprezece ani. Dar cînd a ajuns la optsprezece, atunci a fost cu totul altceva ! Un pufuşor moale i-a catifelat rumenul obrajilor, iar chihlimbarul cel smead i-a pus încă un strop de frumuseţe pe albul bărbiei. Atunci, de bună seamă, frumuseţea lui a răpit şi minţile şi ochii tuturora, aşa cum a spus un poet :

Ah, ochii lui ? — A pune mîna
În flăcări şi a nu te arde,
Nu e minune-atît de mare
Ca ochii lui. Mi-e dat de soartă
Să ard aşa mereu, sub ochii
Aceştia, care-au să mă piardă.

Obrajii lui ? — De-i sînt cu-o umbră
De păr acoperiţi, nu-i păr
Ca pe orice obraz, ci-i numai
Văl de mătase-ntr-adevăr,
Un auriu văl care pare
Doar umbra unei fumegări.

Dar gura lui ? — Veniră unii
Să mă întrebe de nu ştiu
Pe unde curge apa vie
Şi sfînt izvoru-i argintiu.
Veniră mulţi şi mă rugară
Să spun de-l ştiu şi să-l descriu.

Şi eu le spun : Ştiu apa vie
Pe unde curge ca un dor,
Ştiu locul unde se găseşte
Nemuritorul ei izvor,
Ah, le cunosc pe amîndouă,
Le ştiu eu sfîntă taina lor :

E-o gură de flăcău în floare,
Un cerb cu gîtul arcuit,
Un tînăr cu mijloc subţire,
Mlădiu, gingaş, neprihănit —
Sînt buzele ca două rodii
Ale flăcăului iubit.

Şi toate astea se petreceau cînd avea optsprezece ani ! Pentru că atunci cînd ajunse la vîrsta de bărbat, prinţul Diadem se făcu atît de minunat de frumos că era dat ca pildă în toate ţările musulmane, în lung şi în lat, iar numărul prietenilor şi al celor dăruiţi lui nici nu se mai putea socoti. Şi toţi cei ce-l înconjurau doreau cu aprindere să-l vadă domnind peste împărăţie, aşa cum domnea peste inimile tuturor.

La acea vreme, prinţul Diadem căpătase patima vînătorii şi toată ziua bătea codrii şi coclaurii, cu toate că plecările lui neîncetate aduceau numai spaimă în inima tatălui şi a mamei sale. Aşa, într-o zi, porunci robilor să ia merinde pentru zece zile şi porni cu ei la vînătoare. Şi merseră

ei cale de patru zile, şi ajunseră în nişte locuri bogate în vînat, acoperite de păduri pline cu tot soiul de jivine sălbatice şi udate de mulţime de ape şi de izvoare.

Prinţul Diadem dete semnalul vînătorii şi numaidecît se întinseră plasele cele mari de jur împrejurul unor desişuri foarte întinse. Hăitaşii porniră de la margine către mijloc, gonind înaintea lor animalele înnebunite şi abătîndu-le astfel spre vînători. Atunci sloboziră panterele, cîinii şi şoimii pe urmele fiarelor greu de doborît. Şi izbutiră în ziua aceea o vînătoare cu gonaci în care dobîndiră o pradă bogată de gazele şi tot soiul de vînat, iar pentru pantere, pentru cîini şi pentru şoimii de vînătoare fu o mare sărbătoare. La sfîrşit, prinţul Diadem se aşeză pe malul unei ape ca să se odihnească şi împărţi vînatul la vînători, păstrînd partea cea mai aleasă pentru tatăl său, regele Soliman-Şah. Pe urmă, dormi în noaptea aceea acolo.

Cînd se treziră, văzură nu departe de ei o mare caravană care sosise şi poposise acolo în timpul nopţii. Şi îndată văzură ieşind din corturi şi mergînd la rîu,ca să se spele, după sfînta lege, o mulţime de oameni, robi arapi şi negustori. Prinţul Diadem trimise pe careva să afle de unde veneau şi cine erau aceia. Trimisul se întoarse numaidecît şi grăi prinţului :

— Chervanarii mi-au spus aşa : „Sîntem negustori care ne-am oprit aici, ispitiţi de pajiştea aceasta verde şi de apa cea rece a pîrîului. Ştim că n-avem a ne teme de nimic, de vreme ce ne aflăm pe pămînturile bine străjuite ale regelui

Soliman-Șah, despre a căruia înțelepciune s-a dus pretutindeni faima și așază tihna în inima tuturor călătorilor. De altmintrelea, îi și aducem în dar multe lucruri frumoase și de preț, pentru el și, mai ales, pentru fiul lui, minunatul prinț Diadem !"

La aceste vorbe, fiul regelui, frumosul Diadem, răspunse :

— În numele lui Allah ! dacă negustorii aceștia aduc lucruri așa de frumoase pentru mine, de ce nu ne-am duce noi înșine să le vedem ? În felul acesta vom și petrece în veselie dimineața întreagă.

Și prințul Diadem, urmat de vînători, se îndreptă grabnic către tabăra chervanalei.

Cînd negustorii văzură apropiindu-se tînărul fiu de rege și înțeleseră cine era, alergară cu toții în întîmpinarea lui, îl poftiră să intre în corturi și înălțară degrabă în cinstea lui un cort din zarafir cîrmîziu, împodobit cu închipuiri în multe culori, de pasări și de animale, și așternut cu mătăsuri de la India și cu preșuri de Cașmir. Și aduseră pentru el o pernă fără de pereche, pe care o puseră pe un strălucitor covor de atlaz cu marginile împodobite cu șiraguri de smaragde scumpe. Prințul Diadem se așeză pe covor și se sprijini în pernă, poruncind negustorilor să scoată mărfurile dinaintea lui. După ce negustorii le întinseră acolo, el își alese din grămadă pe cele ce-i plăcură mai mult și, cu toate că ei nu vroiau să primească, îi sili să ia prețul pe care li-l plăti cu dărnicie.

Apoi, după ce porunci robilor să ridice lucrurile pe care le cumpărase, cînd să încalece iar pe cal

ca să se întoarcă la vînătorile sale, deodată zări printre negustori un flăcău...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, lăsă istorisirea pe cealaltă noapte.

Ci într-a o sută unsprezecea noapte

Ea urmă :

Deodată, prinţul Diadem zări printre negustori un flăcău de o frumuseţe uluitoare. Dar pe obrazu-i veşted şi frumos era aşternut zăbranicul unei grele tristeţi, de parcă şi-ar fi pierdut părinţii ori vreun prieten tare drag.

Prinţul Diadem nu mai voi să se îndepărteze, fără a-l cunoaşte pe acest tînăr spre care îl îndemna inima. Se apropie de el, îi ură bună pace şi-l întrebă cu blîndeţe cine este şi de ce-i atît de trist. Dar frumosului flăcău, la această întrebare, i se umplură ochii de lacrimi şi el nu mai putu spune decît două cuvinte : „Sînt Aziz !" şi izbucni în suspine.

Cînd se mai domoli, prinţul Diadem îi grăi :

— O, Aziz, să ştii că-ţi sînt prieten. Spune-mi pricina durerilor tale.

Dar tînărul Aziz, drept răspuns, rosti aceste versuri :

Feriţi-vă de ucigaşii-i ochi !
Nu-i inimă de vraja lor să scape —
Ah, ochii-i negri, ca un rău deochi,
Cînd galeşi te cuprind ca nişte ape !

Și, mai cu seamă, nu gustați vreodată
Al glasului ei vin dulce amar —
E un vin ca o flacără, ce-mbată
Chiar și pe înțelepții cei mai mari !

De i-ați cunoaște limpedea privire !
Ah, trupu-i de mătase ar putea
Să pară moale, ca o amăgire,
Pe lîngă cea mai moale catifea.

Ca o lumină-i, răsărind din bezne,
Cînd se apropie cu pas domol,
Cu aurul inelelor la glezne,
Cu ochii-i negri zugrăviți în khol.

Ah, unde e mireasma-mbătătoare
A rochiilor ei ? Ce amintiri
Mai poartă, vie, calda-i răsuflare,
Ca un parfum suav de trandafiri ?

Cînd prințul Diadem auzi acest cîntec, nu mai stărui, dar, ca să lege vorba cu Aziz, întrebă :

— De ce, Aziz, nu mi-ai arătat și tu mărfurile tale, ca negustorii ceilalți ?

El răspunse :

— O, Doamne, mărfurile mele nu cuprind nimic pe potriva unui fecior de rege.

Dar frumosul Diadem îi spuse frumosului Aziz :

— Pe Allah ! vreau totuși să mi le arăți !

Și-l sili pe tînărul Aziz să se așeze lîngă el pe covorul de mătase și să-i arate, bucată cu bucată, toată marfa. Iar prințul Diadem, fără ca măcar să cerceteze mai de-aproape frumoasele stofe, le cumpără pe toate și spuse :

— Acum, Aziz, dacă mi-ai povestit pricina durerilor tale... Te văd cu ochii înlăcrimați și cu inima mîhnită. Dacă te asuprește cineva, voi pedepsi pe asupritori ; dacă ai datorii, ți le voi plăti cu dragă inimă, căci mă simt atras spre tine și tot sufletul meu arde văzîndu-te.

Dar tînărul Aziz, la aceste vorbe, se simți iarăși sugrumat de plînsete și nu putu decît să cînte aceste stihuri :

Ah, duioșia ochilor ei negri,
Dealungiți în khol albastru — ah !
Și-nmlădierea trupului subțire,
Cu șoldurile-i ca un castru — ah !
Ah, vinul buzei ei, și mierea gurii,
Și sînii ei în sfînt incastru —ah !
Nădejde-a mea, ca de trimis la moarte,
Al nopții mele tainic astru — ah !

După ce auzi și acest cîntec, ca să-i abată gîndurile în altă parte, Diadem începu să cerceteze, una cîte una, stofele cele frumoase și mătăsurile. Dar deodată, dintre stofe, îi căzu în mînă o bucată pătrată de mătase brodată, pe care tînărul Aziz o luă repede, o împături și și-o puse sub genunchi, strigînd :

Ah, scumpa mea Aziza ! Pleiadele din cer
Îmi sînt mult mai aproape ca tine, și-am să pier.
Unde să-ngrop tristețea-mi, în care țări străine,
Cum să mai sufăr chinul că nu ești lîngă mine,
Cum să mai port povara amarei mele taine,
Cînd abia duc pe umeri aceste biete haine ?

Prințul Diadem, văzînd graba cu care se repezise frumosul Aziz și auzind și ultimele versuri, plin de multă uimire și înciudat cu totul îl întrebă...

Cînd povestirea ajunse aici, Șeherezada, fiica vizirului, văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu voi să încalce îngăduința ce i se dase.

Atunci sora ei, mica Doniazada, care ascultase întreaga povestire cu răsuflarea tăiată, strigă din locul unde stătea ghemuită :

— O, surioară Șeherezada, ce dulci sînt cuvintele tale, ce gingașe și curate și cît de plăcută și de aromitoare e frăgezimea lor ! Și ce minunată este povestea, și ce frumoase versurile !

Șeherezada îi zîmbi și spuse :

— Da, surioară ! Ci nici nu se poate asemui aceasta cu aceea ce am s-o povestesc noaptea care vine, dacă voi mai fi în viață, prin mila lui Allah și bunăvoia regelui nostru !

Regele Șahriar își zise în sine : „Pe Allah ! n-am s-o ucid înainte de-a auzi și urmarea povestirii acesteia, în adevăr tare minunată !“

Apoi o luă pe Șeherezada în brațe și petrecură amîndoi, toată noaptea, pînă la ziuă, înlănțuiți.

După care, regele Șahriar se duse în sala de judecată. Divanul se umplu cu viziri, cu emiri, cu sfetnici, cu străjeri și cu slujitori împărătești. Marele vizir veni și el, aducînd sub braț giulgiul sortit fiicei sale Șeherezada, pe care-o credea de mult moartă. Regele însă nu pomeni nimic despre asemenea lucru, ci judecă mai departe, căftăni pe unii, descăftăni pe alții, dete porunci, și isprăvi toate treburile, pînă la asfințitul zilei. Pe urmă Divanul se ridică, regele se întoarse în palatul lui, iar vizirul rămase în mare nedumerire și uimire.

Dar îndată ce se lăsă noaptea, regele Șahriar merse s-o caute pe Șeherezada în iatacul ei, și petrecu împreună cu ea, ca de obicei.

Şi atunci, în cea de a o sută douăsprezecea noapte

Mica Doniazada se ridică de pe covor şi grăi Şeherezadei :

— O, surioară, te rog să spui pînă la capăt minunata poveste cu frumosul prinţ Diadem şi cu Aziz şi Aziza, pe care vizirul Dandan i-o povestea regelui Daul-Macan, sub zidurile Constantiniei.

Şeherezada zîmbi surorii sale şi-i grăi :

— Da, de bună seamă ! din toată inima şi ca pe o cuvenită închinare ! Dar numai după ce mi-o va îngădui regele nostru cel vrednic şi dăruit cu atît de alese purtări !

Atunci regele Şahriar, care nu putea să doarmă, aşteptînd cu mare nerăbdare urmarea poveştii, spuse :

— Poţi să începi !

Atunci Şeherezada urmă :

Aşadar, o, preafericitule rege, prinţul Diadem a întrebat :

— Aziz, ce taină ascunzi tu ?

Şi Aziz răspunse :

— O, doamne, tocmai pentru aceea nici n-am vrut să întind dintru început mărfurile dinaintea ta. Ce-i acuma de făcut ?

Şi suspină din adîncul sufletului. Ci prinţul Diadem stărui cu vorbe atît de blînde, încît tînărul Aziz sfîrşi prin a grăi :

— Află, stăpîne, că povestea acestei bucăţi de zarafir, pe care sînt zugrăvite-n aur şi argint două gazele, este tare ciudată, iar pentru mine e plină de mîhnirea amintirilor. Căci frumuseţile de vrajă

ale celor care mi-au dăruit-o nu se mai pot şterge din ochii mei. Aceea care a lucrat prima gazelă se numeşte Aziza. Cît priveşte numele celeilalte, mi-i amar să-l spun acum, pentru că ea, cu mîna ei, m-a făcut ceea ce sînt. Dar dacă am pornit să-ţi vorbesc despre aceste lucruri, ţi le voi povesti cu de-amănuntul, şi de bună seamă îţi vor plăcea şi vor fi ca o învăţătură pentru cei ce le vor asculta cu luare aminte.

Pe urmă, tînărul Aziz scoase bucata de zarafir de sub genunchi, o despături şi o aşternu pe covorul pe care erau aşezaţi. Atunci prinţul Diadem văzu că era alcătuită în adevăr din două pătrate : pe unul din pătrate era cusută o gazelă din fire de aur roşu şi din fire de mătase de toate culorile. Iar pe celălalt pătrat, era cusută tot o gazelă, dar din fire de argint şi avînd la gît o salbă de aur roşu de care atîrnau trei pietre de topaz de Yemen.

Văzînd gazelele cele atît de minunat închipuite, Diadem strigă :

— Slavă celui care înzestrează cu atîta măiestrie mintea făpturilor sale !

Apoi spuse frumosului tînăr :

— O, Aziz, grăbeşte, rogu-te, să povesteşti întîmplările cu Aziza şi cu cea care a ţesut cealaltă gazelă.

Şi tînărul Aziz îi spuse prinţului Diadem :

Povestea frumosului Aziz

Află, dar, tinere doamne, că tatăl meu, care era unul dintre cei mai mari negustori, nu mai avea alt fiu afară de mine. Aveam însă o veri-

şoară, care fusese crescută împreună cu mine în casa părinţilor mei, deoarece tatăl ei murise.

Înainte de moarte, unchiul meu căpătase de la părinţii mei făgăduinţa că mă va însura cu verişoara mea, atunci cînd vom creşte mari. Aşa că ne lăsau să stăm toată vremea împreună, iar noi ne simţeam tare legaţi unul de altul, pînă şi noaptea dormind în acelaşi pat, ca să nu fim despărţiţi. Trecînd anii şi noi ajungînd la vîrsta potrivită, tata îi spuse mamei :

— Trebuie să-l însurăm numaidecît anul acesta pe fiul nostru Aziz cu vară-sa Aziza.

Şi-au hotărît amîndoi ziua în care să scrie senetul de căsătorie şi începură să facă pregătirile pentru ospăţ şi ceremonie. Taică-meu vesti toate rudele şi toţi prietenii, spunîndu-le :

— Vineri, după rugăciune, vom scrie senetul unirii lui Aziz cu Aziza.

Iar maică-mea, la rîndu-i, înştiinţă pe toate vecinele şi pe toate neamurile sale. Şi, ca să primească oaspeţii aşa cum se cuvine, mama şi slujnicele din casă spălară sala de oaspeţi pînă ce dalele de marmoră de pe jos sclipeau de curate, apoi aşternură preşurile şi împodobiră pereţii cu covoare frumoase şi cu zarafiruri şi zarpale de aur, păstrate în cufe-rele cele mari. Tata, de altă parte, luă asupra-i grija cumpărării plăcintelor şi a zaharelelor, pregătirea şi orînduirea tăvilor cu băuturi. Iar eu, pînă la ceasul sosirii musafirilor, plecai să fac o baie la hamam, trimis de maică-mea, care avu grijă să pună un rob să aducă în urma mea o frumoasă haină nouă, cea mai bună ce se putea găsi, ca s-o îmbrac îndată după baie.

Mersei, dar, la hamam şi, după ce mă îmbăiai, îmbrăcai haina cea scumpă, care era atît de înmi-

resmată încît, pe unde treceam, trecătorii se opreau din drum anume ca să adulmece aerul îmbălsămat.

Mă îndreptai către moschee pentru rugăciunea care, în acea zi de vineri, trebuia să aibă loc înaintea nunţii, cînd îmi amintii de un prieten pe care uitasem să-l poftesc la zaiafet. Grăbii pasul, ca să nu întîrzii, dar nu ştiu cum mă rătăcii pe-o ulicioară necunoscută. Atunci, fiind leoarcă de sudoare din pricina băii fierbinţi şi a hainei celei noi făcută dintr-o stofă cam groasă, vrusei să mă bucur de umbra răcoroasă de pe acea ulicioară şi mă aşezai pe-o bancă de lîngă un zid. Dar, înainte de a mă aşeza, am scos o batistă împodobită de zarafir şi am întins-o sub mine. Ci atît era de mare arşiţa, încît sudoarea mi se prelingea de pe frunte de-a lungul obrajilor. Cum n-aveam nimic cu ce să mă şterg, batista aflîndu-se sub mine, eram tare necăjit, iar supărarea mă făcea să asud şi mai mult. Cînd, pînă la urmă, ca să scap din neplăcuta încurcătură, eram gata să-mi ridic pulpana hainei celei noi şi să-mi şterg cu ea broboanele ce-mi şiroiau pe obraji, deodată văzui căzînd dinaintea mea, uşoară ca suflarea unei adieri, o batistă albă de mătase, a cărei vedere numai îmi şi răcori sufletul şi a cărei mireasmă l-ar fi lecuit şi pe un beteag. Mă repezii s-o iau de jos şi să privesc în sus ca să văd de unde venise. Şi ochii mei întîlniră atunci ochii unei tinere ; aceea, stăpîne, care, în cele ce vor urma, îmi va dărui întîia gazelă cusută pe stofa de zarafir. Sta plecată şi zîmbea...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ea urmă :

Sta plecată şi zîmbea, la fereastra de la catul de sus. Nici nu cutez a încerca să arăt cît era de frumoasă, căci limba mea n-ar fi în stare s-o zugrăvească într-adevăr.

Voi spune numai că tînăra, de îndată ce văzu că o priveam ţintă, îmi făcu următoarele semne : îşi puse degetul arătător între buze, apoi aplecă degetul cel mijlociu şi-l lipi de degetul arătător de la mîna stîngă, pentru ca, pe urmă, să le aşeze pe amîndouă între sîni. După care, îşi trase îndărăt capul şi, închizînd fereastra, pieri.

Atunci, zăpăcit cu totul, uimit şi aprins dintr-o dată de dorinţă, rămăsei privind la fereastră, cu nădejdea că tînăra care-mi răpise sufletul se va ivi iarăşi. Fereastra nu se mai deschise deloc. Şi nu mi-am pierdut nădejdea decît după ce, tot aşteptînd acolo pe bancă pînă la apusul soarelui, uitînd şi de căsătorie şi de logodnică, mi-am dat seama că, fără nici o îndoială, aşteptarea mea era zadarnică.

Mă ridicai atunci, cu inima inciudată, şi mă îndreptai spre casă. Pe drum, începui să despăturesc batista cu pricina, al cărei parfum mă fermecă atît de tare încît mă credeam în rai. Cînd o despăturii cu totul, văzui că pe un colţ avea scrise cu slove împletite frumos următoarele versuri :

Vroind a-i spune cît de trist şi mare
E dorul sufletului meu, îi scriu,
Căci scrisu-i a simţirii revărsare.

Ci el :„De ce ți-e scrisul belaliu
Și chinuit, de, iată-l, sub privire
Se spulberă ca fumul străveziu ?“

Răspund : „Pentru că-ntreaga mea simțire
E numai dor și chin ; au ești zbanghiu
De nu cunoști nici semnul de iubire?“

Pe alt colț al batistei, erau scrise cu slove mari și bine orînduite alte versuri :

Și perlele-ncrustate-n chihlimbare,
Și merele cu-obrazul nărînnziu,
Pe lîngă chipul lui, par o-ntinare.

Cel ce-și vrea moartea o găsește, știu,
În ochii-i ucigași, ce-atîta moarte
Împrăștie și-atîta dor pustiu.

Cel care vrea bețiile să-l poarte
Ar căuta zadarnic alt paharnic,
Cînd chipul lui beții amare-mparte.

Iar frăgezimii lui, ca scrisă-n jar,
Doar mirtul de-i cunoaște gustu-amarnic ;
Înmlădierea-i — ramurile doar !

Așa încît, stăpîne, am ajuns pînă la urmă acasă, ca ieșit din minți, pe la căderea nopții. Găsii pe copila unchiului meu scăldată în lacrimi. Dar, cînd mă văzu, își șterse degrabă ochii, veni la mine, mă ajută să mă dezbrac și mă întrebă blînd de ce am întîrziat și-mi spuse că toți musafirii — emirii, negustorii cei mari și toți ceilalți, ca și cadiul și diecii — după ce așteptaseră îndelungată vreme

sosirea mea, văzînd că nu mai vin, au mîncat, au băut şi pe urmă au plecat acasă. Apoi adăugă :

— Iar tatăl tău s-a mîniat foarte tare şi s-a jurat să amîne căsătoria noastră pînă la anul. Ci tu, o, fiu al unchiului meu, de ce te-ai purtat aşa ?

Atunci i-am spus :

— S-a petrecut *cutare* şi *cutare* lucru.

Şi i-am povestit amănunţit totul. Ea a pălit la faţă, a luat numaidecît batista pe care i-am întins-o şi, după ce-a citit ce era scris, s-a pornit pe plîns. Şi mi-a zis apoi :

— Şi nu ţi-a spus nimic ?

I-am răspuns :

— Nu ! Mi-a făcut numai nişte semne, din care însă eu n-am priceput nimic şi tare aş vrea să mi le lămureşti tu.

Şi i-am arătat ce fel de semne îmi făcuse fata aceea. Ea îmi spuse :

— O, vărule drag, de mi-ai cere şi ochii din cap, n-aş pregeta să mi-i smulg numaidecît pentru tine. Află că, pentru a-ţi întoarce în suflet liniştea, sînt gata să te slujesc cu toată credinţa şi să-ţi înlesnesc o întîlnire cu femeia aceasta care-ţi umple gîndurile. Iar semnele ce ţi le-a făcut n-au nici o taină pentru mine, ele arată limpede că te doreşte cu patimă şi că-ţi dă întîlnire peste două zile : degetele aduse între sîni arată numărul doi, iar degetul pus între buze îţi spune că eşti pentru ea ca sufletul. Fii deci încredinţat că dragostea mea pentru tine mă face să-ţi vin în ajutor. Vă iau sub aripa mea pe amîndoi, ca să vă ocrotesc.

I-am mulţumit pentru credinţa şi pentru bunele ei cuvinte, care mă umpleau de nădejdi, şi vreme de două zile aşteptai acasă ceasul întîlnirii. Eram tare trist şi-mi odihneam capul pe genunchii verişoarei mele, care nu înceta să-mi dea curaj şi să

mă îmbărbăteze. Iar cînd se apropie clipa întîlnirii, se grăbi a-mi ajuta să mă îmbrac şi mă parfumă cu mîinile ei...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută paisprezecea noapte

Ea urmă :

Frumosul Aziz povesti mai departe povestea lui tînărului prinţ Diadem :

— Mă parfumă cu mîinile ei, îmi îmbălsămă haina cu fum de smirnă, mă îmbrăţişă duios şi-mi spuse :

— O, scump fiu al unchiului meu, iată ceasul care îţi va aduce liniştea. Ai curaj şi întoarce-te apoi la mine potolit şi mulţumit. Du-te fără teamă şi întoarce-te potolit şi înseninat. Îţi urez eu însămi să-ţi linişteşti sufletul şi n-am să fiu fericită decît ştiindu-te fericit. Dar nu zăbovi mult, ci întoarce-te degrabă, şi vom trăi iarăşi amîndoi zile frumoase şi nopţi binecuvîntate.

Străduindu-mă să-mi potolesc bătăile inimii şi să-mi stăpînesc fiorii, îmi luai rămas bun de la verişoară şi ieşii. Cînd ajunsei în străduţa umbrită, mă îndreptai, plin de zbucium, spre banca ştiută. Nici nu ajunsesem bine acolo, cînd văzui fereastra deschizîndu-se şi mă cuprinse ca un fel de ameţeală. Îmbărbătîndu-mă singur, privii către fereastră, unde dădui ochii cu faţa copilei. Atunci simţii că încep să mă clatin şi apoi mă prăbuşii pe bancă. Iar tînăra sta nemişcată la fereastră şi mă privea cu ochii luminoşi, ţinînd în mîini, anume ca să le

văd, o oglindă şi o batistă roşie. Dar numaidecît, fără să spună o vorbă, îşi suflecă mînecile, descoperindu-şi braţele pînă la umeri; deschise apoi mîna şi, răsfirînd cele cinci degete, îşi atinse sînii, pe urmă scoase mîna cealaltă pe fereastră, ţinînd oglinda şi batista cea roşie; flutură batista de trei ori, ridicînd-o şi coborînd-o, după care păru a o răsuci şi a o împături; la sfîrşit, după ce şezu îndelung cu capul plecat spre mine, se retrase deodată, închise fereastra şi pieri. Toate acestea, fără a scoate o vorbă! Şi mă lăsă aşa într-o nedumerire amară, neştiind nici dacă să mai stau, nici dacă să plec. Neînstare să mă hotărăsc în vreun fel, am privit fereastra ceasuri întregi, pînă la miezul nopţii, cînd, bolnav de gînduri, mă întorsei acasă, unde-o găsii pe biata mea verişoară aşteptîndu-mă, cu ochii înroşiţi de plîns şi cu faţa plină de tristeţe şi de supunere. Eu, istovit de nădejde, stam să mă prăbuşesc pe jos, într-o stare jalnică. Verişoara mea se repezi atunci în ajutorul meu, mă cuprinse în braţe, mă sărută pe ochi, îmi şterse lacrimile cu colţul mînecii şi ca să mă liniştesc, îmi dete să beau un pahar de şerbet înmiresmat cu sirop de flori. După care, plină de duioşie, mă întrebă de ce-am zăbovit atîta şi de ce mi-i faţa aşa de mîhnită.

Atunci, cu toate că mă simţeam sfîrşit, i-am povestit totul, arătîndu-i şi semnele pe care le făcuse frumoasa. Şi vara mea Aziza îmi grăi:

— O, Aziz al inimii mele, înţelesul semnelor, mai ales al celor cinci degete şi al oglinzii, este că tînăra îţi va trimite o scrisoare peste cinci zile la boiangiul din colţul străzii.

Atunci strigai:

— O, copilă a inimii mele, de s-ar adeveri cuvintele tale! De altminteri, am băgat de seamă

că la colţul acelei ulicioare este, în adevăr, prăvălia unui boiangiu iudeu.

După care, nemaiputînd să înfrunt furtuna amintirilor, începui să suspin la pieptul verişoarei Aziza care, pentru a mă mîngîia, n-a precupeţit nici cele mai duioase cuvinte, nici îmbrăţişările cele mai fierbinţi. Şi-mi spunea :

— Gîndeşte-te, Aziz, că, de obicei, îndrăgostiţii înfruntă ani şi ani aşteptînd, şi rămîn neclătinaţi în nădejdile lor ; pe cînd tu, numai de-o săptămînă cunoşti chinurile inimii şi iată-te copleşit de o tristeţe fără de seamăn. Nu te lăsa frînt, o, fiu al unchiului meu ! Scoală-te şi mănîncă din ce ţi-am adus aici şi bea din vinul pe care ţi-l torn.

Ci eu, tinere stăpîne, n-am izbutit să înghit nici o îmbucătură şi nici o înghiţitură. Ba mi-am pierdut şi somnul, de m-am făcut galben la chip şi mi s-a schimbat înfăţişarea cu totul. Căci pentru întîia dată mă cuprinsese atunci arşiţa simţirii şi gustam din iubirea cea amară şi dulce.

Şi astfel, în cele cinci zile de aşteptare, slăbii cumplit, iar vară-mea, întristată din pricina mea, nu mă părăsi o clipă şi-şi petrecu zilele şi nopţile la căpătîiul meu, povestindu-mi, ca să mă însenineze, istorii de dragoste. Şi în loc să doarmă, veghea lîngă mine şi o vedeam uneori ştergîndu-şi în grabă lacrimile furişe. În cea de a cincea zi încălzi apă la hamamul din casă, mă sili să mă scol şi să mă îmbăiez, apoi mă îmbrăcă şi-mi spuse :

— Du-te repede la întîlnire ! Şi facă Alah să-ţi împlineşti dorul şi vindece-ţi sufletul cu balsamurile lui !

Atunci eu ieşii repede şi alergai la prăvălia boiangiului.

Din nenorocire, era într-o sîmbătă, iar iudeul nu-şi deschisese prăvălia. Eu însă mă aşezai în faţa uşii prăvăliei şi aşteptai pînă ce începură să răsune glasurile de chemare la rugăciune ale muezinilor din minarete, la apusul soarelui. Şi cum se lăsa noptea, fără de nici un folos, m-a cuprins teama de întunecime şi m-am hotărît să mă întorc spre casă, unde am ajuns ca un om beat, fără să ştiu ce fac ori ce spun. Pe biata vară-mea Aziza o găsii în picioare în odaie, cu faţa către zid, cu un braţ sprijinit pe un scaun şi cu o mînă pe inimă. Şi suspina tristă versuri plîngătoare despre dragostea nenorocită.

De îndată ce văzu că m-am întors, îşi şterse ochii cu colţul mînecii, veni înaintea mea, silindu-se să zîmbească, pentru a-şi ascunde durerea, şi-mi spuse :

— O, vere scump, Allah facă să ţină cît mai mult fericirea ta ! De ce, în loc să vii singur, noaptea, pe uliţe pustii, nu ţi-ai petrecut restul nopţii cu tînăra care ţi-e dragă ?

Atunci, pierzîndu-mi cumpătul şi socotind o clipă că voia să-şi bată joc de mine, o împinsei mînios şi aşa de repezit, că ea căzu lovindu-se de colţul divanului şi-şi făcu la frunte o rană mare din care sîngele ţîşnea şiroaie. Ea, sărmana, în loc să se supere de răutatea mea, fără să-mi spună o vorbă grea, se sculă încetişor, aprinse o bucată de iască a cărei cenuşă o puse pe rană şi se legă la cap cu o batistă. Şterse apoi sîngele care pătase lespezile de marmură de pe jos şi, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic, veni zîmbind lîngă mine şi-mi spuse cu multă blîndeţe...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută cincisprezecea noapte

Ea urmă :

Și, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, veni zîmbind lîngă mine și-mi grăi cu multă blîndețe :

— O, fiu al unchiului meu, sînt tare mîhnită că te-am necăjit cu vorbele mele nepotrivite. Iartă-mă, te rog, și povestește-mi ce s-a întîmplat, spre a vedea de nu pot găsi vreun leac !

Atunci i-am povestit cum totul îmi fusese împotrivă și că nu căpătasem nici o știre de la necunoscută. Aziza îmi spuse :

— O, Aziz al ochilor mei, pot să te încredințez, fără șovăire, că vei izbîndi în ceea ce dorești. Este numai o încercare a răbdării tale, la care te supune tînăra, pentru a vedea cît de tare este iubirea ta și cît de statornic ești față de ea. Mîine, așadar, grăbește și mergi de te așază pe banca de sub fereastra ei, și de bună seamă ai să afli un mijloc potrivit dorințelor tale.

Pe urmă, vară-mea îmi aduse o tavă încărcată cu bucate, dar eu am zvîrlit totul la o parte, iar farfuriile zburară și se rostogoliră în toate părțile pe covoare. Și-i arătai astfel că nu voiam nici să mănînc, nici să beau. Atunci, biata vară-mea adună cu grijă și în tăcere cioburile de pe jos, șterse covoarele și veni să se așeze lîngă salteaua pe care mă întinsesem. Și nu conteni tot timpul nopții să-mi facă vînt cu evantaiul, spunîndu-mi cu nespusă blîndețe cuvinte gingașe și mîngîietoare. Iar eu gîndeam : „Ce nebunie e să fii îndrăgostit !“ Cum se lumină de ziuă, mă sculai în grabă și mă dusei în ulicioară, sub fereastra fetei.

Dar abia mă aşezasem pe bancă şi văzui fereastra deschizîndu-se, iar înaintea ochilor mei fermecaţi se ivi frumosul chip al celei ce era tot sufletul meu. Îmi surîdea cu toţi dinţii într-un fel tare plăcut. Pieri o clipă şi se întoarse ţinînd în mîini un săculeţ, o oglindă, un ghiveci de flori şi un felinar. Apoi iată ce făcu : mai întîi băgă oglinda în sac, legă sacul şi-l aruncă în odaie ; pe urmă, cu o mişcare de nespus, îşi desfăcu părul ce-i căzu greoi, acoperind-o toată şi ascunzîndu-i o clipă faţa ; după care aşeză felinarul între florile din ghiveci ; la urmă, luă totul şi pieri, iar fereastra se închise. Şi inima-mi plecă odată cu tînăra, pe cînd eu rămăsei într-o stare vrednică de plîns.

Ştiind din cele întîmplate pînă atunci că zadarnic aş mai fi aşteptat acolo, m-am îndreptat nemîngîiat şi chinuit către casă, unde-am găsit-o pe biată vară-mea plîngînd şi cu capul înfăşurat cu două fîşii, una peste fruntea rănită, alta peste ochii bolnavi de lacrimile pe care le vărsase în vremea lipsei mele şi în celelalte zile de amărăciune. Nu mă văzuse, şi sta aplecată, cu capul sprijinit într-o mînă, legănîndu-se în armonia înfiorată a unor stihuri pe care le murmura încetişor :

Mă tot gîndesc la tine, Aziz ! Spre ce tărîm
Departe-acum de mine baţi negrul caldarîm ?
Aziz, răspunde-mi ! Unde te duci, la care prag
Îţi cauţi alinare, pribeagul meu cel drag ?

Gîndeşte-te, la rîndu-ţi, Aziz, acum, şi tu :
Să ştii că orişiunde te-ar duce — vrei ori nu —
Ea, Soarta ce rîvneşte la fericirea mea,
Aziz, o, nicăierea, nicicînd nu vei putea

Să mai găsești căldura duiosului cămin
Pe care-Aziza-n suflet ți-l ridica senin.

Tu nici n-asculți, Azize, ce-ți spun, și pleci grăbit
Pe drumul tău, departe de mine, răzlețit.
Iar ochii mei, în urmă-ți, pornesc așa, deodat',
Izvorul lor de lacrimi, fierbinte, nesecat.

Ah, inima mea tristă, plîngi, inimă, mereu!
Cel drag e dus departe, s-a dus iubitul meu.

Mă tot gîndesc la tine, Aziz : spre ce tărîm
Departe-acum de mine bați negrul caldarîm?
Aziz, răspunde-mi! Unde te duci, la care prag
Îți cauți alinare, pribeagul meu cel drag?

Cînd sfîrși, se întoarse deodată și mă văzu. Numaidecît se opri înaintea mea, fără să poată rosti o vorbă, fără o șoaptă, cu pleoapele lăsate, palidă și tristă. Într-un tîrziu, grăi :

— O, vere drag, așază-te și povestește-mi ce ți s-a întîmplat și de data aceasta.

Și-i povestii totul amănunțit, arătîndu-i semnele de taină pe care mi le făcuse tînăra. Aziza îmi spuse :

— Bucură-te, căci dorințele tale s-au împlinit. Află, dar, că oglinda vîrîtă în sac vrea să zică soarele care apune : aceasta însemnează că te cheamă mîine seară la ea acasă ; părul negru desfăcut și acoperindu-i chipul însemnează noaptea care acoperă pămîntul cu întunecimea ei : ceea ce întărește semnul cel dintîi ; ghiveciul cu flori însemnează că trebuie să intri în grădina casei, din dosul ulicioarei ; cît privește felinarul pus în ghiveci, însemnează că, odată intrat în grădină, trebuie să te îndrepți spre partea unde vei zări un

felinar aprins şi să aştepţi acolo venirea iubitei tale.

Ci eu, în culmea dezamăgirii, îi strigai :

— Cîte nădejdi închipuite nu mi-ai dat cu lămuririle tale înşelătoare ! Oh, tare sînt nenorocit !

Atunci Aziza fu şi mai drăgăstoasă cu mine decît de obicei şi-mi spuse vorbe dulci şi liniştitoare, dar nu îndrăzni să se mişte de la locul ei şi nici să-mi aducă să beau ori să mănînc, temîndu-se de răbufnirile mele de mînie şi de ciudă.

A doua zi către seară, mă hotărîi să încerc pasul şi, încurajat de Aziza, care-mi da atîtea dovezi de dăruire şi de uitare de sine desăvîrşite, pe cînd în taină plîngea amarnic, mă îmbăiai şi, ajutat de ea, mă îmbrăcai cu cea mai frumoasă haină a mea. Dar înainte de-a mă lăsa să plec, Aziza îmi aruncă o privire deznădăjduită şi-mi spuse cu lacrimi în ochi :

— O, fiu al unchiului meu, ia acest bob de mosc curat şi înmiresmează-ţi buzele. Iar după ce-ţi vei fi văzut iubita şi te vei bucura de ea în toată voia, făgăduieşte-mi că-i vei recita versul pe care ţi-l voi spune.

Îmi aruncă braţele în jurul gîtului şi suspină adînc. Atunci îi jurai că-i voi spune tinerei versul. Şi Aziza, liniştită, mă sili să-l repet înainte de plecare, deşi nu pricepeam nici ce voia, nici ce ar putea să urmeze de aci :

Oh, pe Allah ! voi, toţi aceia care
Iubiţi, spuneţi-mi : dacă dragostea
N-ar fi să stea decît în inima
Victimei sale, unde-ar fi scăpare ?...

Plecai cu paşi grăbiţi şi ajunsei la grădină, unde portiţa era deschisă şi unde, în fund de tot,

ardea un felinar către care mă îndreptai prin întuneric.

Cînd ajunsei la locul unde se afla lumina, ce minune mă aştepta! Găsii, într-adevăr, o sală minunată, cu bolta arcuită şi cu o cupolă acoperită pe dinăuntru cu fildeş şi cu abanos, şi luminată cu uriaşe sfeşnice de aur şi cu lămpi mari de cristal atîrnate cu lanţuri de aur de tavanul înalt. În mijlocul sălii, dintr-un havuz, smălţuit cu podoabe de toate culorile şi cu împletituri de desene desăvîrşite, murmura şopotul unei ape ale cărei şoapte numai şi te şi răcoreau. Lîngă havuz, pe o măsuţă de sidef, se afla o tavă de argint acoperită cu un ştergar de mătase, iar pe covor era un vas de Damasc, pe al cărui gît răsucit atîrna o cupă tot de Damasc.

Atunci, o, tinere stăpîne, cel dintîi lucru pe care-l făcui fu să dau la o parte ştergarul de mătase ce acoperea tava cea mare de argint. Bunătăţile pe care le văzui acolo, le mai văd parcă şi acum în faţa ochilor. În adevăr, erau acolo...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută şaisprezecea noapte

Ea urmă:

Vizirul Dandan continuă astfel, pentru regele Daul-Macan, istoria pe care frumosul Aziz o povestea tînărului prinţ Diadem:

În adevăr, erau acolo patru pui fripți, aurii și înmiresmați, gătiți cu toate aromele trebuitoare. Mai erau și patru oluri de porțelan, mult încăpătoare, unul cu mahalabia[1] aromată cu suc de portocale și presărată cu fistic smicurat și cu scorțișoară pisată ; un altul cu stafide stropite și aromate cu sirop de trandafiri ; al treilea, oh ! al treilea ! cu baclavale din foi subțiri, măestru împăturite și împărțite în romburi gingașe ; al patrulea, cu cataifuri în sirop bine legat și parcă stînd gata să plesnească de umplute ce erau. Și acestea toate se aflau numai pe o jumătate de tavă. Pe cealaltă, se găseau tocmai fructele care îmi plac cel mai mult : smochine zbîrcite de coapte și alintîndu-se parcă, știindu-se dorite ; apoi chitre, lămîi, struguri proaspeți și banane, iar printre ele erau presărate flori de toate culorile, trandafiri, iasomie, lalele, crini, zarnacadele.

Atunci, plin de încîntare, am spus necazurilor mele să plece și bucuriei să-și facă-n mine cuibul. Eram însă oleacă îngrijorat, nevăzînd pe acolo nici o făptură vie de-a lui Allah. Și cum nu zăream nici vreo slujnică, nici vreo roabă care să mă slujească, nu îndrăzneam să mă ating de nimica. Așteptai cuminte să vină iubita inimii mele, dar trecu un ceas de vreme, și nimic ; mai trecu unul, și încă unul, și tot nimic ! Începui să mă simt chinuit de foame, căci nu mai mîncasem de mult, amărît cum fusesem din pricina dorurilor mele fără de zare. Acum însă, întrezărind un început de izbîndă, mi se întorsese pofta de mîncare, prin mila lui Allah, și mă simțeam recunoscător sărmanei Aziza care îmi tot spusese că voi izbîndi și-mi tălmăcise bine înțelesurile semnelor.

[1] Desert pe bază de făină, lapte și orez pisat.

Aşa că, nemaiputînd să îndur foamea năprasnică ce mă chinuia, mă năpustii mai întîi asupra minunatelor cataifuri, care-mi plăceau mai mult ca orice, şi aruncai pe gît nu mai ştiu cîte bucăţi. Parcă fuseseră frămîntate cu miresmele duhurilor sfinte de mîinile luminoase ale huriilor ! Pe urmă, mă repezii asupra ispititoarelor baclavale scăldate în sirop şi mă ghiftuii spornic cu tot ce-mi îmbia darnică soarta. Dădui apoi pe gît întreaga cupă de albă mahalabie cu fistic pisat, care parcă îmi răcorea inima. Trecui şi la pui, mîncai unul, mîncai pe-al doilea, pe-al treilea, pe-al patrulea, atît era de măiestrită umplutura din ei, dreasă cu seminţe acrişoare de rodie. După care mă întorsei spre fructe, ca să mă îndulcesc, şi-mi desfătai cerul gurii alegînd şi cumpănind pe îndelete. Şi încheiai masa gustînd vreo patru linguriţe de rodie şi înălţînd slavă lui Allah pentru darurile lui. Şi pusei capăt la toate, potolindu-mi setea din marele ol de Damasc, fără a mă folosi de cupa ce mi se păru de prisos.

Pe urmă, după ce-mi umplusem bine pîntecul, simţii că mă cuprinde o moleşeală grea şi parcă tot trupul mi se topea. Abia mai găsii puterea să mă spăl pe mîini şi să mă întind pe pernele de pe covoare, cufundîndu-mă într-un somn adînc.

Ce s-a mai petrecut în noaptea aceea ? Tot ce ştiu e că dimineaţa, trezindu-mă sub razele arzătoare ale soarelui, zăceam întins, nu pe covoarele cele moi, ci chiar pe marmura goală, şi aveam pe pielea pîntecului un pic de sare şi un pumn de cenuşă. Atunci am sărit ca ars, m-am scuturat şi am privit la dreapta şi la stînga, dar n-am văzut în jurul meu nici urmă de fiinţă vie, nicăieri.

Mare îmi era nedumerirea și spaima. Mînios foarte pe mine însumi și rușinat peste măsură de slăbiciunile cărnii mele și de puținătatea tăriei mele la veghe și la oboseală, pornii mîhnit către casă, unde o găsii pe biata Aziza jelindu-se încetișor și spunînd stihuri amestecate cu lacrimi :

În lină legănare se nalță-o adiere
Și vine peste cîmpuri spre mine lunecînd.
Îi recunosc mireasma de iarbă și de miere,
Presimt cum pune-n plete-mi degetele ei, blînd.

O, vino, adiere duioasă ! Păsări cîntă.
E hărăzit de soartă al inimii fior.
Ah, de-aș putea, iubire, să te cuprind, plăpîndă,
La piept, ca-ndrăgostitul iubita lui, cu dor !

Oh, îndulcește-o clipă cu dulcea-ți răsuflare
Și spulberă în vînturi al chinului temei
Și-amarul unei inimi îndrăgostite care
Se-neacă în durerea nefericirii ei !

Tu pleci, Aziz, dar mie ce-mi mai rămîne-n urmă,
Din toată bucuria pămîntului întreg ?
Cînd lacrimile-amare răsufletul mi-l curmă,
Ce gust mai are viața, ce drum să mai aleg ?

Ah, cine-mi poate spune că sîntem ca doi gemeni
La suflete ? Că ducem la fel povara grea ?
Că inima ta geme și suferă asemeni,
În flacăra iubirii arzînd cum arde-a mea ?

Văzîndu-mă, se ridică repede, își șterse lacrimile, mă întîmpină cu vorbele cele mai blînde și mă ajută să-mi scot hainele, pe care le mirosi de mai multe ori și-mi spuse :

— Pe Allah ! o, fiu al unchiului meu, nu-s miresmele pe care le lasă în haină atingerea unei femei îndrăgostite ! Povestește-mi ce s-a întîmplat.

Eu m-am grăbit să-i împlinesc dorința, în vreme ce fața ei se făcea tot mai îngîndurată, pînă ce îmi spuse cu spaimă :

— Pe Allah ! o, Aziz, nu mai sînt liniștită în privința ta și tare mă tem ca necunoscuta să nu te facă să treci prin mari necazuri. Află, dar, că sarea pusă pe piele însemnează că ea te găsește tare searbăd, pe tine, îndrăgostitul atît de pătimaș, din pricină că te-ai lăsat învins de somn și de oboseală. Iar cenușa înseamnă : „Allah să-ți întunece chipul, ție, cel cu dragoste amăgitoare !" Astfel, Aziz al meu, această femeie, în loc să fie duioasă cu oaspele ei și să-l trezească blînd, l-a privit cu greață și i-a dat a înțelege că nu e bun decît să mănînce, să bea și să doarmă. Ah ! de te-ar scăpa Allah de dragostea acestei femei lipsite de milă și de inimă !

Eu, atunci, auzind aceste vorbe, am început să mă bat cu pumnii în piept și să strig :

— Eu sînt vinovat, căci, pe Allah ! această femeie are dreptate ; îndrăgostiții nu trebuie să doarmă. Ah ! eu prin greșeala mea mi-am pricinuit nenorocirea. Acuma ce să fac, fiică a unchiului meu ? Ah ! fie-ți milă și spune-mi !

Biata Aziza, verișoara mea, care mă iubea atît de mult, era topită de durere văzîndu-mă așa de mîhnit...

Cînd povestea ajunse aici, Șcherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaptesprezecea noapte

Ea povesti regelui Șahriar :

— Așadar, preafericitule rege, vizirul Dandan a urmat astfel, pentru regele Daul-Macan, istoria pe care frumosul Aziz o povestea prințului Diadem :

Biată verișoara mea Aziza, care mă iubea atît de mult, era topită de durere văzîndu-mă așa de mîhnit, și-mi răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei, o, Aziz, ce ușor mi-ar fi să te ajut, dacă bunacuviință mi-ar îngădui să ies, să mă duc și să vin cînd vreau și unde vreau. Acum însă, înainte de a mă mărita, datinile îmi poruncesc să stau numai în casă. Ci ascultă ce trebuie să faci, ca să pot veghea de departe la izbînda ta, de vreme ce nu pot să fiu eu însămi legătura dintre tine și fata aceea. Iată ce zic eu, o, Aziz ! Întoarce-te astă-seară în același loc și păzește-te mai ales de ispita somnului. Pentru aceasta, nu mînca nimic, deoarece mîncarea îngreuiază simțurile și le moleșește. Ferește-te să adormi și o vei vedea venind la tine spre miezul nopții. Allah să te aibă în paza lui și să te apere de rele !

Atunci eu nu mai dorii decît să vină cît mai curînd noaptea. Cînd eram gata să plec, Aziza mă opri o clipă ca să mă sfătuiască :

— Ia aminte ca, după ce tînăra îți va fi împlinit dorințele, să nu uiți cumva să-i spui stihurile ce te-am învățat.

Și-i răspunsei :

— Ascult și mă supun !

Apoi ieșii din casă.

Cînd ajunsei în grădină, găsii, ca și-n ajun, sala luminată bogat și masa plină cu tăvi mari, încărcate cu bunătăți, cu dulciuri, cu fructe și cu flori. De îndată ce mirosul florilor și al tuturor acelor bunătăți mi-a atins nările, sufletul meu nu s-a mai putut stăpîni, m-am supus dorințelor și am mîncat din plin din fiecare fel și am băut din cana cea mare. Și cum îmi plăcea nespus, am băut pînă mi s-a umplut burta. Eram cum nu se poate mai mulțumit. Dar deodată pleoapele începură să mi se închidă, iar eu, ca să lupt împotriva somnului, încercam să le țin deschise cu degetele. Zadarnic însă. Atunci mi-am zis : „N-am să adorm, dar am să-mi pun capul pe-o pernă oleacă, atîta tot ! Dar n-am să adorm, nu !" Luai o pernă și-mi pusei capul pe ea. Și nu mă mai trezii decît a doua zi în plină lumină. Eram întins, nu în sala cea minunată, ci într-o odaie ticăloasă care slujea pesemne rîndașilor. Pe burtă aveam un os de picior de oaie, o bășică umflată și cîțiva sîmburi de curmale și de roșcove, iar lîngă mine, două drahme și un cuțit. Atunci, buimac cu totul, mă sculai, aruncai de pe mine toate aceste lucruri și, mînios de ce mi se întîmplase, nu luai decît cuțitul și mă întorsei acasă, unde o găsii pe Aziza murmurînd cu jale stihurile următoare :

Ah, lacrimi ale ochilor mei, grele,
Voi sufletul întreg mi l-ați topit
Și-ați mistuit lumina ființei mele !

Iar cel ce mă ucide, cel iubit,
E tot mai nemilos și mai posac.
Ci oare nu-i un vis nemărginit

Să suferi pentru cel ce ți-este drag,
Cînd e frumos ca soarele senin ?
O, scump Azize, nu mai pot să tac !

Tot sufletul îmi e de tine plin,
Tu inima mi-ai învăscut-o-n dor
Și mi-ai săpat în ea genuni de chin !

Eu, încă negru de ciudă, ca să-și dea seama că sosisem, îi aruncai cîteva vorbe de ocară. Ea însă, stăpînită și cu o duioșie nespusă, își șterse ochii, veni la mine, își puse brațele în jurul gîtului meu, mă strînse cu drag la piept, pe cînd eu încercam s-o îndepărtez, și-mi spuse :

— Oh, bietul meu Aziz, văd că și în noaptea asta te-ai lăsat biruit de somn.

Iar eu, nemaiputînd îndura, mă prăbușii pe covoare, înăbușit de necaz, și zvîrlii cît colo cuțitul pe care-l luasem. Atunci Aziza se așeză lîngă mine și începu să-mi facă vînt cu evantaiul, îndemnîndu-mă să am curaj, căci totul avea să se îndrepte, pînă la sfîrșit. Apoi, la rugămințile ei, îi spusei ce găsisem pe mine cînd mă trezisem, și adăugai :

— Pe Allah ! grăbește-te să-mi tălmăcești înțelesurile !

Ea îmi răspunse :

— Ah, Aziz, oare nu te-am sfătuit să nu te lași ispitit de mîncare, ca să poți să te ferești de-a adormi ?

Dar eu îi strigai :

— Ah, grăbeşte-te să-mi tălmăceşti înţelesurile !
Ea grăi :
— Află că băşica umflată...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută optsprezecea noapte

Ea urmă :

— Află că băşica umflată însemnează că inima ta, cu toate că te aflai în casa iubitei, rătăcea prin văzduhuri şi nu dovedea multă înflăcărare. Sîmburii de curmale vor să spună că, la fel cu ei, eşti lipsit de gust, căci dragostea, care-i măduva inimii, îţi lipseşte cu totul. Seminţele de roşcove, care-i copacul lui Ayub [1], părintele răbdării, au fost puse ca să-ţi amintească de această virtute de mare preţ pentru îndrăgostiţi. Despre osul de picior de oaie, mi-e greu să spun ce poate să însemneze.

Eu strigai atunci :

— O, Aziza, dar ai uitat de cuţitul cel cu lama lungă şi subţire, şi de cele două drahme !

Aziza, tremurînd din tot trupul, îmi răspunse :

— Aziz, mi-e teamă pentru tine ! Cele două drahme însemnează ochii ei. Ea vrea să-ţi spună : „Jur pe ochii mei că, dacă mai vii odată şi adormi iar, am să te înjunghii cu cuţitul, fără de milă !" O, fiu al unchiului meu, mult mi-e teamă, dar, ca

[1] Iov din *Biblie*, personaj foarte stimat de arabi.

să nu te supăr, ascund mereu în mine tulburarea și plîng în tăcere, singură în casa goală. Și nu am altă mîngîiere decît suspinele mele !

Îmi simții atunci inima plină de milă pentru durerea ei și-i spusei :

— Pe viața mea, fiică a unchiului meu, ce leac este pentru toate astea ? Ah, ajută-mă să ies din această nenorocire fără de capăt !

Ea îmi strigă :

— Cu toată dragostea și cu bucurie ! Trebuie numai să dai ascultare celor ce-ți spun și să faci întocmai, altfel nu se poate izbîndi nimic.

Răspunsei :

— Ascult și mă supun. Îți jur pe capul tatălui meu !

Atunci Aziza, încrezătoare în făgăduința mea, se simți fericită, mă îmbrățișă și-mi spuse :

— Ei bine, iată ! Acum trebuie să dormi întreaga zi, așa ca la noapte să nu mai simți ispita la somn. Cînd te vei trezi, am să-ți dau eu însămi să mănînci și să bei, și astfel nu te vei mai teme de nimic.

Și Aziza mă sili să mă culc și mă frecă ușurel pe spate. Sub mîngîierea ei dulce, repede am și adormit. Cînd m-am trezit spre seară, ea ședea tot lîngă mine și-mi făcea vînt cu evantaiul. Și am băgat de seamă că plînsese mereu, căci pe hainele ei erau urme de lacrimi. Aziza se grăbi atunci să-mi aducă mîncare și-mi duse cu mîinile ei la gură îmbucăturile, iar eu nu făceam decît să le înghit, pînă ce mă săturai deplin. Pe urmă îmi dete să beau o ceașcă de sirop de gingifar amestecat cu apă de trandafiri, care mă învioră cu totul. Îmi spălă apoi mîinile, mi le șterse cu un ștergar înmiresmat cu mosc și mă stropi cu

apă de flori. După care îmi aduse o haină minunată, mă îmbrăcă și-mi spuse :

— Dacă vrea Allah, noaptea aceasta va fi noaptea împlinirii dorințelor tale !

Însoțindu-mă pînă la ușă, adăugă la sfîrșit :

— Dar mai ales să nu uiți rugămintea mea !

O întrebai :

— Care rugăminte ?

Ea răspunse :

— O, Aziz, versurile ce te-am învățat !

Ajunsei așadar în grădină și, ca și în celelalte nopți, intrai în sala cu boltă arcuită și mă așezai pe covoarele cele scumpe. Și cum eram foarte sătul, mă uitai la tăvi cu nepăsare și rămăsei de veghe pînă către miezul nopții. Nu se vedea nimeni, nu se auzea nici un zgomot și mi se părea noaptea lungă cît un an, dar așteptam răbdător înainte. Cînd trecuseră trei sferturi din noapte și cocoșii începuseră să vestească zorii, mă simții încetul cu încetul tot mai flămînd și tot mai ispitit să gust din cele bunătăți, pînă ce nu m-am mai putut împotrivi, m-am sculat numaidecît în picioare, am dezvelit tăvile și am mîncat pînă ce m-am săturat. Pe urmă am băut un pahar, pe urmă altul, și așa pînă la al zecelea. Mi-am simțit capul greu, dar m-am stăpînit cu tărie, mă întindeam și mă suceam într-o parte și-n alta, și chiar în clipa cînd eram gata să nu mă mai pot birui, auzii ca un zvon de rîsete și de foșnete de mătase. Abia avui vreme să sar în picioare, să-mi spăl mîinile și să-mi clătesc gura, că și văzui perdeaua cea mare din fund dîndu-se la o parte. Surîzătoare, înconjurată de zece fete frumoase ca niște stele, ea intră... Părea însăși luna. Purta o haină de atlaz verde țesută cu fir de aur roșu. Parcă anume

pentru ca, tinere stăpîne, fuseseră alcătuite stihurile poetului :

Deci, iat-o ! Cu privirea-i mîndră,
Cu chipu-i ca vrăjit — se-arată.
Prin verdea-i rochie subțire
Văd sînii izbucnind deodată.
Iar păru-i, despletit pe umeri,
Ca o minune-i, revărsată.

Și dacă-ntreb ce nume poartă,
Răspunde : „Eu sînt zîna care
Aduce cu privirea-i mîndră
A-ndrăgostiților pierzare
Și inimile lor le arde
În flacăra fără cruțare“.

De-i spun de chinurile grele
Ale iubirii, îmi răspunde :
„Sînt stînca rece și văzduhul
Cel fără de ecou ; ci unde
S-a plîns vreun om că stînca tace
Sau că văzduhul n-are unde ?“

Ci eu îi spun așa : „Fecioară,
Dacă ți-e inima o stîncă,
Atunci, cu degetele mele,
Ca Musa, și eu, astăzi încă,
Fac ca din stîncă să țîșnească
Un clar izvor de apă-adîncă“.

Și, în adevăr, tinere doamne, de îndată ce i-am spus aceste stihuri, mi-a surîs și mi-a grăit :

— Foarte bine ! Dar cum de-ai izbîndit de data asta să nu te lași biruit de somn ?

I-am răspuns :

— Adierea venirii tale mi-a înviorat sufletul.

Se întoarse atunci către roabe și le făcu un semn din ochi. Și ele numaidecît ieșiră și ne lăsară singuri în sală. Veni și se așeză lîngă mine, mă luă la piept și-și încolăci brațele în jurul gîtului meu. Iar eu, năpustindu-mă asupra buzelor ei, îi mușcam buza de sus, în vreme ce ea îmi mușca buza de jos. Pe urmă am luat-o de mijloc, am îndoit-o și ne-am rostogolit amîndoi pe covor. Și am început să ne zbenguim, sărutîndu-ne, îmbrățișîndu-ne, ciupindu-ne, mușcîndu-ne, prinzîndu-ne de coapse și de picioare, zbătîndu-ne ca peștii pe uscat, pînă ce se prăbuși sleită în brațele mele, moartă de dorinți. Noaptea aceea a fost o noapte de sărbătoare pentru inima mea, întocmai cum spune poetul :

Ah, veselă-mi fu noaptea și ușoară,
Și mai plăcută decît orice noapte
Din cîte sorții mi le-ncununară.
Iar, plină, cupa n-o lăsam să rabde.

Și somnului grăii : „Socoți tu, oare,
Acum, că te-ar dori aceste pleoape ?“
Dar coapsele și zveltele picioare
Le îmbiam pe rînd : „Hai,mai aproape !“

Dar cînd se făcu dimineață și mă pregăteam să plec, ea mă mai opri o clipă ca să-mi spună :

— Așteaptă oleacă ! Vreau să-ți mai dezvălui ceva...

Cînd povestea ajunse aici, Șherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :
— Aziz povesti mai departe :

Ea mă mai opri o clipă ca să-mi spună :
— Aşteaptă oleacă ! Vreau să-ţi mai dezvălui ceva şi să-ţi dau un sfat.
Cu oarecare mirare, mă aşezai iarăşi lîngă ea. Atunci desfăcu o batistă şi scoase o bucată pătrată de zarafir, pe care este cusută întîia gazelă, iat-o aici, în faţa măriei tale, tinere stăpîne. Mi-o dărui, grăindu-mi :
— Păstreaz-o cu grijă ! Este lucrată de o tînără prietenă a mea, domniţa Insulelor Camforului şi ale Cristalului. Darul acesta are să-ţi fie de mare însemnătate în viaţă şi, pe deasupra, are să-ţi aducă mereu aminte de aceea care ţi l-a dat.
Eu atunci, în culmea uimirii, i-am mulţumit cu multă bucurie. Dar, luîndu-mi rămas bun de la ea, cum eram uluit de tot ce mi se întîmplase, am uitat să-i spun strofa ce mă învăţase Aziza.
Cînd am ajuns acasă, am găsit-o pe biata mea vară întinsă în pat. Chipu-i arăta semne de un început de boală, dar, văzîndu-mă, făcu o sforţare ca să se scoale şi, cu ochii în lacrimi, se tîrî pînă la mine, mă îmbrăţişă, mă strînse la piept şi mă întrebă :
— I-ai spus strofa ?
Încurcat, abia îngăimai :
— Ah, am uitat ! şi numai din pricina gazelei acesteia, cusută pe zarafirul pe care l-am primit în dar.

Despăturii zarafirul şi-i arătai gazela. Aziza atunci nu se mai putu stăpîni şi, izbucnind în plîns, îmi rosti printre lacrimi aceste versuri :

Învăţă, inimă, cumplitul
Gînd : orice prietenie moare,
Iar despărţirea e sfîrşitul
Oricărei dragoste sub soare.

După care adăugă :

— O, vere, te rog din tot sufletul ca data viitoare să nu uiţi a-i spune strofa.

Răspunsei :

— Mai spune-mi-o o dată, că aproape am şi uitat-o.

Ea mi-o mai spuse o dată, iar eu o învăţai bine. Apoi, cînd se făcu iarăşi seară, ea îmi grăi :

— Iată, e vremea ! Allah să te îndrume şi să te ferească de primejdii.

Trecînd prin grădină, intrai în sală, unde o găsii pe iubita mea aşteptîndu-mă. Mă îmbrăţişă îndată şi mă culcă cu capul în poala ei. Pe urmă, după ce mîncarăm şi băurăm, ne lăsarăm cu totul în voia dragostei... Nu mai povestesc toate zbenguielile noastre care ţinură pînă în zori. De data asta nu mai uitai să-i spun strofa Azizei :

Oh, pe Allah ! voi, toţi aceia care
Iubiţi, spuneţi-mi : dacă dragostea
N-ar fi să stea decît în inima
Victimei sale, unde-ar fi scăpare ?...

N-aş putea să-ţi lămuresc, stăpîne, ce tulburare au stîrnit versurile acestea asupra iubitei mele. Atîta de tare se arătă înfiorată, încît inima ei,

despre care spunea că nu știe ce-i duioșia, începu să se zbată în piept cu amar, și suspină :

Mă-nchin rivalei mele scumpe
Și inimii-i cum alta nu-i.
Ea toate tainele-mi cunoaște,
Dar nu le spune nimănui.

Greu suferă-mpărțind cu alta
Ceea ce i-i mai drag — dar tace.
Ea știe prețul suferinții,
Îndură, sîngeră — dar tace.

Eu ascultai cu toată luarea-aminte stihurile, ca să le pot spune apoi Azizei. Cînd ajunsei acasă, o găsii pe Aziza întinsă pe-o saltea, iar maică-mea o îngrijea, stînd alături. Sărmana Aziza avea fața îngălbenită și era atît de slabă, încît părea leșinată. Își ridică ochii îndurerați către mine, fără să poată face o mișcare. Mama atunci mă privi cu asprime, dînd din cap, și-mi spuse :

— Ce rușine, Aziz !

Dar Aziza luă mîna mamei, o sărută și-mi spuse cu o voce abia șoptită :

— O, fiu al unchiului meu, ai uitat oare și acum sfatul meu ?

Îi răspunsei :

— Fii liniștită, Aziza ! I-am spus strofa, care a mișcat-o atît de mult, încît și ea mi-a spus niște versuri.

Îi repetai stihurile, iar Aziza, auzindu-le, plînse în tăcere și murmură :

Cine nu știe să păstreze-o taină
Și nici să-ndure răbdător la greu,
Din haina neagră-a morții facă-și haină.

Iar dacă viața mea n-a fost, mereu,
Decît o lungă, tristă renunțare,
Acum, lipsită de iubitul meu

Și de cuvîntul lui, nu sînt în stare
Să mai trăiesc. Ah, cînd voi fi-ntre stele,
Dă-i tu cea mai fierbinte sărutare

Acelui ce-a fost chinul vieții mele !

Apoi adăugă :

— O, fiu al unchiului meu, te rog, cînd te vei întîlni iarăși cu iubita ta, să-i spui aceste două strofe. Și fie-ți viața dulce și ușoară, scumpe Aziz !

Iar eu, de îndată ce veni noaptea, mă întorsei la grădină, ca de obicei, și o găsii pe iubita mea așteptîndu-mă în sală. Ne așezarăm alături, mîncarăm, băurăm și ne veselirăm în toate chipurile, pe urmă ne culcarăm înlănțuiți pînă dimineața. Atunci mi-adusei aminte de făgăduiala dată Azizei și-i spusei iubitei cele două strofe.

De îndată ce le auzi, scoase un țipăt, se trase înapoi speriată și strigă :

— Pe Allah ! ființa care-a spus asemenea versuri trebuie să fie moartă în această clipă !

Apoi adăugă :

— Trag nădejde că nu-ți este vreo rudă, nici soră, nici vară ! Căci, îți mai spun odată, neîndoios că acuma este în rîndul celor morți.

Atunci îi spusei :

— Este logodnica mea, fiica unchiului meu.

Ea îmi strigă :

— Ce spui ? De ce mă minți așa ? Dacă ar fi logodnica ta, ai iubi-o altfel.

Îi spusei iar :

— Este logodnica mea, Aziza, fiica unchiului meu.

Ea-mi răspunse :

— De ce nu mi-ai spus pînă acuma ? Pe Allah ! Niciodată nu mi-aş fi îngăduit să-i răpesc logodnicul, dacă aş fi ştiut legătura voastră. Ce nenorocire ! Dar spune-mi, ea a ştiut de întîlnirile noastre ?

Răspunsei :

— De bună seamă ! Ea însăşi mi-a tălmăcit semnele pe care mi le făceai. Fără ea, niciodată n-aş fi ajuns pînă la tine. Numai mulţumită sfaturilor şi înţeleptelor ei îndemnuri am putut izbîndi.

Atunci ea strigă :

— Ah, tu eşti pricina morţii ei ! Fie ca Allah să nu-ţi prăpădească tinereţile aşa cum le-ai prăpădit tu pe ale bietei tale logodnice ! Du-te degrabă şi vezi ce s-a întîmplat.

Plecai în fugă, cu mintea tulburată de năprasnica veste. Cînd ajunsei în colţul străduţei pe care era casa noastră, auzii strigătele de jale ale femeilor care boceau înlăuntrul casei... Întrebai pe vecinele care intrau şi ieşeau grăbite, iar una îmi răspunse :

— Am găsit-o moartă, prăbuşită îndărătul uşii de la odaia ei.

M-am năpustit atunci înlăuntru şi cea dintîi care mă văzu fu mama, care-mi strigă :

— Eşti răspunzător în faţa lui Allah de moartea ei ! Povara sîngelui ei atîrnă de gîtul tău. Ah, copile, blestemat logodnic ai mai fost şi tu !...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzecea noapte

Ea urmă :

...Ah ! copile, blestemat logodnic ai mai fost și tu !

Și în vreme ce ea mă copleșea cu învinuiri mai departe, intră tata, și atunci ea tăcu, o clipă, în fața lui. Apoi tata începu pregătirile pentru înmormîntare, iar cînd toți cunoscuții și rudele se strînseră și totul fu gata, înălțarăm rugăciunile obișnuite pentru rămășițele pămîntești ale Azizei și împlinirăm datinele cuvenite la îngropăciune, rămînînd trei zile sub corturi, la mormîntul ei, cetind din Cartea Sfîntă.

M-am întors apoi acasă lîngă mama și-mi era inima plină de jale pentru chinuita care pierise. Atunci mama a venit lîngă mine și mi-a spus :

— Copile, vreau să-mi mărturisești cu ce te-ai făcut atît de vinovat față de Aziza, încît i s-a stins inima de mîhnire. Căci pe ea zadarnic am tot întrebat-o de pricina bolii, n-a vrut să-mi dea nimic pe față și mai ales n-a scos o vorbă amară despre tine, ba dimpotrivă, pînă la sfîrșit, a rostit numai cuvinte de binecuvîntare. Ci spune-mi, Aziz, pentru numele lui Allah, mărturisește-mi ce i-ai făcut de ai împins-o la moarte !

I-am răspuns :

— Eu ? Nimic !

Dar ea a stăruit :

— Cînd și-a dat sufletul, stam la căpătîiul ei. Atunci s-a întors către mine, a deschis o clipită ochii și mi-a șoptit : „O, soție a unchiului meu, mă rog celui atoatestăpîn să nu ceară nimănui socoteală de prețul sîngelui meu și să ierte pe cei

ce mi-au chinuit inima. Iată că părăsesc o lume trecătoare, pentru o alta fără de moarte. Eu i-am spus : „O, fata mea, nu vorbi de moarte. Ajute-ţi Allah să te vindeci cît mai curînd !“ Ci ea, zîmbind trist, mi-a răspuns : „O, femeie a unchiului meu, te rog să-i împărtăşeşti lui Aziz, fiul tău, sfatul meu cel mai de pe urmă, rugîndu-l să nu-l uite. Cînd va merge la locul unde se duce de obicei, să spună, înainte de a pleca de-acolo :

Mai dulce-i moartea și mai cu priință,
Decît amara necredință !“

După care a adăugat : „În felul acesta, îi voi rămîne îndatorată şi voi veghea asupra lui după moarte, aşa cum am vegheat şi în viaţă fiind !“ Apoi a ridicat perna şi a scos de dedesubt un dar pentru tine, dar m-a pus să jur că nu ţi-l voi da decît dacă te voi vedea înduioșat, plîngînd moartea ei şi părîndu-ţi cu adevărat rău după ea. Eu, copile, păstrez cu grijă darul ei şi n-am să ţi-l înmînez decît cînd am să văd că îndeplineşti dorinţa Azizei.

I-am spus mamei :

— Bine, fie ! ci poţi să-mi arăţi şi-acum darul acela.

Mama însă n-a vroit cu nici un preţ şi m-a părăsit.

Poţi vedea, stăpîne, cît eram de nechibzuit pe-atunci, ce puţină minte cumpănită aveam şi ce inimă măruntă. În loc să plîng după biata Aziza şi să port mîhnirea în sufletul meu, nu mă gîndeam decît la petrecere şi la desfătare. Nimic nu mi se părea mai plăcut decît să mă duc la iubita mea. De cum veni noaptea, mă grăbii să plec la ea. O găsii nerăbdătoare să mă vadă, stînd ca pe

jăratic. Și cum intrai, alergă la mine, mă cuprinse pe după gît și-mi ceru vești despre vară-mea Aziza. După ce îi povestii amănuntele morții și ale înmormîntării, o năpădiră părerile de rău și-mi spuse :

—Ah, cum de n-am știut pînă să moară ce credincioasă ți-a fost și cu cîtă uitare de sine te-a slujit ! Cum i-aș mai fi mulțumit și cum aș mai fi răsplătit-o !

Atunci adăugai :

— Mai cu seamă a stăruit pe lîngă mama să-mi spună, pentru ca și eu să ți le spun apoi, aceste cele din urmă vorbe pe care le-a rostit :

Mai dulce-i moartea și mai cu priință,
Decît amara necredință !

După ce le ascultă, tînăra strigă :

— Allah s-o aibă întru mare mila lui ! Iată că și după moarte ea tot ți-i de ajutor, căci prin stihurile acestea simple te scapă de pieirea pe care o urzisem împotriva ta.

Cînd auzii ce spune, rămăsei buimac cu totul și strigai :

— Ce tot spui ? Cum ? Sîntem legați prin dragoste, și tu îmi hotărăști pieirea ? În ce capcană voiai să mă prinzi ?

Ea îmi răspunse :

— O, nepriceputule ! văd că habar n-ai de vicleniile de care sînt în stare femeile. Ci nu vreau să mai stăruiesc. Află doar că datorezi verei tale scăparea din mîinile mele. N-am să-mi uit însă hotărîrea, decît dacă ai să-mi făgăduiești că n-ai să mai dărui o vorbă sau o privire altei femei afară de mine, fie ea tînără, fie vîrstnică. Alt-

minteri, va fi vai de tine! Ah, întocmai așa, vai de tine! Căci nu vei mai avea pe nimeni să te scape din mîinile mele, aceea care te ocrotea prin sfaturile ei este moartă. Ia deci seama și nu uita ce-ți spun! Și-acum, am o rugăminte să-ți fac...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și una noapte

Ea urmă:

...Și-acum, am o rugăminte să-ți fac!

Eu întrebai:

— Ce rugăminte?

Ea răspunse:

— Să mă duci la mormîntul sărmanei Aziza, ca să-l văd și să scriu pe piatra ce-l acoperă cîteva cuvinte de jale.

I-am răspuns:

— Mîine chiar, cu îngăduința lui Allah!

Pe urmă ne-am culcat, ca să ne petrecem noaptea împreună; ea mereu mă tot întreba despre Aziza și-mi zicea:

— Ah! de ce nu mi-ai spus că era fiica unchiului tău?

Atunci, la rîndu-mi, am zis:

— A, am uitat să te întreb care-i tîlcul vorbelor ei:

Mai dulce-i moartea și mai cu priință,
Decît amara necredință!

Ci ea n-a voit să-mi spună nimic despre aceasta.

Dimineaţa, se sculă devreme, luă o pungă mare, plină cu dinari, şi-mi porunci :

— Haide, scoală-te şi du-mă la mormîntul ei, căci vreau să-i ridic şi o boltă !

I-am răspuns :

— Ascult şi mă supun.

Am ieşit şi mergeam înaintea ei. Ea mă urma, împărţind pe cale săracilor dinarii din pungă şi spunînd mereu :

— Să fie pentru odihna sufletului Azizei !

Şi ajunserăm la mormînt. Acolo se lăsă jos pe marmură şi, vărsînd şiroaie de lacrimi, scoase dintr-un săculeţ de mătase nişte foarfeci de oţel şi un ciocănaş de aur, şi săpă în marmura lucie, cu un scris desăvîrşit, următoarele stihuri :

Trecînd pe-aici o dată, am stat la un mormînt
Ce-şi ridica din iarbă şi-şi legăna, plăpînd,
Drept, şapte fire albe de dediţei în vînt.

Şi întrebai : „Au cine-i aici, sub trista criptă ?
Pămîntul îmi răspunse : „Închină-te-o clipită !
Aici, în pace, doarme o fată-ndrăgostită."

O, tu, cea din iubire pierită, care stai
Aci, Allah ajute-ţi să uiţi de-al lumii vai
Şi hărăzească-ţi locul cel mai slăvit din rai !

Pe urmă se ridică, aruncă o privire de rămas bun mormîntului Azizei şi pornirăm împreună înapoi către palatul ei. Şi se făcu deodată foarte duioasă şi îmi spuse de mai multe ori :

— Pe Allah, să nu mă părăseşti niciodată !

Iar eu mă grăbii să răspund că am înţeles şi că mă supun.

Am urmat să mă duc la ea în fiecare noapte şi ea mă primea totdeauna cu căldură şi cu multă dragoste, necruţînd nimic ca să-mi facă plăcere. Şi am tot dus-o aşa, mîncînd şi bînd, alintîndu-mă şi drăgostindu-mă, îmbrăcînd în fiecare zi haine tot mai frumoase unele decît altele şi cămăşi tot mai noi unele decît altele, pînă ce mă îngrăşai şi mă umflai peste poate. Trăiam fără de nici o grijă şi fără de nici un necaz, şi uitai cu totul pînă şi amintirea fiicei unchiului meu. Petrecui astfel numai în plăceri, un an întreg.

Într-o zi, pe la începutul noului an, plecai la hamam, îmbrăcat cu haina mea cea mai de preţ. Ieşind din baie, băui o cupă de sorbet, desfătîndu-mă cu aromele dulci care se răspîndeau din haina mea. Mă simţeam şi mai fericit decît de obicei şi toate dimprejurul meu le vedeam roze. Gustul vieţii mi se părea nespus de plăcut şi mă aflam într-o stare ca de vrajă, ce parcă mă făcea uşor ca o pasăre. Şi dintr-o dată mă simţii îmboldit de dorinţa de a-mi bucura inima lîngă inima iubitei mele.

Pornii, dară, către casă cînd, pe străduţa numită Fundătura Flautului, văzui venind spre mine o bătrînă ce ţinea într-o mînă un felinar cu care-şi lumina drumul, şi în cealaltă o scrisoare făcută sul. Mă oprii, iar ea, după ce îmi ură bună pace, mă întrebă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ea urmă :

...Iar ea, după ce mi-a urat bună pace, m-a întrebat :

— Știi să citești, tinere ?

Eu i-am răspuns :

— Da, mătușă.

După care ea grăi :

— Ia, atunci, scrisoarea asta și citește-mi, rogu-te, cuprinsul ei.

Îmi întinse scrisoarea, o luai, o deschisei și-i citii cuprinsul. Se spunea acolo că cine o scrisese era în sănătate deplină și că trimitea urări de bine și salutări surorii și părinților săi. Auzind acestea, bătrîna ridică brațele către cer, îmi ură viață îmbelșugată mie, care îi vesteam lucruri atît de bune, și-mi spuse :

— Allah să-ți ușureze inima de toate mîhnirile, așa cum și tu mi-ai liniștit inima.

Luă scrisoarea și-și urmă drumul. Eu, simțindu-mă împins de o nevoie mare, mă oprii lîngă un zid și mă ciucii acolo. Cînd mă ridicai, după ce-mi scuturai și-mi potrivii haina, dînd să plec, o văzui pe bătrînă întorcîndu-se, îmi luă mîna, mi-o sărută și pe urmă îmi grăi :

— O, stăpîne, iartă-mă că vin să te mai rog să-mi faci un bine și, dacă-mi împlinești rugămintea, ai să-ți împlinești întru totul binefacerea, iar cel mult-îndurător n-are să te uite. Te-aș ruga să mă însoțești pînă colea aproape, la ușa casei mele, și să mai citești odată scrisoarea, de dindărătul ușii, și pentru femeile din casă. Că, de bună seamă, n-au să se încreadă în ce-am să le spun eu, mai

ales fata mea, care ține tare mult la fratele ei, cel ce semnează scrisoarea, și care ne-a părăsit plecînd într-o călătorie de negoț încă de-acum zece ani, iar aceasta este întîia veste pe care-o primim de-atîta vreme de cînd îl plîngem ca pe un mort. Mă rog ție, nu mă lăsa! N-ai a te obosi nici măcar să intri în casă, poți să citești scrisoarea din prag. Altmintrelea, știi și cuvintele Profetului rugăciunea și pacea fie cu el! despre cei ce-și ajută aproapele: „Celui care scapă pe un musulman de un necaz al lumii acesteia, Allah îi va ține socoteală și-i va șterge șaptezeci și două de necazuri pe cealaltă lume!"

Atunci eu mă îndemnai să-i împlinesc rugămintea și-i spusei:

— Mergi înaintea mea, ca să-mi luminezi și să-mi arăți calea.

Bătrîna o luă înainte și, după cîțiva pași, ajunserăm la poarta unui palat. Era o poartă măreață, făcută din bronz dăltuit și din aramă roșie. Eu mă oprii la poartă, iar bătrîna scoase un strigăt de chemare în limba persienească. Îndată, fără a mai avea vreme să-mi dau seama, atît de repede s-a petrecut totul, se ivi dinaintea mea, în ușa întredeschisă, o fetișcană sprintenă, durdulie și zîmbitoare, călcînd desculță pe marmura spălată. De teamă să nu-și ude pulpanele șalvarilor, le ținea sumese cu mîinile pînă mai sus de jumătatea coapselor. Iar mînecile, tot așa, îi erau sumese pînă la subsuorile ce se zăreau ca o umbră sub brațele albe. Nici nu știam ce să privesc mai mult, coapsele ca niște coloane de alabastru, ori brațele cum e cristalul. La gleznele ca de gazelă purta cîte-o salbă de clopoței de aur împodobită cu nestemate, iar la mîinile mlădii purta la fel două perechi de brățări grele scînteind ca jarul. La urechi îi atîr-

nau niște cercei de perle scumpe, iar la gît o salbă din trei șire de nestemate. Pe cap avea o basma scumpă în care scînteiau diamante. Dar băgai de seamă ceva ce mă făcu să socotesc că înainte de-a ne deschide, tocmai se gătea pesemne să se apuce de cine știe ce lucru, pentru că văzui cămașa ei frumoasă revărsată din șalvari și nelegată peste mijloc. Oricum, frumusețea ei și mai cu seamă coapsele fără de pereche îmi răscoliră toate gîndurile și, fără de voia mea, îmi veniră în minte vorbele poetului :

Tînără fecioară,
Ca să pot privi
Tainica-ți comoară,
Ia apucă și
Saltă, ca-ntr-o doară,
Peste coapse goale,
Poalele matale
Întorcînd spre mine
Cupa, mohorîta,
Ce-o ascunzi atîta
Și așa de bine.

Cînd mă văzu, fetișcana mă privi uimită cu ochii ei mari și nevinovați și-apoi, cu un glas dulce, mai duios decît toate glasurile pe care le-am auzit în viața mea, întrebă :

— O, mamă, acesta este cel care ne va citi scrisoarea ?

Bătrîna îi răspunse :

— Da !

Atunci tînăra întinse mîna ca să-mi dea scrisoarea pe care-o luase de la maică-sa. În clipa cînd tocmai mă înclinam către ea ca să iau scrisoarea, deodată, cum eram ca la vreo două picioare departe de poartă, mă simții îmbrîncit înainte printr-o

izbitură cu capul dată în spate şi mă zvîrli astfel înlăuntru, pe cînd bătrîna ce mă izbise se repezi pe urma mea mai iute ca fulgerul şi închise uşa dinspre drum. Mă trezii aşa, prins între cele două femei, fără a mai avea vreme să cuget ce voiau să-mi facă. Dar curînd pricepui ce urmăreau. În adevăr...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi treia noapte

Ea urmă :

În adevăr, nici nu ajunsesem bine în mijlocul coridorului, cînd tînăra îmi puse cu mare dibăcie o piedică ce mă culcă pe jos, iar ea se întinse cît era de lungă peste mine, strîngîndu-mă în braţe. Gîndeam că-mi sosise ceasul morţii, dar nici vorbă ! După cîteva răsuceli, tînăra se ridică oleacă şi, aşezîndu-se peste mine, începu să mă frece cu mîna aşa de furios, de îndelung şi-ntr-un chip atît de neaşteptat, încît toate simţurile mi se tulburară. Atunci tînăra se ridică şi mă ajută şi pe mine să mă ridic, mă luă de mînă şi, urmată de maică-sa, după ce trecurăm printr-un şir de şapte coridoare şi de şapte galerii, mă duse acolo unde, după toate semnele, era iatacul ei. Iar eu mergeam în urmă-i ca un om beat, din pricina felului în care mă frecase cu degetele ei iscusite. Acolo se opri, îmi porunci să iau loc şi-mi grăi :

— Deschide ochii !

Deschisei ochii şi mă văzui într-o sală măreaţă, luminată de patru mari arcade cu vitralii şi atît de întinsă că ar fi putut să slujească drept medean la întrecerile de luptă ale războinicilor. Era în întregime pardosită cu marmură, iar pereţii îi erau smălţuiţi cu bucăţi de faianţă de toate culorile, împodobite cu desene măiestre ; şi era împodobită cu lucruri nespus de frumoase, îmbrăcate în atlazuri şi catifele, la fel ca divanurile şi ca pernele. Iar în fundul sălii se afla un alcov cu un mare pat, cu totul şi cu totul de aur, încrustat cu mărgăritare şi cu pietre scumpe, un pat vrednic într-adevăr de un rege ca tine, principe Diadem ! Tînăra, spre marea mea minunare, mă chemă pe nume şi-mi spuse :

— O, Aziz, ce alegi : moartea ori viaţa ?

Îi răspunsei :

— Viaţa.

Ea urmă :

— De vreme ce lucrurile stau aşa, nu ai decît să mă iei de soţie.

Eu strigai :

— Nu, pe Allah ! Decît să mă însor cu o desfrînată ca tine, mai bine mor !

Ea-mi spuse :

— O, Aziz, crede-mă ! Însoară-te cu mine şi vei scăpa astfel de fata Dalilei-Vicleana.

O întrebai :

— Dar cine-i fata Dalilei-Vicleana ? Nu cunosc pe nimeni cu asemenea nume.

Ea începu să rîdă şi-mi grăi :

— Cum aşa, Aziz ? N-o cunoşti pe fata Dalilei-Vicleana, cînd de un an şi patru luni ea este iubita ta ? Biete Aziz, teme-te, da, teme-te de vicleniile acestei netrebnice, trăsni-o-ar Allah ! Nu se află pe pămînt suflet mai stricat decît al ei. Cîte

ticăloșii n-a săvîrșit ea asupra mulților ei iubiți ! Eu tare mă mir că te mai văd teafăr și în viață, cînd de-atîta vreme te afli în mîinile ei !

Auzind ce spune tînăra aceea, am rămas în culmea uluirii și i-am spus :

O, stăpînă, ai putea să mă lămurești cum de ai ajuns s-o cunoști și să știi despre ea atîtea lucruri de care eu habar n-am ?

Ea-mi răspunse :

O cunosc tot așa de bine cum își cunoaște ursita hotărîrile și nenorocirile pe care le pregătește în taină. Dar mai înainte de a-ți lămuri toate, vreau să aflu din gura ta cum s-a întîmplat de ești cu ea. Căci, îți mai spun odată, tare mă minunez cum de ai scăpat viu din mîinile ei.

Îi povestii, dar, tinerei tot ce se petrecuse între mine și iubita din grădină, precum și pierderea bietei Aziza, fiica unchiului meu. Iar ea, auzind de Aziza, începu să se tînguie și să plîngă pentru chinurile pe care le îndurase și își izbi mîinile a deznădejde, spunîndu-mi :

— Allah s-o răsplătească prin mare mila lui, Aziz ! Văd acum limpede că n-ai scăpat din mîinile fetei Dalilei-Vicleana decît mulțumită sărmanei Aziza. Acum, cînd ai pierdut-o, ferește-te de capcanele ticăloasei. Mie nu mi-i îngăduit să-ți descopăr mai multe : mă leagă o taină !

Răspunsei :

— Da, de bună seamă, numai mulțumită Azizei s-a întîmplat așa.

Ea adăugă :

— Ah, în adevăr, astăzi nu se mai găsesc femei atît de alese ca Aziza.

Eu urmai :

— Mai află că, înainte de-a muri, m-a sfătuit să spun iubitei mele, pe care tu o numești fata Dalilei-Vicleana, aceste stihuri simple :

Mai dulce-i moartea și mai cu priință
Decît amara necredință.

Nici nu isprăvii bine de rostit stihurile, că ea strigă :

O, Aziz, astea-s cuvintele care te-au scăpat de la pierzare ! Vie ori moartă, Aziza veghează asupra ta. Ci să lăsăm morții, care sînt în paza lui Allah. Să ne îngrijim mai bine de cele de față : află, dar, Aziz, că de mult doresc să fii al meu și că numai astăzi am putut pune mîna pe tine. Si uite c-am izbutit !

Îi răspunsei :

— Da, pe Allah !

Ea urmă :

— Tu ești tînăr, Aziz, și nici prin gînd nu-ți trec toate vicleniile de care-i în stare o bătrînă ca mama.

Îi spusei :

— Nu, pe Allah !

Ea urmă :

Supune-te, dar, soartei tale și lasă lucrurile în voia lor : nu vei avea decît să te mîndrești cu soția ta. Căci, încă o dată îți spun, nu vreau să mă unesc cu tine decît pe calea legiuită, înaintea lui Allah și a Profetului — rugăciunea și pacea fie cu el ! Și toate dorințele îți vor fi împlinite cu asupra de măsură : bogății, stofe frumoase pentru haine, turbane ușoare și fără de pată, toate le vei avea fără de nici o trudă din parte-ți. Nu-ți voi îngădui niciodată să-ți dezlegi punga, căci la mine totdeauna pîinea este proaspătă și cupa plină.

Iar în schimb nu-ți voi cere decît un lucru, o, Aziz !

Întrebai :

— Care ?

Ea îmi răspunse :

— Să faci cu mine întocmai ce face cocoșul !

Eu întrebai cu uimire :

— Dar ce-ți face cocoșul ?

Auzind ce întreb, tînăra izbucni într-un hohot de rîs atît de nestăvilit încît se prăvăli pe spate. Pe urmă începu să țopăie și să bată din palme. Cînd se potoli, întrebă :

— Ce, tu nu cunoști meseria cocoșului ?

Îi răspunsei :

— Nu, pe Allah, n-o cunosc ! Care-i ?

Ea spuse :

— Meseria cocoșului, o, Aziz, este să mănînce, să bea și să facă dragoste.

Rămăsei, în adevăr, buimac, auzind-o vorbind așa, și-i mărturisii :

— Pe Allah, nu știam că aceasta ar fi o meserie pentru fiii lui Adam !

Ea-mi răspunse :

— Ba-i chiar cea mai bună, Aziz ! Haide, dară ! Scoală-te, strînge-ți mijlocul, întărește-ți șalele și fii zdravăn, țeapăn și neostoit !

Apoi strigă către mamă-sa :

— Mamă, vino degrabă !

Și numaidecît văzui pe bătrînă că intră urmată de patru dieci, fiecare cu cîte-o făclie aprinsă în mînă. Se ploconiră și, după temenelile de cuviință, se așezară roată înaintea noastră.

Tînăra se grăbi atunci, după datină, să-și tragă iașmacul peste față și să se învăluie în izar [1]. Diecii

[1] Vălul mare.

se apucară să scrie senetul de căsătorie. Fata stărui a se însemna că primise de la mine o zestre de zece mii de dinari, drept despăgubire pentru toate datoriile trecute ori viitoare, şi se mărturisi datornică a mea pentru această sumă, jurînd pe Allah şi pe sufletul ei. La sfîrşit, plăti, cum se obişnuieşte, pe diecii care plecară pe unde veniseră, temenindu-se într-una. Iar bătrîna se duse şi ea la treburile ei. Rămaserăm noi doi, singuri, în sala cea mare, luminată de cele patru arcade cu vitralii.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi patra noapte

Ea urmă :

Rămaserăm noi doi, singuri, în sala cea mare, luminată de cele patru arcade cu vitralii.

Atunci tînăra se ridică, se dezbrăcă şi veni lîngă mine, păstrîndu-şi pe ea numai o cămaşă străvezie. Ah, ce cămaşă, cu ce înflorituri ! Nu-şi dezbrăcase încă nici pantalonaşii cei străvezii, dar se grăbi să-i dea numaidecît jos şi, luîndu-mă de mînă, mă duse în fundul alcovului unde se prăvăli împreună cu mine pe patul cel mare de aur şi, gîfîind, îmi spuse :

— Acum putem face tot ce dorim, căci nimic nu este de ruşine în ceea ce este legiuit.

Şi se întinse mlădioasă ca o panteră. Gemu apoi lung, cutremurîndu-se înfiorată şi alintîndu-se dulce, după care îşi trase cămaşa pînă deasupra şol-

durilor. Atunci, nemaiputînd să îndur, mușcîndu-i buzele, în vreme ce ea se zvîrcolea și se zbuciuma bătînd tot mai stins din pleoape, mă înfruptai din comoara ei. Și mi se adeveri atunci ceea ce spune un poet :

Copila rochia și-o scoase,
Și-atunci putui privi cu drag
Strălucitoarele-i terase
Și al grădinilor ei prag.

Înfiorat, văzui intrarea,
La fel de mică și de grea
Cum îmi simțeam în piept răbdarea,
Cum însăși viața îmi părea.

Ci, cu năprasnică tărie,
O prind și jumătate-o-nfrîng.
Ea, pîlpîind ca o făclie,
Oftează și suspină-adînc.

O-ntreb atunci : „Vrei să-mi spui, poate,
După ce plîngi ?" Ea-mi dă răspuns :
„După cealaltă jumătate,
Lumină care m-ai pătruns !"

Apoi, după cea dintîia oară, ea-mi spuse :

Fă cu mine tot ce-ți place, sînt roaba ta supusă. Hai, vino ! Ia-mă, că tu ești viața mea ! Dă-mi tot, ca să-mi satur și să-mi ostoiesc sufletul !

Și nu mai contenea cu suspinele și cu gemetele, printre sărutări și alinturi, printre zbateri, și zbuciume, și împreunări, de răsuna casa de zarvă, iar pe stradă oamenii se minunau de nebunia noastră. După care dormirăm pînă dimineața.

Atunci, începînd să mă pregătesc de plecare, ea se apropie de mine cu un surîs şiret şi-mi spuse :

— Unde vrei să pleci ? Crezi, oare, că uşa de ieşire e tot atît de largă ca uşa de intrare ? Aziz, băiete, vino-ţi în fire ! Şi mai ales nu mă lua drept fata Dalilei-Vicleana ! Aşa, leapădă-te cît mai degrabă de asemenea gînduri urîte, Aziz ! Uiţi că sîntem uniţi prin căsătorie scrisă şi sfinţită după legile Cărţii celei sfinte şi ale *Sunei?* Dacă eşti beat, Aziz, trezeşte-te şi vino-ţi în minţi ! Bagă de seamă că uşa casei în care ne aflăm nu se deschide decît odată pe an. Încearcă să vezi de-ţi spun adevărul.

Mă îndreptai, buimac, către uşă şi, cercetînd-o, văzui că era zăvorîtă, bătută în cuie, bine înţepenită şi osîndită ca pe vecie. Mă întorsei către tînără, mărturisind că era întocmai aşa cum spusese. Ea rîse şi adăugă :

— Aziz, află că avem aici din belşug făină, seminţe, poame, şi proaspete şi uscate, rodii coapte, unt, zahăr, dulceţuri, oi, pui şi altele de-acestea, îndestule pentru mulţi ani. Iar eu îţi spun de pe acum că ai să stai aici cu mine măcar un an de zile şi ştiu asta tot atît de fără nici o îndoială, pe cît ştiu că cele cîte ţi le-am înşirat mai sus se găsesc întocmai. Supune-te, dar, şi lasă mohorala asta la o parte.

Eu suspinai :

— Nu este ajutor şi putere decît întru Allah !

Ea adăugă :

— Şi ce te tot plîngi, prostălăule ? Şi ce tot suspini, de vreme ce mi-ai dat dovada că te pricepi în meseria de cocoş ?

Şi se porni pe rîs. Rîsei şi eu, neavînd altceva de făcut decît s-o ascult şi să mă supun dorinţelor ei.

Rămăsei, dar, acolo, să îndeplinesc meseria de cocoş, adică să beau, să mănînc şi să fac dragoste, vîrtos, mereu şi neostoit, vreme de un an întreg. Iar după un an, fetişcana aduse pe lume un băiat. Şi-abia atunci, pentru întîia oară, auzii scîrţîitul porţii în ţîţîni, iar eu, în sufletul meu, scosei un adînc „Ya Allah !“ de uşurare.

Cînd se deschise poarta, văzui intrînd o sumedenie de slujitori şi de hamali încărcaţi cu hrană proaspătă pentru anul următor : poveri întregi de dulciuri, de făină, de zahăr şi de altele ca acestea. Mă avîntai atunci către poartă, voind să ies cît mai repede în uliţă, şi la slobozie. Ci ea mă apucă de pulpana hainei şi-mi spuse :

— Aziz, răule Aziz, aşteaptă măcar pînă diseară, la ceasul cînd ai venit la mine acum un an !

Eu, răbdător, mă întorsei să aştept ; dar, de îndată ce veni seara, mă ridicai şi mă pregătii de ducă. Ea mă însoţi pînă în prag şi nu mă lăsă să plec decît după ce-i făcui jurămînt că mă voi întoarce la ea nainte ca poarta să se închidă iarăşi în zorii zilei. Şi trebuia să fac aşa, pentru că îi jurasem pe paloşul Profetului — pacea şi rugăciunea fie cu el ! — pe sfînta Carte şi pe Legile Despărţirii.

Ieşii, dar, şi mă îndreptai degrabă către casa părintească, trecînd însă prin grădină, pe la iubita pe care soţia mea o numea fata Dalilei-Vicleana, unde văzui cu mirare că grădina era deschisă ca de obicei, iar lumina ardea între boschete. Îmi simţii atunci inima grea, ba chiar plină de mînie. Şi-mi zisei în mine...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și cincea noapte

Ea urmă :

Îmi simții inima grea, ba chiar plină de mînie. Și-mi zisei în sinea mea : „Iată, a și trecut un an de cînd lipsesc de aici și, întorcîndu-mă pe neașteptate, găsesc toate la fel ca-n trecut ! Eh, Aziz, mai înainte de a-ți vedea mama, care de bună seamă că te plînge ca pe un mort, trebuie să afli ce face iubita ta de-odinioară. Cine știe ce se va fi petrecut de atunci !" Grăbii pasul și, ajungînd la sala cu tavan boltit, deschisei ușa și intrai. O găsii pe iubita mea stînd într-un jilț, cu capul plecat pe genunchi și sprijinindu-și obrazul în palmă. Avea chipul schimbat, ochii îi erau plini de lacrimi și arăta nespus de tristă. Deodată, văzîndu-mă dinaintea ei, tresări, încercă să se ridice, dar se prăbuși îndărăt. Cînd izbuti, întru sfîrșit, să vorbească, îmi spuse cu glas înfiorat :

— Slavă lui Allah că te-ai întors, Aziz !

Eu, față de bucuria ei neștiutoare de necredința mea, rămăsei încurcat și plecai capul. Ci numaidecît mă repezii către iubita mea, o îmbrățișai și-i spusei :

— Cum de ai ghicit că mă-ntorc astă-seară ?

Ea răspunse :

— Pe Allah, nu știam nimic despre venirea ta ! Dar de un an, în fiecare noapte te-aștept, și plîng singură, și mă mistui. Iată cum m-am schimbat de veghere și de nesomn. Așa te-aștept din ziua cînd ți-am dat haina cea nouă de mătase și mi-ai făgăduit că te vei întoarce. Ah, spune-mi, Aziz, ce te-a făcut să întîrzii atîta vreme departe de mine ?

Atunci eu, principe Diadem, îi povestii cu nevinovăţie tot ceea ce mi se întîmplase, ca şi însurătoarea mea cu fetişcana cea cu coapse frumoase, precum şi osîrdia mea de un an în meseria de cocoş. La urmă, adăugai :

— De altminteri, trebuie să te prevestesc că numai această noapte o pot petrece cu tine, întrucît înainte de a se lumina de ziuă sînt dator să mă întorc la soţia mea, care m-a pus să jur pe cele trei lucruri sfinte.

Cînd află că eram însurat, tînăra se făcu palidă şi rămase ca împietrită de mînie. Întru sfîrşit, izbuti să strige :

— O, pui de căţea ! Cu mine ai petrecut întîia oară, şi-acum nici o noapte întreagă nu-mi dai ! Şi nici cu mama ta, la fel, nu stai. Socoţi, pesemne, că şi eu aş avea răbdarea pe care a avut-o minunata Aziza — Allah aibă-o întru mare mila lui ! Şi crezi poate că şi eu am să aştept a pieri de durere din pricina necredinţei tale ? A, ticălosule, acuma nimeni n-are să te mai scape din mîinile mele ! Şi nici nu mai am vreun temei să te cruţ, acuma cînd nu mai eşti bun de nimic, de vreme ce eşti însurat şi ai şi un copil. Căci mi-e mi-i silă de bărbaţi însuraţi şi nu mă desfăt cu de-alde ei. Pe Allah, nu-mi mai poţi sluji la nimic, nu mai însemnezi nimic pentru mine, dar nici nu vreau să te las alteia. Ai să vezi tu îndată !

După ce spuse acestea, cu mînie cumplită, în vreme ce mă sfredelea cu privirile, începui să pricep întrucîtva ce are să urmeze. Căci deodată, înainte de-a avea răgaz să cumpănesc ceva, zece zdrahoane de fete, mai vajnice decît nişte arapi, se aruncară asupra mea, mă doborîră la pămînt

şi mă ţinură aşa. Ea se ridică atunci, luă un cuţitoi şi-mi spuse :

— O să te înjunghiem ca pe-un berbec puturos. Aşa am să mă răzbun, şi-am s-o răzbun şi pe biata Aziza, care s-a prăpădit de mîhnire din pricina ta. Fă-ţi mărturia de credinţă, Aziz!

Spunînd acestea, îşi puse un genunchi pe fruntea mea, în vreme ce roabele ei nu-mi îngăduiau nici să mai răsuflu Nu mai aveam nici o îndoială că voi pieri, mai ales...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi şasea noapte

Ea urmă :

Nu mai aveam nici o îndoială că voi pieri, mai ales cînd văzui ceea ce începeau să facă roabele cu mine. În adevăr, două mi se aşezară pe burtă, două mă ţineau de picioare, iar altele două îmi legară genunchii. Apoi iubita mea însăşi, ajutată de alte două roabe, începu să mă bată peste tălpi cu un băţ, pînă ce leşinai de durere. Pesemne că atunci a contenit să mă mai lovească, iar eu mi-am venit în simţire şi am strigat :

— Mai bine să mor de o mie de ori, decît să mai îndur asemenea chinuri !

Ea, ca pentru a-mi face plăcere, luă iar cuţitul, îl ascuţi de pantof şi spuse roabelor :

— Întindeţi-i pielea gîtului.

Chiar în acea clipă, Allah îmi aduse în minte cuvintele din urmă ale Azizei și strigai :

Mai dulce-i moartea și mai cu priință,
Decît amara necredință !

La aceste vorbe, ea scoase un țipăt de spaimă și strigă :

— Allah aibă milă de sufletul tău, o, Aziza ! L-ai izbăvit de o moarte fără de scăpare pe fiul unchiului tău !

După care mă privi și-mi spuse :

— Dar tu, care-ți datorezi mîntuirea stihurilor Azizei, să nu te crezi plătit față de mine. Trebuie neapărat să mă răzbun, și împotriva ta, și împotriva dezmățatei care te-a ținut departe de mine. Am să fac cel mai potrivit lucru pentru aceasta. Hei, roabelor ! strigă ea și porunci : Prindeți-l strașnic, nu-l lăsați să se miște nicicum și legați-i zdravăn picioarele !

Roabele împliniră numaidecît porunca.

Atunci ea se duse și puse pe foc o tigaie de aramă în care turnă untdelemn și brînză fărămițată ; așteptă pînă ce brînza se topi în untdelemnul clocotitor și se întoarse către mine, care eram tot întins pe jos, ținut de vajnicele roabe. Se apropie, se aplecă asupră-mi și mă descheie la șalvari. La această atingere, fiori de spaimă și de rușine mă cutremurară, și pricepui ce are să se petreacă. Dezgolindu-mi burta, îmi apucă ouăle și mi le legă chiar la rădăcină cu o sfoară ceruită. Dădu apoi capetele sforii la două dintre roabe și le porunci să tragă cu putere, iar ea, cu un brici de bărbier, îmi seceră, dintr-o scăpărare, bărbăția.

Socoate, principe Diadem, dacă durerea și deznădejdea nu m-au făcut să leșin. Tot ce știu după

aceea este că, atunci cînd mi-am venit în fire, pîntecele îmi era neted ca la o femeie, iar roabele îmi turnau peste rană untdelemnul fiert cu brînza moale, oprind scurgerea sîngelui. Tînăra îmi întinse atunci un pahar de sorbet ca să-mi potolească setea și-mi spuse cu silă :

— Acuma întoarce-te de unde ai venit. Nu mai ești nimic pentru mine și nu-mi mai poți sluji la nimic, căci singurul lucru de care aveam trebuință mi l-am luat, și dorința mi-i împlinită. Mă alungă apoi cu o lovitură de picior și mă azvîrli din casă, strigîndu-mi :

— Fii mulțumit că încă îți mai poți simți capul pe umeri !

Mă furișai tîrîș-grăpiș, chinuindu-mă amarnic, pînă la casa soției mele, găsii poarta deschisă, intrai pe mutește și mă prăbușii pe pernele din sala cea mare. Soția alergă la mine numaidecît și, văzîndu-mă galben la chip, mă cercetă cu băgare de seamă și mă sili să-i povestesc întîmplarea și să-i arăt cum fusesem betejit. Ci nu mai putui să îndur a mă vedea ce schilodit eram și căzui iarăși fără de simțire.

Cînd mă trezii, zăceam întins în uliță, lîngă ușa cea mare, căci soția, văzînd că arăt ca o femeie, mă zvîrlise în drum.

Atunci, în stare jalnică, mă îndreptai către casa părintească și mă aruncai în brațele maică-mi, care de mult mă plîngea și nu mai știa pe unde pierisem. Ea mă întîmpină suspinînd și, dacă băgă de seamă cît de galben și de zaif eram...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și șaptea noapte

Ea urmă :

Maică-mea mă intîmpină suspinînd și, dacă băgă de seamă cît de galben și de zaif eram, se porni pe un plîns cu amar. Iar mie îmi veni în minte sărmana și duioasa Aziza, moartă de mîhnire, fără să-mi fi spus o vorbă mai grea. Și-atunci, pentru întîia dată, îmi păru rău după ea și vărsai lacrimi de deznădejde și de căință. Apoi, cînd mă mai potolii, mama îmi spuse cu lacrimi în ochi :

Sărmane copil, nenorocirile și-au făcut sălaș în casa noastră. Sînt datoare să-ți spun cea mai rea dintre vești : tatăl tău a murit.

Aflînd această știre, suspinele îmi năpădiră în piept ; în cea dintîi clipă rămăsei înlemnit, pe urmă căzui la pămînt și șezui așa noaptea toată.

Dimineața, mama mă sili să mă trezesc și se așeză lîngă mine. Eu însă rămăsei ca țintuit locului, privind în colțul unde avea obicei să stea Aziza, iar lacrimile-mi curgeau în tăcere pe obraji. Mama îmi grăi :

Ah, fiule, iată, de zece zile am rămas singură, în casa aceasta părăsită de stăpînul ei ; de zece zile, tatăl tău s-a dus întru mila lui Allah.

Eu răspunsei :

— O, mamă, eu acum sînt cu gîndul numai la sărmana Aziza și nu-mi pot închina durerea toată decît amintirii ei. Ah ! biată Aziză, tu, cea părăsită de mine, tu, singura care m-ai iubit cu adevărat, iartă-l pe cel ce te-a chinuit, acum, cînd e pedepsit cu asupra de măsură, pentru greșelile și pentru necredința lui !

Maică-mea, văzînd cît de mare și de neprefăcută îmi era durerea, nu mai spuse nimic, ci îmi obloji tăcută rănile și-mi aduse cele de trebuință ca să mă vindec. După care urmă să se poarte față de mine cu nespusă duioșie și, stînd de veghe lîngă mine, îmi spunea :

— Allah fie binecuvîntat, copile, că nu te-a lovit cea mai mare dintre nenorociri și că încă te mai afli în viață !

Și tot așa se purtă maică-mea cu mine, pînă ce mă însănătoșii. Dar în sufletul și în amintirile mele rămăsei mai departe bolnav.

Într-o zi, după ce mîncarăm, maică-mea se așeză alături de mine și-mi spuse înduioșată :

— Fiule, socot că a venit vremea să-ți încredințez amintirea din urmă pe care mi-a lăsat-o pentru tine sărmana Aziza. Nainte de-a muri, mi-a cerut să nu-ți dau acest lucru decît atunci cînd voi fi văzut la tine semnele de neprefăcută jale și cînd mă voi fi încredințat că te-ai lepădat pe totdeauna de smintelile ce te bîntuiau.

Deschise un cufăr și scoase de-acolo o legătărică. O desfăcu și-mi întinse stofa de zarafir cea împodobită cu cea de a doua gazelă și pe care, principe Diadem, o ai dinaintea ochilor. Poți ceti, măria-ta, stihurile însăilate pe marginea ei :

Cu-amarnic dor de tine eu inima-mi umplui.
Ci tu, cu nepăsare, mă frîngi și mă strivești.
Veghindu-te, de tine mi-s ochii nesătui,
Dar tu, dormind, prin vise spre alte zări pornești.

Ah, inima-mi încearcă urechii tale reci
Să-i readucă-aminte ce chinuri mă înving.
Ci tu, pe căi străine de dragostea mea, pleci,
Cînd sufletu-mi și ochii de dorul tău se sting.

Vă rog, surori, pe slava și mila celui sfînt!
Cînd n-oi ma fi, să-mi scrieți pe piatra de
mormînt:
„O, călător pe drumul cerescului Părinte,
Oprește-te o clipă tăcut și ia aminte:
Aci sub lut, în tihna acestei cripte sfinte,
Se odihnește-o roabă a dragostei, cuminte!"

Atunci, stăpîne drag, la citirea acestor stihuri, vărsai șiroaie de lacrimi și-mi sfîșiai obrajii de durere. Despăturind apoi întreg zarafirul, căzu din el o foaie pe care erau următoarele șiruri, scrise de Aziza cu mîna ei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și opta noapte

Ea urmă:

Despăturind apoi întreg zarafirul, căzu din el o foaie pe care erau următoarele șiruri, scrise de Aziza cu mîna ei:

„Multiubitul meu văr, află că mi-ai fost mai drag și mai scump decît însuși sîngele meu și decît viața mea. Eu și după ce voi muri am să mă rog lui Allah pentru a te ajuta să izbîndești în toate pe deplin și să ți se împlinească toate cîte le vei dori. Știu că te așteaptă multe necazuri de la fata Dalilei-Vicleana! Slujească-ți de învățătură și înlesnească-ți a lepăda din sufletul tău patima după femeile ticăloase și a te desface din legăturile cu ele! Binecuvîntat fie Allah că m-a

luat la sine și nu m-a silit să fiu martoră la pătimirile tale.

Păstrează, mă rog ție, în numele lui Allah, amintirea aceasta din urmă de la mine, zarafirul împodobit cu gazela, pe care ți-l las. El îmi ținea tovărășie în lipsa ta și-mi fusese trimis de fiica unui rege, de Sett-Donia, domnița Insulelor Camforului și ale Cristalului.

Cînd vei fi potopit de necazuri, mergi de-o caută pe domnița Donia, în regatul tatălui ei din Insulele Camforului și Cristalului. Dar, o, Aziz, să știi că frumusețea și farmecele fără de seamăn ale domniței nu-ți sînt hărăzite ție. Să nu te aprinzi, dar, de dragoste, pentru că ea nu va face decît să te izbăvească din chinuri și să pună capăt amărăciunilor sufletului tău.

Uasalam, o, Aziz !"

Cetind scrisoarea Azizei, o, principe Diadem, mă cuprinse o mîhnire și o duioșie și mai mare, și plînsei cu amar, iar maică-mea plînse și ea laolaltă cu mine, pînă la căderea nopții. Și așa rămăsei, în starea aceasta de jale, vreme de un an, fără a mă putea lecui de alean.

Și-abia atunci începui să mă gîndesc a porni în căutarea domniței Donia din insulele Camforului și ale Cristalului. Iar maică-mea mă îndemna și ea mereu să plec, spunîndu-mi :

— Călătoria, copile, are să te însenineze și să-ți spulbere mîhnirile. Iată, tocmai s-a nimerit în orașul nostru o caravană de negustori gata de plecare. Alătură-te ei, cumpără ceva mărfuri de-aici și du-te. Peste trei ani, te vei întoarce cu aceeași caravană. Și estimp vei fi uitat și tu de jalea ce-ți apasă sufletul ; iar eu voi fi fericită văzîndu-te iarăși cu inima plină de voioșie.

Făcui, dar, cum mă îndemna maică-mea şi, cumpărînd cîteva mărfuri de preţ, mă alăturai chervanalei şi călătorii pretutindeni cu ea, dar fără a avea curaj a-mi întinde mărfurile, asemenea tovarăşilor mei, ci în fiece zi mă aşezam de-o parte, luam zarafirul amintitor de Aziza, îl aşterneam dinaintea mea, îl priveam îndelung şi plîngeam. Aşa am dus-o, pînă ce, după un an de drumărie, am ajuns la hotarele regatului peste care stăpînea tatăl domniţei Donia, în Cele Şapte Insule ale Camforului şi ale Cristalului.

Regele acelor pămînturi, principe Diadem, se numeşte Şahraman. El este într-adevăr tatăl domniţei Sett-Donia, cea care ştie să coase aşa de măiestrit gazele pe zarafirele ce le trimite prietenelor ei.

Eu însă, ajungînd în acel regat, gîndeam : „O, Aziz, sărmane beteag, la ce-ţi mai pot sluji de-acum nainte domniţele fecioare şi fetişcanele pămîntului, o, Aziz cel cu vintre netede ca de femeie !"

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută douăzeci şi noua noapte

Ea urmă :

„La ce-ţi mai pot sluji de-acum nainte domniţele fecioare şi fetişcanele pămîntului, o, Aziz cel cu vintre netede ca de femeie !"

Dar, amintindu-mi cele scrise de Aziza, mă hotărîi să cercetez şi să aflu cum aş putea răzbate s-o văd pe fiica regelui. Strădaniile mele toate

rămîneau însă zadarnice şi nimeni nu-mi da nici o lămurire de folos. Începusem să pierd orice nădejde, cînd, într-o zi, cum mă plimbam prin grădinile din jurul oraşului şi tocmai ieşeam din una ca să intru în alta, iată că, privind verdeaţa pomilor şi încercînd să-mi mai uit astfel grijile, mă trezii la poarta unei grădini cu arbori atîta de încîntători că numai privindu-i şi s-ar fi simţit odihnit chiar şi sufletul cel mai îndurerat. Acolo, pe banca de la intrare, sta paznicul grădinii, un bătrîn şi preacinstit şeic, dintre cei ce poartă întipărită pe chip binecuvîntarea lui Allah. Înaintai către el şi, după temenelile cuvenite, îi spusei :

— O, şeicule, a cui este grădina aceasta ?

El îmi răspunse :

— A fiicei regelui, Sett-Donia. Poţi chiar, tinere, să intri ca să te răcoreşti oleacă şi să te bucuri de mireasma florilor şi a ierburilor.

Îi spusei :

— Nici nu am cum să-ţi mulţumesc, bătrîne. Ci n-ai putea să-mi îngădui, şeicule, să aştept ascuns pe după vreun boschet sosirea fiicei regelui, ca să-mi bucur şi eu ochii măcar cu o privire strecurată pe sub pleoape ?

El se împotrivi :

— Pe Allah, asta nu se poate !

Suspinai din adîncul sufletului, iar el mă privi cu duioşie. Mă luă pe urmă de mînă şi mă duse în grădină.

Mergeam aşa, unul lîngă altul, ţinîndu-ne de mînă, prin locuri fermecătoare, adumbrite de frunze reavăne. Bătrînul culese cîteva fructe, cele mai coapte şi mai plăcute, şi mi le dărui spunîndu-mi :

— Răcoreşte-te ! Numai domniţa Donia le cunoaşte gustul.

Apoi îmi grăi :

— Stai aici. Mă întorc îndată.

Mă lăsă singur o clipită şi se întoarse iar cu o bucată de carne de miel friptă, poftindu-mă să mănînc cu el. Tăia pentru mine bucăţile cele mai fragede şi mi le întindea cu mulţumire vădită. Mă simţeam stînjenit de atîta bunătate şi nu mă pricepeam cum să-i mulţumesc.

Pe cînd stam acolo mîncînd şi tăifăsuind prieteneşte, auzirăm deschizîndu-se poarta grădinii, cu un clinchet. Atunci paznicul-şeic îmi spuse repede :

— Iute ! scoală-te şi ascunde-te în boschetul de colo ! Să nu faci o mişcare !

Mă grăbii să-l ascult, şi-abia intrasem în ascunziş că şi văzui ivindu-se în poarta grădinii capul unui arap hadîmb care întrebă cu glas tare :

— Şeice-paznic, este cineva pe aici ? Vine domniţa Donia !

El răspunse :

— O, slujitor al palatului, nu am pe nimeni în grădină.

Şi alergă degrabă să deschidă în laturi poarta.

Atunci, stăpîne, văzui intrînd pe poartă pe domniţa Donia, de-mi părea că însăşi luna se pogorîse pe pămînt. Era atîta de frumoasă, că rămăsei ţintuit locului, năuc, neclintit ca un mort. O urmam cu privirea, neînstare nici să mai răsuflu. Am stat aşa, înlemnit, cît s-a plimbat domniţa, întocmai ca însetatul din pustie care cade sleit de puteri pe malul lacului, fără să se poată tîrî pînă la apa răcoroasă.

Înţelesei atunci, stăpîne, că nici domniţa Donia, nici oricare altă femeie n-aveau a se mai teme de nimic naintea fătălăului ce acuma eram.

Aşteptai pînă ce Sett-Donia plecă, îmi luai rămas bun de la şeicul-paznic şi grăbii să mă întorc iarăşi la negustorii din caravană, spunîndu-mi : „O, Aziz, ce-ai ajuns tu, Aziz ? O vîntre despodobită care nu mai poate bucura pe nici o îndrăgostită ! Hai, întoarce-te lîngă necăjita ta mamă şi mori liniştit în casa rămasă fără de stăpîn ! Căci de-acum înainte, pentru tine nici un rost nu mai are viaţa."

Şi, cu toată truda pe care o irosisem ca să ajung în acel regat, atît de amară mi-era deznădejdea, încît n-am voit a da ascultare sfaturilor Azizei, ce mă încredinţase că domniţa Donia avea să-mi fie izvor de alean.

Plecai, dară, cu caravana, ca să mă întorc în ţara mea. Şi astfel am ajuns pe aceste pămînturi peste care domneşte regele Soliman, tatăl măriei-tale, principe Diadem. Aceasta este istoria vieţii mele.

După ce prinţul Diadem auzi ce pătimiseră Aziz şi...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută treizecea noapte

Ea urmă :

Aşadar, o, preafericitule rege, vizirul Dandan, istorisind regelui Daul-Macan aceste întîmplări, în vremea impresurării Constantiniei, urmă a po-

vesti mai departe isprăvile în care tînărul Aziz nu încetează a rămîne amestecat de aproape în toate cîte avem a le mai auzi.

Povestea domniței Donia și a prințului Diadem

După ce prințul Diadem auzi ce pătimiseră Aziz și Aziza, și află cît de vrednică a fi dorită era, cîte însușiri frumoase și cîtă isteție avea domnița Donia, cea învăluită în atîtea taine, fu cuprins de o patimă năprasnică ce-i frămînta inima și-l hotărî să facă orice spre a răzbate pînă la ea.

Luă, dar, cu el pe tînărul Aziz, de care nu mai voia să se despartă, încălecă pe cal și făcu degrabă cale întoarsă către cetatea tatălui său, regele Soliman-Șah, stăpînul Orașului Verde și al munților Ispahanului.

Cea dintîi grijă a lui fu să dea în folosința prietenului său Aziz o casă frumoasă în care să nu-i lipsească nimic. După ce se încredință că Aziz are tot ce-i trebuie, se întoarse la palatul împărătesc și se încuie în cămările lui, nevoind să vadă pe nimeni și plîngînd cu amar. Învățase acum și el că lucrurile pe care le auzim ne înduioșează tot atît ca și cele pe care le vedem ori le trăim noi înșine.

Cînd regele Soliman, tatăl său, îl văzu atît de schimbat la față, înțelese că Diadem avea sufletul plin de supărare și de griji. Îl întrebă, dar :

— Ce ai tu, copile al meu, de te-ai schimbat așa la față și ești atîta de mîhnit ?

Atunci prințul Diadem îi mărturisi că e îndrăgostit de Sett-Donia, cu tot sufletul lui, măcar că n-o văzuse niciodată, ci auzindu-l numai pe Aziz povestind despre mersul gingaș, despre ochii și

despre măiestria desăvîrşită cu care ea ştia să coase flori şi animale.

Regele Soliman-Şah, după ce îl ascultă, rămase în culmea nedumeririi şi spuse feciorului său :

— Copilul meu, Insulele Camforului şi ale Cristalului sînt tare departe de ţara noastră şi, oricît ar fi de minunată domniţa Donia, nu ducem lipsă nici aici, în cetatea noastră şi-n palatul mamei tale, de fete nespus de gingaşe ori de roabe frumoase, aduse de pe-ntreg pămîntul. Du-te, dară, fiul meu, la iatacurile femeilor şi alege-ţi-le pe toate cîte ţi-or plăcea, dintre cele cinci sute de roabe frumoase ca luna. Iar de nu-ţi va plăcea nici una dintre ele, am să-ţi aduc ca soţie pe cea mai frumoasă fată de crai din ţările megieşe. Şi-ţi făgăduiesc că are să fie mai frumoasă şi mai măiastră chiar şi decît Sett-Donia !

El răspunse :

— Tată, nu doresc să am ca soţie decît pe domniţa cea care ştie să coase nespus de frumos gazele pe zarafire. Ea şi numai ea îmi trebuie, altmintrelea mă duc din ţara asta, las şi prieteni şi casă, şi-mi pun capăt zilelor din pricina ei.

Tatăl său văzu că era primejdios să i se împotrivească şi-i spuse :

— Atunci, fiule, ai oleacă de răbdare şi dă-mi răgaz să mîn o solie la regele Insulelor Camforului şi ale Cristalului, ca să-i cer după cuviinţă şi după datini, cum am făcut şi eu cînd m-am însurat cu mama ta, să-ţi dea în căsătorie pe fiica lui. Şi de n-are să vrea, voi zgudui temeliile pămîntului de sub el şi prăvălesc în ţăndări peste capul lui întregu-i regat, după ce i-oi pustii pămînturile cu un sodom de oaste atît de mare, că desfăşurîndu-se va atinge Insulele Camforului cu fruntea ei,

în vreme ce rîndurile din urmă încă s-ar mai afla îndărătul munţilor Ispahanului, la hotarele împărăţiei mele !

După ce grăi astfel, regele porunci să vie la el prietenul prinţului Diadem, tînărul neguţător Aziz, şi-l întrebă :

— Cunoşti drumul la Insulele Camforului şi ale Cristalului ?

El răspunse :

— Îl cunosc.

Regele zise :

— Aş dori să însoţeşti acolo pe marele vizir pe care-l voi trimite la regele acelor pămînturi.

Aziz răspunse :

— Ascult şi mă supun, o, rege fără de asemuire !

Regele Soliman-Şah chemă apoi pe marele vizir şi-i porunci :

— Orînduieşte tu treburile fiului meu, aşa cum vei socoti cel mai potrivit. Ci să ştii că va trebui să mergi la Insulele Camforului şi ale Cristalului, ca să ceri de soţie pentru Diadem pe fiica regelui.

Vizirul răspunse că ascultă şi că se supune, pe cînd prinţul Diadem, zbuciumat, se închise în cămările lui, rostind stihuri despre necazurile dragostei :

Ah, întrebaţi, dar, noaptea ! să vă spună
Ea chinul meu şi-al sufletului dor,
Şi elegia murmurînd pe strună
Tristeţea care plînge-ncetişor.

Ah, întrebaţi, dar, noaptea ! vă va spune
Că sînt păstoru-ai cărui ochi, cu greu,
Vor să dezlege stelele nebune,
Cînd pe obrajii-i lacrimi curg mereu.

Sînt singur pe pămînt, deşi-i fierbinte,
Ah, inima-mi, şi plină de dorinţi !
Ca o femeie-s, ce nu poate prinde
Lumina unei rodnice seminţi.

Şi stete cufundat în gînduri noaptea toată, nevoind nici să mănînce, nici să doarmă.

A doua zi, disdedimineaţă, tatăl său veni să-l vadă şi-l găsi şi mai ofilit decît în ajun, şi mai schimbat la înfăţişare. Atunci, ca să-l aline şi să-i liniştească sufletul, grăbi pregătirile de plecare ale lui Aziz şi ale vizirului, şi nu uită să-i încarce cu daruri bogate pentru regele Insulelor Camforului şi ale Cristalului.

Şi merseră ei, merseră, zile şi nopţi în şir, pînă ce ajunseră în faţa Insulelor Camforului şi ale Cristalului. Acolo aşezară corturile pe malul unei ape, iar vizirul trimise un olăcar să vestească regelui sosirea lor. Nici nu pornise să dea ziua în scăpat, că şi văzură venindu-le în întîmpinare sfetnicii cei mari şi emirii regelui, care, numaidecît, după temenelile şi urările de bună sosire, îi însoţiră pînă la palatul regesc.

Acolo, Aziz şi vizirul intrară în palat, se înfăţişară şi sărutară pămîntul dinaintea regelui, căruia-i înmînară darurile din partea stăpînului lor, Soliman-Şah. Regele le mulţămi şi grăi :

— Le primesc cu inimă de prieten, şi-mi sînt scumpe ca ochii din cap !

Şi îndată, Aziz şi vizirul, după datină, se retraseră şi rămaseră cinci zile în palat, ca să se odihnească de truda drumului.

În dimineaţa celei de a cincea zile, vizirul îşi puse mantia cea de sărbătoare şi merse, împreună

cu Aziz, să se înfăţişeze dinaintea scaunului crăiesc. Mărturisi regelui dorinţa stăpînului său şi tăcu apoi cuviincios, aşteptînd răspunsul.

Auzind vorbele vizirului, regele căzu deodată pe gînduri, plecă fruntea şi, încurcat şi mohorît. stete aşa o vreme, neştiind cum să dea răspuns trimisului puternicului rege al Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului. Căci ştia, de alte dăţi, ce silă îi era fiicei sale de gîndul căsniciei şi cu ce mînie are să întîmpine cererea regelui, aşa cum făcuse de-atîtea ori cu alte cereri asemănătoare ale altor crai de prin ţări megieşe ori mai de departe.

Într-un tîrziu, regele, ridicîndu-şi fruntea, făcu semn căpeteniei eunucilor să se apropie şi porunci :

— Mergi numaidecît la stăpîna ta, Sett-Donia, du-i închinarea vizirului şi darurile ce ni le aduce, şi spune-i vorbă cu vorbă tot ce ai auzit din gura lui.

Eunucul sărută pămîntul dinaintea regelui şi pieri.

Peste un ceas, se întoarse cu nasul alungit pînă-n podele, şi spuse regelui :

— O, rege fără de seamăn al tuturor vremurilor, am mers în faţa stăpînei mele Sett-Donia, dar, de îndată ce i-am arătat cererea măritului vizir, ochii ei s-au aprins de mînie, s-a ridicat în picioare, a apucat un buzdugan şi s-a năpustit la mine să-mi crape capul. Eu am dat să fug cît am putut mai repede, dar ea m-a urmărit din uşă în uşă, strigîndu-mi :

— Dacă tata, împotriva voii mele, vrea să mă mărite, afle că soţul meu nu va avea vreme nici

să-mi vadă chipul, căci am să-l ucid cu mîna mea și pe urmă am să-mi iau și eu viața !

Auzind spusele căpeteniei eunucilor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu voi nicicum să lungească în acea noapte istoria.

Ci într-a o sută treizeci și una noapte

Ea urmă :

Așadar, o, preafericitule rege, auzind spusele căpeteniei eunucilor, regele, tatăl Sett-Doniei, grăi către vizir și către Aziz :

— Auzit-ați și voi cu urechile voastre. Duceți, dară, regelui Soliman-Șah închinăciunea și supunerea noastră, și arătați-i ce ură poartă fiica mea împotriva căsătoriei. Facă Allah să ajungeți cu bine în țara voastră !

Vizirul și Aziz, văzînd că solia lor a rămas fără de izbîndă, zoriră a se întoarce în Orașul-Verde și să arate regelui Soliman-Șah ceea ce li s-a răspuns.

Aflînd vestea, regele, cuprins de mînie năprasnică, vroi să dea numaidecît poruncă emirilor și căpeteniilor de oaste să adune neîntîrziat oștile și să năvălească peste Insulele Camforului și ale Cristalului.

Vizirul însă ceru îngăduință a grăi și spuse :

— Măria-ta, nu e cu drept să faci așa, căci vina nu-i a tatălui, ci a fiicei lui, și piedica nu vine decît de la ea. Iar tatăl ei e tot așa de mîhnit ca

şi noi. Eu ţi-am împărtăşit ce vorbe grele a spus ea căpeteniei hadîmbilor !

Cînd îl auzi pe vizir vorbind astfel, regele Soliman-Şah îi dete dreptate şi se temu de răzbunarea prinţesei împotriva fiului său. Îşi spuse atunci în sine : „De-aş năvăli peste ţara lor şi aş lua-o în robie pe fată, tot n-ar folosi la nimic, pentru că ea a jurat să se omoare !"

Porunci să vie prinţul Diadem şi, mîhnit dinainte de necazul pe care avea să i-l pricinuiască, îi dezvălui adevărul. Ci prinţul Diadem, departe de a fi deznădăjduit, grăi hotărît către tatăl său :

— O, tată, nu socoti că am să las lucrurile aşa ! Jur înaintea lui Allah că ori Sett-Donia va fi soţia mea, ori eu nu mai sînt Diadem, fiul tău ! Cu preţul vieţii, voi răzbate pînă la ea !

Regele întrebă :

— Cum ai să faci ?

El răspunse :

— Voi merge ca negustor. Şi ce-o mai fi, oi vedea !

Regele adăugă :

— Atunci, ia cu tine pe vizir şi pe Aziz.

Şi cumpără numaidecît mărfuri de o sută de dinari, le dărui lui Diadem şi, pe deasupra, îi dete şi toate comorile pe care le mai avea prin cuferele lui, precum şi o sută de mii de dinari de aur, şi cai, şi cămile, şi catîri, şi corturi bogate, căptuşite cu mătase de toate culorile.

Atunci Diadem sărută mîinile tatălui său, îşi puse hainele de drum şi merse la maică-sa să-i sărute şi ei mîinile. Iar maică-sa îi dete şi ea o sută de mii de dinari, şi plînse, şi chemă binecuvîntarea lui Allah asupra lui, şi se rugă pentru dobîndirea dorului său şi pentru întoarcerea cu bine printre ai lui — pe cînd cele cinci sute de fe-

mei din palat plîngeau în hohote, înconjurînd-o pe mama lui Diadem şi privindu-l pe prinţ sfioase, tăcute şi pline de dor. Ci Diadem ieşi îndată din iatacul mamei sale şi, luînd cu el pe Aziz şi pe bătrînul vizir, dete porunca de plecare. Şi, cum Aziz plîngea, îl întrebă :

— De ce plîngi, frate Aziz ?

Acela răspunse :

— Stăpîne al meu, Diadem, inima mea îmi spune că nu mă mai pot despărţi de tine ; dar s-a scurs atîta amar de vreme de cînd am părăsit-o pe sărmana-mi mamă ! Şi-acum, cînd caravana va ajunge în ţara mea, ce va face, sărmana de ea, cînd n-are să mă vadă printre negustori ?

Diadem răspunse :

— Nu te tulbura, Aziz ! Te vei întoarce în ţara ta de îndată ce Allah va voi a ne înlesni să izbîndim întru cele ce năzuim.

Şi porniră la drum.

Şi merseră fără de popas, în tovărăşia înţeleptului vizir care, ca să-i desfăteze şi ca să aline dorul lui Diadem, le povestea tot istorii de cele fără de pereche. Iar Aziz, la rîndu-i, spunea şi el lui Diadem poeme minunate şi ticluia stihuri pline de farmec despre chinurile iubirii şi despre cei îndrăgostiţi.

După o lună de mers, ajunseră la cetatea Insulelor Camforului şi ale Cristalului. Iar cînd intrară în sukul cel mare al negustorilor, Diadem simţi că i se şi uşurase povara grijilor şi că inima începuse să-i bată sprinten şi înviorat. După îndemnul lui Aziz, descălecară la hanul cel mare, închiriară numai pentru ei toate prăvăliile de jos şi toate odăile de sus, pînă cînd vizirul avea să găsească vreo casă în oraş. Orînduiră mărfurile în magazii şi, după ce se hodiniră la han vreme

de patru zile, se duseră să cunoască pe ceilalți negustori din sukul de mătăsuri.

Pe drum, vizirul spuse lui Diadem și lui Aziz :

— Socot că, înainte de toate, avem de făcut un lucru fără de care n-am izbuti niciciînd să izbîndim.

Ei răspunseră :

— Stăm gata a te asculta, căci bătrînii sînt rodnici în gînduri bune, mai cu seamă cînd au trecut prin cîte ai trecut tu.

El grăi :

— Gîndul meu este așa : în loc de a lăsa mărfurile noastre închise la han, unde cumpărătorii nu au cum a le vedea, mai bine-i să deschidem, pentru tine, prințule Diadem, ca pentru un negutător ce te afli, o prăvălie mare chiar în sukul de mătăsuri. Tu vei rămîne la intrarea în prăvălie ca să vinzi și ca să arăți marfa, pe cînd Aziz îți va aduce stofele din fundul prăvăliei și le va desfășura. Și-astfel, tu fiind fără pereche de frumos, și nici Aziz nefiind mai puțin, în scurtă vreme prăvălia noastră va fi cea mai cercetată de mușterii, din toată piața.

Diadem răspunse :

— Gîndul tău e strașnic !

Și, îmbrăcat cum era în frumoasa-i haină de negustor bogat, intră în sukul cel mare de mătăsuri, urmat de Aziz, de vizir și de toți slujitorii lui.

Cînd negustorii din piață îl văzură pe Diadem trecînd rămaseră năuci de frumusețea lui și nici nu se mai gîndiră la mușteriii lor. Cei ce tocmai tăiau stofele rămaseră cu foarfecele în sus ! Iar cei care cumpărau nu mai aveau grija la ce cumpărau ! Și se întrebau cu toții de-a valma : „Au nu cumva portarul Raduan, chelarul grădinilor raiului, a uitat porțile deschise, de-a coborît pe

pămînt acest flăcău din ceruri ?“ Iar alții, la trecerea lui, strigau : „Ya Allah ! mîndri mai sînt îngerii !“

Ajungînd în mijlocul sukului, întrebară unde se află șeicul cel mare al neguțătorilor și se îndreptară către prăvălia pe care toți se repeziră să le-o arate. Cînd ajunseră acolo, cei ce se găseau de față se ridicară în picioare în cinstea lor, gîndind : „Bătrînul acesta preacinstit trebuie să fie tatăl celor doi flăcăi atîta de frumoși“. Iar vizirul, după temenelile cuvenite, îi întrebă :

O, neguțătorilor, care dintre voi este marele șeic al sukului ?

Ei răspunseră :

— Acesta-i.

Vizirul privi către negustorul arătat, și văzu că era un bătrîn înalt, cu barba albă și cu fața surîzătoare, care sări numaidecît să-i întîmpine și să-i poftească în prăvălia lui, urîndu-le din inimă bună venire. Îi îmbie să se așeze pe covoare lîngă el și le spuse :

— Stau gata să vă slujesc întru orice veți dori !

Atunci vizirul grăi :

— O, mult preaîndatoritorule șeic, iată că de ani de zile călătoresc cu acești doi băieți ai mei prin cetăți și ținuturi, ca să le arăt tot felul de popoare, spre a le plini învățătura, a-i deprinde a vinde, a cumpăra și a-și scoate cîștigul din cunoașterea obiceiurilor și a datinelor tuturor neamurilor. Întru asemenea rosturi, am vrea să ne așezăm aici o bucată de vreme, așa ca flăcăii mei să-și bucure privirile cu toate frumusețile acestei cetăți și să deprindă de la locuitorii de aici gingășia în purtare și bunăcuviința. Te-am ruga, dară, să ne ajuți a închiria o prăvălie largă și bine

așezată, pentru a ne întinde acolo mărfurile aduse din țara noastră cea îndepărtată.

La aceste vorbe, starostele pieții răspunse:

— Hotărît! Mi-e bucurie să vă slujesc — pe capul și pe ochii mei!

Și se întoarse către tineri, ca să-i privească mai bine. Ci, de la întîia ochire, se tulbură fără de margini, atîta îl minună frumusețea lor. Căci șeicul pieții aceleia nu se sfia să se îndrăgostească pînă la nebunie de ochii frumoși ai tuturor flăcăilor, iar patima lui cea mai mare înclina mai cu seamă către băieți decît către fetele cele tinere, și cel mai mult îi plăcea gustul acriu al țîncilor. Gîndi, dar, în sinești: „Slavă și închinare celui care i-a izvodit și i-a închipuit și, dintr-o pulbere fără de suflare, a întocmit asemenea frumuseți!“

Și se ridică să-i slujească, așa cum nici un rob nu s-ar fi priceput mai bine să-l slujească pe stăpînul său, și se mărturisi cu totul la poruncile lor. Se grăbi să-i ducă pe tustrei și să le arate prăvăliile libere, și le alese el însuși una, chiar în mijlocul sukului. Era prăvălia cea mai frumoasă, cea mai luminoasă, cea mai largă și cea mai bine așezată dintre toate, clădită cu gust ales, împodobită cu galantare din lemn frumos jilțuit și cu tot felul de rafturi de fildeș, de abanos și de cristal, puse unele peste altele. Ulița din fața ei era bine măturată și stropită, iar la vreme de noapte paznicul sukului stătea de obicei chiar acolo, dinaintea ușii. Șeicul, odată învoiți în ce privește prețul, înmînă vizirului cheile și-i spuse:

— Allah facă din ea o prăvălie aducătoare de spor și de binecuvîntare, în mîinile fiilor tăi, sub semnele bune ale acestei luminoase zile!

După care vizirul porunci să se aducă și să se orînduiască în prăvălie mărfurile de preț, sto-

fele cele frumoase, atlazurile şi toate comorile de nestemate ce fuseseră scoase din dulapurile regelui Soliman-Şah. Iar cînd toată treaba se sfîrşi, îi duse pe cei doi tineri să facă o baie bună, la hamamul aflat la cîţiva paşi, lîngă poarta cea mare a sukului, hamam vestit pentru curăţenia şi pentru marmura lui strălucitoare, unde se ajunge urcînd cinci trepte pe care se aflau aşezaţi papucii de lemn, perechi-perechi.

Cei doi prieteni, isprăvind repede baia, nu-l mai aşteptară şi pe vizir să sfîrşească, de grăbiţi ce erau să-şi ia locul în prăvălie. Porniră, dar, veseli, şi cel dintîi ins pe care-l văzură fu bătrînul şeic al sukului care aştepta zbuciumat pe trepte ieşirea lor de la hamam. Cum baia dase încă şi mai multă strălucire şi frăgezime frumuseţii şi chipului lor, bătrînul...

•

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi doua noapte

Ea urmă:

Cum baia dase încă şi mai multă strălucire şi frăgezime frumuseţii şi chipului lor, bătrînul îi asemui, în sinea lui, cu doi pui de căprioară zvelţi şi neastîmpăraţi. Văzu cît de trandafirii li se făcuseră obrajii, cît de adînci erau ochii lor negri, cît de luminoasă le era faţa. Erau frumoşi ca două

ramuri împodobite de sclipirile roadelor lor, sau ca două luni pline și albe. Și-i veniră în minte stihurile poetului :

Cînd, doar de-i ating mîna în treacăt, simt deodată
Ființa mea uimită cum geme-nfiorată,
Iar simțurile-mi toate își pierd senina pace,
Doar la această scurtă atingere — ce-aș face
De i-aș vedea-ntreg trupul în care se îmbină
Mari limpezimi de ape cu aur de lumină ?

Ieși, dar, în întîmpinarea lor și le spuse :

— Flăcăilor, fie-vă baia ca un desfăt și facă Allah să nu vă lipsească nicicînd plăcerile, ci pururea împrospătească-vi-le !

Răspunse Diadem, cu cea mai fermecătoare duioșie a lui și cu cea mai dulce mlădiere de grai :

— Ne-ar fi bucurat să împărtășim cu tine plăcerea aceasta !

Și amîndoi îl înconjurară cuviincios și, drept cinstire pentru vîrsta și pentru rangul lui de șeic al sukului, mergeau înaintea lui, deschizîndu-i calea și îndreptîndu-se către prăvălia lor.

Cum mergeau așa înainte-i, bătrînul șeic putu vedea ce mîndru le era mersul și cum li se legăna trupul sub haină la fiecare pas. Abia mai stăpînindu-și înfiorarea, ochii i se aprinseră, răsuflarea i se schimbă, nările i se umflară, și începu să șoptească versuri cu înțelesuri ocolite :

Nici o mirare nu-i că, dintre forme,
Cele ce ne vrăjesc în primul rînd —
Oricît de grele-ar fi, de-ar fi enorme —
Cele rotunde, doar acelea sînt !

Căci de privești, sus, veșnicele sfere
Ce se-vîrtesc în slăvi, tremurătoare,
Și tot ce e rotund: numai mistere
Și freamăt sînt, și farmec, și mișcare...

Cei doi tineri, auzindu-le, habar n-aveau ce vor ele să spună, ci, dimpotrivă, socotiră a ghici în ele o laudă gingașă făcută lor, fură tare mișcați, îi mulțumiră șeicului și ținură cu tot dinadinsul să meargă cu el la hamam, pentru a-i face plăcere. Iar starostele pieții, izmenindu-se a se împotrivi oarecum, primi, scăpărînd de dorință în sinea lui, și luă laolaltă cu ei drumul îndărăt către hamam.

Cînd intrară, îi văzu vizirul, ce tocmai se zvînta într-una dintre săli. Zărindu-l și pe șeic, veni în întîmpinarea lor pînă la havuzul din mijloc, unde se opriseră, și-l pofti călduros pe șeic să intre în sala în care se afla el. Ci bătrînul spuse că nu voia să treacă măsura, folosindu-se de atîta bunătate, mai ales că Diadem și Aziz îl țineau fiecare de-o mînă, îndrumîndu-l către sala pe care și-o opriseră pentru ei. Atunci vizirul nu mai stărui și se întoarse să se zvînteze.

Rămînînd singuri, Aziz și Diadem îl dezbrăcară pe bătrînul șeic, apoi se dezbrăcară și ei și se apucară să-l frece pe spate, cu toată strășnicia, în vreme ce el, pe sub sprîncene, strecura către ei priviri furișe. Pe urmă Diadem își luă sarcina de cinste de a-l săpuni, iar lui Aziz îi rămînea plăcerea de a turna apă peste el cu un ciubăraș de aramă. Stînd așa, între ei doi, șeicul se credea în rai.

Și-l tot săpuniră astfel, îl frecară și-l spălară, pînă ce, spre marea ciudă a șeicului, vizirul veni

între ei. Atunci îl şterseră cu ştergarele calde, apoi cu prosoapele cele răcoroase şi înmiresmate, îl îmbrăcară şi-l duseră pe-o bancă, unde-i aduseră fel de fel de sorbeturi cu mosc şi cu suc de trandafiri.

Şeicul se prefăcea a lua aminte la cele ce vorbea vizirul, ci sufletul şi ochii lui nu mai erau decît pentru cei doi tineri ce alergau, strălucitori, de colo pînă colo, ca să-l slujească. Iar cînd vizirul îi grăi urările cele obişnuite la hamam după scaldă, el răspunse :

— Ce binecuvîntare a intrat o dată cu voi în oraşul nostru, şi ce fericire este sosirea voastră !

După care rosti aceste stihuri :

Colinele, cînd i-au văzut venind,
Au înverzit. Iar veşteda cîmpie
A tresărit şi-a înflorit zîmbind.
Şi oameni, şi pămînt, cu bucurie,
Strigară-ntîmpinîndu-i : „Bun venit !
Şi bună pace ! Şi prietenie !“

Tustrei îi mulţumiră pentru bunăvoinţa fără de seamăn pe care le-o arăta, iar el răspunse :

— Allah să vă deie la toţi viaţa cea mai plăcută şi să-i apere de deochi, strălucite neguţător, pe frumoşii tăi flăcăi !

Vizirul spuse :

— Iar ţie, prin marea mila lui Allah, fie-ţi baia o înviorare de putere şi de sănătate ! Căci, preacinstitule şeic, au nu-i aşa că apa este adevăratul bun al vieţii în această lume şi hamamul un loc al desfătărilor ?

Starostele sukului răspunse :

— Aşa-i, pe Allah ! Cîte minuni de versuri n-a izvodit hamamul prin pana multor mari poeţi ! Nu care cumva cunoaşteţi asemenea stihuri ?

Diadem, cel dintîi, începu :

O, hamam, tu, viaţă dulce,
Vis vrăjit şi dor !
O, hamam, prin tine curge
Timpu-n iute zbor.
Ah, că nu pot, în măreaţă
Vrajă să rămîn,
O, hamam, întreaga viaţă
Să mă ţii la sîn !
Raiul tot, pe lîngă tine,
Pare-un biet ungher.
Iad de-ai fi, mi-ar fi mai bine-n
Iadul tău să pier.

După ce Diadem spuse această poezie, Aziz urmă :

Lăcaşu-acesta — care-a prins pe pietre
A pietrei floare — prin căldura lui
Părea-ţi-ar gură-a iadului, cu vetre
De flăcări mari, cu aburi alb-verzui,
De n-ai gusta îndată-n dulcea-i scaldă
Plăceri care te-nvăluie-n fiori,
De n-ai vedea-n mijlocu-i laolaltă
Atîtea lune şi atîţia sori.

Cînd termină, Aziz se aşeză lîngă Diadem, iar starostele pieţei, vrăjit de gingăşia şi de harurile lor, strigă :

— Pe Allah ! voi legaţi laolaltă harul cuvîntului cu frumuseţea cea mai desăvîrşită ! Lăsaţi-mă acum şi pe mine să vă cînt cîteva stihuri, căci cîntecul face şi mai frumoasă o poezie.

Își sprijini obrazul în palmă, închise ochii pe jumătate și, legănîndu-și capul, începu să cînte încetișor :

Foc de hamam, ni-i viață-a ta căldură !
O, focule, în trup ne torni tării,
Iar inimile noastre le-nmlădii
Și le alini de toate cîte-ndură !

Hamam ! o, aer cald, havuze-n rouă,
Lucinde marmuri, susur de izvor,
Săli adumbrite, mosc aromitor,
Înmiresmate trupuri — mă-nchin vouă !

Hamam, tu arzi de-un foc ce ni-i balsam,
Nestins mereu, strălucitor mereu,
Și adumbrit mereu de-un abur greu,
Ca inima și dorul meu, hamam !

Privi apoi pe cei doi tineri și își lăsă sufletul să hoinărească în voie prin grădina frumuseții lor.

Iar ei, ascultînd cîntecul, rămaseră cu totul fermecați și uimiți de măiestria șeicului. Îi mulțumiră din suflet și, cum se lăsa noaptea, îl însoțiră pînă la poarta hamamului. Dar, oricît stărui poftindu-i să ia masa în seara aceea la el acasă, ei nu primiră, cerîndu-și iertare, își luară rămas bun și plecară, în vreme ce bătrînul șeic, pironit locului, îi urmărea cu privirea.

Se întoarseră, dar, acasă, mîncară, băură și se culcară cu toții fericiți, dormind pînă dimineața. Atunci se sculară, se spălară după sfînta datină, și-și făcură rugăciunea. Apoi, cînd porțile sukului

fură date în lături, se îndreptară către prăvălia lor, pe care o deschiseră pentru întîia oară.

Slujitorii orînduiseră prăvălia cu mare dichis, o îmbrăcaseră în perdele de mătase și așternuseră la locul potrivit două covoare împărătești, ce puteau prețui la o mie de dinari fiecare, și două perini împodobite cu ciucuri și cu flori de aur, ce puteau prețui o sută de dinari fiecare. Iar pe rafturile de fildeș, de abanos și de cristal stăteau frumos rînduite mărfurile cele scumpe și comorile de nestemate.

Diadem se așeză pe unul din covoare, Aziz pe celălalt, iar vizirul între ei, chiar în mijlocul prăvăliei, cu slujitorii împrejur, întrecîndu-se care mai de care să le împlinească poruncile.

Și îndată toți locuitorii aflară de această minune de prăvălie, iar mușteriii începură să curgă din toate părțile, fiecare primind cumpărăturile din mîna tînărului numit Diadem, a cărui frumusețe de faimă întorcea toate capetele și ducea la pierderea minților. Vizirul, văzînd că treaba merge de minune, sfătui încă odată pe Diadem și pe Aziz să fie cu ochii în patru, și plecă liniștit să se odihnească acasă.

Așa merseră lucrurile o vreme, pînă ce Diadem, văzînd că nimic nu se vestea din partea domniței Donia, începu să-și piardă răbdarea și somnul. Într-o zi însă, cum sta de vorbă despre necazurile lui cu prietenul său Aziz, iată că zăriră trecînd pe dinaintea prăvăliei lor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și treia noapte

Ea urmă :

Într-o zi însă, cum sta de vorbă despre necazurile lui cu prietenul său Aziz, iată că zăriră trecînd pe dinaintea prăvăliei lor, prin piață, o bătrînă învăluită într-un izar lung de atlaz negru. Cînd dete cu ochii de prăvălia cea minunată și de frumosul negustoraș așezat pe covor, se îndreptă zorită într-acolo, îl salută pe flăcăul care, după ce-i răspunse cuviincios la semnele ce i le făcea Aziz din fundul prăvăliei, se ridică în cinstea ei și-i surîse cît mai dulce. O pofti apoi să ia loc pe covor, se așeză lîngă ea și începu să-i facă vînt cu evantaiul, pînă ce o văzu hodinită și răcorită.

Atunci bătrîna îl întrebă pe Diadem :

— Flăcăule, o, tu care închipuiești toate desăvîrșirile și toate frumusețile, ești oare de-aici, din țara noastră ?

Diadem, cu glasu-i dulce și plin de farmec, îi răspunse :

— Pe Allah, stăpînă, pentru întîia oară pun piciorul în aceste locuri, unde am venit numai spre a mă desfăta privindu-le. Iar ca să-mi fac de lucru o parte din timp, vînd și cumpăr.

Bătrîna grăi :

— Fii bine venit, frumosule oaspe al orașului nostru ! Și ce mărfuri aduci tu din țările cele depărtate ? Dă-mi să văd și eu ce ai mai frumos, căci frumosul la frumos trage.

Diadem, mișcat de vorbele acestea alese, îi zîmbi a mulțumire și-i spuse :

— În prăvălia mea nu am decît lucruri ce nu se poate să nu-ți placă, vrednice de fiice de regi și de făpturi prea alese ca tine.

Bătrîna răspunse :

— Tocmai voiam să cumpăr o stofă cît mai frumoasă pentru o rochie hărăzită domniței Donia, fiica regelui nostru Șahraman.

Auzind numele celei de care-i era plină inima, Diadem nu-și mai putu înfrîna sufletul și strigă lui Aziz :

— Aziz, adă-mi repede tot ce-i mai frumos și mai scump între mărfurile noastre !

Atunci Aziz deschise un dulap clădit în zid și în care nu se afla decît un val de stofă, dar ce stofă ! Partea din afară, împodobită cu ciucuri de aur, era din urșinic de Damasc, pe care străluceau suave tot felul de închipuiri de flori și de păsări, în mijlocul cărora horea un elefant năuc. Și se revărsa din ea un belșug de miresme ce pătrundeau pînă în suflet. Aziz aduse vigul acela lui Diadem, care-l desfășură, dînd la iveală frumusețile fără de seamăn ale stofei aceleia, menită parcă anume pentru rochia vreunei hurii din rai ori a vreunei domnițe fermecate. A o zugrăvi și-a înșira toate nestematele cu care era împodobită ori toate alesăturile sub care i se învăluia urzeala, numai poeții cu harul lui Allah ar putea izbuti, în stihuri.

Diadem desfășura încet stofa dinaintea bătrînei, care nu știa la ce să se uite mai mult — la frumusețea stofei, ori la chipul vrăjit al flăcăului cu ochi negri. Privind așa farmecele fragede ale negustorașului, bătrîna își simțea trupul cuprins ca de flăcări.

Cînd putu grăi, spuse lui Diadem, privindu-l cu ochii aprinși de patimă :

— Îmi place stofa. Cît am a-ți plăti ?

El se ploconi și răspunse :

— Sînt plătit peste măsură prin fericirea de a te fi cunoscut !

Atunci bătrîna strigă :

— O, flăcăule fără de seamăn, fericită femeia care poate să se culce la pieptul tău ! Ci unde-s fecioarele vrednice de tine ? Din parte-mi, nu știu decît una singură pe întregul pămînt ! Spune-mi, tinere cerb, care ți-i numele ?

El răspunse :

— Mă cheamă Diadem.

Atunci bătrîna șopti :

— Dar acesta-i un nume ce nu se dă decît fiilor de regi ! Cum de poate un negustor să poarte numele de „Cunună-de-rege" ?

Atunci Aziz, care toată vremea nu spusese o vorbă, se apropie ca să-și scoată prietenul din încurcătură și răspunse bătrînei :

— Este singurul fiu al părinților săi, care-l iubesc atîta, încît au voit să-i dea un nume cum se dă fiilor de regi.

Ea spuse :

— Așa-i : dacă Frumusețea ar trebui să-și aleagă un rege, numai pe Diadem și l-ar alege ! Află, Diadem, că bătrîna de mine nu mai sînt de-acum înainte decît roaba ta, și martor mi-i Allah pentru credința față de tine ! Ai să vezi nezăbavnic ce am să fac întru folosul tău. Allah să te ocrotească și să te păzească de deochiul lumii !

Luă apoi vigul cel scump de mătase și plecă. Cu sufletul încă tremurînd de bucurie, ajunse la domnița Donia, pe care ea o alăptase cînd era mică și căreia îi ținea loc de mamă. Intră, dară, ținînd cu mîndrie sub braț stofa cea scumpă. Donia întrebă :

— O, doică, ce-mi mai aduci ? Arată-mi !

Ea răspunse :

— Stăpîna mea, domniță Donia, ia și privește !

Și desfăcu stofa. Atunci Donia, cu mare fericire și cu bucuria în ochi, strigă :

— O, ce minune ! Asta nu-i stofă din țările noastre.

Bătrîna răspunse :

— Așa-i, e tare frumoasă. Dar ce-ai mai spune cînd l-ai vedea pe tînărul negustor care mi-a dăruit-o pentru tine ! De bună seamă că chelarul cerurilor, Raduan, trebuie să fi uitat a închide porțile Raiului, de-a lăsat să coboare un asemenea înger care să bucure sufletul muritorilor ! O, stăpînă, mult aș mai vrea să-l văd pe flăcăul acesta strălucitor dormind la sînul tău...

Dar Donia strigă :

— O, cum de cutezi tu, doică, să-mi vorbești de bărbați, și ce pîclă ți-a întunecat așa, deodată, mintea ? Taci, și dă-mi stofa ceea s-o cercetez mai de-aproape !

Luă stofa și începu s-o mîngîie și să și-o potrivească pe trup, întorcîndu-se către doică-sa, care îi spuse :

— Stăpînă, ești frumoasă, dar două frumuseți sînt mai mult decît una singură !

Ci Sett-Donia strigă iar :

— Ah ! mancă afurisită, să nu mai scoți o vorbă ! Du-te doar la acel negustor și întreabă-l dacă are vreo dorință de spus ori vreun hatîr de cerut, și regele, tatăl meu, numaidecît are să i le împlinească.

Bătrîna începu să rîdă și, clipind din ochi, spuse :

— O dorință ? Pe Allah ! Cine n-are nici o dorință ?

Și se ridică în grabă și alergă la prăvălia lui Diadem

Cînd o văzu venind, Diadem își simți inima prinzînd aripi de bucurie, o luă de mînă, o așeză lîngă el și-o ospătă cu sorbeturi și cu dulcețuri. Atunci bătrîna grăi :

— Îți aduc o veste bună. Stăpîna mea, Donia, te salută și-ți spune : „Prin venirea ta, ne-ai cinstit și ne-ai luminat orașul. De ai vreo dorință, mărturisește-o !"

Diadem ascultă năpădit de bucurie, pieptul i se umplu de senin și voioșie, și gîndi în sine : „Treaba merge bine !" Răspunse apoi bătrînei :

— N-am decît o dorință : să izbutesc a trimite domniței Donia o scrisoare pe care vreau să i-o scriu și să capăt răspuns.

Doica grăi :

— Ascult și mă supun !

Atunci Diadem strigă lui Aziz :

— Dă-mi călimara de aramă, hîrtie și kalamul !

După ce Aziz i le aduse, Diadem scrise în stihuri următoarele :

Hîrtia ce-ți trimit, preanalto,
Ți-aduce daruri și comori
Păstrate-n tainele din suflet
Și adunate dor cu dor :
Întîi e focul din lăuntru-mi,
Care neîncetat mă arde ;
Al doilea este iubirea,
Cu chinul de a-ți fi departe ;
Al treilea mi-e viața însăși,
Ca și statornicia ei ;
Al patrulea este aleanul,
Din care mi-am făcut temei ;
Al cincelea este nădejdea
Că ochii-mi se vor veseli ;
Al șaselea e rugămintea :
Să mă aștepți, sau tu să vii !

Apoi, la sfîrşitul scrisorii, ca semnătură, adăugă:

Aceste rînduri au fost scrise
De robul unui dor-blestem,
De un ocnaş legat în vise,
De cel bolnav de-un chin suprem,
De cel ce-n ochii tăi se-nchise,
De negustorul Diadem.

Pe urmă reciti scrisoarea, o presără cu nisip, o scutură, o pecetlui, o împături şi o dete în mîna bătrînei, strecurînd şi o pungă cu o mie de dinari. Iar bătrîna, după ce se rugă lui Allah pentru izbîndă, se întoarse grabnic la stăpîna ei, care o întrebă :

— Acum, doică, spune-mi care-i dorinţa negustorului, ca să mă duc îndată la tata, să-l rog să i-o împlinească !

Bătrîna răspunse :

— Stăpînă, nu ştiu cu adevărat care i-i dorinţa, căci iată scrisoarea al cărei cuprins nu-l cunosc.

Şi îi dete scrisoarea.

După ce o ceti, domniţa Donia strigă :

— A, negustor neobrăzat ! Cum de cutează el să-şi ridice ochii pînă la mine ?

Şi, de mînie, începu să se bată cu palmele peste obraji, zicînd :

— Ar trebui să pun să-l spînzure pe mişel chiar dinaintea prăvăliei lui !

Bătrîna atunci întrebă, făcînd pe nevinovata :

— Au ce-o fi scriind atîta de cumplit în scrisoarea ceea ? Nu cumva va fi cerînd cine ştie ce preţ anapoda pentru vigul lui de mătase ?

Ea răspunse :

— Mai rău : nu-i vorba decît de dragoste și de patimi !

Bătrîna o-ntoarse :

— Mare cutezanță, zău așa ! S-ar cădea, stăpînă, să-i dai un răspuns din care să priceapă și el ce poate să-l pască de va mai îndrăzni una ca asta.

Ea zise :

— Așa-i ! Ci mă tem că atunci s-ar face și mai cutezător.

Bătrîna o îndemnă :

— Ba nu : l-ar face să-și caute de treabă !

Atunci Sett-Donia zise :

— Dă-mi călimara și kalamul.

Și scrise în stihuri :

Ești orb și-ți faci năluci ! Vrei pîn' la stele
S-ajungi, de parcă-ar fi putut vreodată
Un muritor să suie-n cer la ele
Și printre aștrii nopții să străbată !

Ci, ca să-ți deschid ochii, iată, jur
Pe cel ce te-a făcut un vierme-al firii
Și-a izvodit și astrele-n azur
Neîntinate-n slava nemuririi :,

De vei mai cuteza să-mi scrii cîndva,
Voi da poruncă să te răstignească
Pe-un arbor blestemat, iar moartea ta
Drept pildă ticăloșilor slujească !

Pe urmă, pecetluind scrisoarea, o dete bătrînei, care alergă degrabă la Diadem cel ars de nerăbdare. Prințul îi mulțumi, deschise scrisoarea, o ceti și, cuprins de mîhnire adîncă, spuse trist bătrînei :

— Mă amenință cu moartea, ci eu nu mă tem de moarte, căci viața mi-i chin și mai mare. Și de-ar fi să mor, eu tot am să-i răspund !

Bătrîna grăi :

— Scumpă mi-i viața ta ! Și am să te ajut din toate puterile și am să împart cu tine toate primejdiile. Scrie-i, dar, și dă-ncoace scrisoarea !

Diadem strigă lui Aziz :

— Ia o mie de dinari și dăruie-i acestei măicuțe. Și s-avem credință în Allah cel atotputernic !

Scrise apoi pe hîrtie stihurile următoare :

Deci visul meu din orice seară
Ea mi-l amenință cu moarte.
Nu știe tînăra fecioară
Că numai moartea face parte
De-a păcii fără moarte țară,
Și nici că tot ce se-nfioară
Stă-n mîna neclintitei Soarte.

Au mila ei n-ar fi cu cale
Să-ncline mai ales spre cei
Al căror dor muiat în jale
E către astfel de femei
Ce nu se-ntină-n neagra vale,
Iar cei de rînd nu dau ocoale
Spre nentinatul lor știubei ?

O, biete doruri ale mele,
Să nu mai năzuiți nimic !
Lăsați-mi inima-n zăbrele
Să se sfîrșească pic cu pic.
Nădejdea-mi să-și aștearnă grele
Zăbranicele peste ele
Și peste visul meu calic !

Dar tu, cu inima-ţi de piatră,
Să nu crezi că-am să tac înfrînt !
Decît să sufăr o maratră
Durere, fără ţel şi frînt,
Mai bine-n jalea-mi idolatră
Dintr-un mormînt mi-oi face vatră,
Să nu mai fiu aşa cum sînt !

Şi cu lacrimi în ochi, dete bătrînei scrisoarea şi-i spuse :

— Te necăjim, vai, zadarnic ! Sufletul meu îmi spune că nu-mi mai rămîne decît să mor.

Ea îi răspunse :

— Lasă închipuirile cele negre şi amăgitoare, mîndrule flăcău, şi priveşte-te ! Au nu eşti tu soarele însuşi ? Şi nu-i ea luna ? Cum de socoţi că eu, care mi-am trecut viaţa numai în uneltiri de dragoste, n-am să ştiu a împreuna frumuseţile voastre ? Linişteşte-ţi sufletul şi alină-ţi grijile care te mîhnesc. Am să-ţi aduc fără de zăbavă veşti de bucurie.

Cu asemenea vorbe îl părăsi pe prinţul Diadem, după ce...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi patra noapte

Ea urmă :

Cu asemenea vorbe, îl părăsi pe prinţul Diadem, după ce ascunse bine scrisoarea în păr, şi se duse

la stăpîna ei. Intră la ea, îi sărută dreapta şi se aşeză fără a spune o vorbă. Dar, după un răstimp, grăi :

— Copilă multiubită, părul meu bătrîn s-a despletit şi nu mai am putere să-l pun în rînduială. Porunceşte, rogu-te, vreunei roabe să vină să mă pieptene.

Dar Sett-Donia strigă :

— Doică scumpă, eu însămi am să te pieptăn, aşa cum şi tu ai făcut de-atîtea ori cu mine !

Şi domniţa Donia începu să desfacă pletele albe ale doicii şi se pregătea să i le pieptene, cînd, deodată, răvaşul lui Diadem alunecă pe covor.

Sett-Donia, uimită, voi să-l ridice, dar bătrîna strigă :

— Copila mea, dă-mi hîrtia ! Pesemne că s-a prins în părul meu cînd mă aflam la tînărul negustor. Alerg să i-o înapoiez !

Însă Donia se grăbi s-o deschidă şi să-i citească cuprinsul. Îşi încruntă sprîncenele şi strigă :

— Ah, doică blestemată, ăsta-i vreunul din vicleşugurile tale ! Au cine mi l-a trimis pe negustoraşul ăsta, pacostea şi neobrăzatul ? De prin ce ţară cutează el să vină pînă la mine ? Iar eu, Donia, cum m-aş ticăloşi pînă-ntr-atîta încît să mă uit la un om care nu-i nici de rangul şi nici de neamul meu ? Ah, nemernico, nu ţi-am spus oare că mişelul acesta are să se facă şi mai cutezător ?

Bătrîna spuse :

— Aşa-i, domniţă, e un adevărat Şeitan ! Cutezanţa lui e curat diavolească ! Dar, copilă şi stăpînă a mea, scrie-i pentru cea din urmă oară, şi-ţi dau încredinţare că se va supune voinţei tale !

Altfel, să pui să fie răstignit, iar pe mine laolaltă cu el!

Atunci domnița Donia luă kalamul și înșiră următoarele stihuri:

Smintitule, au tu nu știi
Că-n aerul din juru-ți joacă
Primejdia de-a nu mai fi?

Nu știi că-s ape care-neacă,
De-ncerci să intri-n vadul lor?
Și sînt unghere-n care, dacă

Ar vrea să calce-un muritor,
El se va și topi, pe dată?
Tu cugeți să te nalți în zbor

La stele-n cer, cînd lumea toată,
De-ar pune mînă lingă mînă,
Tot n-ar răzbate-n slăvi vreodată?

Cutezi, cu inima-ți păgînă,
Să-mbrățișezi, fie și-n vis,
Vreo hurie - să-ți faci cadînă?

Ia bine-aminte ce ți-am zis!
Altminteri, croncănind a moarte,
Asupră-ți, ca dintr-un abis,

Cu negre aripi, de departe,
Veni-vor corbii-n stol, mereu,
Peste mormîntul tău să poarte

Al spaimei duh, rotind din greu.

După care împături şi pecetlui scrisoarea, o dete bătrînei care, a doua zi, disdedimineaţă, alergă s-o înmîneze lui Diadem. Cetind-o, Diadem înţelese că nici o nădejde nu mai trebuia să-i încălzească inima şi, întorcîndu-se către Aziz, îl întrebă :

— Frate Aziz, învaţă-mă ce-i de făcut ? Nu mă mai simt în stare să-i dau un răspuns cumpănit !

Aziz răspunse :

— Am să încerc eu în locul şi-n numele tău.

Diadem grăi :

— Bine, Aziz, scrie-i tu, slujindu-te de toată măiestria ta.

Atunci Aziz luă o hîrtie pe care aşternu aceste strofe :

Doamne, pe cei cinci Drepţi ! dă-mi ajutor !
Un chin mă seacă, zac topit de vlagă.
Ah, izbăveşte-mi inima de dor,
Din zgura suferinţei mă dezleagă.

Tu taina mi-o cunoşti, al cărei foc
Lăuntrurile-mi arde. Ştii prea bine
Cruzimea celei ce, oricît mă rog,
Oricît o chem, m-alungă de la sine.

Vreau fruntea să-mi ridic, ţin ochiu-nchis.
Dar nu mai scap din vălul ce mă soarbe,
În care mă scufund ca-ntr-un abis
În sînul deznădejdii mele oarbe.

Curajul meu, Părinte, s-a sfîrşit,
Rîvnesc mereu iubirea ei zadarnic.
O, nemiloaso, tu, cu păr cernit,
Crezi tu că ţi-este ceru-atît de darnic

Întru-al Ursitei oamenilor crug
Şi-ntru-nfruntarea crîncenei Năpaste,
De-ţi place să-l tot chinui ca pe rug
Pe cel ce pururi va să te adaste?

Pricepe, dar : e-un suflet neînfrînt,
Ce numai pentru tine întîia oară
A părăsit şi tată, şi pămînt,
Şi casă, şi prieteni dragi, şi ţară.

La urmă, Aziz întinse lui Diadem hîrtia pe care o scrisese, iar Diadem, cetind versurile, ca să le vadă cum sunau, se arătă mulţumit de ele şi spuse lui Aziz :

— Sînt minunate !

Şi dete scrisoarea bătrînei doice, care alergă s-o ducă Doniei.

Cînd domniţa văzu cele scrise în scrisoare, clocotind de mînie împotriva bătrînei, strigă :

— Mancă afurisită, numai tu eşti pricina umilinţelor pe care le îndur ! Ah, izvod de piaze rele, să nu te mai văd în ochii mei ! Ieşi numaidecît, ori pun robii să te vrîsteze cu lovituri de bice şi-ţi sfărîm oasele sub călcîiele mele !

Fără a mai zăbovi, bătrîna se repezi afară, căci Donia se pregătea să strige robii. Cu sufletul la gură, alergă să-şi povestească nenorocirea celor doi prieteni şi să se pună sub ocrotirea lor.

La această veste, Diadem fu nespus de mîhnit şi grăi bătrînei, mîngîind-o trist :

— Jur pe Allah, măicuţă : mă simt acum de două ori mai mîhnit văzîndu-te că înduri urmările greşelii mele !

Dar ea îi răspunse :

— Nu te necăji, tinere drag, nu mă las eu biruită cu una, cu două ! Nimeni n-are să poată

spune vreodată că n-am fost în stare să împreun doi îndrăgostiţi. Iar piedicile de-acum mă aţîţă şi mai mult să mă slujesc de toată şiretenia şi să te fac să răzbaţi la ţinta dorinţelor tale.

Atunci Diadem întrebă :

— Ci ia spune-mi, măicuţă, din ce pricină este Sett-Donia atît de învrăjbită pe toţi bărbaţii ?

Bătrîna răspunse :

— Din pricina unui vis pe care l-a avut.

El se minună :

— Atîta doară, un vis ?

Ea zise :

— Atîta. Să-ţi povestesc.

Şi începu :

— Într-o noapte, domniţa Donia adormise şi văzu în vis un vînător de pasări care-şi întindea laţurile într-o poiană şi care, după ce presărase boabe de grîu pe jos, se dete mai la o parte, stînd la pîndă şi aşteptîndu-şi norocul. Nu peste mult, veniră păsări din toate colţurile pădurii şi se abătură pe locul unde se aflau laţurile. Printre păsările care ciuguleau boabele, erau şi un porumbel cu porumbiţa lui. Porumbelul, tot ciugulind aşa, se rotea din cînd în cînd umflîndu-se în pene pe lîngă tovarăşa lui, fără a lua seama de primejdia ce-l păştea. Pînă la urmă, tot rotindu-se aşa, se prinse cu un picior în ochiurile laţului, care îl şi înhăţă. Celelalte păsări, speriate de bătăile lui din aripi, zburară cu zarvă, fîlfîind în zbor. Dar porumbiţa lăsă hrana împrăştiată pe jos şi, curajoasă, nu avu altă grijă decît să-şi scape soţul. Cu ciocul şi cu capul făcu aşa că destrămă laţul şi-şi slobozi tovarăşul necugetat, mai înainte ca prinzătorul de păsări să vină şi să pună mîna pe el. Ea zbură împreună cu soţul, se rotiră o dată amîndoi prin văzduh şi se întoarseră apoi

ca să ciugulească iar în jurul lațurilor. Și porumbelul iar începu să se învîrtească în jurul porumbiței, iar aceasta, dînd înapoi ca să se ferească de înghesuielile lui, veni din nebăgare de seamă lîngă ochiuri și fu prinsă la rîndul ei. Atunci porumbelul, fără a se mai gîndi la soața lui, zbură pocnind din aripi, dimpreună cu celelalte păsări, iar păsărarul puse astfel mîna pe ea și-i suci gîtul pe loc. Visul acesta o tulbură cumplit pe domnița Donia, care se trezi în suspine, mă chemă ca să mi-l povestească și-mi spuse înciudată : „Toți bărbații sînt asemenea, iar oamenii trebuie să fie și mai răi decît toate celelalte făpturi ale pămîntului. Jur în fața lui Allah că n-am să îngădui în veci sila apropierii lor !“

După ce prințul Diadem auzi acest vis, îi spuse bătrînei :

— Dar, măicuță, tu nu i-ai arătat, oare, că nu toți oamenii sînt ca acest porumbel ticălos și că nu toate femeile sînt ca sărmana și credincioasa lui soață ?

Ea răspunse :

— Nimic n-a mai putut s-o induplece, și trăiește de-atunci singură, închisă cu frumusețea ei.

Diadem adăugă :

— O, măicuță, musai vreau s-o văd, de-ar fi și să mor, s-o văd barem o dată și să-mi pătrundă în suflet o singură privire de-a ei ! O, bătrînă binecuvîntată, fă aceasta pentru mine, găsește vreun mijloc, cu înțelepciunea ta !

Atunci bătrîna grăi :

— Află, lumină a ochilor mei, că în spatele palatului în care locuiește domnița Donia este o grădină unde vine și se preumblă odată pe lună, însoțită de slujnicele ei, intrînd acolo pe o portiță tainică, spre a se feri de privirile trecătorilor. Peste

o săptămînă este tocmai ziua ei de plimbare. Am să vin să-ţi fiu călăuză şi să te pun în faţa celei iubite. Şi mă încumet a crede, cu toate prejudeţele ei, că odată ce te va fi văzut, domniţa va fi biruită de frumuseţea ta : căci dragostea este un dar de la Allah şi vine cînd îi place lui !

Atunci Diadem răsuflă mai din larg, mulţumi bătrînei şi o pofti să primească a-i fi oaspe, de vreme ce nu se mai putea înfăţişa stăpînei. Închise apoi prăvălia şi tustrei luară calea către casă.

Pe drum, Diadem se întoarse către Aziz şi grăi :

— Frate Aziz, cum nu voi mai avea răgaz să merg la prăvălie, o las în seama ta. Fă cu ea cum vei socoti mai bine !

Aziz răspunse că ascultă şi că se supune.

Estimp, ajunseră acasă şi-i povestiră toate de-a fir a păr vizirului, şi despre visul domniţei, şi despre grădina unde avea să încerce a o vedea. Şi-i cerură şi lui sfatul.

Vizirul cugetă un răstimp, ridică apoi capul şi grăi :

— Am găsit ce-i de făcut ! Să mergem mai întîi la grădină şi să cercetăm locurile.

O lăsară pe bătrînă acasă şi plecară împreună - vizirul, Diadem şi Aziz — la grădina domniţei. Cînd ajunseră acolo, văzură stînd în poartă pe bătrînul paznic, îl salutară, iar paznicul le răspunse. Atunci vizirul, strecurîndu-i în palmă o sută de dinari, îi spuse :

— Taică, am dori să intrăm şi să ne răcorim oleacă sufletul în grădina aceasta frumoasă şi să gustăm cîte ceva aici, lîngă flori şi apă. Sîntem străini şi, oriunde aflăm vreun loc frumos, ni-i drag a ne bucura de plăcerea verdeţei şi a tihnei.

Bătrînul luă banii şi zise :

— Intraţi, oaspeţi buni, şi aşezaţi-vă unde vi-i voia, aşteptînd să vă cumpăr în grabă de mîncare.

Şi-i duse în grădină, apoi merse la suk, ca să le cumpere de-ale gurii. Se întoarse curînd cu o oaie friptă şi cu plăcinte. Se aşezară roată pe malul unui pîrîiaş, mîncară pînă ce se îndestulară, după care vizirul spuse paznicului :

— O, şeicule, palatul de colo, dinaintea noastră, nu prea e în stare bună. De ce nu-l îngrijiţi ?

Paznicul oftă :

— Pe Allah ! Acesta-i palatul domniţei Donia, care mai degrabă l-ar lăsa să se prăbuşească decît să se îngrijească de el. Domniţa trăieşte ca o sihastră şi nu ia aminte la asemenea lucruri.

Vizirul zise :

— Ce păcat, o, şeicule ! Barem catul de jos s-ar cădea văruit oleacă, măcar pentru ochii tăi. Dacă vrei, aş lua asupră-mi cheltuiala aceasta.

Paznicul răspunse :

— Allah să te audă !

Vizirul adăugă :

— Ia de colea o sută de dinari pentru osteneala ta şi caută nişte zidari şi un zugrav cît mai iscusit în potriveala culorilor.

Atunci paznicul se grăbi să caute zidarii şi un zugrav, cărora vizirul le dete îndrumările de trebuinţă. Iar după ce zidarii isprăviră treaba şi văruiră sala cea mare de jos, zugravul îşi începu lucrul, după poruncile vizirului. Zugrăvi mai întîi o pădure şi, în mijlocul acesteia, nişte laţuri întinse, în care era prins un porumbel ce se zbătea din aripi. Cînd sfîrşi, vizirul îi spuse :

— Zugrăveşte acuma, de cealaltă parte, tot o icoană ca aceasta, dar închipuind un porumbel care,

cercînd să-şi scape soaţa din laţ, e prins de păsărar şi cade ucis, jertfă credinţei lui.

Zugravul zugrăvi icoana poruncită şi, primind o plată bogată, plecă.

După care, vizirul, împreună cu cei doi tineri şi cu paznicul, priviră şi cercetară zugrăveala dacă era cum se cuvine. Ci Diadem, la toate acestea, şedea trist şi privea în juru-i mohorît. Şi îi grăi lui Aziz astfel :

— Frate, mai spune-mi niscaiva stihuri, să-mi alunge chinul gîndurilor.

Şi Aziz începu :

Ibn-Sina în scrieri grele
Despre boli și despre leacuri
Spune că-ntre multe cele,
Încercat de mii de veacuri,

Leac iubirii, cînd suspină,
E doar cîntul de lăute
Pe sub poale de grădină
Și-ntre cupele băute.

Eu urmai ce scrie-n carte.
Vai, nimica nu s-alese.
Și-ncercai, să scap de moarte,
Alte dragoste, mai dese.

Nu-i bun leacu-ţi, mi se pare,
Ibn-Sina, o pacoste-i :
Leacul dragostei amare
Doar o nouă dragoste-i.

După care, Diadem spuse lui Aziz :

— Poetul are, poate, dreptate ; dar greu e, cînd nu mai ai voinţă !

Se ridicară apoi, își luară rămas bun de la bătrînul paznic și se întoarseră acasă, unde îi aștepta doica domniței Donia.

Și după ce trecu o săptămînă, Sett-Donia voi să-și facă preumblarea obișnuită prin grădină. Atunci simți ea cît îi lipsea bătrîna doică și, plină de mîhnire, se gîndi la purtarea ei și își dete seama că fusese tare lipsită de omenie față de cea care-i ținuse loc de mamă. Și îndată trimise un rob la suk și altul pe la prietenele doicii, ca s-o caute și s-o aducă îndărăt. Or, tocmai atunci, după ce-i dăduse lui Diadem îndrumările trebuincioase pentru acea zi, cînd urma să aibă loc întîlnirea din grădină, doica trecea singură prin preajma palatului. Un rob alergă în calea ei și o rugă, în numele stăpînei care plîngea după ea, să se întoarcă acasă pentru împăcare. Și așa și urmă, după ce se prefăcu oleacă a nu voi. Domnița Donia o sărută pe obraji, iar doica îi sărută mîinile și amîndouă, urmate de roabe, deschiseră portița cea tainică și intrară în grădină.

La rîndu-le, vizirul și Aziz, după plecarea bătrînei, urmîndu-i sfaturile, îl îmbrăcară pe Diadem cu cea mai strălucitoare haină împărătească, îl încinseră cu o cingătoare bătută în fir de aur, încrustată cu pietre scumpe și cu o agrafă de smarald, îi puseră în jurul frunții un turban de mătase albă împodobit cu flori de aur subțiri și cu surguci de diamante. Chemară apoi asupra lui binecuvîntarea lui Allah și, după ce-l însoțiră pînă aproape de grădină, se întoarseră, pentru ca el să poată intra mai cu ușurință.

Iar Diadem, ajungînd la poartă, găsi acolo pe bătrînul paznic care, cînd îl văzu, se ridică în picioare și se ploconi dinaintea lui într-o temenea adîncă și cuviincioasă. Și, neștiind că estimp

domnița Donia intrase în grădină pe portița cea tainică, îi spuse lui Diadem :

— Grădina aceasta este grădina ta, iar eu sînt robul tău !

Îi deschise poarta, rugîndu-l să intre, după care o închise și se așeză la locul obișnuit, slăvindu-l pe Allah pentru făpturile lui.

Diadem se grăbi a urma cele ce-l sfătuise bătrîna : se ascunse pe după o măgură, pe care i-o arătase bătrîna și așteptă acolo trecerea domniței. Asta făcu el !

Estimp, Sett-Donia iată ce făcu : pe cînd se preumblau, bătrîna îi spuse :

— O, stăpînă, aș avea a-ți spune ceva care are să te facă a privi mai în tihnă acești frumoși arbori împovărați de roadă și aceste flori.

Donia îi răspunse :

— Sînt gata să te ascult.

Ea grăi :

— Bine-ai face de-ai trimite îndărăt la palat toate slujnicele astea ce nu-ți dau răgaz a te bucura cum ți-i voia de seninul zilei și de reveneala clipei. Căci nu-ți sînt decît o stînjeneală.

Donia zise :

— Drept ai grăit, doică !

Și, cu un semn, trimise acasă toate femeile însoțitoare. Acuma, rămînînd singură, numai cu bătrîna, domnița Donia porni încetișor către măgura pe după care Diadem sta nevăzut.

Și cînd o zări pe domnița Donia, dintr-o fulgerare Diadem își dete seama de frumusețea ei și-atîta de tulburat fu, că se prăbuși la pămînt, acolo pe loc. Iar Donia își urmă preumblarea, înaintînd către sala în care vizirul pusese să se zugrăvească întîmplarea cu păsărarul. Îndemnată de doică, păși înlăuntru, întîia oară în viața ei,

căci niciodată mai înainte nu se simţise ispitită a intra în acel loc menit slujitorilor de la palat.

Cînd văzu zugrăveala, Sett-Donia rămase cu totul nedumerită şi strigă :

— Doică, ia priveşte ! acesta-i chiar visul meu de odinioară, numai că altmintrelea ! Doamne, *ya rabi*, cum îmi bate inima !

Şi, apăsîndu-şi pieptul, se aşeză pe covor şi zise :

— Doică, oare să mă fi înşelat ? Oare Eblis-cel-Rău să-şi fi bătut joc, numai aşa, de credinţa mea în vise ?

Doica răspunse :

— Copilă bună, după învăţămintele vieţii mele, eu ţi-am arătat dintru bun început că eşti în greşeală. Ci hai să ieşim să ne mai preumblăm oleacă, acuma cînd soarele dă în asfinţit şi cînd reveneala e mai dulce.

Şi ieşiră amîndouă în grădină.

Acolo, Diadem, trezit din uimire, urmînd sfaturile doicii începuse să se preumble şi el alene, neluînd aminte parcă decît numai la frumuseţile priveliştii.

Cînd, iată că la o cotitură de cărare Sett-Donia îl zări şi strigă :

— O, doică, ia uite ce tînăr frumos ! Ce chip mîndru şi ce umblet ! Nu cumva-l ştii cine-i ?

Doica răspunse :

— Nu-l ştiu, ci, după-nfăţişare, nu poate fi decît vreun fiu de rege. Ah, stăpînă, mîndru mai e ! Ah, sufletul meu !

Şi Sett-Donia adăugă :

— E neasemuit de frumos !

Bătrîna întări :

— Neasemuit ! Ferice de iubita lui ! Şi, pe furiş, făcu semn lui Diadem să iasă din grădină şi

să se întoarcă acasă. Diadem înțelese și-și urmă drumul către ieșire, fără a privi îndărăt, în vreme ce domnița Donia îl urmărea cu privirea și spuse doicii :

— Bagi de seamă, doică a mea, ce schimbare se petrece în mine ? Este oare cu putință ca eu, Donia, să am asemenea tulburare la vederea unui bărbat ? Ah, doică, simt că și eu sînt îndrăgostită și că acum și eu am să-ți cer să-mi fii în ajutor.

Bătrîna grăi :

— Trăsni-l-ar Allah pe amăgitorul de Eblis-cel-Blestemat ! Cum te mai prinsese el, stăpînă, în lațurile lui ! Dar și ce frumos e bărbatul care are să te slobozească din ele !

Donia se rugă :

— O, doică bună, cată să mi-l aduci numaidecît pe-acest tînăr frumos ! Nu-l vreau decît din mîinile tale, doică scumpă ! Fugi cît mai iute, mă rog ție, și caută-mi-l ! Iată, îți dăruiesc o mie de dinari și o rochie de o mie de dinari. Dacă nu mă ajuți, eu mor !

Bătrîna zise :

— Întoarce-te, dar, în palat, lasă-mă să fac cum știu eu, și-ți făgăduiesc împlinirea acestei minunate împerecheri.

După care, fără de zăbavă, plecă de lîngă Sett-Donia și alergă să-l caute pe frumosul Diadem, care-o primi cu inima plină de bucurie și-i dărui numaidecît o mie de dinari de aur. Bătrîna îi spuse :

— Iată *cum* și iată *cum*.

Diadem întrebă :

— Ci pe cînd întîlnirea noastră ?

Ea răspunse :

— Mîine, negreșit !

După care, el îi mai dărui o rochie şi alte daruri de o mie de dinari, iar ea le primi, spunînd :

— Am să vin să te iau la vreme prielnică.

Şi se întoarse grabnic la stăpîna Donia, care-o aştepta nerăbdătoare şi-o întrebă :

— Ce veşti mi-aduci de la cel drag ?

Ea răspunse :

— Am izbutit să-i dau de urmă şi să-i vorbesc. Mîine, ţi-l aduc de mînă.

Sett-Donia, în culmea fericirii, îi dărui doicii încă o mie de dinari de aur şi daruri de alţi o mie. Şi, în acea noapte, tustrei dormiră cu sufletul doldora de nădejde şi de mulţumire.

A doua zi, cum se lumină de ziuă, bătrîna se şi afla acasă la Diadem, care-o aştepta. Bătrîna desfăcu o legăturică pe care-o adusese cu ea şi scoase nişte haine de femeie cu care îl îmbrăcă pe Diadem, iar la urmă îl învălui de sus pînă jos într-un mare izar şi-i acoperi faţa cu un iaşmac des. După care îi spuse :

— Acuma, ia mergi ca o femeie, legănîndu-ţi şoldurile cînd la dreapta, cînd la stînga, şi fă paşi mărunţi ca fecioarele. Şi, mai cu seamă, să mă laşi pe mine să răspund la întrebări, şi nu care cumva să ţi se audă glasul !

Diadem răspunse că ascultă şi că se supune.

Atunci ieşiră amîndoi şi merseră pînă ce ajunseră la uşa palatului, al cărui paznic era însuşi căpetenia eunucilor. Cînd o văzu pe noua venită, pe care n-o cunoştea, căpetenia întrebă pe bătrînă :

— Cine-i această tînără pe care n-am văzut-o niciodată ? Zi-i să vină mai aproape, ca s-o cercetez : poruncile sînt aspre, iar eu am datoria să le cercetez pe toate şi, dacă-i de trebuinţă, să le şi dezbrac pe noile roabe, de care sînt răspunzător,

Pe aceasta n-o cunosc: lasă-mă, dară, s-o cercetez cu mîinile mele și s-o văd cu ochii mei!

Dar bătrîna se împotrivi, strigînd:

— Ce tot îndrugi tu, căpetenie a palatului? Au nu știi...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu mai rosti o vorbă în acea noapte.

Ci într-a o sută treizeci și cincea noapte

Ea urmă:

— Ce tot îndrugi tu, căpetenie a palatului? Au nu știi că, pe această roabă, însăși domnița Donia o trimite ca să-i aducă cele de trebuință pentru cusăturile pe care le zugrăvește ea? Au nu știi că-i una dintre cele ce lucrează pe mătase zugrăvelile cele fără de seamăn ale domniței?

Dar eunucul se încruntă și-i răspunse:

— Lasă tu povestea cu zugrăvelile. Eu sînt dator s-o pipăi pe noua venită și s-o cercetez și din față, și din spate, și din lături, și din creștet pînă-n călcîie!

La asemenea vorbe, bătrîna doică se mînie de-a binelea, se propti în fața eunucului și-i strigă:

— A, și eu care te-am socotit totdeauna o pildă de bună-cuviință și de bună creștere! Ce ți-a venit așa deodată? Vrei a mă sili să pun a te alunga de la palat?

Apoi se-ntoarse către Diadem și-i strigă:

Copilă, nu lua aminte la ce spune căpetenia noastră! Șuguiește și el. Intră, dar, fără teamă!

Atunci Diadem păşi pragul, legănîndu-şi şoldurile şi aruncînd pe sub iaşmac un surîs eunucului împietrit în fața frumuseții ce se întrevedea prin țesătura de mătase. Şi, călăuzit de bătrînă, trecu printr-un coridor, printr-o sală, apoi prin alte coridoare și prin alte săli, pînă ce ajunse, la capătul celui de al şaptelea coridor, într-o sală ce da către o mare curte lăuntrică, prin șase uși cu perdelele lăsate. Bătrîna îi spuse :

— Numără ușile la rînd şi intră în ce-a de-a șaptea : și-ai să găseşti acolo, o, tinere negustor, ceea ce-i mai presus de toate bogățiile pămîntului, floarea-fecioară şi dulceața cu numele de Sett-Donia !

Atunci prințul Diadem, îmbrăcat ca femeie, numără ușile şi intră pe cea de-a șaptea. Acolo, lăsînd să cadă perdelele, îşi ridică iaşmacul ce-i ascundea fața. Și-atunci o văzu pe Sett-Donia care tocmai dormea pe divan, neacoperită cu nimic altceva afară de pielea ei de iasomie şi de frumusețea ei goală. Dintr-o singură mişcare, Diadem zvîrli de pe el hainele care-l încurcau, sări zvelt pe divan şi o luă în brațe pe domnița adormită. Iar strigătul de spaimă al fetei, trezită deodată, fu înăbuşit de buzele care o sorbeau. Iată aşa se petrecu întîia întîlnire a frumosului prinț Diadem cu domnița Donia, şi aşa ținu trei zile şi trei nopți, fără ca vreunul dintre ei să se sature de sărutările ce preamăreau pe orînduitorul tuturor lucrurilor. Și asta-i totul despre ei !

Ci vizirul şi Aziz aşteptară neliniştiți pînă noaptea întoarcerea lui Diadem. Și cînd văzură că nu mai venea, începură să intre la grijă. Și cînd nici a doua zi dimineața nu primiră o veste de la cutezătorul lor stăpîn, nu se mai îndoiră deloc de sfîrşitul lui şi-şi pierdură cu totul cum-

pătul. În durerea şi în nedumerirea lor, nu mai ştiau ce hotărîre să ia. Atunci Aziz spuse, cu glas sugrumat :

— Uşile palatului nu se vor mai deschide niciodată pentru stăpînul nostru ! Ce să facem acum ?

Vizirul zise :

— Să aşteptăm aici neclintiţi !

Şi steteră astfel vreme de trei zile, nemaimîncînd, nemaidormind şi jelindu-se pentru nenorocirea de neîndreptat. Iar după trei zile, neprimind nici un semn de viaţă de la Diadem, şi necutezînd a face nici un fel de cercetare, de teamă să nu-i vatăme lui Diadem, de-ar mai fi fost viu, vizirul grăi :

— Copile, am intrat la grea şi jalnică încurcătură. Socot că hotărîrea cea mai bună este de-a ne întoarce în ţară şi de a da de ştire regelui nenorocirea, altmintrelea amarnic are să ne certe.

Şi nezăbavnic se gătiră de călătorie şi plecară către Oraşul Verde, cetatea regelui Soliman-Şah.

De cum ajunseră, zoriră să urce la palat şi povestiră regelui toată întîmplarea şi sfîrşitul ei închipuit. Tăcură apoi, izbucnind în plînsete.

La vestea cumplită, regele Soliman-Şah simţi că se scufundă lumea întreagă cu el şi se prăbuşi la pămînt. Dar la ce mai puteau sluji lacrimile şi plînsetele şi părerile de rău ? Aşa că regele Soliman-Şah, stăpînindu-şi jalea ce-l mistuia şi-i întuneca sufletul şi-ntreg pămîntul înaintea ochilor, jură că are să răzbune pierderea fiului său Diadem într-un chip cum nu s-a mai pomenit vreodată. Şi îndată puse pristavii să cheme pe toţi cei în stare a ţine o lance ori o spadă în mînă, precum şi întreaga oaste cu toate căpeteniile ei. Şi porunci să fie scoase toate cele ale războiului, şi corturile, şi elefanţii. Şi urmat astfel de întreg

norodul, care-l iubea din tot sufletul pentru dreptatea și dărnicia lui, luă calea către Insulele Camforului și ale Cristalului.

Estimp, în palatul luminat de fericirea lor, cei doi îndrăgostiți, Diadem și Donia, nu mai conteneau să se iubească din ce în ce mai spornic și nu se mai ridicau de pe divane decît ca să bea și să cînte. Într-o zi, vrăjit cu totul de dragostea iubitei lui, Diadem spuse Doniei :

— O, lumină a sufletului meu, un singur lucru ne lipsește, pentru ca dragostea noastră să fie ca o minune !

Ea îl întrebă uimită :

— O, Diadem, lumină a ochilor mei, ce mai poți dori ? Nu ai oare buzele, și sînii, și tot trupul meu, și brațele mele care te înlănțuiesc, și sufletul meu care te dorește ? Dacă rîvnești încă și alte feluri de dragoste, pe care nu le cunosc, de ce te sfiești a-mi spune ?

Diadem răspunse :

— Căprioara mea, nu de asta e vorba ! Lasă-mă, doară, să-ți spun cine sînt ! Află, prințesă, că și eu sînt fiu de rege și nu negustor în suk. Iar tatăl meu este regele Soliman-Șah, stăpînul Orașului Verde și al munților Ispahanului. El este cel care, nu demult, a trimis pe vizirul său la regele Șahraman, tatăl tău, ca să te ceară de soție pentru mine. Ți-aduci aminte cum ai îndepărtat de la tine acea solie și cum ai amenințat cu buzduganul pe căpetenia eunucilor, cînd ți-a vorbit despre mine ? Haidem, dară, să împlinim acum ceea ce nu s-a putut face odinioară, și să plecăm apoi împreună spre verdele Ispahan !

La aceste cuvinte, domnița Donia se înlănțui și mai dulce de gîtul frumosului Diadem și, prin semne grăitoare întru totul, răspunse că ascultă

şi că se supune. După care, amîndoi, în acea noapte, se lăsară pentru întîia dată cuprinşi de somn, căci vreme de două luni albul zorilor îi găsea tot strîngîndu-se în braţe şi sărutîndu-se şi făcînd altele, tot de-acestea.

Or, pe cînd cei doi îndrăgostiţi dormeau astfel, iar soarele era demult sus şi întregul palat se trezise, regele Şahraman, tatăl domniţei, aşezat pe pernele jilţului împărătesc şi, înconjurat de emirii şi de mai-marii regatului său, primea, în acea zi, pe giuvaergiii cetăţii cu starostele breslei lor în frunte. Iar starostele dărui regelui, în semn de aleasă cinstire, o cutie minunată plină cu diamante, rubine şi smaralde de mai mult de o sută de mii de dinari. Regele Şahraman, tare bucuros de darul căpătat, chemă căpetenia eunucilor şi-i porunci :

— Uite, Cafur, du sipetul acesta stăpînei tale Sett-Donia şi întoarce-te degrabă să-mi spui dacă darul i-a plăcut.

Îndată eunucul Cafur plecă spre cămările unde locuia singură domniţa Donia.

Ajungînd acolo, eunucul Cafur văzu, întinsă pe un covor şi păzind uşa stăpînei, pe doică. Iar uşile erau toate închise şi perdelele coborîte. Atunci eunucul gîndi în sine : „Cum se face că ele dorm, la o vreme atît de tîrzie, lucru ce nu-i în obiceiul lor ?“ Apoi, cum nu voia să se întoarcă la rege fără de răspuns, trecu peste trupul doicii întinse de-a curmezişul uşii, împinse uşa şi intră în sală. Şi care nu-i fu uluirea şi încremenirea cînd o zări pe Sett-Donia dormind goală în braţele flăcăului, toate semnele neîndoielnice dînd pe faţă un zamparlîc fără de pereche !

Văzînd aşa, eunucul Cafur şi-aminti cum îl ameninţase şi-l pedepsise Sett-Donia mai nainte, şi gîndi cu mintea lui de eunuc :

— Va să zică aşa urăşte ea pe bărbaţi ! A venit acuma şi vremea mea, dacă-mi ajută Allah, să mă răzbun de umilirea pe care-am îndurat-o !

Şi ieşi, închizînd încetişor uşa, se înfăţişă regelui Şahraman şi sărută pămîntul. Regele îl întrebă :

— Ce-a spus stăpîna ta ?

Eunucul răspunse :

— Iată cutia !

Regele, mirat, întrebă iarăşi :

— Ce, fiica mea nu vrea nici nestemate, aşa cum nu vrea nici bărbaţi ?

Arapul zise :

— Măria-ta, nu pot răspunde de faţă cu aceştia toţi.

Atunci regele, stîrnit de viclenia eunucului, porunci să iasă toţi din sala tronului, oprind lîngă el numai pe marele vizir. După care, eunucul grăi :

— Mai nainte de-a grăi ceva, mă rog măriei-tale să nu te mînii şi să nu mă pedepseşti pentru vorbele pe care am a le spune.

Regele răspunse :

— Poţi grăi fără teamă !

Atunci eunucul începu :

— Stăpîna mea Donia, iacă *aşa* şi iacă *aşa*.

Cînd auzi vestea, regele plesni din palme, căscă ochii mari şi strigă :

— E un lucru de necrezut !

Apoi adăugă :

— I-ai văzut tu, Cafur ?

Eunucul răspunse :

— Cu ochii aceştia ai mei !

Regele se minună iară :
— Asta-i ceva nemaipomenit !
Și porunci eunucului să-i aducă dinaintea tronului pe cei doi vinovați, iar eunucul împlini porunca numaidecît.
Cînd cei doi îndrăgostiți se aflară în fața regelui și după ce sărutară pămîntul, regele grăi :
— Așa dară-i adevărat !
Nu putu rosti o vorbă mai mult, apucă spada cu amîndouă mîinile și voi să se repeadă asupra lui Diadem. Dar Sett-Donia cuprinse pe iubitul ei în brațe, își lipi buzele de ale lui și strigă tatălui :
— Dacă-i așa, ucide-ne pe amîndoi !
Regele se întoarse la locul lui pe tron și porunci eunucului să ducă pe Sett-Donia îndărăt la iatacul ei. După care întrebă pe Diadem :
— Mișelule și amăgitorule, cine ești tu ? Cine ți-i tatăl ? Și cum de-ai cutezat să te ridici la fiica mea ?
Diadem răspunse :
— Află, măria-ta, că, dacă-mi dorești moartea, nezăbavnic va urma și moartea ta, iar regatul tău va fi nimicit.
Regele se holbă la el :
— Cum ? Cum ?
Celălalt adăugă :
— Sînt fiul regelui Soliman-Șah, stăpînul Orașului Verde și al munților Ispahanului ! Și am luat singur, după cum era hărăzit, ceea ce mi se îndărăptase ! Așadară, privește bine, măria-ta, înainte de-a porunci pieirea mea !
Auzind așa, regele fu în mare încurcătură și întrebă pe vizir ce le rămînea de făcut. Dar vizirul zise :
— Nu crede, măria-ta, vorbele acestui amăgitor ! Numai cu moartea se poate pedepsi nele-

giuirea săvîrşită de un asemenea fecior de tîrfă şi de căţea, bătu-l-ar şi trăsni-l-ar Allah !

Atunci regele porunci gîdelui :

— Taie-i capul !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi şasea noapte

Ea urmă :

Atunci regele porunci gîdelui :

— Taie-i capul !

Şi aşa s-ar fi sfîrşit cu Diadem dacă, pe cînd gîdele se pregătea să împlinească porunca, nu i s-ar fi vestit regelui sosirea a doi soli din partea regelui Soliman-Sah care cereau să intre. Erau solii ce aduceau ştirea venirii regelui Soliman-Şah însuşi cu întreaga lui oaste. Iar cei doi soli nu erau alţii decît vizirul şi tînărul Aziz. Şi cînd li se îngădui să intre şi recunoscură pe fiul regelui lor, pe prinţul Diadem, parcă-şi pierdură minţile de bucurie, se aruncară la picioarele lui şi începură să i le sărute. Ci Diadem ii sili să se scoale şi-i îmbrăţişă şi le spuse pe dată cum stăteau lucrurile. Iar ei îl înştiinţară despre toate cîte se petrecuseră şi vestiră regelui Şahraman venirea apropiată a regelui Soliman-Şah cu toate oştile sale.

Cînd regele Şahraman înţelese prin ce primejdie trecuse poruncind uciderea prinţului Diadem, dovedit acum cine era, ridică ochii către cer

și mulțumi lui Allah că oprise mîna gealatului. Apoi îi spuse lui Diadem :

— Fiule, iartă pe un moșneag ca mine, care nu știa ce face ! Dar vina-i a vizirului nenorocirilor mele, pacostea pe care am să poruncesc îndată să-l tragă în țeapă !

Atunci prințul Diadem îi sărută dreapta și-i spuse :

— Măria-ta, mi-ești ca un tată, și eu, mai degrabă, sînt datornic a-ți cere iertare pentru supărările pe care ți le-am pricinuit !

Regele spuse atunci :

— Vina-i a afurisitului acesta de eunuc al năprasnelor, pe care am să poruncesc să-l răstignească pe-o scîndură putredă ce nu prețuiește nici două drahme !

Prințul Diadem adăugă :

— Cît privește pe eunuc, așa i se cuvine ! Dar vizirul rămîie pentru altădată, căci îl văd mușcîndu-și mîinile !

Atunci Aziz și vizirul regelui Soliman-Șah se puseră pe lîngă rege ca să fie iertat și eunucul, care de spaimă se udase pe el. Iar regele, întru cinstirea vizirului lui Soliman-Șah, îl iertă și pe eunucul Cafur. După care Diadem grăi :

— Lucrul cel mai de seamă acum este să risipim cît mai degrabă teama în care trebuie să se afle domnița Donia, fiica măriei-tale și sufletul meu !

Regele zise :

— Chiar acum mă duc la ea, eu însumi !

Dar mai întîi porunci vizirului său, emirilor și sfetnicilor să-l însoțească pe prințul Diadem pînă la hamam, ca să-l ajute să facă o baie bună care să-l învioreze și să-l însenine. Apoi alergă la odăile domniței Donia, pe care-o găsi gata să-și

înfigă în inimă vîrful unui paloş al cărui mîner era sprijinit în pămînt. Văzînd aceasta, cuprins de spaimă, regele strigă fiicei lui :

— Este teafăr, fata mea, ai milă de tatăl tău !

Auzind aşa, Sett-Donia aruncă departe de ea paloşul, sărută mîna tatălui ei, iar acesta îi povesti cele petrecute. Atunci ea spuse :

— Nu voi avea tihnă pînă ce nu-l voi vedea pe iubitul meu !

Regele porunci ca Diadem, întors de la hamam, să fie dus numaidecît la domniţa Donia, care se aruncă la pieptul lui.

Şi pe cînd cei doi îndrăgostiţi se îmbrăţişau, regele închise binişor uşa în urma lui. După care se întoarse în palat ca să dea poruncile de trebuinţă pentru primirea regelui Soliman-Şah, la care trimise solie grabnică prin vizir şi Aziz spre a-i vesti fericita întorsătură a lucrurilor. Totodată avu grijă să-i trimită şi un dar de o sută de sirepi de soiul cel mai ales, o sută de cămile bune de călărie, o sută de băieţandri, o sută de fete, o sută de arapi şi o sută de arăpoaice.

Şi numai după aceea regele Şahraman porni el însuşi în întîmpinarea regelui Soliman-Şah, grijind a fi însoţit de prinţul Diadem şi urmat de mare alai. Astfel ieşiră cei doi din oraş. Şi, văzîndu-i apropiindu-se, regele Soliman le veni în cale şi strigă :

— Slavă lui Allah, care-a făcut ca fiul meu să-şi izbîndească dorul.

Apoi cei doi regi se îmbrăţişară cu drag, iar Diadem se aruncă la gîtul tatălui său, plîngînd de bucurie, şi la fel plînse şi măria-sa, tatăl lui. Pe urmă se aşezară la masă şi începură să mănînce, să bea şi să se veselească plini de voie bună. La sfîrşit, porunciră să vie cadiii şi diecii

și-i puseră să scrie acolo pe loc senetul de căsătorie între Diadem și Sett-Donia. După care, cumu-i datina la astfel de prilejuri, făcură daruri ostașilor și norodului și, vreme de patruzeci de zile și de patruzeci de nopți, orașul stete tot luminat și împodobit. Și-n toiul bucuriei și al petrecrii tuturora, Diadem și Donia putură să se iubească în voie, cu toată tăria dragostei lor.

Ci Diadem nu uită credința cu care-l slujise prietenul său Aziz, și, după ce trimise un alai întreg, cu Aziz în frunte, ca s-o aducă la ei și pe mama acestuia, care de mult jelea neîntoarcerea lui, nu mai voi să se despartă de el. Iar după moartea regelui Soliman-Șah, cînd Diadem ajunse la rîndu-i rege al Orașului Verde și al munților Ispahanului, îl numi pe Aziz mare vizir. Numi apoi pe bătrînul paznic al grădinii vistiernic al regatului și pe șeicul pieții staroste peste toate breslele. Și trăiră fericiți așa pînă la moarte, singurul prăpăd fără de izbăvire.

După ce sfîrși de povestit povestea întîmplărilor lui Aziz cu Aziza și ale lui Diadem cu domnița Donia, vizirul Dandan ceru îngăduință regelui Daul-Macan să bea un pahar cu sorbet. Și regele spuse :

— O, vizire, mai poate fi undeva pe pămînt cineva vrednic ca tine să țină tovărășie prinților și regilor ? Căci cu adevărat această istorie m-a vrăjit, atîta-i de frumoasă și-atîta-i de plăcut s-o asculți !

Și regele Daul-Macan dărui vizirului său cea mai scumpă haină din cuferele împărătești.

Estimp, împresurarea Constantiniei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă. tăcu.

Ea urmă :

Estimp, împresurarea Constantiniei se trăgăna de patru ani în şir, fără de vreo izbîndă hotărîtoare. Oştenii şi căpeteniile lor începeau a nu mai putea să îndure viaţa departe de ai lor, de rude şi de prieteni.

Drept care, regele Daul-Macan luă grabnică hotărîre şi chemă la sine pe cei trei mari căpitani, pe Bahraman, pe Rustem şi pe Turcaş şi. de faţă fiind şi vizirul Dandan, le spuse :

— Aţi fost martori la tot ce s-a petrecut şi la tot necazul ce s-a abătut asupra noastră în urma acestei blestemate împresurări şi a năpastelor pe care bătrîna Muma-Prăpădurilor le-a tăbărît asupra capetelor noastre. Cugetaţi, dară, ce avem a face de-aci nainte şi sfătuiţi-mă aşa cum se cade să mă sfătuiţi !

Atunci cele trei căpetenii ale oastei îşi plecară frunţile şi cugetară îndelungată vreme. După care grăiră :

— Măria-ta, vizirul Dandan a trăit mai mult decît noi, a văzut multe şi a îmbătrînit în înţelepciune !

Regele Daul-Macan se întoarse către vizirul Dandan şi zise :

— Toţi delaolaltă aşteptăm vorbele tale !

Atunci, vizirul Dandan veni dinaintea regelui şi grăi :

— Află, o, rege fără de asemănare, că într-adevăr nu ne mai este cu priinţă a mai rămînea sub zidurile Constantiniei. Mai întîi, însuţi măria-ta trebuie să fii cuprins de dorul de a-ţi vedea fiul.

pe Kanmacan, și pe nepoata măriei-tale, fiica răposatului principe Șarcan, minunata Puterea-Ursitei, care trăiește la Damasc, la palatul împărătesc, în grija femeilor. Tot așa și noi, toți, îndurăm mîhnirea de a fi departe de țară și de casele noastre. Socotința mea este să ne îndărăptăm la Bagdad, iar aici să ne întoarcem mai încolo, după o bucată de vreme, cînd să nu mai lăsăm din cetatea necredincioșilor decît atîta cît să-și facă cuiburi corbii și pajerele !

Regele răspunse :

Drept ai grăit, vizire, și pe potriva gîndurilor mele !

Și numaidecît porunci pristavilor să dea veste tabiei, că peste trei zile aveau a se urni de plecare.

Iar a treia zi, cu praporii-n vînt și cu zarvă de surle, oastea ridică tabăra și luă calea Bagdadului. Și după zile și nopți de umblet, ajunse în Orașul Păcii, unde fu primită cu bucurie nemăsurată de toți locuitorii.

Ci lucrul cel dintîi pe care-l făcu regele Daul-Macan fu să alerge să-și vadă și să-și îmbrățișeze odorul, pe Kanmacan, care împlinise șapte ani. Iar al doilea, fu să cheme la el pe vechiul prieten, bătrînul hamamgiu. Și cînd îl văzu, se ridică dinaintea lui și-l îmbrățișă, și-l așeză lîngă el, și-l preacinsti, de fața cu toți emirii și cu toată lumea. Or, în estimp, hamamgiul atîta mîncase, băuse și se hodinise, că se schimbase de nu-l mai cunoșteai. Se îngrășase peste măsură, gîtul i se făcuse ca de elefant, pîntecele ca de balenă, iar fața bucălată îi era lucitoare ca o pîine rotundă cînd o scoți din cuptor.

Începu, dară, prin a nu cuteza să se așeze lîngă rege și spuse :

— O, stăpîne, să mă ferească Allah a face una ca asta ! De mult s-au dus vremurile cînd mi-era îngăduit să mă așez dinaintea măriei-tale !

Ci regele Daul-Macan îi răspunse :

— Acele zile pot începe acuma iară pentru tine, tată ! Căci tu mi-ai scăpat viața.

Și-l sili pe hamamgiu să se așeze lîngă el pe pernele jilțului împărătesc.

După care regele grăi către hamamgiu :

— Vreau să-mi ceri ceva, căci pot acum a-ți împlini îndată orice dorință, fie și a-ți dărui jumătate din împărăție ! Vorbește, și Allah te va asculta !

Atunci bătrînul hamamgiu zise :

— Ți-aș cere, măria-ta, un lucru la care rîvnesc de multă vreme, dar m-am sfiit să nu pară necuviință.

Regele, zădărît, strigă :

— Spune-mi numaidecît !

Hamamgiul răspunse :

— Poruncile tale îmi sînt sfinte ! Iată : rîvnesc să capăt de la mîna măriei-tale un senet care să mă dovedească drept starostele focarilor de la toate hamamurile din cetatea Ierusalimului, orașul meu de baștină !

La aceste vorbe, regele și toți cei de față izbucniră în hohote de veselie, pe cînd hamamgiul, gîndind că ceruse un hatîr nemaipomenit, rămase tare mîhnit. Dar regele îi spuse :

— Pe Allah ! cere-mi altceva !

Iar vizirul Dandan se apropie de el, îl pișcă de picior, îi făcu semn cu ochiul și-i spuse :

— Cere-i altceva !

Hamamgiul oftă :

— O, rege fără de seamăn, m-aș destuli, atunci, să fiu șeicul breslelor măturătorilor de ulițe din sfînta cetate a Ierusalimului, orașul meu !

La aceste vorbe, regele și cei de față începură să rîdă atîta de tare că se răsturnară cu picioarele în sus. La urmă, regele spuse hamamgiului :

— Haide, frate, gîndește-te să-mi ceri un lucru vrednic de tine și care să merite truda !

Hamamgiul răspunse :

— Mi-i teamă că n-ai să mi-l împlinești !

Regele grăi :

— La Allah nimic nu-i cu neputință !

Și hamamgiul spuse :

— Numește-mă, dară, sultan la Damasc, în locul răposatului prinț Șarcan !

Atunci regele Daul-Macan răspunse :

— Așa va fi ! Jur pe ochii mei !

Și pe loc scrise hatișeriful de căftănire a hamamgiului ca sultan al Damascului și-i dete, cum se cuvine regilor, numele de Zablacan El-Mujahed. Apoi îl însărcină pe vizirul Dandan să însoțească pe noul sultan, cu un alai împărătesc, pînă la Damasc, și să se întoarcă aducînd de acolo pe fiica prințului Șarcan, Puterea-Ursitei. Nainte de despărțire, își luă rămas bun de la hamamgiu, îl îmbrățișă și-l sfătui să fie bun și drept cu noii lui supuși. Apoi grăi tuturor celor de față :

— Toți cei ce au dragoste și osîrdie pentru mine, să-și dovedească prin daruri bucuria față de sultanul El-Zablacan !

Și numaidecît începu să curgă sodom de daruri pentru noul rege, căruia Daul-Macan însuși îi puse pe umeri cabanița împărătească. Iar cînd toate pregătirile se obîrșiră, regele Daul-Macan îi dărui pentru straja lui cinci mii de tineri mameluci și de musaipi care să poarte palanchinul

împărătesc, împodobit în roşu şi aur. Într-acest chip hamamgiul de la Ierusalim, ajuns sultanul El-Mujahed El-Zablacan, urmat de întregul lui alai, de vizirul Dandan, de emirii Rustem, Turcaş şi Bahraman, plecă din Bagdad şi descălecă la Damasc, cetatea lui de scaun.

Întîia grijă a noului rege fu să poruncească numaidecît întocmirea unui falnic alai care s-o însoţească la Bagdad pe copila cea de opt ani, domniţa Puterea-Ursitei, fiica răposatului prinţ Şarcan. Puse s-o slujească zece fete tinere şi zece tineri arapi, şi-i făcu daruri multe, mai cu seamă suc de trandafiri şi dulceaţă de caise, închise bine în cutii mari, ferite de umezeală, fără a uita nici cataifurile cele dulci şi gingaşe ; şi-i mai dărui şi douăzeci de gavanoase pline de curmale cu zahăr, legate cu sirop aromat cu praf de cuişoare, precum şi douăzeci de cutii cu plăcinte alese, şi alte douăzeci de borcane cu dulceţuri de tot soiul, poruncite anume la cei mai buni negustori de zaharicale din cetatea Damascului. Totul fu încărcat pe patruzeci de cămile, fără să mai socotim şi sacii cei mari plini cu mătăsuri şi cu stofe ţesute-n fir de zarafir de cei mai dibaci meşteri din ţara lui Şam, şi armele cele scumpe, şi olurile de aramă şi de aur bătut, şi zăvunele ca spuma.

Odată sfîrşite pregătirile, sultanul El-Zablacan voi să facă un dar bogat în bani vizirului Dandan, dar vizirul nu voi să primească, spunîndu-i :

— Măria-ta, te afli la începutul domniei şi vei avea trebuinţă de banii aceştia, spre a făptui lucruri mai bune decît a mi-i dărui mie !

Apoi alaiul porni şi, în conace dese, după o lună de cale, cu mila lui Allah, ajunseră toţi sănătoşi la Bagdad. Atunci regele Daul-Macan o întîmpină pe micuţa Puterea-Ursitei cu multă bucurie şi o

încredinţă mamei sale Nozhatu şi soţului acesteia, marele sfetnic. Şi i se deteră aceiaşi dascăli ca şi lui Kanmacan. Şi erau cei doi copii pururi nedespărţiţi şi se îndrăgiră unul pe altul, iar dragostea lor se făcu tot mai mare, pe măsură ce creşteau. Aşa se scurseră opt ani de vreme, iar estimp regele Daul-Macan nu mai pregeta cu întemeierile şi cu gătirile de război împotriva rumilor cei necredincioşi.

Ci, de trudele şi de nevoile îndurate odinioară, la vremile tinereţii măriei-sale, regele Daul-Macan îşi simţea din zi în zi puterile tot mai ofilite şi sănătatea tot mai silnică. Sfîrlogindu-se tot mai tare şi mai tare, într-o zi chemă la el pe vizirul Dandan şi-i grăi :

— O, vizire, te-am chemat ca să-ţi spun o hotărîre pe care aş dori s-o duc la bun sfîrşit. Răspunde-mi, dară, după cugetul tău cel drept !

Vizirul întrebă :

— Ce hotărîre, rege fără de seamăn ?

Regele răspunse :

— M-am hotărît a lăsa scaunul împărăţiei şi a pune în loc pe fiul meu Kanmacan, ca să mă bucur văzîndu-l domnind cu slavă încă înainte de moartea mea ! Tu cum socoţi ? Spune-mi, vizire cu mintea plină de înţelepciune !

La aceste cuvinte, vizirul Dandan sărută pămîntul şi, cu glas tulburat, grăi :

— Hotărîrea pe care mi-o spui, o, preamăritule rege, o, multplinule de socotinţă şi de dreptate, nu e nici cu putinţă, nici priincioasă la ceasul de-acum — şi anume din două pricini : întîia-i că fiul tău, prinţul Kanmacan, este încă prea tinerel ; a doua-i, fără de îndoială, că un rege care, încă din viaţă, pune în scaunul de domnie pe fiul său, din acea clipă îşi are zilele numărate !

Regele însă îi răspunse :

— În ce priveşte viaţa mea, vizirule, simt că-i sfîrşită ; cît despre Kanmacan, dacă încă-i prea tînăr, am să-i dau ca pavăză pe marele sfetnic, soţul sorei mele Nozhatu.

După aceasta, regele porunci să se adune toţi emirii, toţi vizirii şi toţi dregătorii cei mari din împărăţie, şi volnicì pe marele sfetnic ajutor al fiului său Kanmacan şi-i spuse dorinţa cea de pe urmă : să însoare, cînd vor ajunge la vîrsta potrivită, pe Puterea-Ursitei cu Kanmacan. Marele sfetnic răspunse :

— Sînt împovărat de binefacerile tale şi mă simt cufundat în nemărginirea bunătăţii tale !

Atunci regele Daul-Macan se întoarse către fiul său Kanmacan şi-i grăi cu ochii plini de lacrimi :

— O, fiul meu, să ştii că, după moartea mea, marele sfetnic va fi dascălul şi ocrotitorul tău, iar marele vizir Dandan îţi va fi tată în locul meu. Căci, iată, simt că mă voi duce din lumea aceasta trecătoare la lăcaşul cel de veci. Mai întîi, însă, vreau să ştii, fiule, că mai am un singur dor pe pămînt înainte de-a muri : răzbunarea împotriva celeia care-a pricinuit moartea bunicului tău, regele Omar Al-Neman, şi a unchiului tău, prinţul Şarcan, bătrîna cea afurisită şi pacostea numită Muma-Prăpădurilor !

Tînărul Kanmacan răspunse :

— Tată, linişteşte-ţi inima ! Allah are să vă răzbune pe toţi prin mine !

Iar regele Daul-Macan simţi o înseninare mare înviorîndu-i sufletul şi se întinse liniştit în patul din care nu avea să se mai scoale.

Şi, nu peste mult, regele Daul-Macan, ca toată făptura aflată sub mîna celui ce-a zămislit-o, se

întoarse la ceea ce fusese, în lumea de dincolo de nepătruns: și fu ca și cum n-ar fi fost niciodată. Căci vremea seceră toate și nu-și mai aduce aminte de nimic.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu mai spuse nimic în noaptea aceea.

Ci într-a o sută treizeci și opta noapte

Ea urmă:

... și fu ca și cum n-ar fi fost niciodată. Căci vremea seceră toate și nu-și mai aduce aminte de nimic.

Aceasta-i povestea regelui Daul-Macan, fiul regelui Omar Al-Neman și fratele prințului Șarcan — Allah aibă-i pe toți în mila lui cea fără de margini!

Dar din acea zi, ca să nu se dezmintă zicala: „Cel ce lasă urmași, nu moare!" începură isprăvile tînărului Kanmacan, fiul lui Daul-Macan.

ISPRĂVILE TÎNĂRULUI KANMACAN, FIUL LUI DAUL-MACAN

În adevăr, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, în ce-i privește pe tînărul Kanmacan și pe vară-sa Puterea-Ursitei, ya Allah, ce frumoși se mai făcură! Crescînd, frumusețea chipurilor lor se arăta tot mai desăvîrșită, iar împlinirea lor se vădea în toată puterea ei. Și nu-i puteai asemui decît cu două ramuri îngemănate și încărcate de roade, ori cu două luni la vremea Ra-

madanului. Mai întîi, se cere să spunem că Puterea-Ursitei avea tot ceea ce poate să-i răpească unui om minţile : în crăiasca ei singurătate, departe de orice privire, albeaţa feţei sale se făcuse fără seamăn de suavă, mijlocu-i gingaş era ca tras printr-un inel şi drept ca litera *alef*. Pulpele-i voinice erau desăvîrşite. În ce priveşte gura ei — o, lapte ! o, vinuri ! o, dulceţuri ! ce sînteţi voi ? Iar despre buzele-i de culoarea rodiei, numai voi, fructe coapte, şi voi, bobocii ai trandafirilor, aţi putea spune cîte ceva ! Obrajii ei, pînă şi trandafirii îi socoteau mai presus de orice. Şi adevăr rostise un poet despre ea :

Pleoapele-i nu poate kholul
Să le facă mai cărbune.
Iar privirea-i e pîrjolul
Care inima răpune,
Ori un paloş de emir
Retezînd ghiaurii-n şir.

Iată, falnici palmieri,
Frunzele cînd vi se-ndoaie,
Fremătînd în adieri,
Strînse foaie lîngă foaie,
Sînt ca părul ei bogat
Peste umeri revărsat.

Aşa era tînăra domniţă Puterea-Ursitei, fiica frumoasei Nozhatu. Dar vărul ei, tînărul Kanmacan, era cu totul altceva. Trînta şi vînătoarea, călăritul şi luptele cu lancea ori cu suliţa, tragerea cu arcul şi alergările de cai îi mlădiaseră trupul şi-i oţeliseră sufletul. Era cel mai frumos călăreţ din ţările musulmane şi cel mai curajos dintre războinicii tuturor cetăţilor şi triburilor. Ci pielea îi rămăsese fragedă ca a unei fecioare,

iar fața mai gingașă decît trandafirii și decît narcișii. Despre el un poet spunea :

E-abia un flăcăiaș, cu-un puf subțire,
Ca o mătase, pe obraji și-n barbă.
Dar celor ce li-i dat, cu o privire,
Ca pe un vis de slavă-n ochi să-l soarbă,
Le pare-un sprinten pui de căprior
Zburdînd voios în jurul mamei sale,
Și sufletele par răpite-n zbor
Și parcă-s bete cînd le iese-n cale
Cu fragezii-i obraji ca doi bujori
În care-nflăcăratu-i sînge arde,
Cu buzele-i ca un tihnit izvor
De miere dulce și fără de moarte.

Pe mine, cel ce viața mi-am legat
De frumusețea lui care mă pierde,
Pe mine-n veci de veci m-au fermecat
Șalvarii-i de culoare neagră-verde.

Ci marele sfetnic, tutorele lui Kanmacan, de-o bucată de vreme, cu toate dodăielile soției sale Nozhatu și cu toate binefacerile ce le datora tatălui lui Kanmacan, pusese mîna pe întreaga putere și se făcuse numit urmaș, de către o parte a norodului și a oastei, în scaunul de domnie al lui Daul-Macan. Cealaltă parte a norodului și a oastei rămăsese însă credincioasă urmașului lui Omar Al-Neman, sub cîrma cea dreaptă a bătrînului vizir Dandan. Dar vizirul Dandan, din pricina prigoanei marelui sfetnic, se surghiunise din cetatea Bagdadului și se aciuiase într-un oraș megieș, așteptînd ca soarta să-și întoarcă fața către orfanul jefuit de drepturile lui.

Așa, marele sfetnic, nemaiavînd a se teme de nimeni, silise pe Kanmacan și pe mama lui să se

închidă în odăile lor și oprise pe fiica sa Puterea-Ursitei a se mai vedea cu fiul lui Daul-Macan. Și astfel mama și fiul trăiau în răstriște, așteptînd ca Allah să facă dreptate celui în drept.

Ci, cu toată oprelíștea marelui sfetnic, Kanmacan izbutea din cînd în cînd s-o vadă pe vară-sa Puterea-Ursitei și să-i vorbească, dar numai pe ascuns. Într-o zi însă, cu inima chinuită de un dor mai năvalnic decît alte dăți, neputînd-o vedea, luă o foaie de hîrtie și scrise dragei sale aceste stihuri pline de alean :

Treceai, iubito, -nconjurată
De toate slujnicele tale,
Scăldată-n multa-ți frumusețe.
Iar trandafirii, dintr-o dată,
Zărindu-te cum treci pe cale,
Pizmași, schimbară fețe-fețe,
Privind aprinșii trandafiri
De pe obrajii tăi subțiri.

Sfioșii crini băteau din pleoape
Văzîndu-ți albul chip pe căi,
Și romanițele pe-aproape
Zîmbeau mereu, ca dinții tăi.

Cel sfînt ajute-mi să-ndur chinul,
Ca fierul roșu un bolnav,
Să-mi vindec, de-aș putea, suspinul,
Și dorul de-al tău chip suav.

După ce pecetlui scrisoarea, o înmînă eunucului de slujbă, care n-avu altă grijă decît s-o ducă numaidecît marelui sfetnic. Cetind stihurile de dragoste ale lui Kanmacan, marele sfetnic spumegă și clocoti de turbare și jură că are să-l pedepsească pe tînărul rege. Dar socoti că era mai

bine, deocamdată, spre a nu se răspîndi zvonul întîmplării, să vorbească mai întîi numai cu soția sa Nozhatu. Se duse s-o caute pe Nozhatu la odăile ei și după ce o trimise pe tînăra Puterea-Ursitei să se preumble prin aerul proaspăt din grădină, grăi soției sale...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și noua noapte

Ea urmă :

Așadar, marele sfetnic grăi soției sale Nozhatu.

— Tu știi, de bună seamă, că tînărul Kanmacan a atins de mult vîrsta bărbăției și că se simte plin de patimă față de fiica ta Puterea-Ursitei. Trebuie să-i despărțim numaidecît, fără să le lăsăm nădejdea de-a se mai întîlni, căci este primejdios să apropii lemnul de flacără. De-aci nainte fiica ta nu mai are îngăduința de a ieși din odăile femeilor, nici de a-și mai dezveli obrazul : căci nu mai este la anii cînd o fată poate ieși fără iașmac. Și, mai cu seamă, ia bine aminte să nu le îngădui a vorbi unul cu altul, căci sînt hotărît ca, la cea dintîi încălcare a poruncii mele, să curm pentru totdeauna pornirea spre rele a acestui băiat !

Auzind așa, sărmana Nozhatu nu-și putu stăpîni lacrimile și, după ce soțul ei plecă, merse la nepotul ei Kanmacan și-i duse știre despre mînia marelui sfetnic. După care îi spuse :

— Ci să ştii, fiu al fratelui meu, că eu aş putea să-ţi mai înlesnesc uneori vreo întîlnire în taină cu vara ta Puterea-Ursitei ! Fii dar răbdător pînă ce Allah se va îndura de tine !

Dar Kanmacan își simți sufletul răzvrătindu-se la această ştire şi gemu :

— Nu voi mai rămîne nici măcar o clipă în acest palat, în care numai eu s-ar cuveni să poruncesc ! Și nu voi mai suferi ca pietrele acestei case să-mi adăpostească umilințele !

Își scoase hainele, își acoperi capul cu un turban de saaluk, își puse pe umeri un burnuz vechi de pribeag şi, fără a mai zăbovi măcar ca să-și ia rămas bun de la mama și de la mătuşa lui, se îndreptă de sîrg spre porțile oraşului, neavînd în sacu-i, drept merinde la drum, decît o pîine veche de trei zile. Iar cînd porțile oraşului se deschiseră, el cel dintîi le trecu și se îndepărtă cu paşi grăbiți, rostind aceste stihuri de despărțire pentru tot ce părăsea în urmă :

Nu te mai iau în seamă, inima mea, o, nu !
Poţi să baţi mai departe sau să te frîngi în piept —
In ochii mei tristeţea n-am s-o mai chem de-acu
Și-n sufletul meu milă şi dor nu mai aştept.

De-aş plînge pentru tine, o, inimă copilă,
Ce-aș face din puterea și tinereţea mea ?
Cel ce priveşte-n ochii gazelelor cu milă
Să nu se plîngă dacă, rănit, va-ngenunchea.

Voi colinda pămîntul și pulberea străină,
Pămîntul fără margini celui plecat pribeag —
Să-mi mîntui tot ce-mi arde în suflet și suspină,
Tot ceea ce pe lume mi-a fost vreodată drag.

Voi înfrunta vitejii şi triburile toate,
Voi strînge prăzi bogate de la învinşii mei.
Şi plin de faimă, iarăşi mă voi întoarce, poate,
Să-ngenunchez duşmanii, să nalţ un nou temei.

O, inimă, învaţă legea mare :
Că niciodată fiara nu dăruie oricui
Bogatele ei coarne, decît cînd eşti în stare
Ori s-o-ngenunchi, ori s-o răpui !

Şi în vreme ce Kanmacan fugea astfel de oraşul şi de părinţii lui, maică-sa, nevăzîndu-l întreaga zi, îl căută zadarnic pretutindenea. Izbucni în hohote de plîns şi aşteptă întoarcerea lui, pradă gîndurilor celor mai pline de chin. Dar trecu şi a doua zi, şi a treia, şi a patra, fără ca să-i aducă cineva vreo veste despre Kanmacan. Atunci se închise în iatacul ei, plîngînd şi suspinînd şi oftînd din adîncul durerii : „O, copile, de unde să te chem ? În ce ţară să te caut ? Şi ce mai pot izbîndi eu, acuma, cu lacrimile pe care le vărs după tine, băiatul meu ? Unde eşti, unde eşti, Kanmacan ?"

După care biata mamă nu mai voi nici să bea, nici să mănînce, iar jalea ei se află în toată cetatea şi toţi locuitorii, care-l iubeau pe tînărul rege şi pe răposatul lui tată, se umplură de mîhnire şi se văicăreau : „Unde eşti tu, sărmane Daul-Macan, rege care ai fost aşa de bun şi de drept cu norodul tău ? Iată că fiul tău s-a pierdut şi nimenea dintre cei pe care i-ai coperit cu binefacerile tale nu-i ştie afla urmele ! Ah ! unde eşti tu, urmaş al lui Omar Al-Neman, şi ce s-a făcut cu tine ?"

Kanmacan însă a mers ziua întreagă şi nu s-a oprit decît la căderea negurilor nopţii. Tot aşa

făcu și a doua zi, şi în zilele care urmară, călătorind fără de odihnă, hrănindu-se cu ce putea culege ici-colo pe drum şi bînd apă din izvoare și din rîuri. Iar după patru zile, ajunse într-o vale acoperită de păduri, străbătută de ape reci și plină de cînt de turturele. Acolo se opri, se spălă după sfînta datină şi-şi făcu rugăciunea. Și venind noaptea, se întinse sub un copac mare şi adormi. Și dormi el aşa pînă la miezul nopţii, cînd, în dricul tăcerii acelei văi, răsună puternic un glas care, ieşind din stîncile dimprejur, îl trezi cu acest cîntec :

Viață de om, la ce ești bună
Fără lumina celei dragi
Și fără de surîsul ei ?
Iubiți ciraci,
Cînd voia-bună
La umbra unui crîng v-adună
Și dorul scapără scîntei —
Goliți pahar după pahar,
Și umpleți-le iar !

Prietene, cînd sorbi licoarea
Amar-înmiresmată, cînd
Privești întins în depărtări
Un sfînt pămînt,
Și-l vezi în floare,
Numai livezi, numai izvoare,
Senin din zare-n altă zare,
Fii fericit de-al vieții har :
Nu-i totul în zadar !

Auzind cîntecul acela fermecător ce răsuna în noapte, Kanmacan, răpit, se ridică și încercă a pătrunde negurile din partea de unde venea glasul. Ci nu izbuti a zări decît trunchiurile șterse

ale copacilor deasupra rîului care gîlgîia în vadul adînc. Atunci se îndreptă binişor către acea parte şi coborî pînă pe malurile apei. Şi glasul se auzi mai limpede şi mai duios, cîntînd aceste versuri în noapte :

Am jurat ca, pe vecie,
Neclintit, să ne iubim,
Şi-am lăsat-o în pustie
Cu-ntreg tribul lui Taim.

Fete cu ochi negri, chipuri
Mai frumoase ca la noi,
N-ai să afli-n alte triburi.
Nici cai sprinteni, mai de soi.

Îmi aduce-n suflet vîntul,
Peste-al zărilor chilim,
Fumul, boarea, dorul, cîntul
Tribului Bani-Taim.

Roabă Saab, hai şi-mi spune :
Cea cu gingaşi clopoţei
La picior, cu ochi-cărbune,
N-a uitat de ochii mei ?

Oare îşi mai aminteşte
Legămîntul nostru sfînt ?
Oare mă mai pomeneşte,
Cît de cît, din cînd în cînd ?

Ah, o scorpie-otrăvită
Mi-a muşcat rău inima.
Numai tu, pe veci iubită,
Să mă vindeci ai putea.

Leac mi-i jarul buzei tale,
Gura ta ca un izvor —
Ele doar, de neagra jale,
Vindeca-m-ar, și de dor!

După ce Kanmacan auzi și acest cîntec din nevăzut, se sili iarăși a pătrunde negurile. Dar, neizbutind iarăși nimica, se sui pe vîrful unei stînci și strigă cu toată tăria glasului său...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută patruzecea noapte

Ea urmă:

...se sui pe vîrful unei stînci și strigă cu toată tăria glasului său :

— O, trecătorule din întunecimile nopții, apropie-te, mă rog ție, ca să-ți aud întîmplările vieții, ce trebuie să se asemene cu-a mea.

Apoi tăcu.

După un răstimp, glasul care cîntase răspunse :

— Cine ești tu, cel care mă chemi ? Ești pămîntean ori duh al străfundurilor ? De ești duh, cată-ți de cale. Dar de ești ființă omenească, fiu de Adam, așteaptă aci ivirea zorilor. Căci noaptea e plină de capcane și de vicleșuguri.

Auzind acestea, Kanmacan își zise în sine :

— Fără de îndoială, necazurile celui ce cîntă trebuie să fie nemaipomenit de asemuitoare cu ale mele.

Și stete acolo, neclintit pînă la ivirea zorilor. Văzu atunci înaintînd către el, printre copacii pădurii, un om îmbrăcat ca beduinii din pustie, înalt la trup și înarmat cu hanger și cu pavăză. Se ridică și-l salută temenindu-se, iar beduinul îi întoarse temeneaua și, după îndătinatele vorbe de bun întîlniș, întrebă, uimit de tinerețea lui Kanmacan :

— O, tinere necunoscut, cine ești tu ? De neamul cărui trib ții și ce sînt părinții tăi printre arabi ? Căci la vîrsta ta nu se cade a drumeți singur noaptea prin olaturi pe unde nu se văd decît cete înarmate și tîlhari de drumul mare. Povestește-mi, dară, povestea ta !

Kanmacan răspunse :

— Bunicul meu a fost regele Omar Al-Neman ; tatăl meu a fost regele Daul-Macan, iar eu sînt Kanmacan, cel mistuit de dragoste pentru domnița Puterea-Ursitei, vara lui !

Atunci beduinul îl întrebă :

— Dar cum se face că, fiind rege și fiu de regi, umbli îmbrăcat ca un saaluk și drumețești fără de straja cuvenită stepenei tale ?

Kanmacan îi răspunse :

— Îmi voi întocmi de-acum nainte singur straja, iar tu vei fi cel dintîi care face parte din ea !

Auzindu-l așa, beduinul începu să rîdă și-i spuse :

— Vorbești, copile, de parcă ai fi un războinic desăvîrșit ori un viteaz acoperit de fala a douăzeci de bătălii. Ci ca să-ți dovedesc cît ești de zărghit, iată, din clipita aceasta te și iau amîna mea, ca să mă slujești ca un rob. Și dacă părinții tăi sînt cu adevărat regi, or avea ei destui bani ca să-mi plătească slobozia ta !

Kanmacan simţi furia fulgerîndu-i în pleoape şi spuse beduinului :

— Pe Allah, nimenea altul nu va plăti slobozenia mea, afară de mine ! Pune, dar, mîna pe spadă, beduinule ! Cînd ţi-am auzit cîntecul, te-am socotit om de omenie...

Şi Kanmacan se năpusti asupra beduinului care, gîndind că pentru el va fi ca un joc lupta cu acest copil, îl aştepta zîmbind cu nepăsare. Dar strîmb gîndise ! Căci, pornind lupta de-a mînă cu beduinul, Kanmacan se propti vîrtos în pămînt, pe picioarele-i mai tari decît stînca şi mai neclătinate decît un minaret. Înţepenindu-se, dară, bine în călcîie, îl răsuci odată şi-l strînse în braţe pe beduin de-i trosniră oasele şi i se goliră măruntaiele. Îl luă pe sus şi, aşa, purtîndu-l prin văzduh, alergă cu paşi mari către apa rîului. Atunci beduinul, care nici n-avusese răgaz a-şi veni în fire din spaima de a-l vedea pe băiat dovedind atîta putere, strigă :

— Ce ai de gînd să faci, de mă duci spre apa rîului ?

Şi Kanmacan îi răspunse :

— Am să te zvîrl în valuri, ca să te duci pînă la apa Tigrului, şi Tigrul să te ducă pînă în Nahr-Issa, iar Nahr-Issa pînă în Eufrat, şi Eufratul pînă la tribul tău ! Şi-atunci, cei din tribul tău vor judeca despre puterea şi despre vitejia ta, beduinule !

Beduinul, faţă de năprasna nezăbavnică, pe cînd Kanmacan tocmai îl ridica în văzduh uzmindu-se să-l prăvălească în rîu, strigă :

— O, tinere viteaz, fie-ţi milă, pe ochii iubitei tale, Puterea-Ursitei : lasă-mi viaţa, şi-am să-ţi fiu de-aci nainte cel mai supus dintre robi !

Kanmacan atunci se trase îndărăt şi-l aşeză uşurel pe pămînt, spunîndu-i :

— Cu jurămîntul acesta m-ai înduplecat.

După care se aşezară amîndoi alături pe malul apei, iar beduinul scoase din traistă o pîine de orz pe care o rupse şi dete jumătate lui Kanmacan, dimpreună cu un pic de sare. Aşa se legă prietenia lor. Kanmacan întrebă :

— Acum, fîrtate, cînd ştii cine sînt, nu vrei să-mi spui şi tu care-i numele tău şi al părinţilor tăi ?

Beduinul grăi :

— Sînt Sabah ben-Remah ben-Hemam din tribul Taim, din pustia Şamului. Şi iată care-i povestea vieţii mele : Eram încă un copil cînd tatăl meu a murit. Am fost luat şi crescut de unchiul meu, acasă la el, dimpreună cu fiică-sa Nejma. Iar eu am îndrăgit-o pe Nejma, şi Nejma tot aşa pe mine. Cînd am ajuns la anii însurătorii, am voit s-o iau de soţie. Dar tatăl ei, văzîndu-mă sărac şi fără de mijloace, n-a voit să mi-o deie. Atuncea, toţi şeicii cei mari ai tribului îl dojeniră pînă cînd unchiul se îndupleca a mi-o făgădui pe Nejma ca soţie, dar numai dacă i-aş agonisi o zestre de cincizeci de cai, cincizeci de cămile de soi, zece roabe, cincizeci de sarcini de grîu şi cincizeci de sarcini de orz şi nimica mai mult ! Atunci cugetai că altă cale nu-i de-a agonisi Nejmei o zestre ca asta, fără doar să las tribul şi să ies la răscrucea drumurilor ca să lovesc pe neguştori şi să jăcuiesc caravanele. Asta-i pricina de mă aflam în puterea nopţii acolo unde m-ai auzit cîntînd. Dar, frate, ce-i cîntecul meu pe lîngă frumuseţea Nejmei ? Cine-o vede o dată în viaţa lui pe Nejma îşi simte sufletul plin de binecuvîntare pentru tot restul zilelor lui !

După ce cuvîntă aşa, beduinul tăcu.

Atunci Kanmacan zise :

— Oblicisem, frate, că necazul tău trebuie să se asemuie cu al meu ! Aşadară, de-aci nainte, avem a lupta cot la cot şi a ne dobîndi iubitele, drept roade ale isprăvilor noastre.

Abia isprăvi a spune vorba asta, că se şi ridică în zare un nor de praf ce se apropia degrabă. Şi, cînd pulberea se risipi, înaintea lor se ivi un călăreţ cu chipul galben ca de mort, cu hainele cruntate de sînge şi care strigă :

— O, dreptcredincioşilor, oleacă de apă, să-mi spăl rana ! Şi sprijiniţi-mă, căci am să-mi dau sufletul ! Ajutaţi-mă şi, dacă mor, calul meu să fie al vostru.

Şi, în adevăr, calul pe care călărise acel călăreţ n-avea seamăn printre caii triburilor, căci împlinea toate desăvîrşirile cîte se cer unui cal al pustiei. Iar beduinul, care se pricepea la cai, ca toţi cei din neamul lui, strigă :

— În adevăr, călăreţule, ai un cal cum nu se mai văd în vremea noastră.

Kanmacan grăi :

— Haide, călăreţule, întinde-mi braţul, ca să te ajut să descaleci.

Şi-l prinse în braţe pe călăreţ, care simţea că se duce, îl aşeză încetişor pe iarbă şi îl întrebă :

— Dar ce ai, frate, şi unde eşti rănit ?

Beduinul îşi desfăcu haina şi-şi arătă spinarea, toată numai o rană din care şiroia sîngele. Atunci Kanmacan se plecă asupra celui rănit, îi spălă rănile cu multă băgare de seamă şi le acoperi gingaş cu iarbă fragedă. După care îi dete celui ce se sfîrşea un pic de apă şi întrebă iar :

— Dar cine te-a adus în starea aceasta, frate al nenorocirii ?

Omul răspunse :

— Află tu, cel care mă ajuţi cu mîna ta, că acest cal pe care-l vezi în toată frumuseţea lui este pricina de am ajuns în starea de-acuma. Acest cal era calul regelui Afridonios, stăpînul Constantiniei, iar faima lui ne era cunoscută nouă tuturor arabilor pustiei. Or, un cal de-aista nu se cade să rămîie în grajdurile unui rege ghiaur. Aşadară, cei din tribul meu m-au ales pe mine să-l răpesc dintre paznicii ce-l îngrijeau şi-l păzeau zi şi noapte. Plecai, dară, pe mînecate şi ajunsei la vreme de noapte la cortul unde era ţinut calul şi mă dădui la prieteşug cu paznicii. Pe urmă, prilejindu-mă de clipa cînd îmi cereau părerea despre însuşirile lui şi mă îmbiau să-l încerc, încălecai pe el dintr-o săritură şi, cu o lovitură de bici, îi detei pinteni şi-l zvîrlii în galop. Atunci străjerii, trezindu-se din buimăceală, săriră pe cai şi porniră pe urmele mele, aruncînd săgeţi şi suliţe, din care multe, aşa cum vezi, mi se înfipseră în spinare. Ci calul luneca mai iute decît o stea căzătoare şi mă scoase numaidecît dincolo de pistreala săgeţilor lor. Şi iată, de trei zile călăresc aşa, pe spinarea lui, fără de popas ! Sîngele mi s-a scurs tot, iar puterile mi s-au dus şi simt moartea că-mi închide pleoapele. Acuma, că m-ai ajutat, al tău să fie acest cal, după moartea mea. Este cunoscut sub numele de El-Katul El-Majun şi-i cel mai frumos cal din soiul El-Ajuz. Dar, mai înainte, tinere cu straiele atît de sărace şi cu faţa atît de aleasă, ia-mă îndărătul tău călare şi du-mă la tribul meu, ca să mor sub cortul în care m-am născut.

La aceste vorbe, Kanmacan răspunse :

— O, frate din pustiu, și eu fac parte dintr-o stirpe în care mîndria și bunătatea sînt însușiri înnăscute. Și iată-mă-s gata, chiar de nu am să capăt calul, să-ți dau ajutorul pe care mi-l ceri.

Se apropie de arab ca să-l ridice, dar acesta scoase un suspin și șopti :

— Mai așteaptă oleacă. Poate că sufletul meu va zbura pe dată. Vreau să-mi fac mărturia de credință.

Închise ochii pe jumătate, întinse mîna cu palma întoarsă către cer și rosti :

— Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu, fără altul decît Allah. Și mărturisesc că domnul nostru Mahomed este trimisul lui Allah.

După care, pregătit astfel de moarte, murmură cîntecul care fu cuvîntul lui cel de pe urmă :

Am rătăcit prin lume pe șoimul meu ca vîntul !
Și, moartea împletind-o cu spaimele la brîu,
Trecui prin munți și ape și colindai pămîntul,
În jafuri, și-n omoruri cumplite, și-n desfrîu.

Mor cum trăii ! La margini de drum săpați-mi groapă !
Ucisu-m-au mișeii pe care i-am bătut.
Iar rodul trudei mele îl las pe-un mal de apă,
Departe, hăt, de cerul sub care m-am născut.

Ci aș muri în tihnă și fericit, streine,
Ce moștenești comoară de beduin, cum nu-i
O alta-n lumea-ntreagă, de-aș ști că află-n tine
Katul stăpînul vrednic de frumusețea lui !

Abia-și sfîrși cîntecul și arabul mai deschise o dată gura, scoase un horcăit adînc și închise ochii pentru totdeauna.

Atunci, Kanmacan şi tovarăşul lui, după ce săpară o groapă în care astrucară pe cel mort, făcură rugăciunile îndătinate şi purceseră împreună încotro-i mîna ursita lor, pe căile lui Allah.

Cînd povestea ajunse aici, Şherezada văzu zorii mijind, şi lăsă sfîrşitul pentru noaptea viitoare.

Ci într-a o sută patruzeci şi una noapte

Ea urmă :

...purceseră împreună încotro-i mîna ursita lor, pe căile lui Allah. Kanmacan încălără pe calul Katul, iar beduinul Sabah se mulţumi a-l urma pe jos cu credinţă, căci îi jurase prieteşug şi supunere, şi-l recunoscuse de stăpîn al lui pe veci, jurînd pe sfîntul altar al Kaabei din lăcaşul de la Mecca al lui Allah.

Şi începu pentru ei o viaţă plină de fapte vitejeşti şi de isprăvi fără de pereche — lupte cu fel de fel de jivine, şi tîlhării nemaipomenite, vînători şi drumeţii, nopţi petrecute pîndind fiarele sălbatice, şi zile de cruntări cu triburile şi de dobîndă de pleanuri mari. Şi aşa agonisiră, înfruntînd, cu preţul multor primejdii, turme fără de număr, vite cu paznicii lor, cai şi robi, corturi şi covoare. Şi Kanmacan îl însărcină pe Sabah, tovarăşul lui, cu paza tuturor acelor bunuri pe care le mînau naintea lor, prădînd fără de hodină. Iar cînd aşezau vreodată otac, îşi povesteau unul altuia durerile şi nădejdile lor de dragoste, unul vorbind despre vară-sa Puterea-Ursitei, ce-

lălalt despre vară-sa Nejma. Şi aşa trecu viaţa lor, vreme de doi ani.

Într-o zi, Kanmacan călărea la întîmplare pe calul său Katul, avînd nainte-i pe credinciosul Sabah, care-i deschidea cale cu iataganul în mînă şi răguind cumplit din cînd în cînd, holbînd ochi mari ca nişte genuni şi urlînd, măcar că peste pustie domnea cea mai deplină singurătate :

— Ehei ! feriţi din cale ! La dreapta ! La stînga !

Tocmai sfîrşiseră amîndoi prînzul, după ce înfulecaseră o gazelă pusă la frigare şi se adăpaseră cu apă dintr-un limpede izvor, cînd, la o vreme, ajunseră sub o măgură, la poalele căreia se ivea o păşune împistrată de cămile, de oi, de vaci şi de cai. Mai încolo, sub un cort, nişte robi înarmaţi şedeau liniştiţi polog. Văzîndu-i, Kanmacan spuse lui Sabah :

— Rămîi aci, vreau să pun mîna singur pe întreaga turmă şi pe robi.

Şi se prăvăli în galopul calului, din vîrful măgurii, ca un trăsnet năprasnic dintr-un nor ce se despică, asupra oamenilor şi a vitelor, răcnind cît îl ţinea gura un cîntec războinic :

Sîntem urmaşi lui Omar Al-Neman,
Viteazul care nu ştia ce-i teama,
Şi-al sfinte-năzuinţelor oştean !
Cînd triburile-n vîlvoară dau iama,
Setoase de măceluri şi de plean,
Noi le supunem în ţărînă coama.
Noi stăm cetate omului sărman,
Cînd cei puternici se asmut să-l roadă.
Din ţeasta de mişel şi de viclean
Facem în vîrful lăncilor podoabă.
Fereşte-ţi căpăţîna, biet duşman !
Sîntem vitejii ce nu cunosc teama,
Din stepena lui Omar Al-Neman !

Văzîndu-l, robii spăimîntați începură să urle, cerînd, fără de nădejde, ajutor, părîndu-li-se că toți arabii pustiei năvăliseră peste ei. Atunci bulucíră din corturi trei războinici care erau stăpînii turmelor, săriră pe cai și goniră în întîmpinarea lui Kanmacan, strigînd :

— Acesta-i cel ce ni l-a furat pe Katul ! Am pus mîna pe el ! Nu-l slăbiți pe hoț !

Auzindu-i așa, Kanmacan le strigă la rîndu-i :

— Așa-i, cu adevărat acesta-i Katul, dar hoții sînteți voi, cornaci fără de rușine !

Și se plecă la urechea lui Katul, vorbindu-i și îndemnîndu-l. Iar Katul țîșni ca un duh al răului asupra prăzii lui, în vreme ce Kanmacan, cu lancea-i lungă, părea că se joacă. La întîia ciocnire, înfipse fuștea drept în pîntecele celui ce-i stetese cel mai aproape, scoțînd-o pe partea cealaltă, cu un rărunchi în vîrf. Tot așa pățiră și ceilalți doi călăreți, iar după ce le ieșea prin spinare, lancea se ivea de partea cealaltă, cu cîte un rărunchi în vîrf. Se întoarse apoi către robi. Dar aceștia, după ce văzuseră soarta stăpînilor lor, se aruncară cu fața la pămînt, rugîndu-se să li se cruțe viața. Kanmacan le spuse :

— Haide, dar, și, fără de zăbavă, mînați turmele și duceți-le în *cutare* loc, unde-mi am cortul și robii !

Și împingînd înainte-i vitele și robii, își văzu de drum, pînă ce ajunse la fîrtatele Sabah, care, după porunca primită, nu se clintise din locul lui, cît ținuse lupta.

Și, cum mergeau așa, cu turmele și robii naintea lor, văzură deodată ridicîndu-se o pulbere care, cînd se risipi, lăsă să se înfățișeze vederilor o sută de călăreți înarmați după moda rumilor de

la Constantinia. Atunci Kanmacan spuse lui Sabah :

— Veghează asupra turmelor şi a robilor, şi lasă-mă pe mine singur să lupt cu ghiaurii !

Beduinul numaidecît se trase mai la o parte, la umbra unei coline, avînd numai grija strajei ce i se poruncise. Iar Kanmacan singur se avîntă înaintea călăreţilor ghiauri, care îndată îl împresurară. Atunci căpetenia lor, apropiindu-se, îl întrebă :

— Cine eşti tu, preafrumoaso copilă, care ştii să struneşti aşa de bine frîiele calului de bătaie, pe cînd ochii îţi sînt atît de duioşi şi obrajii atît de gingaşi şi de rumeni ? Apropie-te, ca să-ţi sărut buzele, şi vom vedea mai pe urmă. Hai, vino !

La aceste vorbe, Kanmacan simţi o ruşine cumplită năpădindu-i obrajii şi strigă :

— Dar cui crezi tu că vorbeşti, javră şi plod de tîrfă ? Dacă obrajii-mi sînt de copilă, braţul meu are să-ţi dovedească numaidecît greşeala bădărăniei tale, ghiaur orb, ce nu ştii osebi un războinic de-o fată !

Atunci căpetenia celor o sută veni mai aproape de Kanmacan şi se încredinţă că, cu toate că avea obrajii gingaşi ca de urşinic şi fără fir de păr, de judecai după flacăra ochilor arăta a fi un războinic nu prea la îndemînă de supus.

Şi căpetenia celor o sută strigă lui Kanmacan :

— A cui este această turmă ? Şi unde mergi tu, atîta de plin de obrăznicie şi de sfruntare ? Predă-te, ori eşti mort !

Şi porunci unui călăreţ să se apropie şi să-l ia prins. Ci nici nu ajunse bine călăreţul lîngă Kanmacan, că acesta, dintr-o singură lovitură de paloş, îi despică în două şi capul, şi trupul, şi

şaua, şi calul, peste mijloc. După care şi cel de al doilea călăreţ, şi cel de al treilea, şi cel de al patrulea pățiră la fel.

Văzînd așa, căpetenia celor o sută porunci călăreților să se dea mai îndărăt și el însuși înaintă pînă la Kanmacan, strigîndu-i :

— Tinerețea ta este mîndră, războinicule, iar vitejia ți-i pe potriva ei. Iată, eu, Kahrudaş, al cărui curaj este vestit în toate țările rumilor, vreau să-ți las viața, tocmai fiindcă ești atît de viteaz. Pleacă, dară, în pace, căci, pentru frumuseţea ta, te iert de uciderea oamenilor mei !

— Fii Kahrudaş, ori altul, nu mă priveşte ! Ceea ce mă priveşte, este să lași la o parte vorbele goale și să vii să înfrunți ascuțișul lăncii mele. Şi mai află că, dacă tu ești Kahrudaș, eu sînt Kanmacan ben Daul-Macan ben-Omar Al-Neman !

Atunci creştinul îi spuse :

— O, fiu al lui Daul-Macan, am cunoscut în bătălii vitejia tatălui tău ! Tu îngemănezi puterea tatălui tău cu cea mai desăvîrşită iscusință a trupului ! Ia-ți, dară, prada ta și du-te ! Hai, fă-mi pe voie !

Ci Kanmacan îi strigă :

— Nu mi-e în nărav, creştinule, să întorc frîiele calului ! Apără-te !

Așa răcni, și-și mîngîie calul Katul, care înțelese pe dată dorința stăpînului și, ciulindu-și urechile şi fluturînd coada, năvăli. Și cei doi viteji începură să se lupte, iar caii se izbeau ca doi berbeci ori ca doi tauri care se spintecă între ei. Cîteva ciocniri năprasnice rămaseră zadarnice. Apoi, deodată, Kahrudaş împinse lancea cu

toată puterea către pieptul lui Kanmacan, dar acesta, rotind repede calul, feri la timp lovitura şi, întorcîndu-se cît ai clipi, astrucă braţul cu lancea înainte. Şi lovitura străpunse pîntecele creştinului, iar fierul lucitor ieşi prin spinare. Aşa încetă Kahrudaş pe veci a se mai număra printre războinicii ghiaurilor.

Văzînd aşa, călăreţii lui Kahrudaş se deteră în seama sprintenelii cailor lor, pierind în pulberea care-i învălui. Ci Kanmacan, ştergîndu-şi lancea de leşurile pologite pe jos, îşi urmă drumul, dînd semn lui Sabah să mîie nainte turmele şi robii.

Îndată ce săvîrşi această ispravă, Kanmacan întîlni pe arăpoaica cea rătăcitoare a pustiei, care povestea din trib în trib poveşti, la umbra corturilor şi sub lumina stelelor. Şi Kanmacan, care de-atîtea ori auzise vorbindu-se despre ea, o rugă să mîie şi să se hodinească sub cortul lui şi să-i povestească vreo istorie, care să-i mai treacă vremea şi să-i bucure mintea şi inima. Bătrîna îi răspunse :

— Cu dragoste şi ca o datorie cuvenită !

După care se aşeză lîngă el, jos, pe-o rogojină, şi-i povesti *Povestea mîncătorului de haşiş :*

Află, tinere stăpîn, că această poveste, cea mai plăcută pe care au auzit-o urechile mele, o ştiu de la un mîncător de haşiş.

A fost odată un om căruia-i plăcea tare mult carnea de fecioară...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

A fost odată un om căruia îi plăcea tare mult carnea de fecioară și care numai de acest lucru se îngrijea. Ci cum carnea de fecioară este foarte scumpă, mai cu seamă cînd o vrei mai aleasă, și cum nici o avere nu poate fi îndestulă atunci cînd gusturile celui ce o are sînt atîta de risipitoare, omul nostru, care nu-și mai găsea stare din pricina dorințelor lui neînfrînate — căci în toate numai neînfrînarea este pacostea ! — sărăcì de tot, de tot.

Într-o zi, pe cînd rătăcea prin suk, îmbrăcat în zdrențe murdare și desculț, cerșind o coajă de pîine, iată că un cui îi intră în talpă și sîngele începu să curgă șiroaie. Se așeză atunci jos și se strădui să oprească sîngele, legîndu-și piciorul cu o cîrpă. Dar cum sîngele tot mai curgea, își spuse : „Trebuie să mă duc la hamam, să-mi spăl piciorul și să-l bag în apă. Are să-mi facă bine. Se duse, dar, la hamam și intră în sala de obște unde vin cei săraci, dar care sală oricum era destul de aleasă și sclipea de curăție. Omul se ghemui acolo, în havuzul din mijloc, și începu să-și spele piciorul.

Lîngă el, se afla un om care tocmai sfîrșise îmbăiatul și dumica ceva în dinți. Rănitului, stîrnit de mestecatul celuilalt, îi veni poftă să mestece și el, și-l întrebă pe acela :

— Ce mesteci, vecine ?

Omul îi răspunse încetișor, ca să nu audă nimeni :

— Taci ! mestec niște hașiș ! Dacă vrei și tu, îți dau o bucățică.

El răspunse :

— Ah, tare aş mai vrea să gust ! De cînd îi tot duc dorul !

Atunci vecinul scoase o bucăţică din gură şi i-o dete, spunînd :

— Fie-ţi grijile cît mai uşoare !

Omul nostru luă bucăţica, o mestecă şi-o înghiţi numaidecît. Şi, cum nu mai era deprins cu haşişul, îndată ce licoarea începu să i se învîrtească prin creier, fu cuprins mai întîi de o veselie nestăpînită ce umplea sala cu hohote de rîs. După care se prăbuşi pe marmura goală, pradă nălucirilor.

Dintru-ntîi i se păru că, gol-goluţ, se află în mîinile unui zdrahon de masagiu şi a doi arapi voinici ce-l apucaseră şi-l învîrteau ca pe o jucărie. I se părea că aceştia îl întorc şi-l răsucesc în toate părţile, înfigîndu-i în carne degetele lor noduroase şi dibace. Iar el scîncea sub greutatea genunchilor lor, cînd îl apăsau pe vintre ca să-l frămînte cu măiestrie. După care îl spălară, turnînd peste el apă multă din lighene de aramă şi frecîndu-l cu mănunchiuri de ierburi. La urmă, masagiul voi să-l spele şi prin părţile mai gingaşe, dar cum mîncătorul de haşiş se gîdila cumplit, spuse : „Las' că mă spăl singur". Cînd sfîrşi scalda, căpetenia masagiilor îi înfăşură capul, umerii şi şalele cu trei ştergare albe ca iasomia şi-i şopti :

— Acuma, stăpîne, este vremea să intri la soţia care te aşteaptă cu nerăbdare.

El strigă :

— Care soţie, băieşule ? Eu îs burlac ! Nu cumva ai mîncat haşiş, de trăncăneşti aşa ?

Dar masagiul îi răspunse :

— Nu face glume de-aiestea ! Haidem la soţia care te aşteaptă nerăbdătoare !

Și-i puse pe umeri o pînză mare de mătase neagră, îi deschise calea, pe cînd cei doi arapi îl sprijineau de umeri, gîdilîndu-l din cînd în cînd pe la spate, iar el rîdea fără contenire.

Ajunseră așa într-o sală pe jumătate întunecată, caldă și mirosind a tămîie. Acolo, la mijloc, se afla o tavă mare, încărcată cu poame, cu plăcinte, cu sorbeturi și cu vase de flori. După ce-l așezară pe un scăunaș de abanos, băieșul și cei doi arapi îi cerură învoire să plece, și pieriră.

Atunci intră un băiețaș care stete drepți naintea lui, așteptînd porunci, și-i spuse :

— O, rege fără de seamăn, sînt robul tău !

Omul însă, fără a lua aminte la bunăcuviința băiețașului, izbucnind în hohote de rîs de răsuna sala, îi răspunse :

— Pe Allah ! mă aflu într-un loc unde toți au mîncat hașiș ! Iată că acum îmi spun rege fără de seamăn !

După care strigă către băiețaș :

— Vino încoace și taie-mi o bucată de lubeniță roșie și cît mai zemoasă. Asta-mi place cel mai mult. Nimic nu răcorește inima mai bine ca o lubeniță coaptă.

Băiatul îi aduse pe dată pepenele tăiat în felioare potrivite.

Atunci el îi porunci :

— Poți să pleci ! N-am treabă cu tine ! Aleargă și adu-mi ceea ce-mi place mai mult, și încă o lubeniță cît mai coaptă și cît mai rece.

Băiatul pieri.

Și numaidecît intră în sală o fetișcană ca de vreo patrusprezece ani, care înaintă către el legănîndu-și șoldurile ce abia se obliceau, atîta erau de copile. Iar el, văzînd-o, începu să gîfîie de plăcere. O luă pe fetișcană în brațe, o așeză pe ge-

nunchi, o îmbrățișă cu căldură și, deodată, ca sub o găleată de apă rece de tot, se trezi din vis.

Se văzu înconjurat de toți cei ce se scăldau la hamam și care-l priveau rîzînd de se prăpădeau, căscînd gurile cît șurile și arătînd cu degetul spre zebul lui gol, ce tremura învîrtoșat și mare cît al unui măgar ori al unui elefant. Și toți vărsau peste el căldări de apă rece, chicotind și glumind pe seama lui.

Atunci el, încurcat și buimac, își trase un ștergar peste picioare și suspină către cei ce rîdeau :

— De ce mi-ați luat fetița, oameni buni, tocmai cînd mi-era mai bine ?

La aceste vorbe, toți începură să țopăie de veselie și să bată din palme, strigîndu-i :

— Nu ți-i rușine, păcătosule, să vorbești așa, după ce cu buruiana pe care-ai dat-o pe gît ți-ai petrecut așa de strașnic ?

Cînd arăpoaica isprăvi povestea, Kanmacan nu se mai putu stăpîni și izbucni într-un hohot de rîs ce-l zguduia din creștet pînă-n talpă. După ce se potoli, spuse arăpoaicei :

— Grozavă poveste ! Haide, rogu-te, spune-mi și urmarea, care trebuie să fie nemaipomenită la auz și răpitoare pentru minte.

Arăpoaica răspunse :

— Așa-i, stăpîne, urmarea este atîta de minunată că ai să uiți de-a binelea tot ce-ai mai auzit pînă acum. Și-i atîta de curată și de aleasă și de nemaipomenită, că pînă și surzii ar clocoti de plăcere.

Kanmacan o îndemnă :

— Ah ! spune-o mai iute ! Mă simt ca sub o vrajă.

Dar, tocmai cînd arăpoaica se pregătea să povestească urmarea, Kanmacan văzu sosind călare

şi oprind dinaintea cortului un olăcar care, descălecînd, îi ură bună pace, temenindu-se. Kanmacan îi răspunse la temenea, după care olăcarul grăi :

— Stăpîne, sînt unul dintre cei o sută de olăcari trimişi de marele vizir Dandan spre toate zările ca să încerce a da de urma tînărului prinţ Kanmacan, care de trei ani a plecat de la Bagdad. Căci marele vizir Dandan a izbutit să ridice întreagă oastea şi întreg norodul împotriva celui ce răzbise la scaunul regelui Omar Al-Neman, l-a prins şi l-a închis într-o temniţă sub pămînt. Iară pînă acù poate că foamea şi setea şi ocara îi vor fi răpit sufletul ! Au nu-i şti a-mi spune, stăpîne, de nu l-ai întîlnit cumva, din vreo întîmplare, pe prinţul nostru Kanmacan, căruia îi vine de drept jilţul împărătesc al tătîne-său ?

Prinţul Kanmacan, auzind...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patruzeci şi treia noapte

Ea urmă :

Prinţul Kanmacan, auzind vestea fără de nădejde, se întoarse către ciracul lui, Sabah, şi, cu glas domol, îi spuse :

— Iacătă, Sabah, totul vine la vremea hotărîtă. Scoală, dară, şi haidem la Bagdad !

Auzind aşa, olăcarul pricepu că se afla dinaintea noului rege şi îndată se aruncă jos şi sărută pă-

mîntul, și tot așa făcură și Sabah și arăpoaica. Iar Kanmacan spuse arăpoaicei :

— Să vii și tu cu mine la Bagdad, ca să-mi spui sfîrșitul poveștii tale de prin pustie.

Sabah grăi :

— Îngăduie-mi, măria-ta, să alerg înainte-ți și să vestesc vizirului Dandan și locuitorilor Bagdadului sosirea măriei-tale !

Și Kanmacan îngădui. Apoi, drept răsplată pentru vestea cea bună, dărui olăcarului toate corturile, toate vitele și toți robii ce dobîndise în lupte de trei ani. La sfîrșit, cu arăpoaica după el, încălecată pe o cămilă, plecă la cetatea Bagdadului, pe urmele pașilor beduinului Sabah, în trapul spornic al calului Katul.

Cum prințul Kanmacan făcuse așa încît să lase ca Sabah să i-o ia înainte-i cale de-o zi, acesta, în cîteva ceasuri, vîlvorase toată cetatea Bagdadului. Toți locuitorii și toată gloata ostașilor, în cap cu vizirul Dandan și cu cele trei căpetenii, Rustem, Turcaș și Bahraman, ieșiseră înaintea porților, așteptînd sosirea prințului lor Kanmacan, pe care nu mai trăgeau nădejde să-l vadă. Și nălțau rugi pentru îmbelșugarea și slava neamului lui Omar Al-Neman.

Și-ndată ce prințul Kanmacan se ivi în galopul calului său Katul, uralele și zarva de bucurie a gloatelor de bărbați și de femei umplură văzduhul. Iar vizirul Dandan, cu toată bătrînețea lui, descălecă sprinten și alergă să ureze bun venit și să jure credință urmașului atîtor regi. După care, cu toții de-a valma intrară în Bagdad, în vreme ce arăpoaica, de pe cămila ei, înconjurată de norodul fără număr, ba mai nălța cîte-o urare, ba mai povestea vreo năzdrăvănie.

Întîiul lucru pe care-l săvîrşi Kanmacan ajungînd la palat, fu să îmbrăţişeze pe marele vizir Dandan, credinciosul slavei regilor lui, apoi pe Rustem, pe Turcaş, şi pe Bahraman. Iar al doilea pe care-l săvîrşi, fu să alerge şi să sărute mîinile mamei sale, care plîngea de bucurie. Şi al treilea lucru fu să întrebe pe mamă-sa :

— O, mamă, binevoieşte şi spune-mi ce face iubita mea vară, Puterea-Ursitei ?

Maică-sa îi răspunse :

— Copilul meu, nu-ţi pot răspunde nimica în privinţa aceasta, căci, de cînd te-am pierdut, eu nu m-am gîndit decît la durerea lipsei tale.

Atunci Kanmacan o rugă :

— Mamă, binevoieşte, dară, a te duce să afli veşti despre ea şi despre mătuşa mea Nozhatu.

Mama regelui Kanmacan ieşi, se duse la iatacurile în care trăiau Nozhatu şi Puterea-Ursitei, şi se întoarse cu ele în sala unde aştepta Kanmacan. Atunci începu adevărata bucurie !

Fu o fericire fără de margini, cu mare mila lui Allah, asta-i tot ce se poate spune, şi nimic mai mult ! De altmintrelea, din acel ceas, toate necazurile se iezîră departe de casa urmaşilor lui Omar Al-Neman, ca să se abată asupra neprietenilor.

Şi într-o zi, după ce regele Kanmacan petrecuse luni în şir de fericire în braţele tinerei Puterea-Ursitei, pe care şi-a luat-o de soţie, adună toţi emirii, toate căpeteniile oastei şi toţi dregătorii din ţară şi, de faţă cu marele vizir Dandan, grăi :

— Sîngele părinţilor mei încă n-a fost răzbunat şi, iată, a venit vremea ! Am aflat ştire că Afridonios a murit, şi tot aşa a murit şi Hardobios de la Chezareea. Dar bătrîna Muma-Prăpădurilor tot mai trăieşte şi, după cum ne spun olăcarii,

ea-i cea care chiverniseşte şi porunceşte peste toate ţările rumilor. Iar la Chezareea este un rege pe nume Rumzan, şi nimenea nu ştie nici cine-i e tată, nici cine-i e mamă. Drept urmare, o, vitejilor, de mîine chiar pornim iar lupta împotriva ghiaurilor. Şi jur pe slava lui Mohamed — pacea şi rugăciunea fie cu el ! — să nu mă mai întorc în cetatea Bagdadului pînă ce n-am s-o meserniţesc pe bătrîna pacoste şi pînă ce n-am să-i răzbun pe toţi fraţii noştri mucenici pieriţi în bătălii !

Şi toţi cei de faţă răspunseră că aşa se cuvine, iar a doua zi pe mînecate oştile erau în drum către Chezareea.

Cînd ajunseră sub zidurile vrăjmaşe şi se pregăteau de năvală, ca să treacă prin foc şi sînge cetatea necredincioşilor, văzură venind către cortul regelui Kanmacan un tînăr celebiu cum numai un fiu de rege ar fi putut să fie, şi o femeie cu faţa descoperită şi cu înfăţişare aleasă, mergînd în urma tînărului. Tocmai atunci, sub cort, regele Kanmacan stătea de vorbă cu prinţesa Nozhatu, mătuşa lui, care voise să însoţească oastea dreptcredincioşilor.

Tînărul şi femeia cerură primire la măria-sa şi numaidecît fură lăsaţi să intre. Dar abia păşiră ei pragul, că Nozhatu scoase un strigăt şi căzu leşinată, asemenea noii-venite care, şi ea, scoase un strigăt şi se prăbuşi fără sine. Cînd îşi veniră în simţiri, se aruncară una în braţele celeilalte, căci femeia nu era alta decît fosta roabă a prinţesei Abriza, credincioasa Boabă-de-Mărgean.

Apoi Boabă-de-Mărgean se întoarse către regele Kanmacan şi-i grăi :

— Măria-ta, văd că porţi la gît o gemă albă şi rotundă. Prinţesa Nozhatu poartă şi ea una asemenea la gît. Iar măria-ta ştii că regina Abriza o avea pe-a treia. Iat-o !

Şi credincioasa Boabă-de-Mărgean, întorcîndu-se către tînărul care o însoţea, arătă la gîtul lui cea de a treia gemă. După care, cu ochii scînteind de bucurie, spuse :

— Măria-ta, şi tu, stăpîna mea Nozhatu, acest flăcău este fiul sărmanei mele stăpîne Abriza. Eu l-am crescut, de cînd s-a născut. Ascultaţi-mă şi luaţi aminte : el este acum Rumzan, fiul lui Omar Al-Neman. Şi-i fratele tău, stăpînă Nozhatu, şi moşul tău, rege Kanmacan !

Le cele spuse de Boabă-de-Mărgean, regele Kanmacan şi Nozhatu se ridicară şi îmbrăţişară pe tînărul rege Rumzan, vărsînd lacrimi de bucurie. Iar bătrînul vizir Dandan îmbrăţişă şi el pe fiul stăpînului său, regele Omar Al-Neman — Allah aibă-l întru îndurarea lui cea fără de ţărmure ! La urmă, regele Kanmacan întrebă pe regele Rumzan, stăpînul Chezareei :

— Spune-mi, frate al tatălui meu, eşti rege al unei ţări creştine şi trăieşti între ghiauri : nu cumva eşti nazareean ?

Ci regele Rumzan întinse braţul şi, ridicînd arătătorul, strigă :

— *La ilah il' Allah, na Mohamed rasul Allah !*

Atunci bucuria lui Kanmacan, a prinţesei Nozhatu şi a vizirului Dandan se vădi deplină, şi ei grăiră :

— Slavă lui Allah care apără pe ai săi şi-i adună !

Apoi Nozhatu întrebă :

— Dar cum de-ai putut fi păstrat pe calea cea dreaptă, frate, în mijlocul necredincioşilor care tăgăduiesc pe Allah şi pe Profet ?

El răspunse :

—Neîntinata Boabă-de-Mărgean, ea m-a deprins dreapta credinţă şi învăţăturile cele sfinte. Căci şi ea s-a făcut musulmană, ca şi mama mea, Abriza, pe cînd au locuit la Bagdad, în palatul tatălui meu, regele Omar Al-Neman. Şi aşa, Boabă-de-Mărgean nu doar că m-a luat de la naştere şi m-a crescut ţinîndu-mi loc de mamă, ci tot ea a făcut din mine un dreptcredincios a cărui soartă este în mîinile lui Allah, regele regilor !

La aceste vorbe, Nozhatu o pofti pe Boabă-de-Mărgean lîngă ea pe covor şi o socoti de aci nainte ca soră a ei.

Iar Kanmacan spuse moşului său Rumzan :

— Unchiule, ţie, ca mai mare, ţi se cuvine, după pravilă, scaunul împărăţiei musulmane. Şi chiar din ceasul de-acum, eu mă socot drept preasupusul tău slujitor !

Dar regele Chezareei răspunse :

— Nepoate, ce-a făcut Allah rămîne bun făcut ! Cum aş cuteza eu să tulbur ceea ce a chivernisit Atoateorînduitorul ?

Atunci dete glas marele vizir Dandan, care le spuse :

— Măriile-voastre, cea mai dreaptă hotărîre ar fi să domniţi pe rînd, fiecare cîte-o zi, rămînînd regi amîndoi !

— Şi ei răspunseră :

— Sfatul tău e ca o lumină, preacinstite vizir al părintelui nostru !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

Și ei răspunseră :

— Sfatul tău e ca o lumină, preacinstite vizir al părintelui nostru !

Atuncea, după ce se învoiră într-astfel, ca să cinstească, după datină, fericita brodeală, regele Rumzan se întoarse la cetatea lui, deschise porțile dinaintea oștii musulmane și porunci pristavilor să vestească norodul că de-aci nainte Islamul avea să fie credința cetății, dar că toți creștinii erau volnici a rămîne întru ghiauria lor. Însă nici unul dintre ei nu voi a rămîne așa, ci, într-o singură zi, făcură mărturie de credință șase sute de mii de noi dreptcredincioși. Slavă celui care-a trimis pe Profetul ca semn al păcii între toate făpturile celor două Răsărituri și celor două Apusuri.

Prilejindu-se de-acea zi, cei doi regi făcură daruri multe tuturora, petrecură și se veseliră, rînduind apoi a domni fiecare cîte o zi. Și steteră așa la cetatea Chezareei vreme lungă, tot într-un zamparlic și-un ziafet.

De la o vreme, începură însă a cugeta cum s-o pedepsească pe bătrîna Muma-Prăpădurilor. Întru aceea, îngăduindu-se cu măria-sa regele Kanmacan, regele Rumzan trimise un olăcar la Constantinia, să ducă o scrisoare către Muma-Prăpădurilor, care nici cu gîndul nu gîndea cum se răsturnaseră lucrurile și prepunea că regele Chezareei era creștin ca și bunicu-său despre mamă-sa, răposatul rege Hardobios, tatăl Abrizei. Și iată cum era ticluită scrisoarea :

„Măriei-sale preaslăvitei și preacinstitei Sauahi Om El-Dauahi, temuta, înfricoșătoarea, pacostea aducătoare de prăpăduri asupra capetelor vrăjmașe, ochiul care stă de strajă asupra cetății creștine, înmiresmata cu cinste și cu înțelepciune, aromata cu sfînta tămîie preacurată și adevărată a marelui patriarh, stîlpul lui Christos în mijlocul Constantiniei.

Din partea stăpînului Chezareei, Rumzan, urmașul lui Hardobios cel Mare, a căruia faimă se întinde peste întreg pămîntul.

Află, mamă a noastră a tuturora, că stăpînul cerului și al pămîntului a făcut să izbîndească armele noastre asupra musulmanilor și am nimicit oastea lor și am luat prins în Chezareea pe regele lor și-am ferecat în sînger și pe vizirul Dandan, și pe prințesa Nozhatu, fiica lui Omar Al-Neman și al reginei Safia, fiica răposatului rege Afridonios de la Constantinia.

Și te așteptăm să sosești între noi ca să cinstim laolaltă biruința noastră asupra neprietenilor, și dinaintea ta să retezăm căpățînele regelui Kanmacan, vizirului Dandan și tuturor căpeteniilor musulmane.

Și să vii la Chezareea fără a griji străji multe, că de-acuma toate căile sînt ocrotite și toate locurile așezate, de la Irak pînă la Sudan, și de la Mossul și Damasc pînă la capetele cele mai de la margine ale Răsăritului și ale Apusului.

Și nu pregeta a ne-o aduce la Constantinia și pe regina Safia, mama prințesei Nozhatu, ca să se bucure văzîndu-și fiica, pe care-o păstrăm cu cinste ca pe o oaspe, aici, în palatele noastre.

Și Christos, fiul Mariei, apere-te și ocrotească-te ca pe-o mireasmă preacurată păstrată în aur neajuns de stricăciune !“

La urmă, Rumzan semnă scrisoarea cu numele său, o pecetlui cu pecetea împărătească şi o înmînă unui olăcar ce plecă numaidecît către Constantinia.

Estimp, pînă la venirea bătrînei-pacoste la pieirea-i cea fără de scăpare, trecură un şir de zile în care cei doi regi se bucurară de răgaz pentru a pune rînduială de istov în toate cele ale obştei. Or, iată ce se mai petrecu :

Într-o zi, pe cînd cei doi regi, dimpreună cu vizirul Dandan și cu blajina Nozhatu, care nu-şi punea niciodată iașmacul dinaintea vizirului Dandan, socotindu-l ca pe un părinte al ei, tăifăsuiau despre nezăbavnica venire a bătrînei aducătoare de nenorociri și despre soarta ce i se cuvenea, intră peste ei un musaip să vestească pe regi că aşteptau afară un bătrîn negustor, pe care-l loviseră tîlharii, dimpreună cu acei tîlhari, ferecați în lanțuri. Și musaipul adăugă :

— Măriile-voastre, neguțătorul cere îngăduință a se închina la picioarele voastre și are două scrisori a vă înmîna.

Regii răspunseră :

— Îngăduie-i să intre !

Atunci păși pragul, plîngînd, un bătrîn cu fața binecuvîntată, sărută pămîntul dinaintea amînduror regilor şi grăi :

— O, regi fără de seamăn, este cu putință ca un musulman să fie cinstit la necredincioși, şi despuiat şi oblojît la dreptcredincioși, într-o ţară în care domnesc pacea și dreptatea ?

Și regii întrebară delaolaltă :

— Dar ce ţi s-a întîmplat, preacinstitule neguțător ?

El răspunse :

— O, stăpînii mei, aflaţi că am asupră-mi două scrisori cu care am răzbătut cinstit şi ocrotit prin toate ţările musulmane. Căci scrisorile acelea îmi slujesc de trecere slobodă peste tot şi mă volnicesc de plata dijmelor şi a tuturor angaralelor pentru mărfurile mele. Iar una dintre aceste scrisori, stăpînii mei, pe lîngă această volnicie preţioasă, îmi mai slujeşte şi de mîngîiere la ceasuri de singurătate şi-mi ţine tovărăşie la călătoriile mele, căci este scrisă în versuri tare alese şi-atîta de frumoase că mai bine să-mi pierd sufletul decît să mă despart de ea !

Cei doi regi întrebară :

— Ci n-ai putea, neguţătorule, să ne arăţi acea scrisoare, ori barem să ne ceteşti cuprinsul ei ?

Bătrînul neguţător atunci, tremurînd tot, le întinse cele două scrisori, pe care ei le deteră să le citească Nozhatu, spunîndu-i :

— Tu ştii să desluşeşti şi scrisul cel mai încurcat, şi ştii a da şi glasul potrivit stihurilor. Binevoieşte, dară, a ne bucura şi pe noi !

Ci, cum desfăcu sulul şi aruncă privirea asupra celor două scrisori, Nozhatu dete un strigăt, se făcu galbenă ca şofranul şi se prăbuşi fără de simţire. O stropiră degrabă cu apă de trandafiri, iar cînd se deşteptă din leşin, se ridică şi, cu ochii în lacrimi, alergă la neguţător, îi luă mîna şi i-o sărută cu o dragoste fără de margini. Toţi cîţi erau de faţă priveau cu nespusă uimire, văzînd un lucru atîta de nepotrivit cu obiceiurile regilor şi ale musulmanilor. Bătrînul neguţător, de mirare, se clătină şi lunecă pe spate. Dar regina Nozhatu îl sprijini şi, ducîndu-l cu grijă de mînă, îl pofti să ia loc pe covorul pe care şi ea se aşeză, şi-i grăi :

— Au nu mă mai cunoşti de loc, taică al meu ? Au am îmbătrînit atîta de tare ?

Auzind-o aşa, bătrînul negustor gîndi că trăieşte un vis şi strigă :

— Cunosc glasul ! Dar, stăpînă, ochii mei sînt bătrîni şi nu mai osebesc nimica !

Atunci regina grăi :

— O, tată, eu sînt aceea care ţi-a scris scrisoarea aceasta în stihuri, sînt însăşi Nozhatu-Zaman !

De data aceasta, bătrînul leşină chiar de-a binelea. Apoi, în vreme ce vizirul Dandan stropea cu apă de trandafiri faţa bătrînului neguţător, Nozhatu, întorcîndu-se către fratele ei Rumzan şi către nepotul ei Kanmacan, le spuse :

— El este negustorul cel de treabă care m-a slobozit cînd eram roaba mişelului de beduin ce mă răpise pe una din uliţele Cetăţii Sfinte.

Atunci, cînd neguţătorul îşi veni în simţiri, amîndoi regii se ridicară în cinstea lui şi-l îmbrăţişară. Iar el la rîndu-i săruta mîinile reginei Nozhatu şi-ale bătrînului vizir Dandan. Şi toţi se bucurară şi se veseliră, dînd slavă lui Allah care-i strîngea laolaltă. Neguţătorul, ridicînd braţele, strigă :

— Binecuvîntat şi slăvit să fie acela care izvodeşte inimile aducătoare-aminte şi le înmiresmează cu tămîia cea binecuvîntată a recunoştinţei !

După care, cei doi regi numiră pe bătrînul neguţător şeic peste toate hanurile şi peste toate sukurile din Chezareea şi din Bagdad şi-i deteră slobodă intrare în palatul împărătesc, fie la ceas de ziuă, fie noaptea. La urmă, îl întrebară :

— Dar cum de te-au călcat tîlharii, pe tine şi caravana ta ?

El răspunse :

— Nişte hoţi de arabi din stirpea cea mai mişelă, de aceia care despoaie pe negustorii neînarmaţi, s-au năpustit asupră-mi pe negîndite, în mijlocul

pustiei. Erau mai bine de o sută, cu trei căpetenii în frunte : unul e un arap înfricoşător, altu-i un curd spăimos, al treilea-i un beduin nemaipomenit de vînjos. M-au legat pe-o cămilă şi mă tîrau după ei, pînă cînd, într-o zi, a vrut Allah ca ei să fie împresuraţi de-un pîlc de ostaşi ce-i luă prinşi, iar pe mine laolaltă cu ei.

Auzind acestea, regii porunciră unui musaip :

— Să fie adus mai întîi arapul !

Aduseră pe arap. Era mai urît ca un fund de maimuţă bătrînă, iar ochii îi erau mai crunţi decît cei de tigru. Vizirul Dandan îl întrebă :

— Cum te cheamă şi de ce tîlhăreşti ?

Ci chiar cînd arapul da să deschidă gura ca să răspundă, Boabă-de-Mărgean, slujnica de odinioară a reginei Abriza, intră s-o cheme pe stăpînă-sa Nozhatu. Ochii ei întîlniră din întîmplare ochii arapului şi deodată dete un strigăt năprasnic, se năpusti ca o leoaică asupra arapului, îi înfipse degetele în ochi şi-i smulse dintr-o sclipire, strigînd :

— Acesta-i ticălosul Moroz, cel care-a ucis pe sărmana mea stăpînă Abriza !

Apoi, zvîrlind jos cei doi ochi cruntaţi pe care-i smulsese ca pe doi sîmburi din orbitele arapului, adăugă :

— Lăudat fie cel drept şi atotputernic carele mi-a îngăduit a-mi răzbuna stăpîna cu însăşi mîna mea !

Atunci regele Rumzan dete un semn şi numaidecît gealatul înaintă şi dintr-o lovitură făcu doi arapi dintr-unul singur. După care eunucii tîrîră leşul de picioare şi-l zvîrliră cîinilor pe gunoaiele de dincolo de mejdiile cetăţii.

Regii porunciră iarăşi :

— Să fie adus curdul !

Fu adus curdul. Era galben la chip cumu-i șofranul și rîios ca măgarul unui morar și de bună seamă că mai păduchios decît un bivol stat vreme de-un an fără să se fi scăldat în gîrlă. Vizirul Dandan îl întrebă :

— Cum te cheamă ? Și de ce ești tîlhar ?

El răspunse :

— Eu de meseria mea eram cămilar în Cetatea Sfîntă. Într-o zi, mi se dete să duc la spitalul de la Damasc un flăcăiandru bolnav...

La aceste vorbe, regele Kanmacan, Nozhatu și vizirul Dandan, fără a-i mai da răgaz să urmeze, strigară :

— Acesta-i cămilarul cel mișel care l-a părăsit pe regele Daul-Macan pe-o grămadă de bălegar la poarta hamamului !

Și îndată regele Kanmacan se ridică și porunci :

— Răul se plătește cu alt rău, și îndoit ! Altmintrelea, numărul răufăcătorilor și al celor fără de lege ar crește peste măsură ! Iar pentru pedepsirea ticăloșilor nu încape milă, căci mila pe care o slăvesc creștinii este virtutea hadîmbilor și a neputincioșilor !

Și cu însăși mîna lui, regele Kanmacan, dintr-o singură lovitură de paloș, făcu dintr-un cămilar doi.

După care porunci robilor să îngroape leșul cumu-s datinile.

Apoi cei doi regi grăiră către un musaip :

— Să fie adus acuma și beduinul !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută patruzeci și cincea noapte

Ea urmă :

Apoi, cei doi regi grăiră către un musaip :

— Să fie adus acuma şi beduinul !

Fu adus şi beduinul. Dar abia se ivi în pragul uşii capu-i de tîlhar, că regina Nozhatu strigă :

— Acesta-i beduinul care m-a vîndut preacinstitului negutător !

La aceste vorbe, beduinul îngăimă :

— Eu sînt Hamad. Și nu te cunosc.

Nozhatu începu a rîde şi grăi :

— El este, cu adevărat ! Căci niciodată nu se va mai vedea un nebun care să-i semene. Ia te uită la mine, beduine Hamad ! Eu sînt aceea pe care ai răpit-o de pe ulițele Cetății Sfinte și pe care ai schingiuit-o atîta.

Cînd beduinul auzi aceste vorbe, strigă :

— Pe Allah ! Ea este ! -Capul meu, de bună seamă, are să-mi zboare de pe grumaz, fără de zăbavă !

Nozhatu se întoarse către neguțătorul ce sta jos, pe covor, și-l întrebă :

— Îl mai cunoști, preacinstite taică al meu ?

Negustorul răspunse :

— Chiar el este, blestematul ! Cel mai smintit dintre toţi sminţiţii pămîntului !

Nozhatu adăugă :

— Ci beduinul acesta, cu toată răutatea lui, avea o însuşire aleasă : îi plăceau stihurile și poveștile frumoase.

Atunci beduinul strigă :

— Aşa este, stăpînă a mea, pe Allah ! Și, de altmintreli, cunosc o istorie fără de asemănare ce mi

s-a întîmplat chiar mie. Dacă aş povesti-o şi v-ar plăcea tuturora celor ce staţi aci de faţă, măria-ta m-ai ierta şi mi-ai cruţa viaţa !

Preablînda Nozhatu rîse şi grăi :

— Fie ! spune-ne povestea ta, beduinule !

Şi beduinul Hamad începu :

— Aşa este, măriile voastre, sînt un mare tîlhar, cel mai mare tîlhar între tîlhari ! Ci fapta cea mai de necrezut din toată viaţa mea prin cetăţi şi pustiuri este următoarea :

Într-o noapte, stam singur, culcat pe nisip lîngă calul meu. Îmi simţii deodată sufletul gîfîind sub greutatea vrăjilor cele rele ale vrăjitoarelor, duşmancele mele. A fost noaptea aceea pentru mine cea mai de spaimă noapte pe care am trăit-o. Ba lătram ca un şacal, ba răcneam ca un leu, ba plîngeam pe înfundate, făcînd bale la gură, ca o cămilă. Ce noapte fără de sfîrşit ! Cutremurat, aşteptam capătul ei şi ivirea zorilor. Şi iată că cerul se lumină într-un sfîrşit, iar sufletul meu se ostoi. Atunci, ca să alung şi cei de pe urmă aburi ai visurilor ce mă apăsau, mă sculai degrabă, încinsei spada, apucai lancea şi sării pe calul meu, pe care-l pornii în galop, mai repede ca o gazelă.

Şi pe cînd goneam aşa, văzui deodată, dinaintea mea, un struţ ce mă privea. Sta împietrit, chiar în calea mea, şi părea a nu mă vedea. Eu mergeam ţintă, să dau peste el. Ci, cînd să-l izbesc cu lancea năprasnic, fîlfîi, îmi întoarse dosul, întinse largile-i aripi stufoase şi fulgeră ca o săgeată către pustie, ţipînd deznădăjduit. Atunci eu mă luai pe urmele lui şi-l alungai aşa, fără de răgaz, pînă ce mă tîrî într-o pustietate de spaime, unde nu se aflau decît Allah şi pietrării goale, şi nu se auzeau

decît șuierele năpîrcilor, chemările ascuțite ale duhurilor de prin văzduhuri și de pe pămînturi, și urletele ghulelor gemînd după pradă. Iar struțul pierise din ochii mei, de parcă ar fi intrat în vreo gaură ori în vreo adîncitură în care privirea mea nu putea răzbate ! Tremura carnea pe mine, iar calul sărea în două picioare și da îndărăt sforăind !

Mă prinse deodată o buimăcire și-o înfricoșare fără de pereche, și detei să mîi calul și să fac calentoarsă. Ci încotro s-apuci, cînd acuma sudoarea curgea val de pe coastele calului și arșița nămiezii era fără de îndurare ? Și mi se făcuse și-o sete chinuitoare ce-mi sugruma răsufletul, iar pîntecele calului se zbătea, umflîndu-se și dezumflîndu-se ca foalele dintr-o fierărie. Mă gîndii atunci în sine-mi : „O, Hamad ! aicea ți-i moartea, iar carnea ta are să hrănească puii de ghule și fiarele spaimei ! Aici ți-i pieirea, beduinule !"

Ci tocmai cînd mă pregăteam să-mi fac mărturia de credință și să mor, văzui în depărtări, de-a lungul zării, zugrăvindu-se o fîșie de oază răcoroasă, cu niște palmi despletiți. Calul necheză deodată, își scutură coama și, mușcînd frîul, își luă zborul. Nu după mult, gonind așa, mă pomenii scăpat din golătatea cea înfricoșătoare și arzătoare a pustiei de piatră. Dinaintea mea, lîngă un izvor ce curgea pe la poalele palmierilor, era ridicat un cort falnic, și-n preajmă două iepe cum n-am mai văzut, cu picioarele împiedicate, pășteau iarba jilavă și deasă.

Mă grăbii atunci să descalec, să adăp calul ce vărsa foc pe nări, și să beau și eu din apa acelui izvor limpede și rece, scumpă ca viața. După care

trăsei un juvăţ lung din traistă şi priponii calul, ca să poată să se răcorească în voie pe pajiştea cea verde. La urmă, mă împinse ispita să mă îndrept către cort, ca să văd ce putea fi năuntru. Și iată ce văzui.

Pe un preş sta tolănit pe-o rînă un tînăr cu obraji de fecioară şi frumos ca un crai-nou. De-a dreapta lui lenevea o tînără suavă, gingaşă, mlădioasă şi subţire ca o creangă de salcie, culcată-n toată strălucirea frumuseţilor ei.

Atunci eu pe dată, într-o clipită, mă simţii cuprins de-o patimă neţărmurită ; ci nici nu ştiam bine dacă pentru fecior ori pentru fată ! Căci, pe Allah ! cine-i mai fără de seamăn : luna cea plină, ori crai-noul răsărind ?

Detei dară glas gurii mele și le strigai :

— Pace vouă !

Numaidecît tînăra şi-acoperi faţa, iar tînărul se întoarse către mine, se ridică şi răspunse :

— Și cu tine să fie pacea !

Spusei :

— Eu sînt Hamad ben El-Fezari din cel mai mare trib de pe Eufrat ! Sînt vestitul și falnicul războinic, călăreţul fără de seamăn, acela care, printre arabi, pentru curajul şi pentru îndrăzneala lui, preţuieşte cît cinci sute de călăreţi laolaltă ! Urmăream un struţ, dar ursita m-a adus pînă aici. Vin să vă cer un gît de apă !

Tînărul se întoarse către fată și-i spuse :

— Dă-i să bea şi să mănînce !

Fata se ridică atunci şi fiecare pas al ei era însoţit de clinchetul moale al zurgălăilor de aur de la glezne. Iar păru-i revărsat pe spate o învălea din creştet pînă-n talpă, unduindu-se. Eu, cu toate că tînărul mă urmărea mereu cu ochi crunţi, ţintii

privirile pe fată, fără a mi le mai desprinde de la ea. Veni la mine și-mi aduse pe palma dreaptă un vas cu apă proaspătă, iar pe cea stîngă o tavă cu niște curmale, o ceașcă de lapte prins și niște carne de gazelă.

Ci pe mine atît de tare mă orbise patima, că uitînd de mine, nu eram în stare nici să-ntind mîna, nici să mă ating de ceva din cîte adusese fata. Nu mai putui decît să mă tot uit la ea și să rostesc stihuri pe care le-alcătuiam în pripă :

Zăpada pielii tale, ah, fecioară,
Sub haina-ntunecată strălucind,
Și degetele tale mă-nfioară,
Și palmele-ți ce-n gîndul meu le prind.

Și-mi pare că uimiții-mi ochi, deodată,
Văd mîna-ți albă cum, ca-ntr-o minune,
Închipuie prin aer, legănată,
O pasăre cu pene de cărbune.

Cînd flăcăul auzi aceste stihuri și băgă de seamă pojarul din privirile mele, se porni pe un hohot de rîs de-ai fi zis că leșină. La urmă-mi spuse :

— Cu-adevărat, ești viteaz fără de pereche și călăreț cum nu s-a mai văzut !

Răspunsei :

— Așa sînt socotit ! Dar tu, cine ești tu ?

Îmi îngroșasem glasul, ca să-l sperii și să-l fac să mi se supună.

Iar tînărul răspunse :

— Sînt Ebad ben Tamim ben Thalaba, din tribul Bani-Thalaba. Și fata aceasta mi-i soră !

Atunci strigai :

— Dă-mi-o numaidecît pe sora ta soție, căci m-am îndrăgostit nebunește de ea și-s dintr-o stirpe cum nu-s multe !

Ci el răspunse :

— Află că nici sora mea şi nici eu n-avem să ne căsătorim niciodată. Ne-am ales pămîntul acesta mănos din dricul pustiului, ca să ne trăim viaţa-n tihnă, departe de grijile toate.

Spusei :

— Îmi trebuie sora ta de soţie, ori într-o clipită vei trece în rîndurile celor morţi, prin tăişul acestui hanger !

La aceste vorbe, tînărul sări tocmai la capătul celălalt al cortului şi-mi strigă :

— Îndărăt, nelegiuitule care nu cinsteşti legile ospeţiei ! Să ne luptăm, iar cel care va birui să facă ce va vrea cu cel înfrînt !

Şi smulse-ndată de pe-un stîlp iataganul şi pavăza, în vreme ce eu, alergînd către locul unde-mi păştea calul, sării în şa şi mă gătii de apărare. Tînărul, înarmîndu-se, ieşi din cort şi el, încălecă, şi era gata să se-avînte, cînd fata, soră-sa, se-agăţă de genunchii lui şi-i îmbrăţişă, rostind aceste stihuri :

O, frate drag al meu, să-ţi aperi
Plăpînda soră de ocară,
Tu-nfrunţi acum în cruntă luptă
Vrăjmaşu-acesta ca o fiară,
Venit asupră-ne năprasnic
Din cine ştie care ţară.

Cu ce-aş putea să-ţi fiu de sprijin,
Decît rugîndu-mă fierbinte
Celui ce-mparte biruinţa
În lumi, cerescului Părinte,
Şi să-ţi rămîn pe veci aceeaşi,
Neprihănită şi cuminte !

Dar soarta rea de te va smulge
Inimii mele, tu să ştii
Că nu-i pe lumea asta ţară
În care-aş mai putea trăi,
De-ar fi şi cea mai mîndră ţară,
Scăldată-n mări de bogăţii !

Să ştii că n-aş putea în urmă-ţi
Să mai trăiesc o clipă doar.
Aceeaşi groapă ne-ar cuprinde,
Acelaşi lut ne-ar fi talar,
Cum am trăit întreaga viaţă
Uniţi la fel şi-n moarte iar.

Cînd tînărul auzi stihurile de deznădejde ale suroră-si, ochii i se umplură de lacrimi, se aplecă spre ea, îi ridică uşor iaşmacul ce-i acoperea faţa şi o sărută între ochi. Aşa putui zări întîia oară trăsăturile tinerei : era tot atît de strălucitoare ca soarele cînd iese dintr-o dată din umbra unui nor ! Atunci flăcăul întoarse-ncet calul său către tînăra fată şi spuse stihurile acestea :

Stai, soră dragă, şi priveşte
Ce va să facă braţul meu !
Căci dacă nu lupt pentru tine
Şi mă-nspăimînt de orice greu,
La ce mai am un cal pe lume
Şi-atîtea arme port mereu ?
De nu-nfrunt lumea să te apăr,
Ce rost mai am pe lume eu ?

De dau napoi, cînd ţinta luptei
E însăşi frumuseţea ta,
Nu-i ca şi cum din toată zarea
La gras ospăţ aş îmbia

Fiece pasăre de pradă
Să se repeadă-asupra mea,
Ca la un stîrv lăsat pustiei
Din care sufletu-ar zbura ?

Cît despre-acest străin, ce spune
Că e viteaz cum altul nu-i,
Ce se tot umflă-n piept și-și țipă
Curajul și puterea lui —
Sub ochii tăi, cu-o lovitură,
Am să-l despic pe căscăui,
Și de la creștet pînă-n talpă
Ca pe-un dovleac am să-l descui !

După care se-ntoarse către mine și strigă :

Iar tu cel ce rîvnești, în luptă,
De tine biruit să mor
Și după moarte-mi să te bucuri
De-al bucuriilor odor —
Pe seama ta se va-mplini-va
Un lucru înspăimîntător,
De care pomeni-vor cronici
Pînă departe-n viitor !

Căci dacă-ți cînt aceste stihuri
În ritm de bătălie-acum,
Eu sînt cel care, nezăbavnic,
Am să te spulber ca pe-un fum,
Și-am să-ți ridic spurcatul suflet
Zvîrlindu-l iadului de scrum,
De nici n-ai să pricepi prea bine
Ce s-a fost petrecut și cum !

Și dete pinteni calului împotriva celui al meu și, dintr-o lovitură, îmi zbură spada cît colo și, fără să-mi lase răgaz să mai dau pinteni calului

și să fug în pustie, mă apucă-ntr-o mînă, mă ridică din șa ca pe un sac deșert, mă zvîrli în văzduh ca pe-o minge, mă prinse iar în mîna stîngă și mă ținu așa, cu brațul întins, de parcă ar fi ținut pe un deget o pasăre cuminte. Iar eu nu mai știam dacă totul nu era cumva decît un vis întunecat, ori dacă tînărul cu obraji mătăsoși și rumeni nu era vreun geniu ce trăia în cortu-acela cu vreo hurie ! Ci după cele ce se întîmplară, pînă la urmă mă făcu să cred că, numaidecît, așa trebuie să fi fost.

Căci tînăra, cînd văzu biruința frate-său, se-avîntă către el, îl sărută pe frunte și se atîrnă veselă de gîtul calului, pe care tot ea îl și duse pîn' la cort. Acolo tînărul descălecă, ținîndu-mă sub braț ca pe-un nimica, mă puse jos, mă săltă pe picioare, și-apoi, luîndu-mă de mînă, mă băgă-n cort, și-n loc să-mi sfarme țeasta sub călcîie, spuse surorii sale :

— De-acuma-i iară oaspele aflat sub ocrotirea noastră. Să-i arătăm cinstire și bunăvoință !

Și mă pofti să stau jos pe covor, iar tînăra îmi așeză la spate o pernă, ca să hodinesc mai bine ; după care puse la locul lor armele frate-său, aduse apă miresmată și-i spălă obrazul și mîinile. La urmă, îl îmbrăcă-ntr-o haină albă și-i grăi :

— Frate iubit, facă Allah să-ți meargă faima pînă la marginea neprihănirii și facă-te să fii ca un semn de lumină pe obrazul cel strălucit al triburilor noastre toate !

Iar tînărul îi răspunse în stihuri :

O, soră dragă, tu, din neamul
Lui Bani-Thalaba, curată
La sînge, ai văzut în luptă
Cum brațu-mi știe să se bată,
Cum pentru ochii tăi înfruntă
Primejdia și moartea toată !

Şi ea la rîndul ei răspunse :

Cununa pletelor pe frunte-ţi
Părea că-i soare-n răsărit,
Şi străluceai ca o lumină,
O, frate-al meu nebiruit !

El adăugă :

Dacă leii din pustie,
Vor asupră-ne să vie,
Spune-le, tu, soră dragă,
Că nu-i treabă ca-ntr-o şagă.

Să se ducă îndărăt,
Ca să scape de prăpăd :
Că n-aş vrea, cînd vin la mine,
Să mai pată vreo ruşine,
Şi nu cumva să rămînă
Frînţi cu botul în ţărînă,
Tot gemînd de suferinţi,
Clănţănind nisipu-n dinţi.

Ea îi răspunse iarăşi :

Aflaţi, voi, toţi cei din pustiuri,
De fratele meu, de Ebad !
Voi, cei ce rătăciţi de-a pururi,
Luaţi aminte : E răsad
Al unui neam ales şi mîndru !
Cu vitejia-şi taie vad
Şi, numai auzindu-i faima,
Vrăjmaşii dinainte-i cad.

Sărmane beduin, Hamade,
Cercaşi tu braţu-i să-l înfrunţi,
Şi te făcu viteazu-ndată
Să te preschimbi într-un grăunţ,

Văzînd cum moartea către tine
Întinde negrele ei punți
Și se strecoară ca un șarpe
Spre prada lui, cu ochii crunți !

Iar eu, privind acestea toate și ascultînd stihurile, rămăsei uluit de-a binelea. Mă judecai în sine-mi și văzui ce mic mă făcusem pînă și-n ochii mei, și cît de hidos arătam asemuindu-mă cu frumusețea celor doi. Și-apoi văzui fata cum aducea fratelui ei o tavă cu bucate și poame, fără a-mi arunca o privire, fie ea și de scîrbă, de parcă aș fi fost un cîine la care nimeni nu ia seama. Ci tot o găseam și mai minunată, mai ales cînd începu să întindă de mîncare fratelui ei slujindu-l și uitîndu-se pe sine ca să aibă de toate el. Tînărul însă se întoarse către mine și mă pofti să împart cu el prînzul. Scosei atunci un suspin și-o oftare, căci pricepui că am să scap teafăr. Mi-ntinse el însuși o ceașcă de lapte prins și o farfurioară de compot de curmale cu sirop aromat. Mîncai și băui, cu capul plecat, și-i făcui mii de jurăminte că am să-i fiu cel mai credincios și cel mai bun supus dintre robi. El numai zîmbi și făcu un semn suroră-si, care se ridică îndată, deschise un cufăr și scoase, una cîte una, zece haine, care de care mai frumoasă, făcu o legătură cu nouă dintre acele haine și mă sili să le primesc. Apoi îmi porunci să mă îmbrac cu cea de-a zecea. E chiar cea cu care mă vedeți îmbrăcat acuma.

După care, tînărul făcu un alt semn, fata ieși într-o clipită, dar se întoarse iar, curînd, și-atunci amîndoi mă poftiră să iau în primire o cămilă încărcată greu cu merinde și cu daruri de toate soiurile, pe care le-am păstrat cu grijă, pînă-n ziua de azi.

Și după ce mă copleși cu-atîta cinste și cu-atîtea daruri, fără ca eu să fi făcut ceva prin care să mă simt vrednic de ele, ba dimpotrivă! mă poftiră iar să le fiu oaspe, cît mi-o fi voia. Ci nevoind să-ntrec măsura, îmi luai rămas bun și sărutai pămîntu-n fața lor de șapte ori, și-ncălecîndu-mi roibul, luai cămila de căpăstru și apucai de sîrg calea-n pustia din care mă ivisem acolo.

Așa, cum ajunsesem cel mai bogat din tribul meu, mă făcui căpetenie peste o ceată de tîlhari de drumul mare. Și se-ntîmplă ce se-ntîmplă!

Aceasta e istoria ce v-am făgăduit-o, care, fărăndoială, e vrednică să aducă iertarea tuturor fărădelegilor mele, ce-i drept nu de prea mică greutate!

Cînd beduinul Hamad isprăvi, Nozhatu spuse către cei doi regi și către vizirul Dandan:

— Se cade a-i cruța pe smintiți. Ci să le luăm putința de-a vătăma. Beduinul acesta, cum vedeți, este scrîntit fără de leac. Să-i iertăm, dar, răutățile, fiindcă-i simțitor la stihuri frumoase și fiindcă ne-a spus această istorie a lui!

La aceste vorbe, beduinul se simți atîta de ușurat, că se prăbuși acolo pe covor. Veniră eunucii și-l traseră afară.

Ci abia îl scoaseră pe beduin, că și intră în sală un olăcar gîfîind, care sărută pămîntul dinaintea regelui și spuse:

— Muma-Prăpădurilor este la porțile orașului și nu mai are pînă să ajungă aici decît două-trei zvîrlituri de săgeată.

La vestea cea mult așteptată, cei doi regi și vizirul se înviorară de bucurie și ascultară pe olăcar, care le povesti:

— Cînd Muma-Prăpădurilor a deschis scrisoarea regelui nostru și a văzut semnătura din josul foii,

s-a bucurat tare mult şi de îndată a făcut pregătiri de plecare şi a poftit-o şi pe regina Safia să vină cu ea, dimpreună cu o sută dintre cei mai de seamă oşteni ghiauri de la Constantinia. După care mi-a poruncit să plec înainte şi să vă vestesc venirea ei.

Vizirul Dandan se ridică atunci şi grăi regilor :

— Ca să-i zădărnicim vicleniile şi meşteşugurile de care s-ar mai putea sluji păcătoasa de bătrînă, este cuminte a ieşi întru întîmpinarea ei, îmbrăcaţi cu toţii în straie de creştini de prin părţile apusului, luînd cu noi şi o mie de oşteni de frunte, îmbrăcaţi şi ei după moda cea veche de la Chezareea.

Cei doi regi răspunseră că ascultă şi că se supun, şi făcură după sfatul vizirului. Iar Nozhatu, cînd îi văzu împopoţonaţi aşa, le spuse :

— Cu adevărat că, dacă nu v-aş cunoaşte, v-aş socoti nişte ghiauri.

Ieşiră din palat şi, punîndu-se în fruntea celor o mie de oşteni, porniră în întîmpinarea Mumei-Prăpădurilor.

Nu peste mult se ivi şi aceea. Atunci Rumzan şi Kanmacan spuseră vizirului Dandan să desfăşoare oastea într-o roată largă şi să se strîngă cătinel, aşa ca să nu scape nici unul dintre războinicii de la Constantinia. După care regele Rumzan spuse lui Kanmacan :

— Lasă-mă s-o întîmpin eu cel dintîi pe afurisita de bătrînă, căci mă cunoaşte şi n-are să prepuie nimica.

Dete dară pinteni calului şi-ntr-o clipită ajunse lîngă Muma-Prăpădurilor.

Atunci Rumzan descălecă, iar bătrîna, cunoscîndu-l, coborî şi ea şi se aruncă la gîtul lui. Şi regele Rumzan o cuprinse în braţe, o privi ţintă

în ochi şi-o strînse odată atîta de tare şi-atîta de îndelung, pînă ce hoaşca bubui din afunduri, de toţi caii se ridicară în două picioare, iar pietrele de pe drum săriră pînă peste capetele călăreţilor.

Totodată şi cei o mie de oșteni, venind în goana mare a cailor, strînseră roata și strigară celor o sută să deie armele. Și-ntr-o clipită îi priponiră pînă la unul, în vreme ce vizirul Dandan alergă către regina Safia și, sărutînd pămîntul dinaintea ei, îi povesti în două vorbe care-i povestea, pe cînd Muma-Prăpădurilor, legată fedeleş, pricepea şi ea că-i venise pieirea.

După care toată gloata se întoarse la Chezareea, iar de-acolo porni îndată către Bagdad, unde ajunse cu pace și fără de zăbavă.

Atunci regii puseră să se lumineze şi să se împodobească tot orașul şi porunciră pristavilor să poftească pe toți locuitorii a se aduna dinaintea palatului împărătesc. Și cînd toată piaţa și toate uliţele se umplură de mulțimea de norod — bărbaţi, femei şi copii — un măgar rîios se ivi pe poarta cea mare, iar în spinarea lui sta legată, cu fața întoarsă către coadă, Muma-Prăpădurilor, purtînd pe cap o tichie roşie şi o cunună de balegă de catîr. Iar înainte-i păşea un pristav care povestea cu glas mare toate răutăţile cele fără de seamăn ale hoaştei celei blestemate, pricina atîtora necazuri, de la Soare-Răsare pînă la Soare-Apune.

Și după ce o scuipară în ochi toate femeile şi toţi copiii, fu spînzurată de picioare deasupra porţii celei mari a Bagdadului.

Și, dîndu-și sufletu-i puturos lui Eblis-cel-Rău, aşa pieri împuţita pacoste, hoaşca cea de pomină, vicleana, isteața, ticăloasa şi desfrînata cea plină de păcate, Șauahi Omm El-Dauahi. Ursita a viclenit-o aşa cum şi ea viclenise, și pentru ca moartea

ei să slujească de semn al căderii Constantiniei în stăpînirea drept-credincioşilor şi a biruinţei celei depline care avea să vie, a Islamului asupra Răsăritului, peste pămînturile lui Allah, binecuvîntate şi chivernisite cu tihnă, pretutindeni !

Iar cei o sută de oşteni creştini nu mai voiră a se întoarce în ţara lor şi socotiră că-i mai bine să îmbrăţişeze de bunăvoie credinţa cea dreaptă a musulmanilor.

Pe cînd cei doi regi şi vizirul Dandan poruncirăpisarilor celor mai iscusiţi să însemne pe îndelete în hronice toate împlinirile acestea şi toate cîte auziseră, ca să slujească de pildă izbăvitoare din neam în neam.

Aceasta-i, o, preafericitule rege, adăugă Şeherezada către regele Şahriar, povestea cea de neuitat a regelui Omar Al-Neman şi a viteji lor lui fii, Şarcan şi Daul-Macan, a reginei Abriza şi a reginei Puterea-Ursitei, a prinţesei Nozhatu, a marelui vizir Dandan şi a regilor Rumzan şi Kanmacan !

După care Şeherezada tăcu.

Atunci, pentru întîia oară, regele Şahriar privi cu duioşie către isteaţa Şeherezada şi-i grăi :

— O, Şeherezada, pe Allah, multă dreptate are sora ta, mititica aceasta care stă şi ascultă, cînd spune că vorbele tale sînt dulci la gust şi fragede de se topesc în gură ! Tu mă faci cu-adevărat să-nceapă a-mi pare rău că am descăpăţînat atîtea fete, şi poate pînă la urmă ai să izbuteşti a mă face să-mi uit cu totul şi jurămîntul de odinioară !

Iar micuţa Doniazada se ridică de pe covorul pe care şezuse ghemuită şi strigă :

— O, surioară, ce minunată poveste ! Ce bine-mi pare că Muma-Prăpădurilor a murit ! Ce frumoase au fost toate !

Atunci Șeherezada o privi pe soră-sa și zîmbi, apoi grăi :

— Dar ce-ai mai spune dacă ai auzi pildele animalelor și ale păsărilor ?

Doniazada strigă :

— O, surioară, te rog din suflet, spune-ne cîteva dintre acele pilde, căci trebuie să fie tare dulci povestite de gura ta !

Șeherezada răspunse :

— Din toată inima și cu toată dragostea ! Ci nu mai nainte de a-mi da îngăduință stăpînul nostru, regele, dacă mai poate să sufere asemenea nesomnuri.

Nedumerit, regele Șahriar întrebă :

— Dar ce pot grăi animalele și păsările ? Și în ce limbă ?

Șeherezada răspunse :

— În vorbe de toată ziua și în stihuri.

Atunci regele Șahriar strigă :

— Iată, Șeherezada, nu vreau cu adevărat să hotărăsc încă nimica în privința soartei tale, nainte de a-mi povesti aceste lucruri, de care nu știu nimic. Pînă acuma n-am auzit decît vorbe omenești, și nu mi-ar părea rău să aflu ce gîndesc vietățile al căror grai nu e înțeles de cei mai mulți dintre fiii lui Adam !

Atunci, văzînd că noaptea e pe sfîrșite, Seherezada se rugă regelui să aștepte pînă a doua zi. Iar Șahriar, cu toată nerăbdarea ce-l cuprinsese, încuviință. Luă în brațe pe Șeherezada și stetere înlănțuiți așa, pînă ce se făcu dimineață.

CUPRINSUL

POVESTEA REGELUI OMAR AL-NEMAN ŞI A MINUNAŢILOR SAI FECIORI, ŞARCAN ŞI DAUL-MACAN 5
Parabolele celor trei porţi 107
Povestea morţii regelui Omar Al-Neman şi minunatele cuvinte de dinainte de moartea fetei lui 157
Cuvîntul primei fete 158
Cuvîntul fetei a doua 161
Cuvîntul fetei a treia 163
Cuvîntul fetei a patra 164
Cuvîntul fetei a cincea 167
Cuvîntul bătrînei 169
Povestea Mînăstirii 203
Povestea celor doi îndrăgostiţi Aziz şi Aziza şi a frumosului prinţ Diadem 243
Povestea frumosului Aziz 267
Povestea domniţei Donia şi a prinţului Diadem 330
Isprăvile tînărului Kanmacan, fiul lui Daul-Macan 389

Redactor : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

Apărut 1970. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 18,95. Coli tipar 14. A. nr. 1466/1970. C.Z. pentru bibliotecile mari 89—34=59.

Tiparul executat sub comanda nr. 172 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București
Republica Socialistă România

o mie și una de nopți

Lei 5

editura minerva